

แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

3203106450

CU Theses 5684484927 dissertation / recv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

น.ส.กมลกนก เกียรติศักดิ์ชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

GUIDELINES FOR ENHANCEMENT OF COMMUNITY PEOPLE'S COMPETENCIES
FOR LOW CARBON TOURISM DEVELOPMENT

Miss Kamonkanok Kiatisakchai

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Development Education
Department of Educational Policy, Management, and Leadership
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2018
Copyright of Chulalongkorn University

3203106450

CU Thesais 5684484927 dissertation / recv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการ พัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ
โดย	น.ส.กมลกนก เกียรติศักดิ์ชัย
สาขาวิชา	พัฒนศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชื่นชนก โควินท์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชคชัย สุเวชวัฒนกุล

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จรูญศรี มาดิลกโกวิท)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชื่นชนก โควินท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชคชัย สุเวชวัฒนกุล)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.พรทิพย์ อันทิวโรทัย)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ดวงกมล บางขวด)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศรา สุขเพชร)

กมลกลน กียรติศักดิ์ชัย : แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ. (GUIDELINES FOR ENHANCEMENT OF COMMUNITY PEOPLE'S COMPETENCIES FOR LOW CARBON TOURISM DEVELOPMENT) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.ชื่นชนก โควินท์, อ.ที่ปรึกษาร่วม : ผศ. ดร.โชคชัย สุเวชวัฒนกุล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ 2) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และ 3) นำเสนอแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี กล่าวคือ ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ พื้นที่ที่ศึกษา คือ พื้นที่เกาะหมาก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่หมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง จังหวัดตราด ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย กลุ่มผู้นำ ชุมชนเกาะหมาก เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และผู้ประกอบการ จำนวน 15 ราย และผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 384 ราย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีจำแนกชนิดข้อมูล การวิเคราะห์เนื้อหา และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก ประกอบด้วย 5 สมรรถนะหลัก ดังนี้ 1) ทักษะของคนในชุมชน 2) ความรู้ของคนในชุมชน 3) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน 4) การวางแผนของคนในชุมชน และ 5) การควบคุมของคนในชุมชน โดยมีสมรรถนะย่อยของคนในชุมชนที่อยู่ภายใต้บริบท ที่นำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ทั้งสิ้น 24 สมรรถนะย่อย

ความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก เรียงลำดับรายด้าน ดังนี้ ด้านการควบคุมของคนในชุมชน ($\bar{x}$ = 2.84) ด้านความรู้ของคนในชุมชน ($\bar{x}$ = 2.76) ด้านการวางแผนของคนในชุมชน ($\bar{x}$ = 2.66) ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ($\bar{x}$ = 2.66) และด้านทักษะของคนในชุมชน ($\bar{x}$ = 2.55) และความต้องการจำเป็นที่คาดหวังในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก เรียงลำดับรายด้าน ดังนี้ ด้านความรู้ของคนในชุมชน ($\bar{x}$ = 4.91) ด้านทักษะของคนในชุมชน ($\bar{x}$ = 4.74) ด้านการวางแผนของคนในชุมชน ($\bar{x}$ = 4.62) ด้านการควบคุมของคนในชุมชน ($\bar{x}$ = 4.55) และด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ($\bar{x}$ = 4.47)

แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก ประกอบด้วย 5 แนวทาง ดังนี้ แนวทางที่ 1 การพัฒนาความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ แนวทางที่ 2 การพัฒนาทักษะและทัศนคติของคนในชุมชนในการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ แนวทางที่ 3 การพัฒนาการวางแผนและปฏิบัติตามแนวทางการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อม แนวทางที่ 4 การพัฒนาการควบคุมการปฏิบัติตามขั้นตอนมาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และแนวทางที่ 5 การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานและการพัฒนาร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางข้างต้นเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมากด้วยการพัฒนาสมรรถนะหลัก และสมรรถนะย่อยของคนในชุมชน เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตน ทั้งยังสามารถ สื่อสาร ถ่ายทอด ฝึกฝน และปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง นำไปเป็นต้นแบบแนวทางให้กับเขตพื้นที่อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากทุกพื้นที่ประกอบด้วยคน และสมรรถนะของคนสามารถเสริมสร้างได้จากบริบทและความร่วมมือของชุมชนเอง ก่อให้เกิดเป็น “สมรรถนะของคนในชุมชน” เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

สาขาวิชา   ศึกษาศาสตร์
ปีการศึกษา   2561

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม .....

5684484927 : MAJOR DEVELOPMENT EDUCATION

KEYWORD: LOW CARBON TOURISM DEVELOPMENT COMMUNITY PEOPLE'S COMPETENCIES GUIDELINES FOR ENHANCEMENT

Kamonkanok Kiatisakchai : GUIDELINES FOR ENHANCEMENT OF COMMUNITY PEOPLE'S COMPETENCIES FOR LOW CARBON TOURISM DEVELOPMENT. Advisor: Asst. Prof. Dr. Chuenchanok Kovin Co-advisor: Asst. Prof. Chokechai Suwetwattanakul, Ph.D.

This research is written with its main purpose of 1) Analyzing the community people's competencies and Community context for low carbon tourism development in Designated Area of Koh-Mak Community. 2) Analyzing the need assessment of community people for low carbon tourism development in Designated Area of Koh-Mak Community. And 3) Synthesizing the conclusion of guidelines for enhancement of community people's competencies for low carbon tourism development. The research methodologies were A Mixed Methods Research where the integration of qualitative research and quantitative research conducted compacted results. Qualitative part was contributed by 15 of Koh-Mak Community key informants consisting of community leaders, community people, government officer and entrepreneurs, and 384 questionnaires for the Quantitative part. Data were analyzed and synthesized from both qualitative method of analyzing which are typological analysis, inductive analysis, and content analysis, and the quantitative method of analyzing are descriptive statistics namely, frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The findings are 5 core competencies leading to Low Carbon Tourism Development which are 1) community people's skills 2) community people's knowledge 3) Community people's participating 4) community people's planning and 5) community people's controlling. Also, the total of 24 functional competencies, within the community context and the core competencies of community people are found to be enhanced for a further development of Low Carbon Tourism.

The current need assessment shown that core competencies of community people rated the highest was on community people's controlling ($\bar{x} = 2.84$), community people's knowledge ($\bar{x} = 2.76$), community people's planning ($\bar{x} = 2.66$), community people's participation ($\bar{x} = 2.66$), and community people's skills ($\bar{x} = 2.55$) respectively. The expected need assessment for Low Carbon Tourism Development in Koh-Mak Community are community people's knowledge ($\bar{x} = 4.91$), community people's skills ($\bar{x} = 4.74$), community people's planning ($\bar{x} = 4.62$), community people's controlling ($\bar{x} = 4.55$) and community people's participation ($\bar{x} = 4.47$) respectively.

As a result, The Guidelines for Enhancement of Community People's Competencies for Low Carbon Tourism Development concluded into 5 Guidelines: 1) Low Carbon Tourism Managerial Knowledge Development. 2) Low Carbon Tourism Attitude and Skills in practical for Low Carbon Tourism Development. 3) Low Carbon Tourism Planning and Implementing on Environment Aspects. 4) Low Carbon Tourism Standards Controlling and Following, and 5) Low Carbon Tourism Enhancing and Participating from Community People, Entrepreneurs, and Government/Organization. These guidelines are the essential tools to enhance the competence of community people whereas the competencies are able to build, to practice, to acknowledge, and to be a sustainable use to different areas as they were originated from "Community People's Competencies".

Field of Study: Development Education

Student's Signature .....

Academic Year: 2018

Advisor's Signature .....

Co-advisor's Signature .....

3203106450

CD :Thesis 5684484927 dissertation / recv : 16072562 17:54:25 / seq : 17

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ เสร็จสมบูรณ์ลงได้ ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชื่นชนก โควรินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่กรุณาให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการทางวิชาการที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการวิทยานิพนธ์ คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และติดตามงานมาโดยตลอด และขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชคชัย สุเวชวัฒนกุล ที่กรุณาเสนอแนะแนวทางและให้ความรู้เกี่ยวกับหลักทฤษฎีสมรรถนะ ทั้งยังกรุณาให้คำปรึกษาในภาพรวมของวิทยานิพนธ์ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมให้แก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ให้ความเมตตาและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงเล่มวิทยานิพนธ์นี้ให้สมบูรณ์

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาพัฒนศึกษาทุกท่านที่กรุณาให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัย ทั้งยังปลูกฝังทั้งศาสตร์และศิลป์ในการเป็นนิสิต การเป็นผู้วิจัย ตลอดจนการเป็นบัณฑิต และวางแนวทางในการเป็นอนาคตของแวดวงการศึกษาและสังคมต่อไปให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณสมาชิกเกาหมากทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลอย่างตั้งใจในทุกครั้ง เสนอแนะแนวทางเพิ่มเติม ช่วยเหลือผู้วิจัยในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้าน การอำนวยความสะดวก การให้ความร่วมมือในการดำเนินการสำรวจ สัมภาษณ์ และที่สำคัญ ให้โอกาสผู้วิจัยได้เป็นส่วนหนึ่งของคนเกาหมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณจักรพรรดิ ตะเวทีกุล ผู้บริหาร ผู้ประกอบการ และผู้เป็นส่วนหนึ่งในพื้นที่เกาหมากในฐานะเจ้าของชุมชนก็ว่าได้ ที่กรุณาถ่ายทอดประสบการณ์ตรงในการริเริ่ม การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำและยังแนะนำบุคคลสำคัญผู้ให้ข้อมูลที่เป็ประโยชน์แก่วิทยานิพนธ์อีกหลายท่านแก่ผู้วิจัย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณครอบครัว นางสาวปัทมา ผลวัฒน์ และนายพิตรพิบูล เกียรติศักดิ์ชัย ผู้เป็นมารดาและน้องชายที่คอยให้กำลังใจ ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ศิโรจน์ ผลพันธิน และรองศาสตราจารย์ ดร.สุขุม เฉลยทรัพย์ ผู้เป็นที่เคารพยิ่งของผู้วิจัย ขอขอบคุณรองคณบดีทั้ง 2 ท่าน คณาจารย์ บุคลากร โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ และเพื่อนร่วมงานทุกท่านที่ให้การสนับสนุนและความเข้าใจตลอดมา

กมลกนก เกียรติศักดิ์ชัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	1
สารบัญภาพ.....	1
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	11
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	12
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	12
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	14
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	14
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
ตอนที่ 1 แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	16
ตอนที่ 2 นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย	28
ตอนที่ 3 การนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยลงสู่การปฏิบัติ	39
ตอนที่ 4 การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	47
ตอนที่ 5 เขตพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง“โมเดลต้นแบบชุมชนคาร์บอนต่ำ”	59
ตอนที่ 6 แนวคิดเรื่องสมรรถนะ (Competencies).....	66
ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	91

ตอนที่ 8 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	94
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	97
ตอนที่ 1 วิเคราะห์บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ.....	97
ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ.....	100
ตอนที่ 3 นำเสนอแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	105
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	109
ตอนที่ 1 บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ.....	109
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากเอกสาร	109
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์บริบทและการสัมภาษณ์กลุ่ม	120
2.1 บริบทชุมชนเกาะหมาก.....	120
2.2 องค์ความรู้และการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน.....	123
2.3 การสร้างจิตสำนึกและทักษะการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	127
2.4 การมีส่วนร่วมของชุมชน.....	130
2.5 การวางแผนและการเจรจาต่อรอง.....	133
2.6 การควบคุมและการสื่อสาร	137
สรุปผลวัตถุประสงค์ข้อที่ 1.....	144
ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ.....	147
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบัน	149
ส่วนที่ 2 ระดับความต้องการที่จำเป็นที่คาดหวัง	158
ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบหาช่องว่างระดับความต้องการจำเป็นสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมาก.....	169

3203106450

CD :Thesis 5684484927 dissertation / rev: 16072562 17:54:25 / seq: 17

ตอนที่ 3 แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการ
พัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ 173

ส่วนที่ 1 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากและแผนปฏิบัติงานเพื่อการ
เสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ
..... 174

    แนวทางที่ 1 การพัฒนาความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำชุมชน
    เกาะหมาก 174

    แนวทางที่ 2 การพัฒนาทักษะและทัศนคติของคนในชุมชนในการปฏิบัติงานเพื่อการ
    พัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ..... 214

    แนวทางที่ 3 การพัฒนาการวางแผนและปฏิบัติตามแนวทางการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ
    เพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อม 220

    แนวทางที่ 4 การพัฒนาการควบคุมการปฏิบัติตามขั้นตอนมาตรฐานการจัดการการ
    ท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ 225

    แนวทางที่ 5 การพัฒนาการมีส่วนร่วมในปฏิบัติงานและการพัฒนาร่วมกันได้อย่างมี
    ประสิทธิภาพ 230

ส่วนที่ 2 บทบาทผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของคนใน
ชุมชนเกาะหมากและแผนปฏิบัติงานที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ
..... 238

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ 242

    5.1 สรุปผลการวิจัย 242

        5.1.1 บริบทและสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการ
        ท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ..... 242

        5.1.2 ความต้องการจำเป็นของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการ
        ท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ..... 243

        5.1.3 แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการ
        พัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ..... 245

    5.2 อภิปรายผล 245

        ประเด็นที่ 1 บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการ
        ท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ..... 246

ประเด็นที่ 2 ความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการ ท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ.....	247
5.3 ข้อเสนอแนะ	252
5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	252
5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	253
5.3.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	254
บรรณานุกรม.....	256
ภาคผนวก.....	267
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์เบื้องต้น.....	268
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก.....	271
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม	273
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือหาความเที่ยงตรงเนื้อหา (Validity)	282
ภาคผนวก จ รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ.....	293
ภาคผนวก ฉ รายชื่อผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม	295
ประวัติผู้เขียน.....	297

3203106450

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	วิวัฒนาการการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย	29
ตารางที่ 2	ตัวอย่างข้อมูลปริมาณคาร์บอนจากกิจกรรมในการท่องเที่ยว	57
ตารางที่ 3	ทางเลือกของกิจกรรมคาร์บอนต่ำเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	58
ตารางที่ 4	การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	64
ตารางที่ 5	การท่องเที่ยวทั่วไป	65
ตารางที่ 6	ความแตกต่างของการเรียนรู้ตามลำดับชั้นจำแนกตามทฤษฎีการเรียนรู้	82
ตารางที่ 7	กระบวนการเรียนรู้ที่ตรงตามความต้องการและความพึงพอใจของบุคลากร	90
ตารางที่ 8	สรุปการดำเนินการวิจัยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย	106
ตารางที่ 9	ผลการสังเคราะห์สมรรถนะหลักจากเอกสารยุทธศาสตร์ แผนการพัฒนาและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	115
ตารางที่ 10	บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำชุมชน เกาะหมาก	144
ตารางที่ 11	ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	147
ตารางที่ 12	ระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก	152
ตารางที่ 13	สรุปภาพรวมความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก	158
ตารางที่ 14	ระดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่คาดหวังในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก	162
ตารางที่ 15	สรุปภาพรวมความต้องการจำเป็นที่คาดหวังในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก	169
ตารางที่ 16	ความต้องการจำเป็นและความคาดหวังในการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมาก	172
ตารางที่ 17	แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในรูปแบบแผนปฏิบัติการ	176

3203106450

CD :Thesis 5684484927 dissertation / rev: 16072562 17:54:25 / seq: 17

สารบัญภาพ

แผนภาพที่ 1	แผนที่หมู่เกาะหมาก	13
แผนภาพที่ 2	แผนที่พื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง	13
แผนภาพที่ 3	อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย	37
แผนภาพที่ 4	กรอบนโยบายการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ	44
แผนภาพที่ 5	ดัชนีชี้วัดตามเป้าหมายการพัฒนา	45
แผนภาพที่ 6	แนวทางการส่งเสริมชุมชนคาร์บอนต่ำจากข้อตกลงปารีส	49
แผนภาพที่ 7	โครงการในประเทศไทยที่เข้าร่วมการคาดการณ์การลดก๊าซเรือนกระจก	51
แผนภาพที่ 8	ตัวอย่างผลการคำนวณและวิเคราะห์ปริมาณคาร์บอนรายบุคคล	53
แผนภาพที่ 9	ตัวอย่างฉลากคาร์บอนในประเทศไทยและสหราชอาณาจักร	54
แผนภาพที่ 10	องค์ประกอบของสมรรถนะ	71
แผนภาพที่ 11	สมรรถนะเกิดจากองค์ประกอบ 3 ด้าน	71
แผนภาพที่ 12	ลำดับขั้นของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติสู่พฤติกรรม	76
แผนภาพที่ 13	กรอบแนวคิดในการวิจัย	96
แผนภาพที่ 14	แผนที่ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวหมู่เกาะหมาก	120
แผนภาพที่ 15	สรุปข้อค้นพบจากการวิจัยแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อ การพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำชุมชนเกาะหมาก	241

3203106450

CD :Thesis 5684484927 dissertation / rev: 16072562 17:54:25 / seq: 17

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลกที่รัฐบาลมุ่งให้ความสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อการส่งเสริมทางการตลาด เพื่อการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีที่เป็นอัตลักษณ์ของสังคมไทยเป็นจุดแข็งในการเสริมสร้างกลไกทางการตลาด และเป็นจุดหมายปลายทางหนึ่งที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว หากมองย้อนกลับไป การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย เริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 - 2519) การท่องเที่ยวกลายเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีความสำคัญต่อทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยสืบเนื่องแต่นั้นเป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่เน้นการเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคผลิตและภาคบริการ โดยการพัฒนาภาคบริการและการท่องเที่ยว มุ่งเน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถการแข่งขันในเชิงธุรกิจของภาคบริการที่มีศักยภาพทั้งฐานบริการเดิมและฐานบริการใหม่ เพื่อส่งเสริมให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตได้อย่างเข้มแข็ง พัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ และยกระดับคุณภาพของกำลังคนในภาคธุรกิจบริการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559: 93-94)

ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาของประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการขับเคลื่อนเพื่อก้าวสู่เศรษฐกิจและสังคมที่พัฒนาอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายให้ประเทศมีระบบเศรษฐกิจสีเขียว มีระดับการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ต่ำ เพิ่มพื้นที่สีเขียวมากขึ้น ประชาชนมีพฤติกรรมการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และพัฒนาอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้งนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “Value-Based Economy” หรือเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยคุณค่า และนวัตกรรม เป็นการเปลี่ยนผ่านระบบเศรษฐกิจด้วยการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ จากประเทศรายได้ปานกลาง สู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม เน้นการผลิตสินค้าและบริการภายในประเทศที่มีมูลค่าสูง พึ่งพาตนเองมากขึ้น ทั้งระดับประเทศ ระดับชุมชน และระดับประชาชน ที่มุ่งสร้างรายได้ให้กับประชาชน ซึ่งการพัฒนาประเทศสู่สังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมนี้ มีเป้าหมายกลไกในการขับเคลื่อน 4 กลไก ได้แก่ 1) กลไกการขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Green Growth Engine) มุ่งเน้นการใช้พลังงานทดแทน และการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ 2) กลไกการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 3) กลไกการพัฒนากระบวนการผลิตที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด เพื่อนำไปสู่ประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจสีเขียว เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมี

3203106450

CD :Thesis 5684484927 dissertation / recv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

การดำเนินการในการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อต่อยอดธุรกิจของประเทศให้เติบโตและก้าวหน้า มีการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมั่นคง

เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ซึ่งจะใช้เป็นทิศทางการพัฒนาตั้งแต่เดือนกันยายน ปี 2558 ถึงเดือนสิงหาคม 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี โดยมุ่งหวังให้ทุกประเทศร่วมมือกันพัฒนา และส่งเสริมประชาคมโลกให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนครอบคลุมเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อย่างเชื่อมโยงกัน ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย 1) ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ 2) ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน 3) สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย 4) สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต 5) บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและให้อำนาจของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน 6) สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคนและมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 7) สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน 8) ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ และการมีงานที่สมควรสำหรับทุกคน 9) สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่เพิ่มความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืนและส่งเสริมนวัตกรรม 10) ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ 11) ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิต้านทาน และยั่งยืน 12) สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการบริโภคและผลิตที่ยั่งยืน 13) ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น 14) อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 15) ปกป้อง ปันฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืนจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียดiversity ความหลากหลายทางชีวภาพ 16) ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ และ 17) เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงาน และฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลก สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนทางการเงิน โดยมีเป้าหมายแก้ปัญหาเหล่านี้เนื่องจากยุคของการพัฒนา Millennium Development Goals (MDGs) เพื่ออนาคตของสังคมโลกที่ยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยได้ตระหนักถึงทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากประสบการณ์ของประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-8 ที่ประสบความล้มเหลวในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สภาพสังคม ระบบเศรษฐกิจ และสภาพทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม เพราะประเทศไทยมุ่งพัฒนาตามแนวทางกระแสหลักที่วัดการพัฒนาด้วยความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ขาดการคำนึงถึงต้นทุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เป็นต้นทุนในการพัฒนาน้อย สังคมไทยในยุคที่ผ่านมามีปัญหามากมายที่เกิดขึ้นว่า “เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน” ซึ่งนัยยะนี้หมายถึง การพัฒนาที่ขาดความสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับความสงบสุขในสังคม และการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2554) นับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เป็นต้นมา

แนวคิดเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ถูกปรับนำมาใช้ให้กลายเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม โดยมีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงพระราชทาน เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2541 เพื่อให้ประชาชนดำเนินตามวิถีชีวิตแห่งการดำรงชีพที่สมบูรณ์ โดยมีธรรมะเป็นเครื่องกำกับ และมีใจตนเป็นสำคัญ นั่นก็คือ วิถีชีวิตไทยที่ยึดทางสายกลางของความพอดีตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน สังคม จนถึงระดับประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการมองเชิงระบบในทุกด้านที่สำคัญของประเทศ เพื่อความมั่นคง ความมั่งคั่ง และความยั่งยืนของการพัฒนา ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมกันที่ดี และต้องประกอบไปด้วยสองเงื่อนไข คือ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 นี้ จึงเน้นการพัฒนาคนบนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเพิ่มความยั่งยืนให้กับการพัฒนาประเทศไทย แก้ไขปัญหาความล้มเหลวจากการพัฒนาที่ผ่านมา

โดยทิศทางการพัฒนานโยบายการท่องเที่ยวต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของโลกในปัจจุบันอย่างเหมาะสม จึงได้มีการกำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2555-2559) เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2554 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2554 กำหนดอย่างชัดเจนให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้นำไปเป็นกรอบยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการท่องเที่ยวของรัฐบาล รวมทั้งเป็นการวางรากฐานการพัฒนาในระยะ 4 ปี จากการนำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2555-2559) ไปสู่การปฏิบัติการ พบว่า ได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับขีดความสามารถในการแข่งขัน การสร้างรายได้ จำนวนนักท่องเที่ยว และความสำคัญของการท่องเที่ยวในฐานะเป็นกลไกหลักในการช่วยรักษาเสถียรภาพ และขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ผู้จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 ยังได้กำหนดตัวชี้วัดของความสำเร็จไปที่จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว แต่สำหรับด้านการพัฒนาสินค้าและบริการ พบว่า ยังมีข้อจำกัดหลายประการที่ทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยสะท้อนจากหลักฐานการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ด้านการท่องเที่ยวและการเดินทาง (Travel and Tourism Competitiveness Index) ของ World Economic Forum หรือ WEF เป็นสำคัญ ได้แก่ ปี 2556 ความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของไทยอยู่ในอันดับ 43 จาก 140 ประเทศทั่วโลก หรืออันดับ 9 จาก 25 ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก อีกทั้งยังสรุปปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข ดังนี้ ตัวชี้วัดด้านมาตรฐานการเดินทางสู่แหล่งท่องเที่ยว ยังเป็นจุดอ่อนสำคัญของประเทศไทย รองลงมา คือ ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งแวดล้อมของภาคธุรกิจ

โดยการแข่งขันทางด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยววัดกันที่ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น และความพร้อมในการเป็น “ผู้รองรับ” นักท่องเที่ยว โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สรุปผลวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและคาดการณ์การท่องเที่ยวไทยไว้ว่า

ตลาดท่องเที่ยวไทยในระยะ 5-10 ปีข้างหน้ายังมีอนาคตที่ค่อนข้างแน่นอน เนื่องจากแนวโน้มการเดินทางของนักท่องเที่ยวทั่วโลกขยายตัวอย่างต่อเนื่องในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 4-5 ต่อปี โดยเฉพาะภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจะกลายเป็นตลาดหลัก และมีบทบาทต่อการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวในตลาดโลก โดยมีประเทศจีนและอาเซียนเป็นศูนย์กลางการส่งออกนักท่องเที่ยวและแหล่งรองรับนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก ซึ่งประเทศไทยในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักและนิยมแพร่หลายในตลาดโลก รวมทั้งยังเป็นผู้นำด้านการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน จึงสามารถใช้ศักยภาพและโอกาสดังกล่าวดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศได้อีกเป็นจำนวนมาก

จากแนวโน้มการเจริญเติบโตทางด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ทำให้ประเทศไทยต้องเตรียมความพร้อมในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว และโอกาสอื่นๆ ที่ขยายตัวมาตามความเจริญเติบโตทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ไม่เฉพาะแต่ความพร้อมทางกายภาพที่ท่วมท้นอย่างมาก แต่ทุกภาคส่วนที่นำนโยบายมาปรับใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการในระดับจังหวัดที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยแล้ว กลายเป็นส่วนหนึ่งของ เครื่องมือการประชาสัมพันธ์ และกลไกทางการตลาดของนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว ในที่นี้คือ “ชุมชน” ซึ่งปัญหาที่ตามมาจากการผลักดันการท่องเที่ยวขยายวงกว้าง และรุนแรงขึ้น โดยภาครัฐเองก็ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงและปัญหาที่ตามมาจากการส่งเสริมการท่องเที่ยว ได้แก่ ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม ภาคส่วนในชุมชนไม่มีความพร้อมในการผันตนเองเป็นผู้รองรับนักท่องเที่ยว การเปลี่ยนรูปแบบวิถีชีวิต เพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและลดลงตามลำดับ ภาคธุรกิจเข้ามามีบทบาทสำคัญในการนำชุมชน ความไม่พร้อมในการปรับประยุกต์ใช้เทคโนโลยีของชุมชน ขาดความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพและการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง เป็นต้น ด้วยเหตุนี้เองวาทกรรมทางความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจึงเกิดขึ้น

เนื่องจากปัญหาจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวไม่ใช่ปัญหาที่ถูกกำหนดอยู่ในแผนการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2555–2559 ที่จะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมการท่องเที่ยว ในทางกลับกันปัญหาการท่องเที่ยวที่นำไปสู่แนวทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจตามแผนยุทธศาสตร์และนโยบายคือ การเพิ่มสัดส่วนเชิงปริมาณของการขยายตัวเศรษฐกิจจากภาคส่วนการท่องเที่ยวและบริการ อาทิเช่น ความสามารถในการแข่งขัน ข้อดีของการตลาด จำนวนนักท่องเที่ยว เป็นต้น โดยไม่คำนึงถึงความสมดุลในการบริหารและจัดการเชิงคุณภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการนำแผนการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2555–2559 ไปสู่การปฏิบัติ (การท่องเที่ยวและการกีฬา, 2558) สรุปได้ดังนี้

- 1) ปัญหาเรื่องขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศคู่แข่ง จากข้อมูลของ Travel and Tourism Competitiveness Index ในปี พ.ศ. 2557
- 2) ปัญหาเรื่องการกระจายรายได้และการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยว
- 3) ปัญหาการท่องเที่ยวไทยยังคงมีภาพลักษณ์ด้านลบที่ต้องเร่งปรับปรุงแก้ไข เช่น ด้านความปลอดภัย อาชญากรรม ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว
- 4) ปัญหาทรัพยากรการท่องเที่ยวเสื่อมโทรม ขาดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ

- 5) ปัญหาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและการเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยว
- 6) ปัญหาด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยวจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพื่อยกระดับทักษะและองค์ความรู้ให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก
- 7) ปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวยังไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน
- 8) ปัญหาการขาดข้อมูลเชิงลึกเพื่อการวิเคราะห์และวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวทางการตลาด

จากปัญหาที่กล่าวมา ประเทศไทยต้องปรับแนวทางการพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์และนโยบาย เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนที่แท้จริง โดยปรับเปลี่ยนบทบาทหรือทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจากภาครัฐสู่ภาคประชาชน ชุมชนและคนในชุมชน เพื่อปฏิบัติตามแผนการพัฒนามบนพื้นฐานของศักยภาพ ความพร้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งระบบ ความเร่งด่วนของปัญหา ความจำเป็นที่ต้องพัฒนา คำนึงถึงคุณภาพ ความสมดุล และความยั่งยืนของการพัฒนา และต้องสอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ แผนยุทธศาสตร์ที่เกิดขึ้นจะต้องเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เพื่อจะก่อให้เกิดกระบวนการขับเคลื่อนอย่างบูรณาการร่วมกันของทุกภาคส่วน ในการผลักดันวิสัยทัศน์และเป้าหมายเชิงคุณภาพสู่ความยั่งยืน

การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ (Quality Tourism) ซึ่งเป็นกระแสนิยมอย่างกว้างขวางในทวีปยุโรป กล่าวคือ การท่องเที่ยวที่เน้นการลงภาคสนามเพื่อศึกษาและสังเกต รวมถึงการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ความเป็นท้องถิ่น และวิถีชีวิตในพื้นที่ ไม่นิยมการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว การจัดสถานที่เพื่อสร้างภาพ และมุ่งทำรายได้จากนักท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเชิงรับผิดชอบต่อ (Responsible Tourism) กล่าวคือ การท่องเที่ยวไม่ทำสิ่งที่เป็นอันตรายต่อบุคคลหรือสถานที่ท่องเที่ยว ไม่ละเมิดกฎหรือถืออภิสิทธิ์ในฐานะนักท่องเที่ยว จึงเป็นทางเลือกสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมและนโยบายการท่องเที่ยวของประเทศไทย เพื่อลดปัญหาที่กระทบต่อคุณภาพและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยตรง กล่าวคือ ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวจากการกระชุกตัวของนักท่องเที่ยว ปัญหาความปลอดภัยนักท่องเที่ยว ขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานในการเข้าถึงและการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว การรองรับการขยายตัวของสาขาการท่องเที่ยวใหม่ การขาดแคลนบุคลากรการท่องเที่ยวทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ และปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพจึงถูกกำหนดขึ้นภายใต้เป้าหมาย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) ดังนี้

- 1) ในปี 2560 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยว 2.5 ล้านล้านบาท และเป็นแหล่งกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น
- 2) สังคมไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และชุมชนมีความเข้มแข็ง
- 3) ทุกภาคส่วนมีจิตสำนึกในการพัฒนาโดยคำนึงถึงความสมดุลและยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม เมื่อนำนโยบายลงสู่แผนการปฏิบัติ คนในชุมชนได้ดำเนินการเพื่อตอบสนองตัวชี้วัด ซึ่งไม่สามารถยืนยันได้ว่าตัวชี้วัดเหล่านั้นจะทำให้ไปถึงวิสัยทัศน์ทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังที่ระบุรายละเอียดไว้ในยุทธศาสตร์เรื่องการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้หรือไม่ เนื่องจากตัวชี้วัดที่กำหนดในการจัดการให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพนั้น ถูกกำหนดไว้ในการวัดเชิงตัวเลขที่เพิ่มขึ้นของรายได้ จำนวนนักท่องเที่ยว และเน้นการสร้างรายได้ หากพิจารณาความหมายของ “ความยั่งยืนของคนในชุมชน” ค่อนข้างแตกต่างออกไป

จากความหมายที่เข้าใจกันอยู่เดิมว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เป็น “การตอบสนองความต้องการของสังคมหรือกลุ่มคนส่วนใหญ่ โดยไม่มีผลกระทบในทางลบต่อความต้องการและความเป็นอยู่ของสังคมและกลุ่มคนส่วนใหญ่ในอนาคต” (วิจิตร ศรีสอาน และคณะ, 2524) กลายเป็นความสามารถในการสร้างรายได้ และความสามารถในการพัฒนาทุนในพื้นที่ให้เกิดผลตอบแทนสู่ชุมชนและสังคมเป็นตัวเงินได้เป็นระยะเวลานาน สังเกตได้จากดัชนีชี้วัดการพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืนในหัวข้อ Sustainable Growth ดัชนีชี้วัดที่ถูกกำหนดขึ้น คือ อัตราการเติบโตของนักท่องเที่ยวต่อเนื่อง (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558)

จากเหตุผลที่กล่าวมาในข้างต้นองค์กรมหาชนทางการท่องเที่ยวภายในประเทศไทย ร่วมกับองค์กรภายนอกประเทศ เล็งเห็นความสำคัญของการแก้ปัญหาหลักที่เกิดจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งก็คือ ปัญหาแหล่งทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ถูกอุปโภคและบริโภคจากการท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ดังการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผ่านมา ที่ขีดความสามารถทางการแข่งขันมาดบังเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน จนทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมาก่อนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2554)

หลายพื้นที่ในประเทศไทย จึงเริ่มผลักดันสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้วยการรณรงค์ในเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อม และแนวทางในการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เป็นต้น หากแต่ยังไม่ปรากฏว่าพื้นที่ใดสามารถร่วมมือกันอนุรักษ์ พื้นฟู และปกป้องทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนได้อย่างแท้จริง (กล่าวคือ ผลการดำเนินงานเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมจากคนในชุมชนคิดเป็นร้อยละ 90-100)

อย่างไรก็ตามในช่วงระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2557-2559) “พื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง” ซึ่งประกอบด้วย หมู่เกาะช้าง หมู่เกาะหมาก และหมู่เกาะกูด เป็นพื้นที่ประสบความสำเร็จระดับหนึ่งในการร่วมมือกันของคนในชุมชน เพื่อรักษา ปกป้อง และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่เคยได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ตั้งแต่การเริ่มสตาร์ทรถยนต์ การขับรถตลอดทั้งทริปทำให้เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ การใช้บริการโรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร เรือยนต์ ทุกครั้งที่มีการใช้ไฟฟ้า น้ำมัน ก๊าซหุงต้ม ฯลฯ หรือแม้แต่การทิ้งขยะเพิ่มมากขึ้นแล้วแต่เป็นกิจกรรมที่ทำให้ปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้น พื้นที่ดังกล่าวเคยปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในอัตรา 19.74 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน และ 47,835 ตันคาร์บอนไดออกไซด์ต่อปี ซึ่งถือเป็น อัตราการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในบริเวณพื้นที่หมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง จังหวัดตราด (1 ใน 6 พื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน) ที่มีปริมาณค่อนข้างสูง

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “หมู่เกาะหมาก” ที่ตั้งของชุมชนเกาะหมาก จากการรายงานผลการลงพื้นที่สำรวจของหลายภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2555) พบว่ามีค่าการปลดปล่อยคาร์บอนฟุตพริ้นต์สูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับหมู่เกาะช้าง หมู่เกาะกูด พื้นที่เชื่อมโยงในพื้นที่เดียวกัน จากการท่องเที่ยวแต่ละครั้งของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเกาะหมาก มีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากกิจกรรมทางการท่องเที่ยว โดยเฉลี่ย 21.12 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน

สูงกว่าค่าเฉลี่ยของทั้งประเทศที่มีค่าเฉลี่ยที่ 11 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2557)

รูปแบบ “การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism)” เป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่ “องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.)” ร่วมกับ “องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมนี (GIZ)” ได้จุดประกายขึ้นในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก ที่มีเป้าหมายเพื่อมุ่งสร้างความตระหนักในการลดการใช้พลังงาน อันจะนำไปสู่การลดปริมาณการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของภาวะโลกร้อน นับว่า “การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ” เป็นยุทธศาสตร์และเครื่องมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนให้เกิดความยั่งยืน ต่อยอดจากแนวคิดจัดการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ในช่วงยุคก่อนหน้า ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญต่อทรัพยากรธรรมชาติในแง่ของการท่องเที่ยวในประเทศไทยว่า ทุกทริปการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีต้นทุนทางสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้น ทำให้การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำมีแนวโน้มที่จะเป็นทิศทางในการประยุกต์ใช้เพื่อการแก้ปัญหาและส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ วิธีการที่ชุมชนเกาะหมากได้พัฒนาขึ้น สามารถกลายต้นแบบเพื่อเป็นแนวทางหลักในการประยุกต์ใช้จริงในพื้นที่อื่น เนื่องจากการทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวอย่างก่อให้เกิดการผลิตคาร์บอนฯ และทำลายธรรมชาติ ซึ่งเป็นปัญหาร่วมในทุกพื้นที่การท่องเที่ยว

จากการถอดบทเรียนเบื้องต้นจากพื้นที่เกาะหมาก จังหวัดตราด พบว่า พื้นที่ชุมชนเกาะหมากเป็นต้นแบบของแหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Destination) ของประเทศไทยที่มีแนวโน้มจะสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอย่างเต็มรูปแบบในอนาคต โดยต้องอาศัยความร่วมมือ และศักยภาพของคนในพื้นที่เป็นหลัก ฉะนั้นชุมชนคาร์บอนต่ำจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจ โดย “ชุมชนเกาะหมาก” มีประชากรประมาณ 1,500 คน พื้นที่ทั้งหมด 9,000 ไร่ ร้อยละ 80 เป็นพื้นที่ทำการเกษตร เช่น ปลูกยางพารา มะพร้าว เป็นต้น และพื้นที่ป่าสมบูรณ์ ส่วนที่เหลือร้อยละ 20 เป็นพื้นที่สำหรับกิจกรรมทางการท่องเที่ยว จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่า “เกาะแห่งการท่องเที่ยวโดยแท้จริงนี้กลายมาเป็นเกาะแห่งการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้อย่างไร” จากบทสัมภาษณ์ในการสัมมนา “ถอดบทเรียนความสำเร็จ เกาะหมากโลว์คาร์บอน” พลตรีหญิง จรัสพิมพ์ ธีรลักษณ์ ผู้จัดการ สพพ.1 กล่าวว่า “ทุกหน่วยงาน ทั้ง อบต. ชุมชน ผู้ประกอบการ รีสอร์ท ร้านอาหาร ร่วมมือกันอย่างจริงจัง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยขยายผลต่อกันไป เสียสละ ทำกันด้วยใจ และเห็นผลชัดเจน ทั้งในเชิงเศรษฐกิจที่ช่วยลดต้นทุน เพิ่มรายได้ และสามารถช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมไว้ได้” (เอกสารประกอบการสัมมนา, 2557)

จากผลการดำเนินการชุมชนเกาะหมากคาร์บอนต่ำ พบว่า เกาะหมากได้ดำเนินการลดปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์จากกิจกรรมสำคัญ ได้แก่ 1) การใช้พลังงานทดแทน (Solar Cell) ผู้ประกอบการและบ้านพักรวม 17 ราย สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าจากโซลาร์เซลล์มาใช้แทนกระแสไฟฟ้าได้ร้อยละ 28.6 2) การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ โดยรีสอร์ทสามารถรีไซเคิลน้ำที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้ 3) การคัดแยกขยะ อบต.เกาะหมากมีการบริหารขยะที่มีวันละ 3 ตัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการจัดตั้งพื้นที่ Green Energy Park และการนำพลาสติกที่เหลือจากการขายมาผลิตเป็นน้ำมันและไฟฟ้า ซึ่งปัจจุบันเกาะหมากแทบจะไม่มีขยะเหลือที่ต้องขนขึ้นฝั่งไปทิ้งและทำลาย

4) การรักษาวินัยชีวิตชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนรากหญ้าใน 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การสร้างอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ในพื้นที่ให้โดดเด่นโดยไม่ละทิ้งความเป็นท้องถิ่นเดิม

ผลจากการปฏิบัติการชุมชนเกาะหมากคาร์บอนต่ำ พบว่า ค่าการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ ในปี พ.ศ. 2557 ก่อนทำกิจกรรม 5,710,907 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์ต่อปี หลังทำกิจกรรมลดเหลือ 436,772 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์ต่อปี ลดการปล่อยคาร์บอนสู่ชั้นบรรยากาศได้ร้อยละ 7.65 ต่อปี เท่ากับ การปลูกต้นไม้ 19,852 ต้นต่อปี (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2557) “เกาะหมากมีนักท่องเที่ยวประมาณ 1 แสนคนต่อปี เพิ่มขึ้นปีละประมาณร้อยละ 3-5 แต่สิ่งที่สำคัญไปกว่านักท่องเที่ยว “จำนวนมาก” คือ นักท่องเที่ยว “คุณภาพ” ที่มีความเข้าใจและพร้อมรักษาเกาะหมากไปกับคนในชุมชน “เพราะถ้าเน้นแต่ปริมาณ แหล่งท่องเที่ยวก็จะทรุดโทรม ไม่มีเสน่ห์ ไม่มีจุดขาย” ธาณินทร์ สุทธิธินกุล ผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑสถานเกาะหมาก และผู้บริหารร้านอาหารเกาะหมากซีฟู้ด หนึ่งในผู้ขับเคลื่อนเกาะหมากสู่ Low Carbon Destination สะท้อนแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่พวกเขาตั้งเป้าหมายไว้ตั้งแต่ต้น และถ่ายทอดความภาคภูมิใจไปสู่ผู้อยู่อาศัยในชุมชน เพื่อให้ทุกคน “ร่วมมือ” และ “ร่วมได้” ไม่ใช่ผลประโยชน์ของคนใดคนหนึ่ง (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2557) จากความสำเร็จของคนในชุมชนเกาะหมากในการนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนลงสู่การปฏิบัติได้อย่างแตกต่างจากชุมชนอื่นนั้น แสดงให้เห็นความร่วมมือของคนทั้งชุมชน และมีกระบวนการในการนำความคิดลงสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบจนกลายเป็นต้นแบบ (Model) ได้ภายในช่วงระยะเวลาเพียง 3 ปี สรุปกรอบการดำเนินการคาร์บอนต่ำชุมชนเกาะหมาก ได้ดังนี้

แนวคิด

1) การสร้างการรับรู้ และการมีส่วนร่วมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ให้กับนักท่องเที่ยว: ให้เที่ยวอย่างมีจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ให้กับคนในชุมชน: ให้อยู่อย่างมีจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สร้างรายได้แบบกระจายรายได้ เพิ่มความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนทั้ง 3 มิติ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

2) สร้างต้นแบบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้สามารถต่อยอดขยายผลในพื้นที่อื่นสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่แท้จริง

แนวปฏิบัติในการพัฒนา

1) สร้างความเข้าใจให้กับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ โดยเข้าไปสนับสนุนด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับกรอบการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและรักษาชุมชนเพื่อความยั่งยืน โดยสร้างความเข้าใจกับชุมชนผู้ประกอบการที่พัก และร้านอาหาร โดยมีเป้าหมายเพื่อลดการปล่อยคาร์บอน

2) การสร้างความร่วมมือ (Co-Creation) การท่องเที่ยวจะยั่งยืนได้ต้องเกิดจากการที่ทุกฝ่ายเกี่ยวข้อง ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์

3) สำรองและพัฒนากิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เช่น เส้นทางคมนาคม การบริโภคอาหารท้องถิ่น และกิจกรรมอื่นๆ เพื่อเป็นทางเลือกให้นักท่องเที่ยวและเป็นแนวปฏิบัติให้ชุมชน

การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำนี้ตอบโจทย์กรอบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ ตามแนวคิดหลักของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ต้องสัมพันธ์กันทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1) นักท่องเที่ยวและชุมชนรวมถึงภาคอื่นๆ ได้มีส่วนร่วมในการลดคาร์บอนระหว่างการท่องเที่ยว (เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า)

2) นักท่องเที่ยวได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนในท้องถิ่นผ่านกิจกรรมคาร์บอนต่ำ (รับผิดชอบต่อวัฒนธรรมและวิถีของชุมชน)

3) เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนและการลดต้นทุนผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำสู่การท่องเที่ยวยั่งยืน (เศรษฐกิจบนฐานท้องถิ่น)

จากการศึกษาขั้นต้นสามารถสรุปแนวทางการดำเนินการต้นแบบ (Model) การแก้ปัญหาจากการส่งเสริมนโยบายด้านการท่องเที่ยวจากภาครัฐของชุมชนเกาะหมากได้ว่า คนในชุมชนเกาะหมากมีลักษณะการดำเนินการที่เริ่มจากชุมชนประสบปัญหาลักษณะเดียวกัน ในเรื่องปัญหาจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวมีความสนใจในเรื่องเดียวกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์จากกันและกันมีเป้าหมายร่วมกันที่จะพัฒนาวิธีการปฏิบัติต่อการท่องเที่ยวให้ดีขึ้น โดยมีการตกลงวิธีปฏิบัติคล้ายกันใช้เครื่องมือและภาษาเดียวกันมีความเชื่อและยึดถือคุณค่าเดียวกัน มีบทบาทในการสร้าง และใช้ความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน ได้แก่ เจ้าของพื้นที่ ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรมหาชนที่เข้ามามีบทบาทสนับสนุนมีจิตสำนึกและทัศนคติในเรื่องเดียวกัน รวมถึงคนในชุมชนเอง โดยมีช่องทางเพื่อการไหลเวียนของความรู้ทำให้ความรู้เข้าไปถึงผู้ที่ต้องการใช้ได้ชัดเจนมีความร่วมมือช่วยเหลือเพื่อพัฒนาและเรียนรู้จากสมาชิกในชุมชนด้วยตนเอง ประกอบกับความรู้จากต่างประเทศมีปฏิสัมพันธ์ต่อเนื่องมีวิธีการเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งทางสังคมให้แก่ชุมชน ทั้งหมดนี้ตรงกับลักษณะของแนวคิดในเรื่อง สมรรถนะ (Competencies) กล่าวคือ สมรรถนะของคนในชุมชน (Community People's Competencies) แนวคิดนี้สามารถอธิบายการดำเนินการของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากในการประยุกต์ใช้การเรียนรู้และการมีส่วนร่วมในเชิงปฏิบัติกับทุกภาค เพื่อเป็นเครื่องมือนำไปสู่กรอบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ สมรรถนะของคนในชุมชนให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาในฐานะที่เป็นมิติหนึ่งของวัฒนธรรม และมีแนวคิดพื้นฐานว่าการทำความเข้าใจกับภูมิปัญญาในฐานะที่เป็นระบบปฏิบัติการทางสังคมแบบหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้สามารถเข้าใจในความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ดำเนินอยู่ในสังคมมากยิ่งขึ้น สมรรถนะของคนในชุมชน (สมรรถนะพื้นฐานและสมรรถนะที่แตกต่าง) ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการ ด้านการมีส่วนร่วม หรือด้านการเรียนรู้ในที่นี้จึงไม่ได้ถูกจำกัด เนื่องด้วยนิยามของความเป็นชุมชนแบบใหม่ที่มีการเลื่อนไหลและปรับตัวเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ขอบเขตของความเป็นชุมชนจึงมีอาจนิยามได้ด้วยวิธีคิดแบบเดิม แต่เป็นขอบเขตใหม่ของคนในชุมชนที่มีภูมิปัญญาทั้งในลักษณะข้ามพรมแดน (Transnationalism) เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน เชื่อมโยง และสร้างเสริมพลังอำนาจของผู้อาศัยอยู่ในชุมชน

องค์กรมหาชน GIZ ประเทศเยอรมนีเป็นองค์กรมหาชนที่ร่วมสนับสนุนรัฐบาลเยอรมนีในเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้เข้าร่วมกับ อพท. เพื่อผลักดันแนวคิดและกิจกรรมชุมชนคาร์บอนต่ำให้เกิดขึ้นจริง ถือเป็น การนำภูมิปัญญาข้ามพรมแดนมาสนับสนุนกับภาคีชุมชนในเขตพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการนำชุมชนสู่ชุมชนคาร์บอนต่ำ โดย GIZ ทำหน้าที่ร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติในเรื่อง การอุปโภคบริโภคอย่างยั่งยืน การปกป้องสิ่งแวดล้อม

และลดปัญหาเรื่องการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและนำพลังงานกลับมาใช้ใหม่ ความปลอดภัยในเรื่องการเกษตรและอาหาร การพัฒนาเมืองและการคมนาคมขนส่งในเมืองที่ยั่งยืน และสุดท้ายด้านเจตคติและความร่วมมือในพื้นที่พิเศษๆ เพื่อการพัฒนา แท้จริงแล้วความยั่งยืนและจิตสำนึกในเรื่องการพัฒนาอย่างสมดุลบนความยั่งยืนนั้น (Balancing and Sustainable Development) เป็นอีก 1 เรื่องที่อยู่ภายใต้ การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ซึ่งถูกกำหนดไว้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เนื่องจากทุกครั้งที่มีการตอบสนองความต้องการของสังคม และกลุ่มคนส่วนใหญ่ในประเทศและนอกประเทศนั้นต้องมีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสังคมและกลุ่มคนส่วนใหญ่ของประเทศในอนาคต การพัฒนาชุมชนคาร์บอนต่ำจึงเป็นแนวคิดในการแก้ปัญหา โดยการพัฒนาชุมชนคาร์บอนต่ำจึงเป็นแนวคิดในการ

ดังนั้น เพื่อการเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพที่จะเพิ่มจำนวนขึ้นในพื้นที่เกาะหมากและพื้นที่เชื่อมโยง ศักยภาพของคนในชุมชนเกาะหมากเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องได้รับการพัฒนาเป็นลำดับแรก เพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ลดคาร์บอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยคนในชุมชนควรมีจิตสำนึกในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สมดุลและยั่งยืนมากกว่าการผันตัวไปเป็นผู้ประกอบการที่มุ่งหวังกำไรเป็นหลักและเป็นผู้รองรับนักท่องเที่ยวเพียงเท่านั้น รวมไปถึงจิตสำนึกในเรื่องกฎข้อบังคับที่พึงปฏิบัติ และทักษะที่จำเป็นต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทักษะในการรักษาสิ่งแวดล้อม รวมถึงกฎหมายการป้องกันสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกทางด้านคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณทางอาชีพทางการท่องเที่ยว รวมถึงความสามารถในการสร้างภาคีกับภาคส่วนอื่นๆ ได้อย่างเหมาะสม ความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และความสำนึกรักในชุมชนบ้านเกิดและประเทศไทย ทั้งนี้หมายถึงความพร้อมทั้งในด้านทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ และทัศนคติที่ทำให้การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเป็นการพัฒนาที่เกิดจากสมรรถนะของคนในชุมชนอย่างแท้จริง

จากเหตุผลที่กล่าวมาในข้างต้น เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 11 ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองและขีดความสามารถให้ครอบคลุมและยั่งยืน เพื่อการวางแผนและการบริหารจัดการการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์อย่างมีส่วนร่วม บูรณาการและยั่งยืนในทุกประเทศ ภายในปี 2573 และเป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการบริโภคและผลิตที่ยั่งยืน มีเป้าประสงค์ในการจัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและวิธีการกำจัดขยะที่เป็นพิษและมลพิษ การส่งเสริมให้มีการรีไซเคิลและลดขยะมูลฝอยในอุตสาหกรรม ธุรกิจและผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ด้านความมั่นคง ที่เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ใช้กลไกแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรต่างๆ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ (1) “ต่อยอดอดีต” (2) “ปรับปรุงจูน” และ (3) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ที่มุ่งพัฒนานคนในทุกมิติ และยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำ ไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกัน และ

สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) โดยมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนา 5 ด้าน ได้แก่ 1) ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลก ด้วยการยกระดับคุณภาพและเพิ่มความหลากหลายของสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล 2) การเติบโตอย่างมีดุลยภาพ โดยส่งเสริมดุลยภาพการเติบโตของการท่องเที่ยวระหว่างกลุ่มนักท่องเที่ยว 3) การเติบโตบนพื้นฐานความเป็นไทย โดยเน้นการพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว 4) การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วน โดยมุ่งพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งเพิ่มรายได้ และกระจายรายได้ และ 5) การพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วยการส่งเสริมความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่เสี่ยงต่อการเสื่อมโทรม การบริหารความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวและการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความยั่งยืนของวัฒนธรรม โดยการเชิดชูและรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของไทย คุณค่าดั้งเดิม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้วยเหตุนี้ จากปัญหาและเป้าหมายที่กล่าวมานั้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในชุมชนการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่ประสบความสำเร็จว่าบริบทและสมรรถนะใดของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากมีความต้องการจำเป็นในเรื่องใดและระดับใดที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ผลการวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำเสนอแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำต่อไป นอกจากนี้ผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนการปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมาก โดยชุมชนเกาะหมาก ผู้ประกอบการในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก และองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหมากและพื้นที่เชื่อมโยงที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในพื้นที่ และหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) สามารถนำผลการวิจัยไปปรับปรุง แก้ไข หรือเพิ่มเติมกรอบยุทธศาสตร์และแผนงานเพื่อพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในพื้นที่อื่น เพื่อลดปริมาณคาร์บอน และเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวคุณภาพต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1. บริบทและสมรรถนะใดของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ
2. คนในชุมชนเกาะหมากมีความต้องการจำเป็นในเรื่องใดและระดับใดที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ
3. แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเป็นเช่นใด

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ
2. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ
3. เพื่อเสนอแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหา คือ

1) กระบวนการวิจัยสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมาก โดยการวิเคราะห์ผ่านการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนงานที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมรรถนะของคน การมุ่งเน้นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และผ่านการสัมภาษณ์จากประสบการณ์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยสามารถมองสมรรถนะที่อยู่เบื้องหลังการประสบความสำเร็จในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

2) กระบวนการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก ผู้วิจัยจะวิจัยถึงระดับความต้องการจำเป็นและระดับความคาดหวังของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำว่ามีความต้องการจำเป็นด้านไหน และความคาดหวังต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่จำเป็นต่อการพัฒนาสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากคือด้านใด เพื่อจะนำผลการวิจัยไปสู่การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำต่อไป

1.4.2 ขอบเขตของประชากร

การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร 3 กลุ่ม ได้แก่

- 1) ประชาชนผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก อำเภอเกาะกูด จังหวัดตราด
- 2) ผู้ประกอบการธุรกิจประเภทต่างๆ ในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากและพื้นที่ใกล้เคียง
- 3) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก ได้แก่ ตัวแทนองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหมาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) นักวิชาการมหาวิทยาลัย และผู้บริหารและครูโรงเรียนเกาะหมาก

1.4.3 ขอบเขตของพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ใช้เขตพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้าง และพื้นที่เชิงโยง ได้แก่ หมู่เกาะช้าง หมู่เกาะหมาก และหมู่เกาะกูด ที่องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) กำหนดขึ้นเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Destination) โดยการวิจัย

ครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกเฉพาะหมู่เกาะหม่เกาะหมากหรือพื้นที่ชุมชนเกาะหมากเท่านั้น เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเด่นและชัดเจนในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่เกิดปัญหาการปล่อยก๊าซคาร์บอนจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมากที่สุด

แผนภาพที่ 1 แผนที่หมู่เกาะหมาก
ที่มา: Tourism Authority of Thailand, 2016

แผนภาพที่ 2 แผนที่พื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง
ที่มา: อพท.1 พื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง

1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) หมายถึง กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่เป็นทางเลือกในการช่วยลดปริมาณการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ให้น้อยลงจากกิจกรรมที่ทำการท่องเที่ยวแต่ละครั้งในเขตพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้าง และพื้นที่เชื่อมโยง เมื่อเทียบกับกิจกรรมจากการท่องเที่ยวตามปกติในขณะที่นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่มีส่วนร่วมในการลดคาร์บอนของชุมชนและสังคม แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งความสะดวกสบายและความสุขที่ได้รับจากการท่องเที่ยว โดยชุมชนเองก็สามารถสร้างรายได้และลดต้นทุนในกิจกรรมทางการท่องเที่ยว สร้างจิตสำนึกและความเคารพต่อชุมชน สิ่งแวดล้อมบนความร่วมมือจากทุกภาคี และพัฒนาให้ไปสู่เกณฑ์ในการพิจารณาชุมชนคาร์บอนต่ำระดับสากลได้

สมรรถนะของคนในชุมชน (Community People's Competencies) หมายถึง ความสามารถของคนในชุมชนที่ประกอบไปด้วยกลุ่มคน 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ประกอบการซึ่งประกอบด้วยกลุ่มบริษัทนำเที่ยว โรงแรมและรีสอร์ท ภัตตาคารร้านอาหาร และการคมนาคมขนส่ง 2) กลุ่มผู้นำจากภาครัฐและองค์กรต่างๆ ทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค และ 3) กลุ่มคนในชุมชนท้องถิ่น เจ้าของพื้นที่ และประชากรในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก ที่ใช้ความสามารถหรือสมรรถนะหลักที่มีในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก

แนวทางการเสริมสร้าง (Guidelines for Enhancement) หมายถึง วิธีการสู่การพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชน ได้แก่ ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชน โครงการและกิจกรรม ตัวชี้วัดที่สนับสนุนให้คนในชุมชนนำไปปฏิบัติได้จริงตามแนวทางของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ โดยตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่คำนึงถึงผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ คือ สามารถลดต้นทุนและสร้างรายได้ให้มากขึ้น สร้างความร่วมมือจากภาคีต่างๆ และองค์กรมหาชน ทักษะที่จำเป็นต่างๆของการลดปริมาณคาร์บอน รวมถึงจิตสำนึกในเรื่องการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ความรักในชุมชนบ้านเกิดและประเทศไทย ทั้งนี้หมายถึงรวมถึงความพร้อมทั้งในด้านทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ และทัศนคติที่ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับประยุกต์ใช้ต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงปัจจัยและสมรรถนะของคนในชุมชนพื้นที่เกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ในการสร้างแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ โดยใช้สมรรถนะของคนในชุมชนเป็นกลไกในการดำเนินการตามกรอบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำระดับสากล เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในมิติยุทธศาสตร์ นโยบาย และพื้นที่อื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3203106450

CD iThesis 5684484927 dissertation / rev: 16072562 17:54:25 / seq: 17

2. ได้ทราบถึงความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เพื่อใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ วิธีการพัฒนา เพื่อป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะหมาก และเป็นการยกระดับมาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวไทยในเรื่องชุมชนคาร์บอนต่ำเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และทำให้ชุมชนเป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์บิวิตินอยู่บนพื้นฐานความสามารถ และศักยภาพที่แท้จริงของคนในชุมชน และไม่ส่งผลกระทบต่อคนรุ่นหลัง สามารถถ่ายทอดสมรรถนะของคนในชุมชน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ โดยเริ่มศึกษาจากพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยงใช้กระบวนการในการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงทั้งเชิงต้นและเชิงลึก ประกอบกับ สมรรถนะพื้นฐานและสมรรถนะที่แตกต่าง และนำแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำโดยใช้คนในชุมชนเป็นฐานเพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไปประยุกต์ใช้ได้กับชุมชนอื่นๆ ของประเทศไทย

3. ผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนการปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมาก โดยชุมชนเกาะหมาก ผู้ประกอบการในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก และองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหมากและพื้นที่เชื่อมโยงที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในพื้นที่ และหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องได้แก่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) สามารถนำผลการวิจัยไปปรับปรุง แก้ไข หรือเพิ่มเติมกรอบยุทธศาสตร์และแผนงานเพื่อพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อลดปริมาณคาร์บอนและเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวคุณภาพต่อไปในอนาคต

3203106450

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้เป็นการนำเสนอข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม จากเอกสาร บทความ และ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชน เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การวิจัยครั้งนี้มุ่งเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้มีประสิทธิภาพและให้เกิดความยั่งยืน โดยได้ใช้แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 8 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- ตอนที่ 2 นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย
- ตอนที่ 3 การนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยลงสู่การปฏิบัติ
- ตอนที่ 4 การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ
- ตอนที่ 5 เขตพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง “โมเดลต้นแบบชุมชนคาร์บอนต่ำ”
- ตอนที่ 6 แนวคิดเรื่องสมรรถนะ
- ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ตอนที่ 8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 แนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

องค์การการท่องเที่ยวแห่งโลก (UNWTO, 2004) ได้ให้อธิบายคำจำกัดความของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ว่าการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะไม่ใช่เป็นเพียงแค่การท่องเที่ยวขนาดเล็กหรือการตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche Tourism Segments) หากแต่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะต้องครอบคลุมถึงการตลาดโดยรวมหรือที่เรารู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า “การท่องเที่ยวแบบมวลชน” (Mass Tourism) โดยทั่วไปการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญต่อการเสมอภาคระหว่างเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงสังคมและวัฒนธรรมของคนทั้งในรุ่นปัจจุบันต่อไปจนถึงคนในอนาคต หลักการและแนวคิดที่สำคัญของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในคำจำกัดความของ UNWTO จึงประกอบด้วย

- 1) การท่องเที่ยวต้องตระหนักและใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด
- 2) การเคารพในสังคม วัฒนธรรม และประเพณีของประชาชนพื้นเมือง รวมไปถึงการรู้จักปรับตัวและเข้าใจถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและประเพณีของแต่ละชุมชน
- 3) การสร้างความเจริญมั่นคงทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควรก่อให้เกิดการกระจายของรายได้อย่างเป็นธรรมและทั่วถึงแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยว (Tourism Stakeholder) นอกจากนี้ ยังควรที่จะก่อให้เกิดการจ้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น รวมไปถึงการมีส่วนร่วมสำคัญในการช่วยลดความยากจนในท้องถิ่นด้วย

นอกจากการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจแล้ว ยังจะต้องคำนึงถึงความร่วมมือกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยว (Tourism stakeholders) ทุกฝ่ายรวมไปถึงจะต้องสามารถรักษาความพึงพอใจสูงสุดของนักท่องเที่ยว การดำเนินการวางแผนอย่างต่อเนื่อง และที่สำคัญจะต้องมีเครื่องมือดัชนีที่ใช้วัดประสิทธิภาพต่อผลกระทบของการดำเนินการในส่วนต่างๆ เพื่อสามารถนำไปปรับปรุงและแก้ไขเพื่อให้เกิดความยั่งยืนได้ต่อไปในอนาคต ปัจจัยสำคัญ 5 ประการ ในการนำมาพิจารณาเพื่อการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย

1) ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งแวดล้อมต่างๆ ทั้งที่เป็นสิ่งแวดล้อมที่กำเนิดขึ้นมาเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นแล้วสืบทอดต่อกันมา เช่น ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิต ประวัติศาสตร์

2) นักท่องเที่ยว เป็นกลุ่มคนที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในฐานะผู้บริโภคทรัพยากรการท่องเที่ยว มีความต้องการ (Demand) ที่ทำให้คนในแหล่งท่องเที่ยวและกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวต้องตอบสนอง ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรการท่องเที่ยว และก่อผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้วยเหตุนี้ นักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพจึงจำเป็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3) กลุ่มธุรกิจท่องเที่ยว กลุ่มธุรกิจให้ความสำคัญกับธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก และพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว จนอาจละเลยผลกระทบด้านลบที่อาจจะเกิดขึ้น ถ้าจะให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน กลุ่มธุรกิจนี้จะต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวและเป็นตัวกลางที่จะช่วยกลั่นกรองคุณภาพของนักท่องเที่ยว

4) ชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยว มีบทบาทเป็นทั้งผู้ผลิตทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่น วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของคนในชุมชน ขณะเดียวกันในชุมชนเองมีบทบาทเป็นผู้ดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน ที่ผ่านมามคนในแหล่งท่องเที่ยวมักเป็นฝ่ายตั้งรับการท่องเที่ยวที่เข้ามา โดยคนในแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมองเห็นผลประโยชน์ในเชิงรายได้ แต่อาจไม่ตระหนักและคาดการณ์ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น นอกจากการตั้งรับกับทรัพยากรที่เปลี่ยนแปลงไปแล้ว คนในชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวกลับไม่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรม หรืออาจกล่าวได้ว่าคนในชุมชนได้ประโยชน์เพียงส่วนน้อย เมื่อเทียบกับผลกระทบที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจึงให้ความสำคัญกับเรื่องการกระจายผลประโยชน์ให้กับคนในท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกัน ความรักท้องถิ่นเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง อยู่ในหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเน้นการให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวที่มีส่วนช่วยอนุรักษ์วิถีชีวิตและทรัพยากรของชุมชน สร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่นทำให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการกับทรัพยากรของตนเอง ซึ่งเป็นความสำคัญอย่างยิ่งที่คนในชุมชนจะต้องมีสิทธิเลือกได้ว่าต้องการให้ทรัพยากรของตนเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือไม่และควรมีรูปแบบเช่นไร

5) นักวิชาการและสถาบันการวิจัย ได้เข้ามามีบทบาทในการเป็นหน่วยงานสนับสนุน (Facilitator) ที่ช่วยนำความรู้ในทางวิชาการหรือภูมิปัญญาสาขามาใช้ในการวิจัยค้นคว้าเพื่อยกระดับและคำอธิบายองค์ความรู้ท้องถิ่น ที่เรียกว่า ภูมิปัญญาให้เป็นองค์ความรู้ที่เป็นสากลได้ และยิ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวได้รับการวิจัยค้นคว้ามากเท่าใด คนในชุมชน นักท่องเที่ยว และกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวก็

จะเห็นคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวมากเท่านี้ นอกจากบทบาทการเป็นผู้ศึกษาค้นคว้า แล้ว นักวิชาการอาจเข้าไปมีบทบาทในการเป็นวิทยากรช่วยประสานงานและอำนวยความสะดวกให้เกิดการพูดคุยกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมพร้อมกันไป ในขณะเดียวกันก็ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม และได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน หลักการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้น จึงประกอบด้วยหลักการที่สำคัญอยู่ 10 ประการ คือ

1) อนุรักษ์โดยใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (Using Resource Sustainable) หมายถึง ต้องมีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เดิมทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมอย่างเพียงพอหรือใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้อย่างประหยัดต้องคำนึงถึงต้นทุนอันเป็นคุณค่า คุณภาพของธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง การสงวนรักษาคุณภาพของทรัพยากรให้มีคุณค่าต่อชีวิตที่ดี รู้วิธีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ปรับปรุง บำรุงให้เกิดประโยชน์ได้นาน เพิ่มพูน และเสริมสร้างไว้ให้มากที่สุดเพียงพอต่อการใช้ในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม การปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรนั้นต้องคงความเป็นเอกลักษณ์อย่างดั้งเดิมไว้ให้มากที่สุดเกิดผลกระทบอันเป็นผลเสียน้อยที่สุด โดยการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านประยุกต์กับเทคโนโลยีแบบใหม่ การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดอย่างเหมาะสมจะสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างยาวนาน

2) ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นกับการลดของเสีย (Reducing Over-Consumption and Waste) ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันวางแผนการจัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพหรือจัดหาทรัพยากรอื่นที่มีคุณสมบัติและมีคุณภาพเหมือนกันใช้ทดแทนกันได้ เพื่อลดการใช้ทรัพยากรที่หายาก ส่วนการลดของเสีย เช่น ขยะ ปลูกุลต้องหาวิธีการจัดการโดยการแยกประเภทขยะ ขยะแห้งอาจนำระบบการหมุนเวียนการใช้ การใช้ซ้ำ และการแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Reuse Renew Recycle) ขยะเปียกอาจนำไปทำปุ๋ยอินทรีย์และนำหมักปุ๋ยจุลินทรีย์ได้

3) รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม (Maintain Diversity) ต้องวางแผนขยายรากฐานการท่องเที่ยว โดยการรักษาและส่งเสริมให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิม โดยการเพิ่มคุณค่าและมาตรฐานการบริการ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้นนานขึ้นหรือกลับไปเที่ยวซ้ำอีก

4) ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating Tourism into Planning) ต้องมีการประสานแผนการพัฒนาในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล, อบต.) แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาภูมิภาคจังหวัด แผนพัฒนาของกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อให้การพัฒนาการทำงานในสถานที่ท่องเที่ยวเดียวกันมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น

5) นำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น (Supporting Local Economy) ต้องประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยสรรหาความโดดเด่นของทรัพยากรในท้องถิ่นนำไปประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการขายการท่องเที่ยว เพื่อให้ นักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวให้มากขึ้นเป็นการสร้างรายกระจายสู่ประชากรที่ประกอบการในท้องถิ่น

6) การมีส่วนร่วมโดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวเกี่ยวกับท้องถิ่น (Involving Local Communities) ต้องร่วมทำงานกับท้องถิ่นแบบเป็นองค์กรรม (Participation Approach) โดยเข้าร่วมในลักษณะหน่วยงานร่วมจัด เช่น เป็นหน่วยงานร่วมทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ เป็นหน่วยงานร่วมวิเคราะห์ หรือร่วมแก้ปัญหาด้วยกัน เป็นหน่วยงานร่วมส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวด้วยกัน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังต้องประสานเครือข่ายระหว่างองค์กรและท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

7) มีการประชุมกับผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน (Consulting Stakeholders and the Public) ต้องมีการประสานกับประชาคมในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว สถาบันการวิจัย สถาบันศาสนา หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่ ร่วมประชุมหารือ ทั้งการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งท่องเที่ยว การประเมินผลกระทบการท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการตลาด โดยจัดการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อร่วมปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน เป็นการลดข้อขัดแย้งในด้านผลประโยชน์ที่ต่างกัน

8) การพัฒนาบุคลากร (Training Staff) ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ความรู้ การฝึกอบรม การส่งเจ้าหน้าที่ดูงานอย่างสม่ำเสมอให้มีความรู้ มีแนวคิด และวิธีปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาบุคลากรในองค์กร และเป็นการช่วยยกระดับมาตรฐานการบริการการท่องเที่ยว

9) การจัดเตรียมข้อมูล คู่มือในการบริการข่าวสารการท่องเที่ยว (Marketing Tourism Responsibly) ต้องร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว ข่าวสารการบริการการขายให้พร้อมและเพียงพอต่อการเผยแพร่ อาจจัดทำในรูปสื่อทัศนูปกรณ์รูปแบบต่างๆ เช่น คู่มือการท่องเที่ยว คู่มือการตลาดการท่องเที่ยวในรูปเอกสาร แผ่นพับ หนังสือคู่มือ วีดีโอ แผ่นซีดีรอม เป็นต้น

10) ประเมินผล ตรวจสอบ และวิจัย (Undertaking Research) จำเป็นต่อการแก้ปัญหาและเพิ่มคุณค่าคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว การลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยว โดยจะต้องมีการประเมินผลการตรวจสอบผลกระทบ และการวิจัยวิจัยอย่างสม่ำเสมอ โดยการสอบถามผู้ใช้บริการโดยตรง การสอบถามเห็นจากใบประเมินผลหรือการวิจัยตลาดการท่องเที่ยว เพื่อทราบผลของการบริการนำมาปรับปรุงและแก้ไขการจัดการการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความประทับใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

มติการท่องเที่ยวจากอาเซียน

กลุ่มประเทศอาเซียนประชุมให้ข้อสรุปร่วมกันว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทอย่างสำคัญทางยุทธศาสตร์ (Strategic Role) ต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียนและช่วยพัฒนาอาเซียนจากความหลากหลายทางวัฒนธรรมและสังคม รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมรดกทางประวัติศาสตร์ และการส่งเสริมภาพลักษณ์ของอาเซียน (advancing the rich and diverse social, cultural and historical and image of ASEAN) กลุ่มอาเซียนจึงกำหนดแผนการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจให้เป็นประชาคมเดียวกัน หรือ ASEAN Economic Community ภายในปี 2015 อันเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนทั้งในด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนและการบริการสำหรับด้านการท่องเที่ยวอาเซียนได้ร่วมกันกำหนดแผนการรวมกลุ่มสาขาการท่องเที่ยวของอาเซียน (Roadmap for Integration of Tourism Sector) ขึ้น โดยแผนการ

รวมกลุ่มสาขาท่องเที่ยวดังกล่าวจะมีส่วนสำคัญต่อการเร่งรัดการเปิดเสรีบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภูมิภาค รวมไปถึงมาตรการต่างๆในการอำนวยความสะดวกการเดินทางของนักท่องเที่ยว เช่น กระบวนการออกวีซ่าให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน การยกเว้นวีซ่าให้คนชาติอาเซียน การเร่งรัดการจัดทำ ASEAN Single Visa และมาตรการการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรม และมาตรการการส่งเสริมการตลาดร่วมกันเพื่อประชาสัมพันธ์อาเซียนในฐานะเป็น แหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน (ASEAN Single Destination)

กลไกการดำเนินงานตามกรอบความร่วมมืออาเซียนด้านการท่องเที่ยว แบ่งเป็น 3 ระดับ

1. การประชุมรัฐมนตรีท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN Tourism Ministers' Meeting) กำหนดจัดการประชุมปีละ 1 ครั้ง ซึ่งประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ASEAN Tourism Forum 2008 (ATF 2008) ระหว่างวันที่ 18-26 มกราคม 2551 ณ กรุงเทพฯ ทั้งนี้ การประชุม ATF 2012 มีกำหนดจัดขึ้นระหว่างวันที่ 9-15 มกราคม 2555 ณ เกาะมานาโด ประเทศอินโดนีเซีย ภายใต้แนวคิด "ASEAN Tourism for a Global Community of Nations"

2. การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการท่องเที่ยวแห่งอาเซียน (ASEAN National Tourism organizations' Meeting) กำหนดจัดการประชุมปีละ 2 ครั้ง

3. การประชุมระดับคณะกรรมการ (ASEAN Working Group Meetings) จัดการประชุมปีละ 2 ครั้ง โดยแบ่งเป็นคณะกรรมการ 3 คณะ ได้แก่ 1) คณะทำงานด้านการตลาดและการสื่อสาร (Marketing and Communication Working Group) ประเทศไทย (ททท.) เป็นประธาน คณะทำงาน และประเทศเวียดนามเป็นรองประธาน 2) คณะทำงานด้านการพัฒนาสินค้า (Product Development Working Group) ประเทศมาเลเซียเป็นประธาน และประเทศพม่าเป็นรองประธาน 3) คณะทำงานด้านการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ (Quality Tourism Working Group) ประเทศฟิลิปปินส์เป็นประธาน และประเทศสิงคโปร์เป็นรองประธาน

การประชุมรัฐมนตรีท่องเที่ยวอาเซียน ครั้งที่ 13 (13th ASEAN Tourism Forum 2010) ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาให้เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทยเข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีท่องเที่ยวอาเซียน ครั้งที่ 13 ระหว่างวันที่ 24-25 มกราคม พ.ศ. 2553 ณ Empire Hotel and Country Club กรุงเทพมหานคร เสรีเบกาวัน ประเทศบรูไน ดารุสซาลาม ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1) การประชุมได้กล่าวถึงผลการประชุมคณะมนตรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเกี่ยวกับความคืบหน้าการดำเนินงานตาม Roadmap for ASEAN Community และเห็นชอบข้อเสนอของประเทศไทยในการเพิ่มข้อความที่บรรจุในที่ประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 14 ซึ่งกล่าวถึงแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอาเซียน พ.ศ. 2554-2558 เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงด้านท่องเที่ยวให้เป็นหนึ่งเดียวของภูมิภาค (ASEAN Tourism Connectivity Corridors) การสนับสนุนการเดินทางท่องเที่ยวของเยาวชนและ Incentives ด้านการท่องเที่ยวลงในสาระสำคัญของผลการดำเนินงานตามมติที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 15

2) การประชุมรัฐมนตรีฯ พิจารณาแล้วมีมติขอให้ ASEANTA ทำงานร่วมกับคณะเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการท่องเที่ยวของอาเซียน (ASEAN NTOs) ในการจัด Road show และขอความร่วมมือ

UNWTO ในการจัดทำ Tourism Satellite Account และการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของอาเซียนเพื่อผลักดันให้อาเซียนเป็นที่รู้จักของทั่วโลก

การประชุมรัฐมนตรีท่องเที่ยวอาเซียน ครั้งที่ 14 (14th ASEAN Tourism Forum 2011)

ผู้แทนกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเข้าร่วมการประชุม ATF 2011 ระหว่างวันที่ 14-22 มกราคม 2554 ณ กรุงพนมเปญ ราชอาณาจักรกัมพูชา โดยประเด็นหลัก (Theme) ของการประชุมคือ “ASEAN—A World of Wonders and Diversity” ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและรัฐมนตรีท่องเที่ยวอาเซียนได้ร่วมรับรองแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวอาเซียน พ.ศ. 2554–2558 ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวให้เป็นหนึ่งเดียวของภูมิภาค โดยแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวทำหน้าที่คล้ายพิมพ์เขียว (Blueprint) แนะนำนโยบายและการปฏิรูปด้านต่างๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว อาทิ การส่งเสริมการตลาด การพัฒนาสินค้า มาตรฐานการท่องเที่ยว และบุคลากรทางการท่องเที่ยว

2) การประชุมเห็นชอบร่างบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างอาเซียนและอินเดีย และเห็นชอบให้จัดการประชุมคณะทำงานด้านการท่องเที่ยวอาเซียน-อินเดีย ครั้งที่ 7 ควบคู่กับการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการท่องเที่ยวอาเซียน ครั้งที่ 34 ในเดือนมิถุนายน หรือกรกฎาคม 2554 ณ เมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการท่องเที่ยวอาเซียน ครั้งที่ 34 และการประชุมที่เกี่ยวข้อง (The 34th Meeting of ASEAN NTOs and Its Related Meetings)

ผู้แทนกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเข้าร่วมการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านการท่องเที่ยวอาเซียน ครั้งที่ 34 และการประชุมที่เกี่ยวข้อง ระหว่างวันที่ 20-24 มิถุนายน 2554 ณ เมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1) การส่งเสริมการตลาดร่วมกัน ที่ประชุมรับรองแม่แบบ (Template) ของแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวอาเซียน เพื่อติดตามการดำเนินการของแผนยุทธศาสตร์ฯ และให้มีการระบุผู้ประสานงานหลักของคณะทำงานย่อยในสาขาที่เหลือ ทั้งนี้ทยเป็นผู้ประสานงานหลักในด้านแผนยุทธศาสตร์การตลาดท่องเที่ยวอาเซียน การพัฒนาบุคลากรของอาเซียนด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มาตรฐานโรงแรมสีเขียว และมาตรฐานสปาเพื่อสุขภาพ

2) การเพิ่มวงเงินอุดหนุนของสมาชิก ที่ประชุมเห็นชอบให้ใช้สโลแกน Visit South East Asia: Feel the Warmth และโลโก้เพื่อโฆษณาอาเซียนในภาพรวมในโครงการต่างๆ อย่างเป็นทางการ และจัดสรรจัดสรรงบประมาณกองทุนอาเซียน (ASEAN NTOs Fund) สำหรับโครงการวิจัยด้านยุทธศาสตร์ด้านการตลาดท่องเที่ยวอาเซียน (Study on ASEAN Tourism Marketing Strategy) ซึ่งเสนอโดยไทยในฐานะประธานคณะทำงานด้านการตลาดและการสื่อสาร จำนวน 23,000 เหรียญสหรัฐ และให้ประเทศสมาชิกอาเซียนชำระเงินอุดหนุนประจำปีสำหรับกองทุนอาเซียน ปีพ.ศ. 2555 – 2558 จำนวน 20,000 เหรียญสหรัฐต่อปี (เพิ่มจากเดิมที่ชำระประเทศละ 10,000 เหรียญสหรัฐ) เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว โดยจะจัดการประชุมพิเศษ

คณะกรรมการด้านการตลาดและการสื่อสาร (Special Meeting of Marketing and Communication Working Group) ในเดือนตุลาคม 2554

3) มีบันทึกความร่วมมือ (Memorandum of Cooperation – MOC) ของ ASEAN +3 เป็นครั้งแรกที่ประชุมได้พิจารณาร่างบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างอาเซียนและจีน ญี่ปุ่น และเกาหลี (Memorandum of Understanding on ASEAN-Plus Three Tourism Cooperation) และเห็นชอบให้เปลี่ยนชื่อบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding – MOU) เป็นบันทึกความร่วมมือ (Memorandum of Cooperation – MOC) ระหว่างหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว (National Tourism Organisations – NTOs) ของประเทศสมาชิกอาเซียน+3 และลงนามโดยรัฐมนตรีท่องเที่ยวของแต่ละประเทศสมาชิก

4) การประชุมคณะกรรมการการท่องเที่ยวอาเซียน-อินเดีย ครั้งที่ 7 ที่ประชุมได้พิจารณาร่างบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างอาเซียนและอินเดีย และคาดว่าจะมีการลงนามในบันทึกความเข้าใจฯ ระหว่างการประชุม ATF 2012 ณ เกาะมานาโด ประเทศอินโดนีเซีย

5) ริเริ่มความร่วมมือกับกลุ่มอาหรับเป็นครั้งแรกประชุมเห็นชอบให้เชิญผู้แทนจากประเทศสมาชิกกลุ่มความร่วมมือรัฐอาหรับเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการและฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยวในอนาคต โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งไทยเป็นผู้ประสานงานหลัก

มติการท่องเที่ยวจาก UN สรุปความโดยรวมในเป้าประสงค์ลำดับที่ 11 ได้ว่า

“By 2030, enhance inclusive and sustainable urbanization and capacity for participatory, integrated and sustainable human settlement planning and management in all countries. Strengthen efforts to protect and safeguard the world’s cultural and natural heritage. By 2030, reduce the adverse per capita environmental impact of cities, including by paying special attention to air quality and municipal and other waste management. By 2030, provide universal access to safe, inclusive and accessible, green and public spaces, in particular for women and children, older persons and persons with disabilities. Support positive economic, social and environmental links between urban, peri-urban and rural areas by strengthening national and regional development planning. By 2020, substantially increase the number of cities and human settlements adopting and implementing integrated policies and plans towards inclusion, resource efficiency, mitigation and adaptation to climate change, resilience to disasters, and develop and implement, in line with the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030, holistic disaster risk management at all levels. Support least developed countries, including through financial and technical assistance, in

building sustainable and resilient buildings utilizing local materials” (The Global Goals for Sustainable Development, 2015)

ความยั่งยืนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาในยุคปัจจุบัน เนื่องจากเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่ประชาคมโลกมองว่าสามารถสร้างสมดุลให้กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของโลกที่ทำให้ส่งผลกระทบต่อสภาพสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ ความปลอดภัยจากปัญหาความขัดแย้ง การแข่งขันกันภายในและภายนอกประเทศ โดยให้หันกลับมาเยียวยาสภาพปัญหาที่เกิดจากผลกระทบจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยกระแสการพัฒนาได้มีการวิจัยตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 16 ทฤษฎี World System ของ Immanuel Wallenstein ซึ่งมุ่งแก้ไขจุดอ่อนของทฤษฎีพึ่งพาที่ยังอธิบายไม่ได้ เช่น เพราะเหตุใด ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ สามารถพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตได้ทั้งที่เคยเป็นอาณานิคมมาก่อน เกิดการล่มสลายของประเทศค่ายสังคมนิยมที่ตัดขาดความสัมพันธ์กับระบบทุนนิยมเกิดวิกฤติการณ์ในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมของสหรัฐอเมริกา ทฤษฎีระบบโลกจึงเป็นทางเลือกใหม่ หลังจากมีการปฏิเสธทั้งทฤษฎีภาวะทันสมัย และทฤษฎีพึ่งพาตามลำดับแล้ว โดยใช้โลกเป็นหน่วยของการวิเคราะห์ทางสังคม การอธิบายควรเริ่มจากมิติมุมมองระดับโลก และปรากฏการณ์ทางสังคมต่างที่เกิดขึ้น โดยทำความเข้าใจในเชิงความสัมพันธ์และผลกระทบระหว่างระบบโลกกับองค์ประกอบย่อยภายในระบบเทียบได้กับระดับนโยบายการทองเที่ยวแห่งชาตินำมาสู่ปรากฏการณ์ทางการทองเที่ยวที่เกิดขึ้น ทั้งในด้านที่ส่งผลดี และด้านที่ก่อให้เกิดปัญหาในประเทศไทย โดยทำความเข้าใจในระดับย่อย นั่นคือ ระดับ กลุ่มจังหวัด จังหวัด และระดับชุมชน ที่มีความสัมพันธ์กันภายในระบบการทองเที่ยวทั้งระบบ Social System เป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ซึ่งมีระบบการแบ่งงานอยู่ภายใน โดยที่ในแต่ละสาขา (Sector) จะต้องพึ่งพาการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ (Economic Exchange) กับสาขาอื่น เพื่อความราบรื่นและความต่อเนื่องในการสนองความต้องการของแต่ละท้องถิ่นหรือต้องมีวัฒนธรรมเดียวกัน (Wallerstein: อ้างถึงใน สุวินัย ภรณวลัย, 2532: 124) ดังตัวอย่างการแบ่งเขตพัฒนาการทองเที่ยวตามพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมต่างกัน แต่ใช้แผนยุทธศาสตร์เพื่อการส่งเสริมการทองเที่ยวเดียวกัน ซึ่งเราตกอยู่ภายใต้การแข่งขันของประชาคมโลกในทางเศรษฐกิจ โดยใช้การทองเที่ยวเป็นเครื่องมือ “World System” เมื่อเทียบกับ “Minisystem” ซึ่งสูญสิ้นไปแล้ว “Social System” จึงเหลือเพียงชนิดเดียว คือ “World System” สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. World Empires หรือโลกจักรวรรดิปรากฏขึ้นมาในเศรษฐกิจโลก ได้แก่ อารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ในช่วงก่อนสมัยใหม่ เช่น จีน อียิปต์ โรมัน

2. World Economies หรือ เศรษฐกิจโลกเป็นการผลิตเพื่อขายในตลาดที่มีเป้าหมายเพื่อแสวงหากำไรสูงสุด การผลิตจะขยายตัวไปตราบเท่าที่การผลิตนั้น ยังคงให้กำไร และยังคงปรับปรุงเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มกำไรได้ทฤษฎีระบบโลก คือ โลกปัจจุบันเป็นโลกของทุนนิยม เพราะอิทธิพลทุนนิยมได้พัฒนากลายเป็นระบบเศรษฐกิจโลก ศูนย์กลางทุนนิยมโลก เรียกว่า “Core Capitalism” ประเทศเหล่านี้ ได้แก่ ฝรั่งเศส อังกฤษ และเนเธอร์แลนด์ สามประเทศนี้พัฒนาเป็นศูนย์กลางในสมัยนั้น ทุนนิยมโลกตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 ส่วนประเทศอื่นในขณะนั้นเป็นได้แค่ ชายขอบ

ทุนนิยมหรือบริวาร (Peripheral) ซึ่งมีหน้าที่จัดส่งวัตถุดิบให้แก่ประเทศที่เป็นศูนย์กลาง ตลอดจนส่งแรงงานมาให้ศูนย์กลาง ในศตวรรษที่ 20 ลักษณะของทุนนิยมโลก ก็เปลี่ยนแปลงไปอีกมีสิ่งๆ ที่เรียกว่า “Semi-Peripheral” ก็คือ กลุ่มกึ่งชายขอบหรือกึ่งบริวาร ได้แก่ ประเทศที่มีพัฒนาการด้านอุตสาหกรรมระดับหนึ่ง เมื่อพัฒนาได้จะถูกครอบงำจากศูนย์กลางน้อยลง และประเทศเหล่านี้จะมีระบบการเมืองที่เป็นอิสระของตนได้ เช่น ยุโรปตอนใต้ สเปน อิตาลี ละตินอเมริกา เวเนซุเอลา ชิลี และเอเชียบางประเทศ เช่น เกาหลี ประเทศเหล่านี้ไม่ได้ส่งทุกอย่างไปให้ศูนย์กลางแต่มีระบบการเมืองของตนเองขึ้นมาได้ ด้วยเหตุนี้ ประชาคมอาเซียนก็เช่นกัน พยายามพลิกบทบาทของตนให้เป็นอิสระสามารถพึ่งตนเอง บนพื้นฐานของตนเอง สร้างความเข้มแข็ง เพื่อต่อรองกับประเทศผู้นำในระบบได้

ประเทศไทยจัดการให้มีหน่วยงานวางแผนด้านเศรษฐกิจของไทยเริ่มต้นขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจหลังสงครามของประเทศ ธนาคารโลกได้เป็นผู้เสนอแนะแนวทางให้ประเทศไทยการวางแผนเศรษฐกิจ รัฐบาลได้ตั้งหน่วยงานรับผิดชอบดูแลที่ชื่อ "สภาเศรษฐกิจแห่งชาติ" ขึ้นเมื่อปี 2493 เพื่อเสนอความเห็นและคำแนะนำตลอดจนข้อชี้แจงต่อรัฐบาลในเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจของประเทศต่อมาคณะผู้เชี่ยวชาญจากธนาคารโลกได้เสนอแนะให้มีการปรับเปลี่ยนและเพิ่มบทบาทหน้าที่ของ "สภาเศรษฐกิจแห่งชาติ" ให้มีมากขึ้น ในปี 2502 จึงได้มีการปรับโครงสร้างการทำงานและเปลี่ยนชื่อของหน่วยงานแห่งนี้ใหม่เป็น "สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ" ซึ่งตรงกับสมัย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ขึ้นดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี และกำหนดนโยบายเพื่อจัดแบ่งส่วนราชการใหม่ ภายใต้ กรมประชาสัมพันธ์จัดตั้งขึ้นเป็นองค์การอิสระโดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว (อสท.) พ.ศ. 2502 จนกระทั่งในปี 2515 มีการนำกระบวนการวางแผนพัฒนาสังคมเข้ามาใช้ควบคู่กับการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และได้มีการเปลี่ยนชื่อของหน่วยงานใหม่อีกครั้งหนึ่งเป็น "สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ" ทิศทางการพัฒนา แนวคิดนี้ทำให้เกิดทางเลือกมากขึ้น เพราะแนวคิดเรื่อง กึ่งเมืองบริวาร ทำให้มองเห็นว่า เมืองบริวารสามารถพัฒนาเป็น เมืองหลักได้ เป็นการแก้ไขข้อจำกัดที่เกิดขึ้นกับทฤษฎีพึ่งพา ยกตัวอย่างเช่น ประเทศเกาหลี และประเทศจีน ซึ่งเคยตกเป็นเมืองบริวาร แต่สามารถพัฒนาเป็นเมืองหลักได้จากการผลักดันของผู้นำในช่วง 60 ปีที่ผ่านมาประเทศไทยก็เช่นกัน เมื่อเข้าสู่ความกดดันในการแข่งขัน และภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ตั้งแต่กรณีเกิดเหตุการณ์วิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ประเทศไทยมีฐานะเป็นบริวารของระบบทุนนิยมโลก และมีความต้องการเป็นประเทศกึ่งบริวาร แต่ก็ไม่สามารถไปได้เพราะไม่มีพื้นฐานอุตสาหกรรมที่เข้มแข็งพอที่จะหลุดจากการครอบงำของศูนย์กลางทุนนิยมได้ไม่น่าแปลกใจที่การมองปัญหาในมุมมองของการพัฒนาประเทศทางด้านการท่องเที่ยวไทยจะให้ความสำคัญกับมาตรฐานการเดินทางและโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เนื่องจากประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานเป็นลำดับแรก นับตั้งแต่มีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติขึ้น ทั้งนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจฯฉบับต่างๆในช่วงแรกของการพัฒนานั้น มุ่งเน้นการพัฒนาในเชิงส่งเสริมอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ การพัฒนาเป็นไปเพื่อการอำนวยความสะดวกให้กับการดำเนินการค้า และการลงทุน มุ่งให้เกิดความทัดเทียมกับนานาประเทศ เช่น การสร้างสาธารณูปโภคในสมัยแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯฉบับที่ 2 ปี พ.ศ. 2510-2514 สรุปความเรื่องการลงทุนทางสาธารณูปโภคและการคมนาคมขนส่งได้ว่า

นับตั้งแต่มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจเป็นต้นมา รัฐลงทุนในด้านการพัฒนาการคมนาคมและการขนส่งเป็นอันดับที่หนึ่งและเร่งรัดให้เกิดการดำเนินการ และมุ่งคุณประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม ในระยะเวลาอันสั้นและเร่งด่วนซึ่งเป็นต่อเนื่องมาจากกระแสนโยบายการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับแรก ซึ่งได้มุ่งหนักไปในการปรับปรุงระบบคมนาคมและขนส่งที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น มากกว่าการขยายให้กว้างขวางออกไป ทั้งนี้ เพื่อที่จะวางรากฐานสำหรับการขยายการพัฒนา ด้านการคมนาคมขนส่งในอนาคต การดำเนินงานตามแผนได้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นส่วนใหญ่ แต่ในทางปฏิบัติต้องประสบปัญหาและอุปสรรคบางประการที่ทำให้โครงการบางโครงการต้องล่าช้า แต่อย่างไรก็ตามในสิ้นปี พ.ศ. 2509 ประเทศไทยมีระบบขนส่งและการคมนาคมรวมทั้งผลจากการดำเนินงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรกปี พ.ศ. 2504-2509 ดังนี้ 1) การขนส่งทางบก มีทางหลวงแผ่นดินเป็นระยะทางประมาณ 9,880 กิโลเมตรในจำนวนนี้เป็นทางคอนกรีตหรือที่ลาดยางประมาณ 5,045 กิโลเมตรหรือประมาณร้อยละ 51 ของทางหลวงแผ่นดินทั้งสิ้นทางดังกล่าวนี้ ส่วนมากยังจะต้องปรับปรุงต่อไปให้เข้ากับมาตรฐานที่กรมทางหลวงกำหนดไว้และให้เชื่อมต่อกันโดยตลอด ส่วนทางหลวงจังหวัดมีประมาณ 6,900 กิโลเมตร ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่ยังต้องการการบูรณะ เพื่อให้ใช้การได้ตลอดปี และมีเพียงประมาณ 425 กิโลเมตรหรือร้อยละ 6 เท่านั้นที่เป็นพื้นผิวลาดยางหรือคอนกรีต ในด้านการรถไฟนั้น ปรากฏว่าในปี 2504 ทางรถไฟมีความยาว 3,584 กิโลเมตร และเมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2509 มีความยาวประมาณ 3,000 กว่ากิโลเมตร ก่อสร้างทางรถไฟสายสำคัญสองสาย คือ สายหนองปลาตุก-สุพรรณบุรีและสายแห่งคอย-บัวใหญ่ 2) การขนส่งทางน้ำ งานสำคัญในการปรับปรุงบริการท่าเรือกรุงเทพฯ แม้จะมีการก่อสร้างที่เก็บสินค้าเพิ่มเติมและจัดหาอุปกรณ์การยกสินค้าเพิ่มขึ้น ความคับคั่งที่ท่าเรือกรุงเทพฯ ได้เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ฉะนั้นในปี พ.ศ. 2509 การท่าเรือจึงได้จัดทำโครงการขยายท่าเทียบเรือและสร้างหลักผูกเรือกลางน้ำเพิ่มขึ้น สำหรับการเดินเรือชายฝั่งทะเลนั้นมีท่าเรือค้าชายฝั่งและท่าเรือประมงในจังหวัดภาคใต้ที่สำคัญ แต่มีร่องน้ำทางเดินเรือต้นเขินเป็นจำนวน 11 แห่ง คือ ชุมพร สุราษฎร์ธานี ปากพนัง สงขลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล กระบี่ กันตัง ภูเก็ตและระนอง และสุดท้าย 3) การขนส่งทางอากาศ ในปี พ.ศ.2509 มีสนามบินพาณิชย์ต่างจังหวัดที่ใช้การอยู่ทั้งสิ้น 19 แห่ง ในจำนวนนี้มีเพียง 8 แห่งที่มีความถูกต้องตามมาตรฐานสากลซึ่งเครื่องบินพาณิชย์ภายในประเทศสามารถใช้ขึ้นลงได้โดยปลอดภัย นอกจากนั้นยังคงต้องการการก่อสร้างทางวิ่งใหม่ หรือปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไป ส่วนการขนส่งทางอากาศนั้น ปรากฏว่าประชาชนได้นิยมใช้บริการขนส่งภายในประเทศมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ ดังจะเห็นได้ว่าในปี 2504 มีบริการทางการบินเพียง 1,598,416 ผู้โดยสาร-กิโลเมตรเท่านั้น ในปี พ.ศ. 2509 ได้เพิ่มสูงถึง 3,340,400 ผู้โดยสาร-กิโลเมตร เพื่อที่จะสามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้โดยสารได้สะดวกและปลอดภัยยิ่งขึ้นบริษัทเดินอากาศไทยจึงได้เปลี่ยนเครื่องบินโดยสารเป็นเครื่องบินใหม่มีขนาดใหญ่ขึ้นรวม 3 เครื่อง ทั้งนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกทางด้านการท่องเที่ยวและการแข่งขันทางเศรษฐกิจ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552)

จากประเด็นในข้างต้น ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาในเชิงวัตถุเป็นประการสำคัญ สร้างความยิ่งใหญ่ให้กับประเทศเพื่อให้ทัดเทียมประเทศในโลกตะวันตก จากข้อมูลการลงทุนทางด้านการคมนาคมขนส่งของประเทศไทยดังกล่าวมาข้างต้น รวมถึงข้อมูลในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 1 ไปจนถึงฉบับที่ 6 มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาจึงกลายมา

เป็นการกำหนดค่ามาตรฐานทางเศรษฐกิจ รวมถึงตัวชี้วัดอื่นๆ ที่ละเลยการพัฒนาทางด้านสังคมที่ยั่งยืน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การให้ความสำคัญในการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของสังคมไทย รวมถึงการพัฒนาบุคลากรในเชิงความคิด ทักษะคิดที่ติดต่อประเทศไทย ความมั่นคงทางจิตใจ และการให้คุณค่าแก่ศักยภาพของประเทศไทยหรือในเชิงจิตตปัญญา และภูมิปัญญาอ่อนข้างน้อย สังเกตได้จาก ส่วนมาตรการการเพิ่มเติมเพื่อช่วยให้การพัฒนามีประสิทธิภาพในตอนท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ แต่ละฉบับนั้นจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนเป็นลำดับท้าย และไม่มีมาตรการดำเนินการที่ชัดเจน หากเป็นเพียงการเสนอแนะในเชิงนามธรรม ยกตัวอย่างเช่น มาตรการเพิ่มเติมในการพัฒนาด้านการคมนาคมขนส่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 6 ระบุไว้ว่า มาตรการส่วนรวมด้านการขนส่ง เพื่อการพัฒนาควรเพิ่มเติมดังนี้ 1) ควรพิจารณาทบทวนปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่มีอยู่ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ รวมทั้งยกร่างกฎหมายเพื่อให้เกิดความเหมาะสมสอดคล้อง และมีความคล่องตัวในทางปฏิบัติ อันจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจโดยส่วนรวม และยังเอื้ออำนวยให้เอกชนเข้าร่วมลงทุนและดำเนินงานมากยิ่งขึ้นอีกด้วย 2) ควรปรับปรุงราคาค่าบริการด้านการขนส่งให้สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายดำเนินการ และให้ได้ผลตอบแทนการลงทุนตามสมควร โดยการลดการอุดหนุนของรัฐบาลและการกักขังให้มากที่สุด และให้สามารถเลี้ยงตัวเองได้ เช่น ควรมีการพิจารณาเพิ่มทุนตามความเหมาะสมของขนาดธุรกิจ รวมทั้งพิจารณาให้มีการเก็บค่าผ่านทางสำหรับการขนส่งทางถนน 3) ควรปรับปรุงการบริหารโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยจัดให้มีระบบควบคุม ดูแล และลดขั้นตอนระเบียบราชการที่ไม่จำเป็นลงสำหรับโครงการที่มีการประสานงานกันมากควรจัดให้มีผู้บริหารโครงการโดยเฉพาะเพื่อติดตามแก้ไขปัญหาต่างๆ 4) ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศทุกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552)

ในปี พ.ศ. 2510 นี้เองไม่เพียงแต่เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการบริการของประเทศไทย มีการกำหนดตัวชี้วัดต่างๆ ในด้านความสะดวกและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งออกมาในรูปของเทคโนโลยีและสาธารณูปโภคพื้นฐาน รวมถึงอุปกรณ์และเครื่องมืออำนวยความสะดวกต่างๆ เท่านั้นยังเป็นปีแห่งการก่อตั้งสมาคมอาเซียนขึ้นในขณะนั้น จำนวนสมาชิกมีเพียง 5 ประเทศ จากนั้นเพิ่มมาเป็น 6 ประเทศในปี พ.ศ. 2535 ทั้งนี้ก็เพื่อเปิดเขตการค้าเสรีระหว่างกัน (AFTA) ประชาคมอาเซียนขยายตัวขึ้น และให้ความสำคัญกับด้านการบริการในปี พ.ศ. 2538 และลดบทบาทไปอย่างเจียบเจียบ และกลับมาเน้นในด้านอุตสาหกรรมและการลงทุนอีกครั้ง จนมีประเทศสมาชิกเข้าร่วมครบทั้ง 10 ประเทศ ในปี พ.ศ. 2542 ที่ผ่านมาเป็นปีที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตื่นตัว เพื่อรอรับกระแสการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปีนี้ (2558) โดยการเติบโตอย่างรวดเร็วเป็นผลมาจากการขยายตัวของด้านการท่องเที่ยวต้นทุนต่ำ รวมถึงการเปิดตัวด้านการท่องเที่ยวใหม่ 5 ด้าน การท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เติบโตโดยผ่านช่วงดีที่สุดมาแล้ว ก่อนที่จะส่งสมปัญหาจากการเจริญเติบโตด้านการท่องเที่ยวอย่างโดดเด่น โดยการเน้นการแข่งขันและดึงดูดจำนวนนักท่องเที่ยวอย่างมหาศาลจากทั่วโลกทำให้อัตรานักท่องเที่ยวไม่สูงเท่าเดิม แต่จะเข้าสู่สถานะที่เริ่มมั่นคง ด้วยปัจจัยสนับสนุนจากการเติบโตของเศรษฐกิจ โดยเฉพาะกำลังซื้อจากผู้บริโภคระดับกลาง

และนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยเฉพาะจากภูมิภาคเอเชียตะวันออก ยุโรป และตะวันออกกลาง (องค์ความรู้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, 2556)

เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเปรียบเสมือนประตูบานแรกของบ้านที่เปิดต้อนรับประชาคมจากภายนอกเข้าสู่ประเทศไทย ประชาคมแรกที่มีการหมุนเวียนปริมาณผู้ใช้บริการและนักท่องเที่ยวเข้ามานั้น คือ ประชาคมอาเซียน (ASEAN) ด้วยเป้าหมายหลักเพื่อการรวมตัวกันเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน จึงส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน ไหลเวียน การเคลื่อนแรงงานวิชาชีพเป็นส่วนหนึ่งในการรวมตัวกันในลักษณะการอำนวยความสะดวกในการขอขึ้นทะเบียนและใบอนุญาตประกอบวิชาชีพระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกัน โดยจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition Arrangement: MRA) เพื่อรับรองคุณสมบัติแรงงานและเปิดโอกาสให้สามารถประกอบอาชีพในประเทศอาเซียนได้ ใน 8 สาขาวิชาชีพหลักและเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพได้สะดวกมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของภูมิภาคอาเซียน อาชีพทางด้านการท่องเที่ยวและบริการเป็น 1 ใน 8 อาชีพหลัก ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม บริการบัญชี วิชาชีพด้านการสำรวจ และสาขาบริการและการท่องเที่ยว (องค์ความรู้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, 2556) จึงได้มีการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกัน (Mutual Recognition Arrangement: MRA) เพื่อรับรองคุณสมบัติแรงงานและเปิดโอกาสให้สามารถประกอบอาชีพในประเทศอาเซียนมีการกำหนดกรอบข้อตกลงยอมรับร่วมกันของสาขาบริการและการท่องเที่ยว กล่าวคือ ในภาคธุรกิจโรงแรมให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานอาเซียน แผนก Front Office (FO) ซึ่งเป็นส่วนแรกที่โรงแรมที่สัมพันธ์กับผู้รับบริการ แผนกแม่บ้าน (House Keeping: HK) และแผนกอาหารและเครื่องดื่ม (Food and Beverage: FB) เช่นเดียวกันกับภาคธุรกิจท่องเที่ยว กำหนดมาตรฐานให้กับ ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ตัวแทน Tour Operation (TO) และ Tour Agency (TA) มีการเปิดเสรีการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวอาเซียนร่วมกัน ภายใต้ความร่วมมือในการจัดตั้งแหล่งท่องเที่ยวร่วมอาเซียน (ASEAN Single Destination) เพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งในช่วงปลายปี 2555 นักท่องเที่ยวต่างประเทศเดินทางเข้าประเทศไทยได้บรรลุเกินเป้าหมายที่กำหนดทำให้สามารถสร้างรายได้จากตลาดต่างประเทศ เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 9 และมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ เพิ่มขึ้นร้อยละ 7 เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา (สิรินาถ ฉัตรศุภกุล, 2556) โดยการเปิดแหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน (Single Destination) เป็นการเตรียมความพร้อมรองรับการเติบโตของเศรษฐกิจในภูมิภาคอาเซียน และการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจของไทยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยรัฐบาลเองก็ส่งเสริมในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เพื่อเข้ามารองรับการเดินทางและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศมากขึ้น (สถาบันการbinพลเรือน, 2556)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 มุ่งเน้นให้พัฒนาคนเป็นหลักและให้อยู่บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในฉบับต่อๆ มา แนวคิดนี้หากวิเคราะห์ในมุมมองของทฤษฎีระบบโลกข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า ประเทศไทยต้องเริ่มย้อนกลับมามองรากฐานและศักยภาพภายในประเทศ ทำอย่างไรจึงจะอยู่โดยไม่พึ่งพาเศรษฐกิจภายนอกให้มากจนเกินไปบนพื้นฐานความสามารถในการดึงศักยภาพที่แท้จริงของคนในประเทศมาประยุกต์ให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตระดับบุคคล

ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ หากแต่การนำมาประยุกต์ใช้นั้นต้องใช้เวลาและทำจริง ต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นเรื่องที่ต้องเปลี่ยนตั้งแต่จิตสำนึกไม่วิ่งตามกระแสการแข่งขันในสังคมที่ กลายเป็นกระแสหลัก และเข้าใจความหมายของคำว่ายั่งยืนอย่างแท้จริงเสียก่อน

กล่าวสรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่ คำนึงถึงความต่อเนื่อง ความสอดคล้อง และความยั่งยืนของทรัพยากร สิ่งแวดล้อมที่เป็นต้นทุน ทางการท่องเที่ยวในหลายประเทศทั่วโลก ประเด็นความยั่งยืนจึงมีความสำคัญและเงื่อนไขสำคัญต่อ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่จะนำไปสู่ความยั่งยืน อย่างแท้จริงการปรับรูปแบบเชิงกลยุทธ์ กระบวนการ และการปฏิบัติทั้งในระดับนานาชาติ ระดับประเทศ ระดับชุมชน และระดับปัจเจกบุคคลของประชาชนให้มีการคำนึงถึงต้นทุนทาง ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมร่วมด้วย โดยประเทศไทยเล็งเห็นและพร้อมในการปรับเปลี่ยนมุมมองในเชิง ยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศไทยให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายร่วมกันกับนานาชาติจึงมีการ กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ นโยบาย และแผนการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีความกลมกลืนและส่งเสริมการ ท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้นดังรายละเอียดที่นำเสนอในตอนต่อที่ 2 นโยบายส่งเสริมการ ท่องเที่ยวตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย

ตอนที่ 2 นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย

การท่องเที่ยวของประเทศไทย เริ่มขึ้นตั้งแต่สมัย พ.ศ. 2467 โดยพระดำริของพระเจ้า บรมวงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย สู่ประเทศสหรัฐอเมริกามุ่งหวังให้ชาวต่างชาติได้รับรู้ถึงเรื่องราวที่น่าสนใจเกี่ยวกับประเทศไทย เน้นกลุ่มเป้าหมายไปที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าประเทศไทย โดยผ่านรูปแบบการโฆษณาของการ คมนาคมขนส่งทางรถไฟไทย ด้วยรูปแบบการวางแผนการท่องเที่ยวของประเทศไทย รวมไปถึง วัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยที่แตกต่างออกไปตามสถานการณ์ ปัจจัย และตัวแปรที่ สำคัญในแต่ละยุคสมัยนั้น ทำให้วิวัฒนาการของการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยเปลี่ยนแปลงไป ตามลำดับจนถึงปัจจุบัน หากศึกษาอย่างถ่องแท้ด้วยการลำดับเหตุการณ์และรวบรวมการ เปลี่ยนแปลงของแผนการท่องเที่ยวตามช่วงเวลาแล้วนั้น สามารถวิเคราะห์ความเป็นมาและ ความสำคัญของปัญหาการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยได้อย่างชัดเจนขึ้น ประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณา คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยเดินมาถูกทิศทางแล้วหรือไม่ และจะสามารถรักษา คุณภาพ และเติบโตอย่างยั่งยืนได้อย่างไร โดยวิวัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยสรุปได้ ดังตารางที่

ตารางที่ 1 วิวัฒนาการการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย

ปี	ผู้รับผิดชอบ/ชื่อหน่วยงาน	วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหน่วยงาน	วิธีการและลักษณะการดำเนินงาน	ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน
พ.ศ. 2467	แผนกโฆษณา กรมรถไฟ / กระทรวงพาณิชย์ และคมนาคม	เพื่อโฆษณาเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศไทยสู่ชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทย	ผ่านการประกาศและแผ่นภาพโฆษณาทางรถไฟไทย	ย้ายงานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวไปสังกัดกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม โดยทำงานร่วมกับกรมรถไฟ
พ.ศ. 2479	คณะกรรมการเพื่อการดำเนินงาน กรมพาณิชย์ กระทรวงเศรษฐกิจ	1. งานโฆษณาชักชวนนักท่องเที่ยว 2. งานรับรองนักท่องเที่ยว 3. งานบำรุงสถานที่ท่องเที่ยวและที่พัก	เสนอเป็นโครงการบำรุงอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศสยามต่อคณะรัฐมนตรี	การส่งเสริมการท่องเที่ยวได้เริ่มต้นขึ้นอย่างชัดเจน มีการขอจัดตั้งในรูปแบบสมาคมการค้าการท่องเที่ยวครั้งแรก แต่ไม่อนุมัติในหลักการ
พ.ศ. 2492	สำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยว กรมโฆษณาการ สำนักนายกรัฐมนตรี	ปรับปรุงหน่วยงานท่องเที่ยวขึ้นใหม่	คณะรัฐมนตรีมีมติให้กรมโฆษณาการ ยก ร่างโครงการปรับปรุงหน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา	กรมโฆษณาการได้ทำความเข้าใจกับกระทรวงเศรษฐกิจ ซึ่งในสมัยนั้นมีชื่อว่า กระทรวงพาณิชย์และคมนาคม ขอโอนกิจการส่งเสริมการท่องเที่ยวมาอยู่กับกรมโฆษณาการ สำนักนายกรัฐมนตรี และให้เรียกส่วนงานนี้ว่า "สำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยว" โดยใช้งบประมาณของกรมโฆษณาการ ดำเนินการ

ปี	ผู้รับผิดชอบ/ชื่อหน่วยงาน	วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหน่วยงาน	วิธีการและลักษณะการดำเนินงาน	ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน
พ.ศ. 2493	กรมโฆษณาการ สำนัก นายกรัฐมนตรี	จัดตั้งสำนักงาน ส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้มีฐานะเทียบเท่า กอง เรียกว่า "สำนักงานท่องเที่ยว"	ออกเป็น พระราชกฤษฎีกา จัดวางระเบียบ ราชการ กรมโฆษณาการใน สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2493	กิจการส่งเสริมการ ท่องเที่ยวกำลัง ตื่นตัวในประเทศ ไทยมาก
พ.ศ. 2501	จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์	เกิดจากการพักรักษา ตัว ณ โรงพยาบาลใน สหรัฐอเมริกา และ พบว่า ควรศึกษาด้าน การท่องเที่ยว เนื่องจากได้รับความ สนใจเป็นอย่างมาก จากชาวต่างชาติ และ ประเทศไทยมีภูมิหลัง ที่ยาวนานและส่ง อิทธิพลต่อประเทศ จนกลายมาเป็น เอกลักษณ์ของชาติ เมื่อเทียบกับชาติอื่นๆ	มีดำริที่จะส่งเสริม อุตสาหกรรม ท่องเที่ยวในประเทศ ไทยอย่างจริงจัง	ศึกษากิจการด้าน การท่องเที่ยวก่อน ขึ้นดำรงตำแหน่ง เป็นนายกรัฐมนตรี
พ.ศ. 2502	จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อขึ้นดำรง ตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี	เพื่อจัดแบ่งส่วน ราชการใหม่ ภายใต้ กรมประชาสัมพันธ์	จัดตั้งขึ้นเป็น องค์การ อิสระ โดยพระราช กฤษฎีกาจัดตั้ง องค์การส่งเสริมการ ท่องเที่ยว พ.ศ. 2502	"องค์การส่งเสริม การท่องเที่ยวแห่ง ประเทศไทย" มีชื่อ ย่อว่า "อ.ส.ท."
พ.ศ. 2503	องค์การส่งเสริม การท่องเที่ยว กรม ประชาสัมพันธ์	เพื่อการส่งเสริมการ ท่องเที่ยวไทยเป็น หน้าที่หลัก	ดำเนินกิจการ ด้าน การโฆษณา ของการ ท่องเที่ยวไทย โดยมีการประกอบพิธี เปิดสำนักงานถนนศรี อยุธยาอย่างเป็นทางการ	อุตสาหกรรม ท่องเที่ยวได้ ขยายตัวอย่าง กว้างขวางรวดเร็ว จำเป็นต้องปรับปรุง อำนาจหน้าที่ของ อ.ส.ท. ให้มี ขอบเขตการ ปฏิบัติงาน กว้างขวางยิ่งขึ้น
พ.ศ. 2522	การท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย	เริ่มเล็งเห็นถึง ปัญหาที่ ตามมาจากการ	ให้หน่วยงานการ ท่องเที่ยวของรัฐ มี	สถานิติบัญญัติ แห่งชาติซึ่งทำ

3203106450

CD IThesis 5684484927 dissertation / recv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

ปี	ผู้รับผิดชอบ/ชื่อหน่วยงาน	วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหน่วยงาน	วิธีการและลักษณะการดำเนินงาน	ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน
		ส่งเสริมการท่องเที่ยว จิงเสนอรั่าง พระราชบัญญัติ การ ท่องเที่ยวแห่ง ประเทศไทย และร่าง พระราชบัญญัติจัด ระเบียบธุรกิจ เกี่ยวกับอุตสาหกรรม ท่องเที่ยว เพื่อพัฒนา อนุรักษ์ ทรัพยากรทางการ ท่องเที่ยว และ การ ส่งเสริมเผยแพร่	อำนาจหน้าที่และ รับผิดชอบในการ พัฒนาส่งเสริม เผยแพร่ และ ดำเนิน กิจการ เพื่อเป็นการ ริเริ่มให้มีการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนคุ้มครองให้ ความปลอดภัยแก่นัก ท่องเที่ยวด้วย	หน้าที่รัฐสภาในการ ประชุมครั้งที่ 41 วันศุกร์ที่ 20 เมษายน 2522 ได้ พิจารณาร่าง พระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับ แล้วปรากฏ ว่า ร่าง พระราชบัญญัติจัด ระเบียบธุรกิจ เกี่ยวกับ อุตสาหกรรม ท่องเที่ยวไม่ผ่าน การพิจารณา ส่วน พระราชบัญญัติการ ท่องเที่ยวแห่ง ประเทศไทยได้ผ่าน การพิจารณา ประกาศในราช กิจจานุเบกษา ฉบับ พิเศษ เล่มที่ 96 ตอนที่ 72 วันที่ 4 พฤษภาคม 2522 จัดตั้ง "การ ท่องเที่ยวแห่ง ประเทศไทย" ขึ้น มีชื่อย่อว่า "ททท." แผนพัฒนาการ ท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2558
พ.ศ. 2554	คณะกรรมการ นโยบายการ ท่องเที่ยว แห่งชาติ กระทรวงการ ท่องเที่ยวและ กีฬา	รัฐบาลเล็งเห็นว่าการ ท่องเที่ยวมีบทบาท สำคัญในการสร้าง รายได้ให้กับประเทศ สามารถช่วยให้ เศรษฐกิจฟื้นตัวได้ใน เวลาที่รวดเร็วกว่า ภาคการผลิตและ บริการอื่นๆ หลังจาก ประเทศไทยประสบ วิกฤติทางเศรษฐกิจ	1. เพิ่มขีด ความสามารถในการ แข่งขันด้านการ ท่องเที่ยวของ ประเทศไทย 2. รายได้จากการ ท่องเที่ยวของ ประเทศเพิ่มขึ้น โดย เน้นการพัฒนา กิจกรรมที่สร้างมูลค่า และคุณค่า	

ปี	ผู้รับผิดชอบ/ชื่อหน่วยงาน	วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งหน่วยงาน	วิธีการและลักษณะการดำเนินงาน	ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน
พ.ศ. 2558	รัฐบาลปัจจุบัน มอบหมายให้ทุกส่วนราชการ หาแนวทางปฏิบัติงานที่หน่วยงาน รับผิดชอบให้บรรลุผลและสอดคล้องตามแผนปฏิรูปประเทศไทย (กระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา)	มุ่งเน้นกิจกรรมที่มี ความจำเป็นเร่งด่วน ต้อง ได้รับการแก้ไข หรือพัฒนาเพื่อ วางรากฐานการ พัฒนาในระยะถัดไป พร้อมทั้งให้ ความสำคัญกับการ ปรับปรุง กลไกการ ขับเคลื่อนสู่การพัฒนา เพื่อให้ประเทศไทย เป็นการท่องเที่ยวเชิง คุณภาพ	3. สร้างรายได้และ กระจายรายได้โดย คำนึงถึงความสมดุล และยั่งยืน แสวงหาแนวทางการ ทำงานและการ ปรับปรุงกลไกการ ขับเคลื่อนแผนฯ ไปสู่ การปฏิบัติอย่าง บูรณาการโดยแท้จริง การขับเคลื่อนระดับ นโยบาย: โดยคณะกรรมการ นโยบายการ ท่องเที่ยวแห่งชาติ เป็นแกนหลัก ระดับ กลุ่มจังหวัดหรือกลุ่ม พื้นที่: โดยคณะกรรมการ พัฒนาการท่องเที่ยว ประจำเขตพัฒนาการ ท่องเที่ยว และระดับ จังหวัด: โดยคณะกรรมการ ท่องเที่ยวจังหวัด และอาศัยความ ร่วมมือจากทุก กระทรวงที่เกี่ยวข้อง และภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งภาคธุรกิจ เอกชนเพื่อระดม ทรัพยากรและร่วม บูรณาการ เป็นการวางรากฐาน การพัฒนาในระยะ 3 ปี ซึ่งจะเป็นช่วง รอยต่อเพื่อปูพื้นฐาน ไปสู่การจัดทำ	ยุทธศาสตร์การ ท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 และปูพื้นฐานไปสู่ การจัดทำ แผนพัฒนาการ ท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ต่อไป

3203106450

CD :Thesis 5684484927 dissertation / recv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

ปี	ผู้รับผิดชอบ/ชื่อ หน่วยงาน	วัตถุประสงค์ของการ จัดตั้งหน่วยงาน	วิธีการและลักษณะ การดำเนินงาน	ผลลัพธ์จาก การดำเนินงาน
			แผนพัฒนาการ ท่องเที่ยวต่อไป	

จากตารางที่ 1 วิวัฒนาการการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยข้างต้น พบว่า การท่องเที่ยวไทยเริ่มจากการโฆษณา โดยมุ่งหมายให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จัก สืบเนื่องจากการวิจัยคุณค่าของวัฒนธรรมไทย ประเพณีไทย วิถีชีวิตของไทย แหล่งทรัพยากรในประเทศไทย และคุณค่าของภูมิปัญญาไทยที่เชื่อว่าสามารถนำมาเผยแพร่ออกสู่นานาประเทศ เพื่อให้เห็นถึงศักยภาพ และเอกลักษณ์ที่น่าสนใจของไทยผ่านนโยบายระดับประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยืนอยู่ในสังคมโลกได้อย่างภาคภูมิใจมีจุดยืนอย่างแท้จริง แต่ด้วยความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจากแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวและจัดตั้งหน่วยงานทางการท่องเที่ยวขึ้นเป็นองค์กรอิสระทำหน้าที่ผลักดันการท่องเที่ยวในเชิงประชาสัมพันธ์ในปี พ.ศ.2522 โดยมีจุดประสงค์เพื่อนำการท่องเที่ยวส่งเสริมเศรษฐกิจไทย และเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจยุคหลังวิกฤติเศรษฐกิจของไทยทำให้การท่องเที่ยวเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนภาคส่วนต่างๆ ในการดำเนินนโยบายเพื่อพัฒนาประเทศไทย ตั้งแต่ปีพ.ศ.2554 ได้เป็นอย่างดี โดยกำหนดให้การท่องเที่ยวทำหน้าที่ 1) เป็นเครื่องมือวัดขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ 2) เป็นเครื่องมือสร้างรายได้ให้กับประเทศและชุมชน 3) เพิ่มและกระจายรายได้จากเมืองสู่ท้องถิ่น ในทางกลับกันการพัฒนาการท่องเที่ยวก็ก่อให้เกิดปัญหาสืบเนื่องจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวในหลายมิติ เช่น มิติทางด้านสิ่งแวดล้อม มิติทางการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว มิติทางด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว มิติทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีไทย มิติทางด้านความพร้อมและการบริหารจัดการชุมชน เป็นต้น

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ปีพ.ศ. 2555 และคณะรัฐบาลในชุดปัจจุบัน พ.ศ. 2557 จึงเล็งเห็นความสำคัญของการกำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 และพัฒนาผ่านกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นแผนการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 โดยมียุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2555-2559 เป็นแนวทางในการนำแผนฯสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดเป้าหมาย และกลยุทธ์การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว รวมถึงดัชนีชี้วัดความสำเร็จของยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทยฯ โดยเริ่มจากกลยุทธ์เชิงพื้นที่ กลยุทธ์นี้เป็นการพัฒนาเตรียมความพร้อมเชิงพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว เน้นการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพและขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว และให้ความสำคัญกับมิติของการพัฒนาการท่องเที่ยวในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความสมดุลของการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยส่งเสริมการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นของชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง และพัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) เข้าสู่ภาคธุรกิจบริการท่องเที่ยว เพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร และการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแทนการนำเข้าและบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ ตลอดจนการพัฒนาอัตลักษณ์ของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นชุมชนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวตามเส้นทางคมนาคมที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้าน

คมนาคมขนส่ง อีกทั้งเน้นการบูรณาการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันของหน่วยงานแต่ละพื้นที่ โดยได้กำหนดพื้นที่ในการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวในระยะเร่งด่วน ออกเป็น 8 เขตพัฒนาการท่องเที่ยว 12 เมืองต้องห้าม...พลาด และ 8 เขตพื้นที่เมืองชายแดน ดังนี้

1) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง และพะเยา โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาล้านนาเชิงสร้างสรรค์เชื่อมโยงอนุภาคน้ำโขง ผ่านมาตรการการยกระดับวัฒนธรรม และภูมิปัญญาล้านนาสู่สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ให้ความสำคัญกับการพัฒนา และส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และวัฒนธรรม ยกย่องและส่งเสริมการค้าการลงทุน อุตสาหกรรมการจัดประชุมและนิทรรศการทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ ส่งเสริมการสร้างสรรค์สินค้าและบริการชุมชน OTOP ให้โดดเด่นและมีคุณค่า พัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ภาคอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว แทนการนำเข้าและบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ

2) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันตก ประกอบด้วย จังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และระนอง โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวพักผ่อนเพื่อสุขภาพชั้นนำของโลก ผ่านมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว และผู้สูงอายุ มีแนวทางการพัฒนา โดยยกระดับเป็นเมืองพักผ่อนเพื่อสุขภาพระดับสากล ยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันเพื่อรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ กำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น เขตอุทยาน เกาะ ส่งเสริมการสร้างสรรค์สินค้าและบริการชุมชน OTOP ให้โดดเด่นและมีคุณค่าพัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ภาคอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว แทนการนำเข้าและบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ

3) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันออก ประกอบด้วย จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวชายทะเลสี่แสนตะวันออกระดับสากลที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเชื่อมโยงสู่กัมพูชา และเวียดนาม ผ่านมาตรการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้านการท่องเที่ยวและกีฬา และส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีการเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งมีแนวทางการพัฒนา โดยส่งเสริมให้เมืองพัทยาเป็น Tourism & Sport City พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการให้ได้มาตรฐานโดยคำนึงถึงชุมชนและสิ่งแวดล้อม พัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตรผลิตภัณฑ์ชุมชน สู่ภาคอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว แทนการนำเข้าและบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ

4) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน ประกอบด้วย จังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงา ตรัง และสตูล โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลกบนฐานวัฒนธรรม อันดามัน ผ่านมาตรการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวระดับ High-Class มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ พัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันของการเป็นเมืองท่องเที่ยวทางทะเลและท่าเทียบเรือสำราญที่มีมาตรฐานระดับสากล พัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรและการเพิ่มคุณค่าให้กับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ส่งเสริมการสร้างสรรค์สินค้าและบริการชุมชน OTOP ให้โดดเด่นและมีคุณค่า

พัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชน สู่ภาคอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว แทนการนำเข้าและบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ

5) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี โดยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวแห่งวิถีชีวิตอีสานใต้ร่วมสมัย เชื่อมโยง ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ผ่านมาตรการการยกระดับอารยธรรมอีสานใต้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเพิ่มมูลค่าและคุณค่าทางการท่องเที่ยว มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาและสร้างสรรค์การท่องเที่ยววิถีชีวิต วัฒนธรรมอีสานใต้ร่วมสมัย ส่งเสริมการสร้างสรรคสินค้าและบริการชุมชน OTOP ให้โดดเด่นและมีคุณค่าพัฒนาเชื่อมโยงสินค้าทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ภาคอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยวแทนการนำเข้าและบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ

6) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง เขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม ในระยะเร่งด่วนนี้จะให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการท่องเที่ยวของ 5 เขตพัฒนาการท่องเที่ยวข้างต้น เพื่อเป็นพื้นที่นำร่อง

อย่างไรก็ดี ยังได้มีการกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวเพิ่มเติมอีก 3 เขต เพื่อดำเนินการวางแผนพัฒนา ในระยะต่อไป ได้แก่ (1) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง โดยมุ่งเน้นการพัฒนา และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม โดยยังคงอัตลักษณ์วิถีชีวิตชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น และพัฒนาส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ตลอดจนพัฒนาคุณภาพ สถานประกอบการโรงแรม โฮมสเตย์ ร้านอาหาร และยกระดับบุคลากรในอุตสาหกรรมภาคบริการให้ได้มาตรฐาน (2) เขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง มุ่งเน้นการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวตามลำน้ำโขงเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ส่งเสริมเทศกาล กิจกรรม ประเพณีท้องถิ่นให้เป็นเทศกาลระดับสากล และสนับสนุนกิจกรรมแข่งขันกีฬาทางน้ำ รวมถึงปรับปรุงมาตรฐานการอำนวยความสะดวกในการตรวจลงตรา (VISA) และการผ่านแดน (3) เขตพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกโลกด้านวัฒนธรรม มุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก เช่น อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตลอดจนเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงทางประวัติศาสตร์ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT)

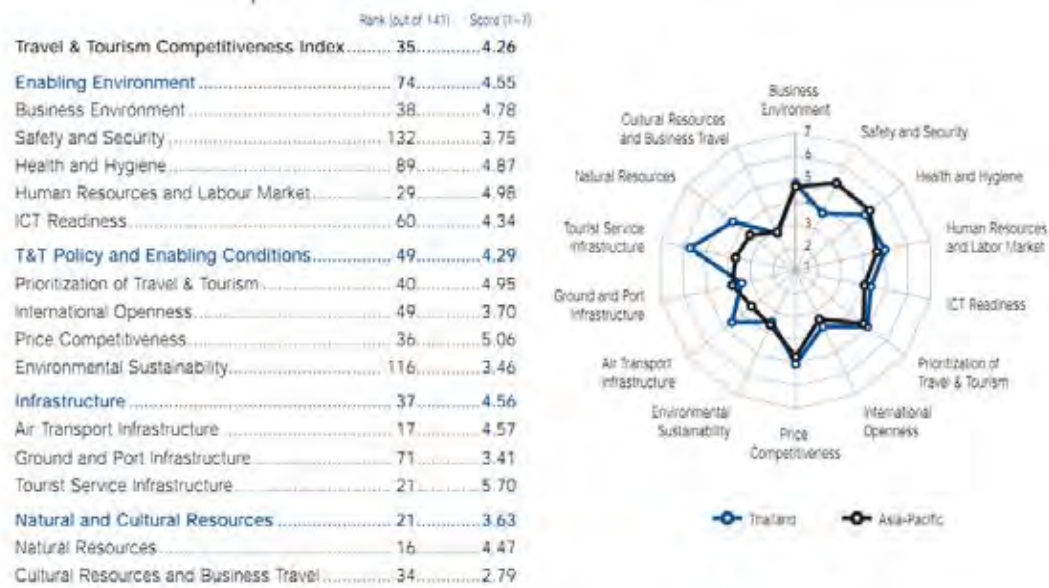
อีกทั้ง กำหนดพื้นที่ 12 เมืองต้องห้าม...พลาด มีมาตรการสำคัญคือ ส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเมืองรองที่มีศักยภาพเป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ 12 เมือง ประกอบด้วย จังหวัดลำปาง น่าน เพชรบูรณ์ เลย บุรีรัมย์ สมุทรสงคราม ราชบุรี จันทบุรี ตราด ชุมพร นครศรีธรรมราช และตรัง โดยมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ พัฒนา ฟื้นฟู และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติทางวัฒนธรรมและที่มนุษย์สร้างขึ้น ยกกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว คงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนของแต่ละพื้นที่ รวมถึงส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตพัฒนาการท่องเที่ยว (Cluster) และพื้นที่จังหวัดเมืองรอง ส่งเสริมการสร้างสรรคสินค้าและบริการชุมชน OTOP ให้โดดเด่นและมีคุณค่า และกำหนดเขตพัฒนาเขตพื้นที่เมืองชายแดน ประกอบด้วย จังหวัดตาก

มุกดาหาร สระแก้ว ตราด สงขลา เชียงราย หนองคาย และสตูล มีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาไปสู่ การท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน (ASEAN Connectivity) ผ่านมาตรการสำคัญคือ การ ส่งเสริมการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวแต่ละ Cluster และแหล่งท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้าน มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ ส่งเสริมการค้าการลงทุน การบริการ และระบบโลจิสติกส์ให้ได้มาตรฐาน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว ในพื้นที่เมืองชายแดน และ กลุ่มประเทศกัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม (CLMV) อินโดนีเซีย มาเลเซีย (IMT-GT) และจีน ส่งเสริม การสร้างสรรค์สินค้าและบริการชุมชน OTOP ให้โดดเด่นและมีคุณค่า

เขตพัฒนาการท่องเที่ยว (คลัสเตอร์) ดังที่กล่าวมา ถือเป็นกลุ่มจังหวัดที่ได้ถูกคัดสรร และ จัดสรรให้เป็นกลุ่มผู้นำในการรองรับนักท่องเที่ยว ถือเป็นผู้นปฏิบัติตามนโยบายนำแผนการดำเนินการ ทางยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวมาใช้โดยตรง ในระดับชุมชนสู่ระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด และ ระดับประเทศตามลำดับ เพื่อตอบสนองชีวิตในด้านจำนวนนักท่องเที่ยว รายได้ที่เพิ่มขึ้น และภาคส่วน ธุรกิจที่เจริญเติบโต รวมถึงสาธารณูปโภค และการเข้าถึงของแหล่งท่องเที่ยวที่ชุมชนสามารถทำได้ ดังที่กล่าวมาข้างต้น รัฐบาลจึงเตรียมความพร้อมในเรื่อง นโยบาย ช่วยในการกำหนดทิศทางและ ความเป็นไปได้ในการเตรียมการเพื่อเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวและการคมนาคมขนส่งใน ภูมิภาค และการประชาสัมพันธ์กลยุทธ์ทางการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เพื่อเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้ สู่ท้องถิ่น โดยการสำรวจข้อบกพร่องและสิ่งที่ต้องพัฒนาภายในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งพบว่า นอกจากอัตราค่าล้งคนที่ไม่เพียงพอแล้ว การขาดทักษะ ความรู้ ความเข้าใจในวัตถุประสงค์การ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเมื่อนำลงสู่ภาคปฏิบัติก็ยังคงเป็นอุปสรรคในการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากร แห่งท่องเที่ยว คุณภาพ และบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและการบริการไม่รวมถึงทักษะด้าน ภาษาต่างประเทศ ปัญหาด้านความปลอดภัย และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ ซึ่งได้จากการ ทารือในการประชุมสมาคมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอาเซียน โดยแนวโน้มนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มขึ้นใน ปี 2558 พบว่าส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจากประเทศจีน คิดเป็น 2 ใน 3 ของจำนวนนักท่องเที่ยว จากต่างประเทศทั้งหมด จากจุดเน้นทางด้านเศรษฐกิจการท่องเที่ยว การตลาด และการริแบรนด์เพื่อ ส่งเสริมภาพลักษณ์ทำให้การท่องเที่ยวไทยติดอันดับ ประเทศที่น่าสนใจในภูมิภาคเอเชีย อาหาร วัฒนธรรม ประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวมีความหลากหลาย ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวกลุ่มเดิม และ นักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่มีมากขึ้นดังที่ได้กล่าวมาแล้วส่งผลต่อการขยายตัวทางภาคธุรกิจ และส่งเสริม การหมุนเวียนทางเศรษฐกิจอย่างเห็นได้ชัดจนกลายเป็นความหวังหลักของประเทศไทยในการสร้าง รายได้จากการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยซึ่งถือเป็นนโยบายที่ประสบความสำเร็จ และแสดงให้เห็น ศักยภาพในการผลักดันกลไกทางการตลาดด้านการท่องเที่ยวของไทย อันดับขีดความสามารถในการ แข่งขันของประเทศไทย ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย

ที่มา: World Economic Forum, 2015

นโยบายข้างต้นเน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ซึ่งเพิ่มกลยุทธ์การพัฒนารายสาขา โดยประเด็นกลยุทธ์การพัฒนารายสาขามุ่งเน้นการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ส่งเสริมผู้ประกอบการไทยให้มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและบริการมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมผู้ประกอบการไทยที่มีศักยภาพในการไปลงทุนในต่างประเทศด้วย และสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับความสนใจของนักท่องเที่ยว และตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะด้าน ดังนี้

1) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health & Wellness Tourism) โดยมุ่งสู่การเป็นหนึ่งในผู้นำการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับภูมิภาค ผ่านมาตรการยกระดับการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับสากล ซึ่งมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ พัฒนามาตรฐานการบริการสปาเพื่อสุขภาพ ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องใช้มาตรฐานเดียวกัน ส่งเสริมและผลักดันให้สถานประกอบการนำมาตรฐานสากล (ISO): มาตรฐานการบริการสปาเพื่อสุขภาพไปปรับใช้ เพื่อพัฒนาผู้ให้บริการและสถานประกอบการของตนเอง ตรวจสอบขึ้นทะเบียน และจัดทำฐานข้อมูลสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ส่งเสริมการสร้างสรรคสินค้าและบริการให้โดดเด่นและมีมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยว

2) การท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ โดยมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางแห่งการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ ผู้สูงอายุในภูมิภาคเอเชียผ่านมาตรการยกระดับเป็นศูนย์กลางการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ซึ่งมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ พัฒนาอุตสาหกรรมภาคบริการและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดกลุ่มผู้สูงอายุ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมให้ได้มาตรฐาน และมีความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ โดยเพิ่มรูปแบบการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเสริมสร้างศักยภาพสถานประกอบการ และบุคลากรภาคบริการใน

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ สร้างและผลักดัน มาตรการจูงใจและสิทธิประโยชน์ที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มการพำนักระยะยาวของ กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

3) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (MICE) โดยมุ่งสู่การยกระดับประเทศไทยสู่ การเป็นตลาดไมซ์คุณภาพของภูมิภาคเอเชีย ผ่านมาตรการส่งเสริมการจัดประชุมและแสดง นิทรรศการในประเทศ ในกลุ่มเมือง MICE City และจังหวัดรองที่มีศักยภาพ มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ เสริมศักยภาพของไมซ์ซิตี้ กรุงเทพมหานคร พัทยา เชียงใหม่ ภูเก็ต และขอนแก่นให้อยู่ในระดับ สากล พัฒนาศักยภาพด้านการจัดประชุมภายในประเทศในกลุ่มจังหวัดเมืองรองที่มีศักยภาพ ส่งเสริม การจัดงานแสดงสินค้า (D-Exhibition) ผ่าน 3 แนวทาง คือ สร้างสรรค์งานแสดงสินค้าใหม่ให้เกิดขึ้น ทั่วประเทศ (Invent) ยกระดับรูปแบบ มาตรฐานการจัดงานแสดงสินค้านำระดับท้องถิ่นให้เป็นงาน ระดับภูมิภาค (Upgrade) และการกระจายงานแสดงสินค้าในประเทศที่ประสบความสำเร็จไปจัดใน ภูมิภาคต่างๆ (Clone)

4) การท่องเที่ยวสีเขียว (Green Tourism) โดยมุ่งสู่การพัฒนาสู่เมืองสีเขียวชุมชนเข้มแข็ง มั่งคั่ง มั่นคง อย่างยั่งยืน ผ่านมาตรการพัฒนาสู่เมืองสีเขียว ชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งมีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ พัฒนาเพื่อสร้างความสมดุลต่อขีดความสามารถของแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับการท่องเที่ยว ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (CSR) สร้างการมีส่วนร่วม ระหว่างภาครัฐ ประชาชน และเอกชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

5) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sport Tourism) โดยมุ่งสู่การเป็นเจ้าของภาพในการจัดการแข่งขัน กีฬาระดับนานาชาติ ผ่านมาตรการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา Sport Tourism มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ สร้างมูลค่ากีฬาที่มีศักยภาพเพื่อการท่องเที่ยว ได้แก่ มวยไทย กอล์ฟ ดำน้ำ ส่งเสริมให้มีศูนย์ฝึก/โรงเรียน/สนามแข่งขันที่ได้มาตรฐานจัดกิจกรรม Sport Tourism ที่เป็น เอกลักษณ์ของแต่ละ Cluster เพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชีย โดยมีแผนงานที่สำคัญ ได้แก่ แผนงานปรับปรุงสนามแข่งขันให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การเป็นเมืองเจ้าภาพ แผนงานพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬาให้เป็น Sport Tourism Destination แผนงานส่งเสริมการจัดงาน Sport Tourism Event ระดับนานาชาติ แผนงานเสนอตัวเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ

6) การท่องเที่ยวเรือสำราญ (Cruising) มุ่งสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวทางทะเลและท่าเทียบเรือ สำราญที่มีมาตรฐานระดับสากลผ่านมาตรการสำคัญ คือ การพัฒนาการจัดการเส้นทางการเดินเรือ เพื่อการท่องเที่ยวในทะเลให้มีศักยภาพในการเป็นท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยวในระดับสากลมีแนว ทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ พัฒนาและส่งเสริมการลงทุนสร้างพื้นที่ท่าเทียบเรือเพื่อรองรับเรือ สำราญในพื้นที่ท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่ ท่าเทียบเรือภูเก็ต กระบี่ และเกาะสมุย ผลักดันให้เป็น ศูนย์กลางการเดินทางเชื่อมต่อทางเรือสำราญไปยังประเทศอื่นในอาเซียน มาตรการจูงใจและส่งเสริม การท่องเที่ยวทางน้ำ รวมถึงการบริการด้านต่างๆ สู่มาตรฐานสากล และการประชาสัมพันธ์ความ พร้อมในการส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวข้องกับเรือสำราญ ตลอดจนสนับสนุนการจัดกิจกรรมประจำปีของ ภาคเอกชน เช่น Yacht Show ปรับปรุงและทบทวนกฎระเบียบว่าด้วยเรือสำราญ ทั้งในเรื่องการ ประกอบธุรกิจและด้านการควบคุมบริหารจัดการ รวมถึงด้านความปลอดภัยของการเดินเรือ ด้านการ สงวนรักษาสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

7) การท่องเที่ยวกลุ่มมุสลิม (Tourism for Muslim) มุ่งสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวฮาลาลระดับนานาชาติ โดยมีมาตรการสำคัญ คือ การพัฒนาธุรกิจภาคบริการที่เกี่ยวข้องให้เป็นที่ไปตามหลักการอิสลามที่ถูกต้องและได้มาตรฐาน มีแนวทางการพัฒนา ได้แก่ พัฒนาการท่องเที่ยวในธุรกิจภาคบริการที่เกี่ยวข้อง และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมุสลิมให้เป็นที่ไปตามหลักการอิสลามที่ถูกต้องและได้มาตรฐานสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มมุสลิมโดยเฉพาะแนะนำแนวทางการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวมุสลิมแก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

กล่าวโดยสรุปตอนที่ 2 ได้ว่า การพัฒนายุทธศาสตร์และนโยบายการท่องเที่ยวของไทยปรากฏชัดเจนตั้งแต่ พ.ศ. 2467 โดยจุดประสงค์ ณ ขณะนั้นเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ชาวอเมริกันเดินทางมาเยือนประเทศไทย ยังไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์การพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวปรากฏครั้งแรกในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 3 และได้มีการจัดตั้งกรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในเวลาต่อมา การท่องเที่ยวของไทยได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ที่ได้จากภาคบริการนักท่องเที่ยวทำให้รัฐบาลไทยเห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมมากขึ้นจึงได้มีการกำหนดและพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวให้มีความน่าสนใจสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เพิ่มขึ้น เพื่อสอดคล้องกับสถานการณ์โลกปัจจุบันและพยายามนำเสนอความเป็นไทยเข้าไปสู่การจัดการตลาดการท่องเที่ยวของประเทศไทย เช่น อาหารไทย การดึงความโดดเด่นของบริบทเชิงพื้นที่ เอกลักษณ์ทางภูมิศาสตร์ วิถีชีวิตที่แตกต่างของคนในแต่ละภูมิภาคที่ถูกนำเสนอต่อการรับรู้ผ่านยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของรัฐบาล และได้มีการจัดตั้งองค์กร หน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ในการรับผิดชอบเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ และนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ผู้วิจัยจะนำเสนอรายละเอียดการนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยลงสู่การปฏิบัติในตอนที่ 3 ถึงบทบาท อำนาจหน้าที่ และการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ตอนที่ 3 การนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยลงสู่การปฏิบัติ

การท่องเที่ยวยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมขนส่ง รวมถึงการค้าและการลงทุน และเพื่อให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ เกิดการเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน และแข่งขันได้ในตลาดโลก คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2552 ให้การท่องเที่ยวเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2552 มอบหมายให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาจัดทำยุทธศาสตร์แผนงานฟื้นฟูวิกฤตการท่องเที่ยวระยะสั้น และระยะยาว รวมทั้งสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติที่จะต้องจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในฐานะเลขานุการคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติจึงได้จัดทำร่างแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559 เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติพิจารณา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูและกระตุ้นภาคการท่องเที่ยวให้ขยายตัวและเกิดความยั่งยืน และเพื่อเร่งรัดและสร้างศักยภาพในการหารายได้จากการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้มี

ความพร้อมทั้งด้านคุณภาพการแข่งขัน และให้เกิดการสร้างรายได้และกระจายรายได้ควบคู่ไปกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้น แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับนี้จึงได้มุ่งเน้น การป้องกันแก้ไขผลกระทบด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งในและต่างประเทศตามแนวทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 และวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ปี 2570 โดยน้อมนำแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” และ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มาใช้ในการจัดทำแผนเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบองค์รวมที่สร้างทั้งรายได้และกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554: 1-3) การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพราะการท่องเที่ยวนำรายได้เข้าสู่ประเทศปีละหลายแสนล้านบาท อีกทั้งยังมีแนวโน้มจะทวีความสำคัญมากขึ้นในอนาคต ทั้งนี้เพราะการท่องเที่ยวระหว่างประเทศสามารถทำรายได้เป็นเงินตราระหว่างประเทศเข้ามาช่วยแก้ไขสภาวะการขาดดุลการชำระเงินของประเทศที่สืบเนื่องมาจากการขาดดุลทางการค้า ส่วนการท่องเที่ยวภายในประเทศก็ช่วยกระตุ้นให้เกิดการลงทุนผลิตสินค้าและบริการต่างๆ อันเป็นการช่วยสร้างแรงงาน สร้างอาชีพ และกระจายรายได้ไปสู่ทุกระดับอาชีพ ดังนั้น จึงต้องให้ความสนใจพัฒนาและส่งเสริมให้การท่องเที่ยวกลายเป็นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยและนำรายได้จากการท่องเที่ยวไปพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548: 1) ประเทศไทยถือเป็นตลาดท่องเที่ยวที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวไม่แพ้ชาติใดในโลก เนื่องจากประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทางด้านภูมิศาสตร์และมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เช่น ชายฝั่งทะเล หาดทราย ป่า น้ำตก ภูเขา หรือแม้แต่การมีวัฒนธรรมประเพณีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวในแต่ละภูมิภาค ตลอดจนทำเลที่ตั้งที่ไม่ไกลจากประเทศจีนมากนัก จึงทำให้นักท่องเที่ยวนิยมมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก (กรมการท่องเที่ยว) การนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติจึงคำนึงถึงผลกระทบในระดับภาพรวมของประเทศเป็นที่ตั้ง ซึ่งได้แก่ การปฏิบัตินโยบายเพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: UNWTO) ได้พยากรณ์ว่าเมื่อถึงปีพ.ศ. 2563 จะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจำนวน 1,600 ล้านคน ภูมิภาคที่มีแนวโน้มเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม คือ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นจุดหมายการท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่มีผู้นิยมเดินทางเข้ามาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีนักท่องเที่ยวเป็น 1 ใน 3 ของนักท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554: 5) สถิติที่ผ่านมาประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวต่างชาติจากทั่วทุกมุมโลกหลั่งไหลเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ซึ่งในจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาตินี้ตลาดนักท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากตลาดหนึ่ง คือ ตลาดนักท่องเที่ยวจีนซึ่งองค์การระดับโลกและหน่วยงานในหลายๆ ประเทศทั่วโลกต่างให้ความสำคัญกับสาธารณชนประชาชนจีนในฐานะตลาดศักยภาพของทั้งอุตสาหกรรมและการผลิตและบริการ เนื่องจากเป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในโลก ตลอดจนมีอัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้และกำลังซื้อที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ในขณะนี้กลายเป็นหนึ่งในประเทศที่เป็นผู้ส่งออกนักท่องเที่ยวรายใหญ่ของโลก

3203106450

CD IThesis 5684484927 dissertation / rev: 16072562 17:54:25 / seq: 17

จากการสรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวเดือนพฤษภาคม 2558 โดยกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาทำให้พบว่ามือนักท่องเที่ยวจำนวน 2,309,250 คน ขยายตัวร้อยละ 38.21 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา โดยนักท่องเที่ยวจีนขยายตัวถึงร้อยละ 120.62 หากพิจารณาภาพรวมของจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงเดือนมกราคม – พฤษภาคม 2558 พบว่า มือนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในประเทศไทย จำนวน 12,448,641 คน โดยจำนวนนักท่องเที่ยว 3 อันดับแรก คือนักท่องเที่ยวจีนมากที่สุด จำนวน 3,273,695 คน เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาในปีที่ผ่านมา ร้อยละ 95.73 รองลงมาได้แก่ มาเลเซีย 1,397,241 คน เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาในปีที่ผ่านมา ร้อยละ 54.21 และญี่ปุ่น 575,186 คน เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาในปีที่ผ่านมา ร้อยละ 14.97 (กรมการท่องเที่ยว, 2558)

ปัจจุบันประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับนิยมของชาวจีน จากสถิติการท่องเที่ยวในช่วงเดือน ม.ค.-ก.พ. 2558 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวจีนให้ความสนใจสูงสุดเป็นอันดับหนึ่ง โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ๆ ของจีนมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้น และสนใจเดินทางท่องเที่ยวด้วยตัวเองมากขึ้น จากเดิมเลือกใช้บริการบริษัททัวร์เป็นหลัก ในช่วงเทศกาลตรุษจีนที่ผ่านมา พบว่า กรุงเทพมหานครเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวจีน เกาหลี และนักท่องเที่ยวเอเชียนิยมมาท่องเที่ยวมากที่สุด โดยนักท่องเที่ยวชาวจีนนิยมเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่เป็นอันดับ 2 ตามด้วยจังหวัดภูเก็ตเป็นอันดับ 3 (กรมการท่องเที่ยว, 2558) จากข้อมูลที่กล่าวในเบื้องต้นนี้ทำให้พบการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจีนนั้น ไม่ได้กระจุกตัวอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น แต่ยังมีการท่องเที่ยวในเมืองในแต่ละภูมิภาค โดยในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนา ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และลำปาง ซึ่งมีจังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์ปฏิบัติการของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว ถือเป็นอีกหนึ่งพื้นที่การท่องเที่ยวซึ่งมีนักท่องเที่ยวจีนเดินทางไปท่องเที่ยวจำนวนมาก โดยนายวรพงษ์ หมูขาวได้ อนุบายกสมาคมท่องเที่ยวเชียงใหม่ได้ให้ข้อมูลว่าเฉพาะเชียงใหม่หากประเมินจากสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าเชียงใหม่ปี 2557 มีจำนวนถึง 300,000 คน ค่าใช้จ่ายต่อหัวที่ 40,000 บาท/คนต่อ 6 วัน จะทำให้เกิดเงินหมุนเวียนไม่น้อยกว่า 12,000 ล้านบาท แต่ถ้าปี 2558 สถิตินักท่องเที่ยวจีนเพิ่มสูงขึ้นกว่า 3 แสนคน ก็จะทำให้มีรายได้จากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ก็จะเพิ่มสูงขึ้นเป็นเงาตามตัวเหมือนกัน (กรมการท่องเที่ยว, 2558)

ในขณะที่จังหวัดเชียงราย เนื่องจากเป็นจังหวัดที่เชื่อมต่อกับเส้นทาง R3A หรือ คุณมัน กงลู่ คือ เส้นทางเชื่อมกรุงเทพฯ สู่คุนหมิง โดยมีต้นทางเริ่มจากเชียงใหม่ของ ประเทศไทย ถึงบ่อแก้ว หลวงน้ำทา บ่อเต็น ของประเทศลาว และเชื่อมต่อสู่บ่อหาน เชียงรุ่งหรือจิ่งหงในแคว้นสิบสองปันนา นครคุนหมิงจึงทำให้เป็นเส้นทางสำคัญของการเดินทางท่องเที่ยวโดยรถยนต์ส่วนตัวของนักท่องเที่ยวจีน สำหรับสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาผ่านด่านเชียงของจังหวัดเชียงรายในช่วงครึ่งแรกของปี 2557 พบว่า มีนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 43,296 คนเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 41.1 จากช่วงเดียวกันของปี 2556 ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดตั้งแต่เดือนธันวาคม 2556 - กุมภาพันธ์ 2557 ที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาไทยผ่านด่านเชียงของถึง 11,333 คน (กรมการท่องเที่ยว, 2558) อย่างไรก็ตาม ในมิติเชิงบวกของการหลังไหลเข้ามาสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมากของนักท่องเที่ยวจีน แม้จะทำให้ไทยได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวจำนวนมหาศาล แต่ในขณะเดียวกันก็นำมาซึ่งผลกระทบในมิติเชิงลบ จากการสำรวจความคิดเห็นประชาชนของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ใน “โครงการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการท่องเที่ยวไทย” หรือที่เรียกว่า “TAT

Tourism Poll” ซึ่งมีการสำรวจข้อมูลจำนวน 2,163 ตัวอย่าง จากกลุ่มผู้ประกอบการ 1,068 ตัวอย่าง และประชาชน 1,095 ตัวอย่าง ในพื้นที่ท่องเที่ยวหลักของประเทศไทย 7 พื้นที่ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร พัทยา เชียงใหม่ ภูเก็ต กระบี่ พังงา เกาะสมุย ระหว่างวันที่ 29 มิถุนายน ถึง 8 กรกฎาคม 2556 ทำให้พบว่า ผู้ประกอบการและประชาชนในท้องถิ่นมีความเห็นตรงกันว่า การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวชาวจีนจะก่อให้เกิดการสร้างรายได้รวมของธุรกิจเพิ่มขึ้น และมีรายรับอย่างสม่ำเสมอเนื่องจากชาวจีนเดินทางมาเที่ยวทั้งปี แต่ก็ก่อความรำคาญกับคนรอบข้าง เนื่องจากไม่มีมารยาทและส่งเสียงดังและสร้างความสกปรกให้กับพื้นที่ที่ไปใช้บริการ เนื่องจากไม่รักษาความสะอาด โดยสำหรับปัญหาที่ผู้ประกอบการได้รับผลกระทบ จากการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวชาวจีนมากที่สุดร้อยละ 26.30 คือ ปัญหาเสียงดังจากการพูดคุย ตะโกน โวยวาย รongลงมา ได้แก่ ปัญหาจำนวนนักท่องเที่ยวจากชาติอื่นลดลงร้อยละ 23.40 ปัญหาความสกปรกต่างๆ เพิ่มขึ้น จากการไม่รักษาความสะอาดร้อยละ 21.90 และปัญหาการสื่อสารกันไม่เข้าใจร้อยละ 15.00 (กรมการท่องเที่ยว , 2556)

ในปี พ.ศ. 2555 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยถึง 22,353,903 คน ในปี พ.ศ. 2556 เพิ่มจำนวนเป็น 26,546,725 คนและในปีพ.ศ. 2557 ลดลงเล็กน้อยเป็น 24,779,768 คน ส่วนในไตรมาสแรกของปี พ.ศ. 2558 มีนักท่องเที่ยวเข้ามาแล้วประมาณ 7,876,726 คน (กรมการท่องเที่ยว, 2558) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ประเทศไทยมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง และน่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในปี 2558 เนื่องจากการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ที่น่าสนใจ ซึ่งส่งผลให้เกิดการสร้างงานและการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่นเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะส่งผลดีต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยทุกภาคส่วน อาทิเช่น ธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจการบิน การโรงแรม ธุรกิจภัตตาคารร้านอาหาร ธุรกิจร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น และจากการสำรวจสถิติของกรมการท่องเที่ยวยังพบว่า นักท่องเที่ยวจีนเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเป้าหมายที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย มากเป็นอันดับที่ 1 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด และยังเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่น่าสนใจเป็นอย่างมากเพราะช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา คนจีนนิยมไปเที่ยวต่างประเทศกันมากขึ้น บางกลุ่มไปเที่ยวไกลถึงยุโรป และบางกลุ่มนิยมท่องเที่ยวใกล้ๆ ในภูมิภาคเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี และไทย

นอกจากนี้ ข้อมูลจากกรมท่องเที่ยวยังแสดงให้เห็นว่าจำนวนนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2551-2556 มีอัตราขยายตัวอย่างต่อเนื่อง แต่ในปี พ.ศ. 2557 จำนวนนักท่องเที่ยวได้ปรับลดลงเล็กน้อย ซึ่งอาจเกิดจากความไม่สงบทางการเมืองจนทำให้ขาดความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวส่งผลให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในช่วงเวลาดังกล่าวปรับตัวลง ส่วนในไตรมาสแรกของปี 2558 จำนวนนักท่องเที่ยวจีนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากการวิจัยของ จักรี เตจิวารี สุเมธ พฤกษ์ฤดี และมิ่งสรรพ์ ขาวสอาด (2556) พบว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวของชาวจีนในประเทศไทยจะชอบสปา การนวด ธรรมชาติและวัฒนธรรม ขณะที่ กรวรรณ สังขกร (2551) ศึกษาพบว่า สถานที่ท่องเที่ยวที่นิยมอันดับหนึ่งคือสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นอกจากนี้จากการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะชาวจีนที่ผ่านมา ยังสะท้อนภาพให้เห็นว่านักท่องเที่ยวจีนจำนวนมากที่เข้ามาเที่ยวประเทศไทยนั้น นิยม

3203106450

CD IThesis 5684484927 dissertation / rev: 16072562 17:54:25 / seq: 17

ท่องเที่ยวสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ รวมถึงนิยมการเข้าสปา นวดตัว ซึ่งเป็นลักษณะเด่นๆ ของจังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย

นอกจากสังคมไทยจะได้รับผลกระทบจากนักท่องเที่ยวแล้วการที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางเข้าสู่ประเทศไทยย่อมนำมาซึ่งการขาดการควบคุมคุณภาพของบริษัทนำเที่ยว โดยพบว่า มีขบวนการหาประโยชน์ในรูปแบบของบริษัททัวร์ในจีนบางรายที่เสนอแพ็คเกจทัวร์ในราคาที่ต่ำกว่าต้นทุน หรือ "ทัวร์ศูนย์เหรียญ" มาสร้างแรงจูงใจนักท่องเที่ยวให้ใช้บริการ แล้วใช้วิธีทำกำไรโดยบังคับให้ลูกค้าทัวร์เข้าร้านค้าต่างๆ ที่บริษัททัวร์กำหนดไว้ หรือเพิ่มรายการท่องเที่ยวที่ลูกค้าต้องจ่ายเงินเพิ่ม นอกเหนือจากค่าบริการแรกเริ่ม ถ้าลูกค้าปฏิเสธก็จะหาจังหวะที่พามาตลอดจนทำให้เกิดปัญหาการใช้มีดคุเทศก์ หรือโกด์เถื่อน (กรมการท่องเที่ยว, 2558) จากเหตุผลที่กล่าวในข้างต้นนี้ทำให้เล็งเห็นถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเติบโตอย่างรวดเร็ว แต่ไร้ซึ่งการวางแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเส้นทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจีนอย่างเป็นระบบนั้นซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดผลเสียต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย

ในอีก 15 ปีข้างหน้า คาดการณ์ว่าประเทศไทยจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 67 ล้านคน จะขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากข้อมูลปัจจุบันในปี 2557 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 24.7 ล้านคน จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็น 45 ล้านคน ในปี 2563 และเพิ่มเป็น 67 ล้านคน ในปี 2573 ทั้งนี้ การคาดการณ์ดังกล่าวเป็นไปตามแนวโน้มที่ควรจะเป็น และภายใต้สมมติฐานว่าสถานการณ์การท่องเที่ยวไทยอยู่ในภาวะปกติไม่มีเหตุการณ์หรือวิกฤตการณ์ใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยในช่วงเวลานับจากนี้เป็นต้นไป โดยกลุ่มตลาดหลักยังคงจะเป็นกลุ่มเดิม แต่นักท่องเที่ยวจีนจะมีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม โดยสภาพข้อเท็จจริงแล้วสถานการณ์เศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติขนาดใหญ่ โรคระบาดร้ายแรง และความขัดแย้งทางการเมืองทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศยังคงเป็นปัจจัยหลักที่จะส่งผลกระทบต่อแนวโน้มจำนวนนักท่องเที่ยวดังกล่าว แต่ด้วยมูลค่าจากรายได้ที่เกิดต่อการท่องเที่ยวใน 1 ครั้งจากนักท่องเที่ยว 1 คน คิดเป็นมูลค่ามหาศาล ถึงแม้ว่าแนวโน้มราคาน้ำมันในตลาดโลกที่ลดลง การเปิดตลาดการท่องเที่ยวของประเทศใหม่ ในด้านการท่องเที่ยวต่างๆ แต่จากการวิเคราะห์ขององค์การการท่องเที่ยวโลกที่คาดว่า การท่องเที่ยวระหว่างประเทศจะขยายตัวต่อเนื่องในปี 2558 จึงคาดว่า ในปี 2558 จะมีนักท่องเที่ยวประมาณ 28.5–29 ล้านคน และคาดการณ์รายได้ไว้ที่ 1.40 ล้านล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) ทำให้ประเทศไทย ยังคงต้องรักษานักท่องเที่ยวทุกกลุ่มไว้ หากแต่จะมีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ และส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นไปในทางรักษาผลประโยชน์ของประเทศ และป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาด้วย แต่ก็ยังไม่ลืมที่จะสอดแทรก และรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของไทยเอาไว้ ทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ทัศนคติที่ดีและถูกต้อง มารยาทไทย อาหารไทย วิถีไทย และความเป็นไทยอื่นๆ ที่รวมเรียกว่า (Thainess) ตลอดจนนโยบายอื่นๆ

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติความสะดวกสบายและราคาก็ยังคงเป็นตัวชี้วัดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวเป็นตัวชี้วัดหลักในการมองความสำเร็จของนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย (กรมการท่องเที่ยว, 2557ก) ดังจะเห็นได้จากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคบริการของประเทศไทย พ.ศ. 2555–2559 กำหนดแผนไว้โดยสรุปดังนี้

เพื่อให้การพัฒนาภาคบริการของประเทศบรรลุสู่เป้าประสงค์ในการเป็นสาขาการผลิตหลักที่มีศักยภาพและขีดความสามารถสูงในการสร้างมูลค่าเพิ่มและนำรายได้เข้าสู่ประเทศ ทิศทางการพัฒนาภาคบริการของประเทศไทยในอนาคตจึงมุ่งเน้นการพัฒนาในประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญดังต่อไปนี้ (กรมการท่องเที่ยว, 2557ก)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างสรรค์สินค้าและบริการเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคบริการไทย (Product and Value Creation)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาธุรกิจบริการเพื่อสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน (Platform for Long-term Quality Growth)

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเสริมสร้างบรรยากาศการลงทุนให้เอื้อต่อการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Favorable Investment Climate)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาธุรกิจบริการให้เป็นแหล่งสร้างรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและชุมชนในท้องถิ่น (Income Generation and Quality of Life for Broad-base Development)

สรุปเป็นกรอบนโยบายการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพได้ดังแผนภาพที่ 4

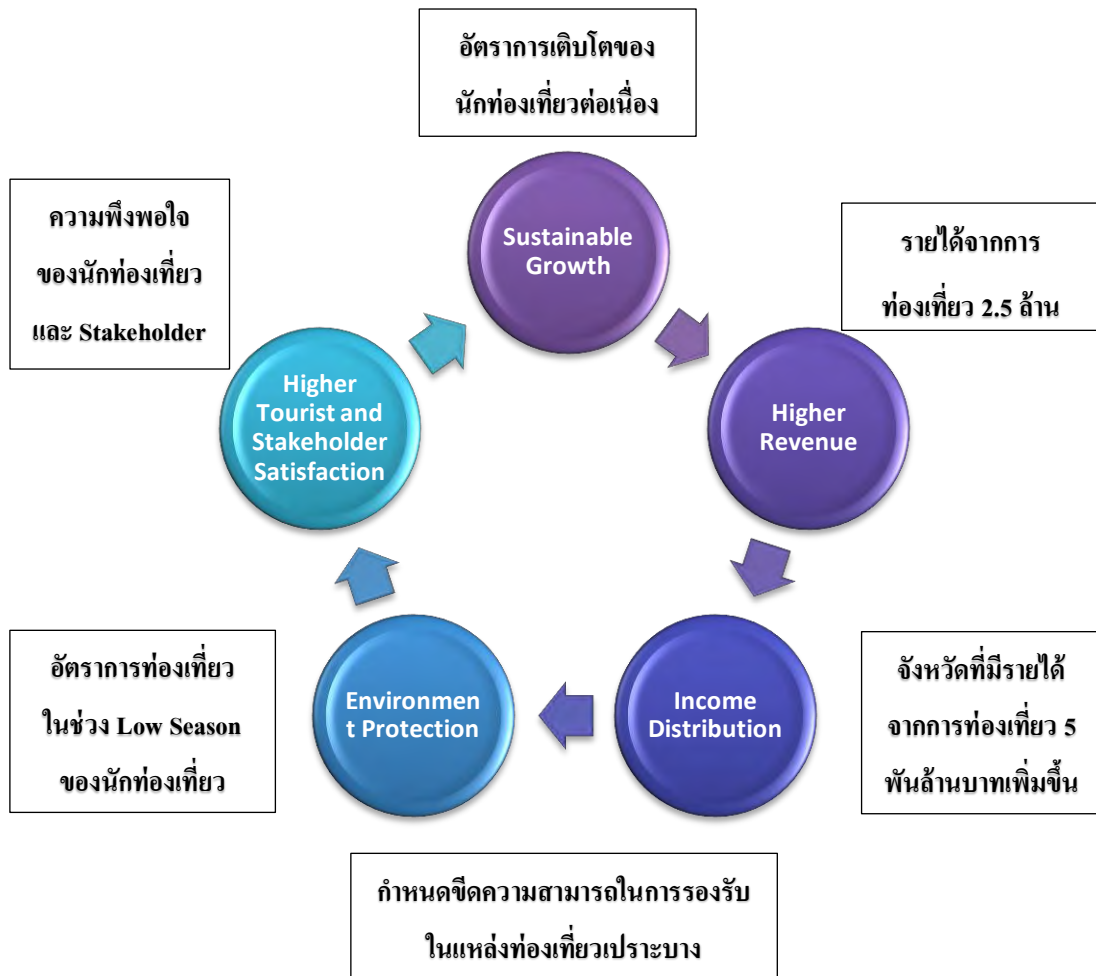
แผนภาพที่ 4 กรอบนโยบายการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558

อย่างไรก็ตาม เมื่อนโยบายลงสู่แผนการปฏิบัติแล้วนั้นชุมชนได้ดำเนินการเพื่อตอบสนองตัวชี้วัด ซึ่งไม่สามารถยืนยันได้ว่า ตัวชี้วัดเหล่านั้นจะทำให้ไปถึงวิสัยทัศน์ทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนดังที่ระบุรายละเอียดไว้ในยุทธศาสตร์เรื่องการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ และการ

ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้หรือไม่ ทั้งนี้ เนื่องจากตัวชี้วัดที่กำหนดในการจัดการให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพนั้นถูกกำหนดไว้ในการวัดเชิงตัวเลขที่เพิ่มขึ้นของรายได้ และจำนวนนักท่องเที่ยวเน้นการสร้างรายได้ดัชนีชี้วัดตามเป้าหมายการพัฒนา ดังจะเห็นได้จากแผนภาพที่ 5

แผนภาพที่ 5 ดัชนีชี้วัดตามเป้าหมายการพัฒนา

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558

เมื่อเป็นเช่นนี้ หากพิจารณาแล้วจะพบว่า ความหมายของคำว่า ความยั่งยืน ค่อนข้างแตกต่างออกไปจากความหมายที่เข้าใจกันอยู่เดิมว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เป็น “การตอบสนองความต้องการของสังคมหรือกลุ่มคนส่วนใหญ่ โดยไม่มีผลกระทบในทางลบต่อความต้องการและความเป็นอยู่ของสังคมและกลุ่มคนส่วนใหญ่ในอนาคต” (วิจิตร ศรีสอ้าน และคณะ, 2524) กลายเป็นความสามารถในการสร้างรายได้ และความสามารถในการพัฒนาทุนในพื้นที่ให้เกิดผลตอบแทนสู่ชุมชนและสังคมไปได้เป็นระยะเวลานาน สังเกตได้จากดัชนีชี้วัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพในหัวข้อ Sustainable Growth ดัชนีชี้วัดที่ถูกกำหนดขึ้นคือ อัตราการเติบโตของนักท่องเที่ยวต่อเนื่อง ทั้งยังมีหลักฐานเชิงประจักษ์จากการเข้าร่วมประชุมเพื่อ

พัฒนาแบบประเมินเพื่อการจัดตั้งพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการจัดการของ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) อพท. ครั้งที่ 1 ได้ระดมสมองจากภาคส่วนต่างๆ เพื่อร่วมพิจารณาแบบประเมิน เพื่อให้คนในชุมชนร่วมประเมินความ เหมาะสมในการเลือกพื้นที่เพื่อจัดตั้งพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในภาพรวมของ แบบประเมินนั้น ประกอบด้วย เกณฑ์การพิจารณาเลือกพื้นที่ที่สำคัญต่างๆ ได้แก่ การใช้เทคโนโลยี เทคโนโลยีที่มีอยู่ในพื้นที่ การอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ และความสะดวกใน ด้านการเดินทางและการคมนาคมขนส่ง เพื่อให้เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก ด้วยยานพาหนะทุก ชนิด เช่น รถยนต์ รถบรรทุก เป็นต้น ในการประชุมครั้งนี้ จึงเกิดคำถามขึ้นว่าหากเกณฑ์พิจารณา เป็นไปในรูปแบบนี้ ความยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้จริงหรือ ยกตัวอย่างเช่น หากยานพาหนะทุกชนิดสามารถ เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้แล้วจะเป็นการทำลายทรัพยากรและเป็นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเกิน ความจำเป็น อาจทำให้เกิดปัญหาตามมาในระยะยาว จึงได้คำตอบจากที่ประชุมว่า ความยั่งยืนในที่นี้ หมายถึง ความสามารถของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษที่จะสามารถรองรับนักท่องเที่ยว และ ส่งเสริมความสามารถในการใช้การท่องเที่ยวผลักดันเศรษฐกิจภายในชุมชนไปได้เป็นระยะเวลานาน ด้วยเหตุที่ว่าความหมายของคำว่า ความยั่งยืน เปลี่ยนไปนั้นเป็นสาเหตุที่ทำให้การกำหนดนโยบาย การกำหนดตัวชี้วัด และแผนปฏิบัติการที่ลงสู่ชุมชน จึงให้น้ำหนักไปในรูปแบบการส่งเสริมเศรษฐกิจ และการตลาดดังกล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น ทุกภาคส่วนในชุมชนเองก็คงหลีกเลี่ยงไม่พ้นความคิดในการ ดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบที่แปรผันตามกระบวนทัศน์ที่เปลี่ยนไปเช่นกัน

กล่าวโดยสรุปของตอนที่ 3 การนำยุทธศาสตร์และนโยบายการท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติ หน่วยงานหลักในการรับผิดชอบการแปลงยุทธศาสตร์และนโยบายการท่องเที่ยวไปสู่การปฏิบัติเป็น ความรับผิดชอบหลักของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมการท่องเที่ยว รวมทั้งองค์กรอิสระอื่นๆ ที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการรองรับการ ท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านบริการต่างๆ ต่อนักท่องเที่ยว โดยยุทธศาสตร์และนโยบาย การท่องเที่ยวมีวิวัฒนาการจากประสบการณ์ในอดีตจนถึงปัจจุบันในการพัฒนากรอบยุทธศาสตร์ให้มี ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และผลลัพธ์ที่ดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่แหล่ง ท่องเที่ยว สภาพสังคมที่ได้รับการปรับปรุง และทรัพยากรทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมได้รับการคำนึงถึง และนำไปสู่การพัฒนาประเด็นทางยุทธศาสตร์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงสีเขียว การ ท่องเที่ยวเชิงสัมผัสวิถีชีวิต การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวโดย ชุมชน เป็นต้น โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก คุณภาพชีวิตคนในชุมชนชนบท ตลอดจนการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเป็นการ ท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของ สหประชาชาติที่เป็นเป้าหมายสำคัญร่วมกันของนานาประเทศในการก้าวผ่านวิกฤตทางในการ เปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ สภาพแวดล้อม ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำจึงเป็นเครื่องมือที่จะนำพาให้พื้นที่ ชุมชน คนในชุมชน ประเทศ และนานาชาติก้าวสู่ความยั่งยืนอย่างแท้จริงด้วยการพัฒนาด้วย เทคโนโลยีคาร์บอนต่ำ โดยผู้วิจัยจะอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในตอน 4

3203106450

CD iThesis 5684484927 dissertation / revv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

ตอนที่ 4 การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจ ที่มีองค์ประกอบดังนี้ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540)

1. แหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเป็นทรัพยากรที่สำคัญ จัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยว ซึ่งปีเตอร์ (Peter, 1969 อ้างถึงใน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545) ได้จัดหมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท ดังนี้คือ

1) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Culture Attractions) เป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งแสดงออกถึงประเพณีต่างๆ (Traditional Attractions)

2) แหล่งท่องเที่ยวตามสภาพธรรมชาติ (Scenic Attractions) ซึ่งแสดงถึงความงดงามในรูปแบบต่างๆของภูมิประเทศ

3) แหล่งท่องเที่ยวประเภทที่ให้ความบันเทิง (Entertainment Attractions)

4) แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว (Specific Attractions)

ในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) ได้จำแนกแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ 2) แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณคดี และ 3) แหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความบันเทิงนั้น จัดเป็นส่วนหนึ่งในสถานบริการนักท่องเที่ยว

2. บริการการท่องเที่ยว บริการที่รับรองการท่องเที่ยวเป็นอุปทานประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว แต่เป็นบริการที่รองรับความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งในบางโอกาสอาจเป็นตัวดึงดูดใจได้เช่นกัน การบริการการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ ที่พัก อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรมและบริการอื่นๆ ทั้งนี้ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่นๆ ด้วย

3. ตลาดการท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยว เป็นการแสดงออกของอุปสงค์ (Tourism Demand) ซึ่งมีความปรารถนาในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อกิจกรรมอื่นๆ (ปกติตลาดการท่องเที่ยวจะเน้นที่นักท่องเที่ยว) ซึ่งในกระบวนการจัดการได้รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาการขายและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย

จากที่กล่าวข้างต้น องค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างระบบย่อยทั้ง 3 เกิดขึ้น เมื่อนักท่องเที่ยวได้ไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการหรือทัศนศึกษาซึ่งอาจเป็นการใช้ประโยชน์โดยตรงและจากการบริการที่เกี่ยวข้อง โดยปกติทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ใช้ไม่มีวันหมด เพราะรูปแบบการเยี่ยมชมเป็นการสัมผัสแต่ภายนอก โดยไม่มีการเคลื่อนย้ายทรัพยากรใดๆ หรืออาจมีการชดเชยได้อยู่ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามในการท่องเที่ยวที่เป็นจริงนั้น การใช้ประโยชน์ของทรัพยากรมักมีการแปรรูปทรัพยากร และอาจไม่มีการคำนึงถึงการสูญเสียหรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับระบบย่อยต่างๆ รวมทั้งผลต่อสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ในทางกลับกันสิ่งแวดล้อมที่เป็นระบบอื่น เช่น ระบบชุมชน ระบบอุตสาหกรรม ฯลฯ อาจมีผลกระทบมาสู่ระบบท่องเที่ยวด้วย ดังนั้น การท่องเที่ยวที่ขาดระบบการจัดการที่ดีเข้ามาเกี่ยวข้องจึงเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ประสบความสำเร็จได้เลย

3203106450

CD :Thesis 5684484927 dissertation / recv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

นอกจากองค์ประกอบภายในระบบแล้ว การท่องเที่ยวยังมีสิ่งแวดล้อมสำคัญที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอีกหลายประการ เช่น สภาพกายภาพ และระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม โครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจและการลงทุน สังคมและวัฒนธรรม องค์กรและกฎหมายการท่องเที่ยวโดยทั่วไปที่กล่าวข้างต้นเป็นการท่องเที่ยวที่มีมาตั้งแต่สมัยยุคทันสมัยเรื่อยมาจนถึงยุคของการเชื่อมโยงระหว่างประเทศ เพื่อศึกษา แลกเปลี่ยน เรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์ ตลอดจนการแข่งขัน และประโยชน์ที่ตามมาในด้านอื่นๆ หากแต่สังคมถูกกระแสนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เน้นด้านวัตถุเป็นสำคัญที่ทำให้ การย้อนกลับไปสู่จุดเริ่มต้น และการช่วยกันเยียวยาผลกระทบจากความเจริญในรูปแบบดังกล่าว เกิดเป็นทางออกเพื่อยับยั้งความเจริญเติบโตแบบไม่สมดุลในสังคมปัจจุบัน ย้อนหลังกลับไปเมื่อประมาณ 5 ปีที่แล้ว **ชุมชนคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Destination)** เกิดขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยว ส่งผลโดยตรงต่อภาวะโลกร้อน (Global Warming) ผลจากกิจกรรมต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นสั่งสมมาเป็นระยะเวลา 20 ปี มีการนำเสนอแนวทางต่างๆ อันเนื่องมาจากการทำ**ข้อตกลงร่วมปารีส (COP 21)** ดังนี้ ข้อตกลงของ 150 ประเทศจะร่วมมือกันในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้ได้ในปี ค.ศ. 2020 (พ.ศ. 2563) และพยายามควบคุมมิให้อุณหภูมิของโลกมิให้เพิ่มขึ้นเกิน 1.5–2.0 องศาเซลเซียสเทียบก่อนยุคอุตสาหกรรม (สิตาวีร์ ธีรวิรุฬห์, 2559)

โครงการรณรงค์ให้ผู้บริหารเมืองในระดับท้องถิ่น รวมถึงเจ้าหน้าที่ภาครัฐในระดับประเทศ แสดงบทบาทร่วมกัน เพื่อสร้างเมืองปลอดภัยจากภัยพิบัติ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างเมืองอย่างยั่งยืนกรอบการดำเนินงานเซนได (Sendai) เพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ 2558 - 2573 มีเป้าหมายในการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและลดการสูญเสียชีวิต วิถีชีวิต และสุขภาพของบุคคล ธุรกิจ ชุมชน และประเทศอย่างเป็นรูปธรรมเป็นข้อตกลงของสมาชิกเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากทั่วโลกในการให้การสนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกระดับเมือง เพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ข้อตกลงปารีสมีเป้าหมายควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกโดยเฉลี่ยให้น้อยกว่า 2 องศาเซลเซียส (“wellbelow2°C”) เหนือระดับก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรมรวมทั้งเพิ่มศักยภาพในการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและส่งเสริมการพัฒนาคาร์บอนต่ำที่มีความต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (สิตาวีร์ ธีรวิรุฬห์, 2559) ตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือSustainable Development Goals (SDGs) เพื่อใช้เป็นทิศทางการพัฒนาตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2558 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปีประกอบไปด้วย 17 เป้าหมาย แนวทางการส่งเสริมชุมชนคาร์บอนต่ำจากข้อตกลงปารีส ดังแผนภาพที่ 6

แผนภาพที่ 6 แนวทางการส่งเสริมชุมชนคาร์บอนต่ำจากข้อตกลงปารีส
ที่มา: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2559

จากแผนภาพที่ 6 แนวทางการส่งเสริมชุมชนคาร์บอนต่ำจากข้อตกลงปารีสส่งผลให้นานาประเทศให้ความสำคัญในเรื่องปริมาณการใช้คาร์บอน (Carbon Emission) จากกิจกรรมต่างๆ ในการผลิตของภาคอุตสาหกรรม และผู้ประกอบการด้านพลังงานรายใหญ่ มาตรการลดปริมาณการใช้คาร์บอน การกำหนดโควตาการใช้คาร์บอน (Carbon Quota) เป็นต้น จนทำให้กระแสในเรื่องปริมาณการใช้คาร์บอนที่เป็นปัจจัยสำคัญในการลดภาวะโลกร้อน (Global Warming) สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจในระดับประเทศ เกิดเป็นการซื้อขายคาร์บอนในโควตา (Carbon Trading) ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าตลาดคาร์บอน (Carbon Market) จึงขยายตัว และก่อให้เกิดกระบวนการติดตามการใช้ปริมาณคาร์บอนระดับประเทศ คำว่า คาร์บอนเครดิต (Carbon Credit) คาร์บอนฟุตพริ้นท์ (Carbon Footprint) และคาร์บอนสแตมป์ (Carbon Stamp) จึงตามมา

4.1 คาร์บอนเครดิต (Carbon Credit)

คาร์บอนเครดิต คือ กรรมสิทธิ์ของปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้ภายใต้พิธีสาร “เกียวโต” ทั้งที่เกิดจากกลไกการซื้อขายสิทธิ์การปล่อยก๊าซเรือนกระจก (ET) กลไกการดำเนินการร่วมกัน (JI) และกลไกการพัฒนาที่สะอาด (Clean Development Mechanism: CDM) การซื้อขายคาร์บอนเครดิตจะทำในลักษณะที่เรียกว่า Cap and Trade หรือ Carbon Trading นั่นคือ แต่ละประเทศหรือผู้ผลิตรายใหญ่รายใดปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากหรือน้อยกว่าโควตาการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิที่ได้รับ ประเทศนั้นๆ หรือผู้ผลิตรายดังกล่าวก็สามารถซื้อหรือขายคาร์บอนเครดิตกับประเทศหรือผู้ผลิตอื่นๆ ได้ตัวอย่างการซื้อขายคาร์บอนในประเทศไทย วิธีการซื้อขายคาร์บอนเครดิตมี 2 รูปแบบ 1) ซื้อขายโดยตรงกับผู้ซื้อ (Over the Counter Market) และ 2) ซื้อขายในตลาดคาร์บอนเครดิต (Carbon Market) ซึ่งในประเทศไทยการขายคาร์บอนเครดิตโดยส่วนใหญ่เป็นการซื้อขายโดยตรงกับ

ผู้ซื้อนอกตลาด หมายถึง ผู้ประกอบการจะขายตรงไปยังบริษัทเอกชนของประเทศต่างๆ โดยบริษัทเอกชนดังกล่าวจะนำคาร์บอนเครดิตที่รับซื้อไปขายต่อด้วยวิธีการต่างๆ มีหน่วยงานหรือองค์กรที่เป็นผู้รับซื้อคาร์บอนเครดิตตามที่กล่าวไว้ข้างต้นรับซื้ออีกทอดหนึ่ง ตัวอย่างการซื้อขายคาร์บอนเครดิตที่เกิดจากโครงการ CDM ในประเทศไทย เช่น บริษัท เอที ไปโอพาวเวอร์ จำกัด ทำสัญญาซื้อขาย CERs กับ Chubu Electric Power ประเทศญี่ปุ่นจากโครงการผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานชีวมวล หรือโครงการผลิตไฟฟ้าจากกากอ้อยของบริษัทน้ำตาลขอนแก่นที่ทำสัญญากับบริษัทเอกชนในสหภาพยุโรป เป็นต้น

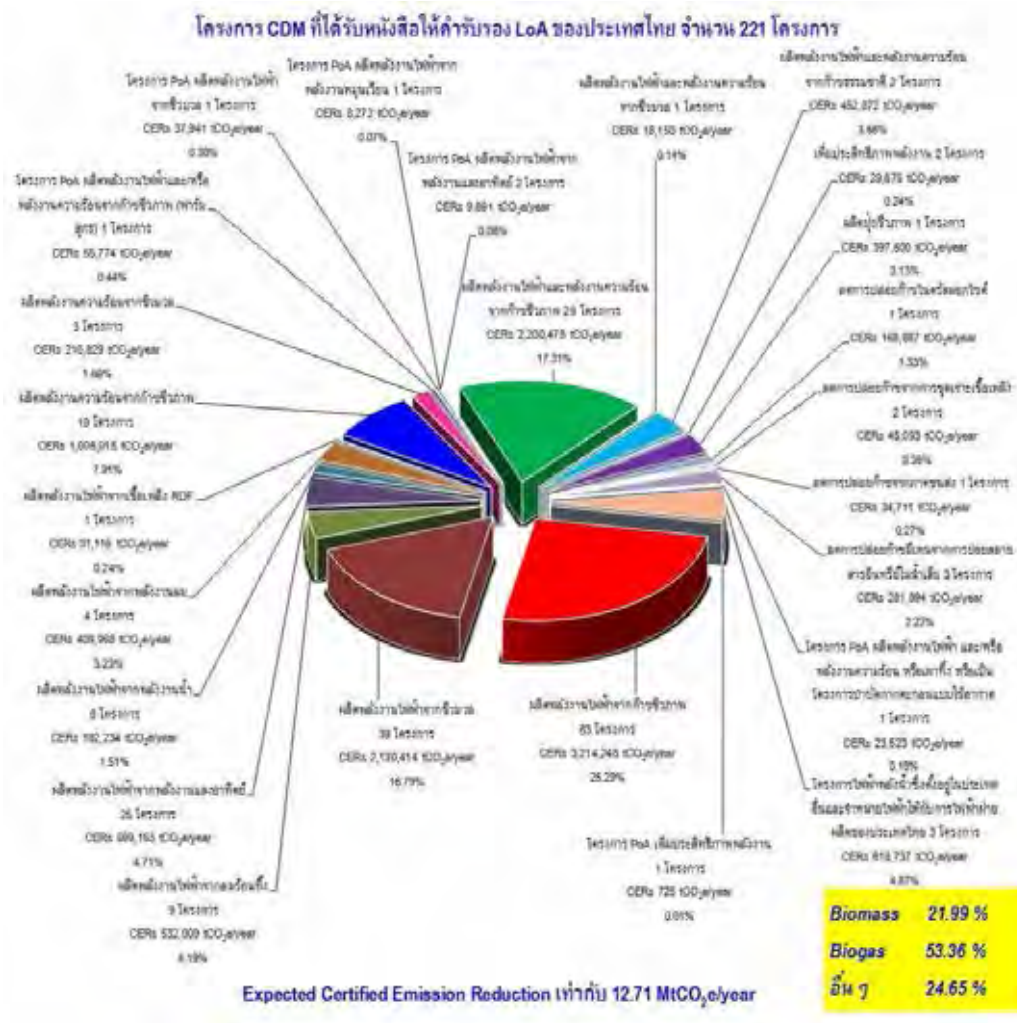
การทำสัญญาระหว่างคู่ค้า ซึ่งสัมพันธ์กับประเภทของสัญญาซื้อขายก๊าซเรือนกระจก (Emission Reduction Purchase Agreement) หรือที่เรียกว่า ERPA มี 2 ประเภท 1) Forward Contract เป็นสัญญาที่มีข้อตกลงที่จะส่งมอบ CERs ในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งในอนาคต โดยเป็นสัญญาที่กำหนดให้มีการจ่ายเงินล่วงหน้า และตั้งราคาซื้อขายที่ยืดหยุ่นได้ ผู้ซื้อและผู้ขายรับความเสี่ยงร่วมกัน รับประกันรายได้ที่ได้รับล่วงหน้า ให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคในการพัฒนาโครงการและสามารถต่อรองราคาคาร์บอนเครดิตตามระดับความเสี่ยงได้ 2) Spot Market Contract เป็นการซื้อขายหลังจากที่ได้รับ CERs แล้ว โดยกำหนดสัญญาให้ผู้ขายเป็นผู้รับความเสี่ยง สามารถกำหนดราคาซื้อขายคาร์บอนเครดิตได้ในราคาสูงเนื่องจากไม่มีความเสี่ยงสูง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และราคาคาร์บอนเครดิตในขณะที่ซื้อขาย ไม่สามารถรับประกันรายได้ล่วงหน้า และไม่ต้องการความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคในการพัฒนาโครงการ

ประเด็นสำคัญใน ERPA ที่ควรพิจารณา คือ ปริมาณ CERs ที่ตกลงจะขาย ผู้ขายควรแน่ใจว่าสามารถลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกได้จริงตามที่กำหนดในสัญญา ราคา CERs ควรจะเป็นเท่าไร และต้องส่งมอบให้กับใคร เวลาและวิธีการรับเงิน คู่สัญญาฝ่ายใดจะเป็นผู้รับผิดชอบในการขึ้นทะเบียน CERs ผลของการที่ไม่สามารถส่งมอบ CERs ได้หรือส่งมอบไม่ครบข้อตกลงที่จะป้องกันความเสี่ยงกรณีเกิดสถานการณ์ที่ไม่สามารถควบคุมได้ โดยต้องกำหนดกลไกและวิธีการในกรณีที่ไม่สามารถตกลงกันได้ เป็นต้น

ปัจจุบันรัฐบาลไทยพยายามที่จะให้การสนับสนุนโครงการ CDM มากขึ้น เพื่อให้การซื้อขายคาร์บอนเครดิตเป็นที่รู้จักและมีความพยายามที่จะผลักดันให้ CERs เป็นหนึ่งในตราสารที่เป็นหลักทรัพย์และซื้อขายกันในตลาดหลักทรัพย์หรือให้มีการเปิดตลาด Carbon Exchange ในประเทศไทย แต่อย่างไรก็ดี การซื้อขายคาร์บอนเครดิตในประเทศไทยยังคงมีน้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ เช่น ประเทศจีน นอกจากนี้ ยังต้องสัมพันธ์กับการออกกฎหมายหรือการแก้ไขกฎระเบียบที่ออกโดยหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ ตลาดหลักทรัพย์ รวมถึงต้องใช้เวลาในการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องของคาร์บอนเครดิตให้กับประชาชน และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเสียก่อน จึงทำให้องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) (อบก.) Thailand Greenhouse Gas Management Organization (Public Organization) หรือ TGO (มีโครงสร้างขององค์กรที่คณะกรรมการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจกเห็นชอบในที่ประชุม เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2553) จัดตั้งขึ้นภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังคงไม่เป็นที่รู้จัก และยังไม่มียุทธศาสตร์ที่เด่นชัดในประเทศไทยเท่าที่ควร

อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการด้านพลังงานรายใหญ่บางส่วนได้ดำเนินการเข้าร่วมโครงการ คาดการณ์การลดปริมาณการใช้คาร์บอนและก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยออกมา โดยมีโครงการที่ได้รับ หนังสือให้คำรับรองโครงการ (Letter of Approval: LoA) แล้วทั้งสิ้น จำนวน 221 โครงการ โดย จำแนกประเภทโครงการตาม UNFCCC ออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) โครงการประเภททั่วไปจำนวน 214 โครงการ และ 2) โครงการประเภทแผนงาน (PoA) จำนวน 7 โครงการ คิดเป็นปริมาณก๊าซเรือน กระจกที่คาดว่าจะลดได้จากการดำเนินโครงการ (Expected CERs) ทั้งสิ้น 12,710,309 ตัน คาร์บอนไดออกไซด์ต่อปี ดังรายละเอียดในแผนภาพที่ 7

แผนภาพที่ 7 โครงการในประเทศไทยที่เข้าร่วมการคาดการณ์การลดก๊าซเรือนกระจก
ที่มา: องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก องค์การมหาชน, 2556

4.2 คาร์บอนฟุตพริ้นท์ (Carbon Footprint)

คาร์บอนฟุตพริ้นท์คือการติดตามกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่ตื่นนอนจนจบใน หนึ่งวัน โดยใช้หลักการคำนวณแบบถ่วงเฉลี่ยจาก อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และสิ่งอำนวยความสะดวก

ภายในครัวเรือน การเดินทาง การอุปโภคบริโภค ตลอดจนถึงการทำความสะอาดในชีวิตประจำวัน โดยการกรอกข้อมูลระยะเวลาในการทำงานแบบเฉลี่ย และจำนวนอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าที่อยู่ในหนึ่งครัวเรือน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ**คำนวณปริมาณการใช้คาร์บอนไดออกไซด์รายบุคคลในหนึ่งครัวเรือน** ยังผลให้สามารถเปลี่ยนแปลงการใช้ปริมาณคาร์บอนด้วยการลดพลังงานการใช้คาร์บอน และการสร้างลักษณะนิสัยที่ดีในการดำเนินชีวิตประจำวันคาร์บอนต่ำ เนื่องจากมีการเทียบเคียงปริมาณคาร์บอนกับจำนวนต้นไม้ที่สูญเสียไป ทำให้เกิดความตระหนักรู้ว่าเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ในการคำนวณนั้นสามารถทำได้ด้วยตนเองจากการสำรวจกิจกรรมในชีวิตประจำวันดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้การวิเคราะห์ปริมาณคาร์บอนเป็นเรื่องใกล้ตัวและประยุกต์ใช้ได้ง่าย ดัชนีชี้วัดมีดังนี้

1) พลังงานที่ใช้ภายในครัวเรือน แบ่งเป็น แสงสว่างและอุปกรณ์ไฟฟ้า โดยคำนวณจากจำนวนและประเภท รวมถึงระยะเวลาเฉลี่ยที่ใช้แสงสว่างและอุปกรณ์ไฟฟ้า ได้แก่ เครื่องปรับอากาศ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ หม้อหุงข้าว เต้าไมโครเวฟ เต้ากาซหุงต้ม เตาไรต์ เครื่องทำน้ำอุ่น เครื่องซักผ้า ตู้เย็น ที่ชาร์จโทรศัพท์

2) พลังงานที่ใช้ในการเดินทาง แบ่งเป็น การเดินทางในชีวิตประจำวัน และการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว

3) พลังงานที่ใช้ในการบริโภค แบ่งเป็น ปริมาณอาหารชนิดต่างๆ ตามการแบ่งสารอาหาร 5 หมู่ โดยเทียบปริมาณเป็นจานต่อวันหรือสัปดาห์ (ขึ้นอยู่กับชนิดของอาหาร) และปริมาณเครื่องดื่มเทียบปริมาณเป็นแก้วต่อวัน

วิธีการคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์ โดยคำนวณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้อยู่ในรูปของปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อหน่วยการทำงานของผลิตภัณฑ์ ซึ่งสมการที่ใช้ในการคำนวณ คือ ผลรวมของปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้า ปริมาณก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมใดๆ (kg CO₂e) เท่ากับ ข้อมูลกิจกรรม (หน่วย) x ค่าสัมประสิทธิ์ฯ ของแต่ละกิจกรรม (kg CO₂e/หน่วย) โดยค่าสัมประสิทธิ์ หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของแต่ละกิจกรรม (kg CO₂e/หน่วย) มีค่าเท่ากับผลรวมของผลคูณระหว่างปริมาณก๊าซเรือนกระจก (kg GHG/หน่วย) และค่าศักยภาพในการก่อให้เกิดภาวะโลกร้อนของก๊าซเรือนกระจกนั้น (kg CO₂e/kg GHG) ตัวอย่างผลการคำนวณและวิเคราะห์ปริมาณคาร์บอนรายบุคคล ดังแผนภาพที่ 8

(Web-base Thai Carbon Footprint Calculator)

(ปริมาณคาร์บอนที่ใช้ในกิจกรรมต่างๆ: ต้นคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี)

(ผลการวิเคราะห์เทียบกับจำนวนป่าสักที่ต้องปลูกทดแทนปริมาณคาร์บอนที่ใช้ไป)

แผนภาพที่ 8 ตัวอย่างผลการคำนวณและวิเคราะห์ปริมาณคาร์บอนรายบุคคล

ที่มา: องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก องค์การมหาชน, 2556

4.3 คาร์บอนสแตมป์ (Carbon Stamp) หรือฉลากคาร์บอน

การส่งเสริมเป็นอีกหนึ่งทางเลือกของการส่งเสริมการใช้คาร์บอนฟุตพริ้นท์ โดยเป็นการคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ทางอ้อมของผลิตภัณฑ์ โดยคำนวณตั้งแต่ขั้นตอนก่อนการผลิตจนถึง

ขั้นตอนการนำเข้าสู่ตลาดบริโภค เนื่องจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันนั้นของบุคคลนั้น ไม่สามารถคำนวณปริมาณการใช้คาร์บอนได้ครอบคลุม จึงต้องรวม การใช้คาร์บอนจากภาคอุตสาหกรรมหรือองค์กรด้วย โดยมีวิธีคำนวณคล้ายกัน หากแต่เพิ่มดัชนีชีวิต บางตัวที่จำเป็น เช่น อุปกรณ์สำนักงาน หรือพลังงานจากขั้นตอนการผลิตสินค้าที่ใช้ในปริมาณมากใน องค์กรหรือภาคอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นการใช้พลังงาน การเกษตร การพัฒนาและขยายตัวของ ภาคอุตสาหกรรม การขนส่ง รวมถึงการตัดไม้ทำลายป่า และการทำลายสิ่งแวดล้อมในรูปแบบอื่นๆ ซึ่งล้วนเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดภาวะโลกร้อน ส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิต การลดการปล่อย ก๊าซเรือนกระจกเพื่อลดภาวะโลกร้อนจึงเป็นหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในฐานะผู้ผลิต ภาคบริการในฐานะผู้ขับเคลื่อนกิจกรรม รวมถึงภาคประชาชนในฐานะผู้บริโภค จึงมีการกำหนดฉลาก คาร์บอนของแต่ละประเทศเพื่อให้สามารถคำนวณได้ว่า ผลิตภัณฑ์ที่อุปโภคหรือบริโภคใช้ปริมาณ คาร์บอนไปเท่าใด ตัวอย่างตัวอย่างฉลากคาร์บอนในประเทศไทยและสหราชอาณาจักร ดังแผนภาพที่ 9

แผนภาพที่ 9 ตัวอย่างฉลากคาร์บอนในประเทศไทยและสหราชอาณาจักร
ที่มา: องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก องค์การมหาชน, 2556

4.4 แนวทางการพัฒนาชุมชนสู่การเป็นเมืองคาร์บอนต่ำ (Low Carbon City)

สังคมคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Society) เป็นสังคมที่ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมหันมาร่วมมือ กันลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในทุกรูปแบบหรือในกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดจากการดำรงชีวิต ปกติโดยเฉพาะการลดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ปล่อยออกมาจากกระบวนการผลิตของ โรงงานหรือภาคอุตสาหกรรม เพื่อจะได้อยู่ร่วมกันในสังคมที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมคาร์บอนต่ำ จึงต้องทำให้ผู้คนในสังคมมีความตระหนักถึงคุณภาพชีวิตที่เกิดจากการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มี ปริมาณคาร์บอนต่ำ โดยผู้คนในสังคมมีการยึดโยงกับการเลือกใช้เทคโนโลยีหรือการพัฒนาเทคโนโลยี ให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญก็คือ จะต้องเป็นสังคมที่มีการวางผังเมืองให้สอดคล้องกับ ระบบนิเวศที่สมดุลด้วย ดังนั้น สังคมคาร์บอนต่ำจึงมีลักษณะดังนี้

- 1) สังคมที่ต้องช่วยกันลดความต้องการใช้พลังงาน
- 2) สังคมที่ต้องหลีกเลี่ยงการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลหรือน้ำมัน และลดการปล่อยก๊าซเรือน

กระจก

3) สังคมต้องมีมาตรการความมั่นคงทางพลังงานและเป็นสังคมที่มีการพบปะหารือกันในเรื่องความต้องการของคนทุกกลุ่มในสังคม

อย่างไรก็ตามสังคมคาร์บอนต่ำมีค่าที่เกี่ยวข้องแต่มีความหมายแตกต่างกัน คือ เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ และเมืองคาร์บอนต่ำ สามารถสรุปใจความสำคัญได้ ดังนี้

1) เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Economy) เน้นทางเศรษฐศาสตร์เพื่อนำเทคโนโลยีสะอาดมาช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกใช้กันมากในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วโดยเน้นเทคโนโลยีที่จะเข้ามาเปลี่ยนแปลงเพื่อลดก๊าซเรือนกระจก

2) เมืองคาร์บอนต่ำ (Low Carbon City) เป็นการจัดการโดยการใช้พื้นที่เป็นหลัก (Area-Based) โดยมุ่งไปที่เมืองที่มีเป้าหมายลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากฐานเดิมที่ยังไม่มีการจัดการเมืองเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

3) สังคมคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Society) มีหลักสำคัญ 3 ประการ

3.1 ลดปริมาณคาร์บอน (Carbon Minimization) เป็นสังคมที่สามารถใช้กระบวนการต่างๆ ที่สามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้จริง

3.2 ง่ายและมีรายได้ (Simpler and Richer) เป็นกระบวนการที่ใช้วิธีการง่ายๆ เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสามารถกระทำได้ในชีวิตประจำวันด้วยความเต็มใจและสามารถสร้างรายได้จากกระบวนการดังกล่าว

3.3 ปรับตัวเข้ากับธรรมชาติได้ (Co-Existing with Nature) เป็นกระบวนการปรับตัวให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยการเข้าหาธรรมชาติ

การขับเคลื่อนชุมชนไทยสู่การเป็นเมืองคาร์บอนต่ำจำเป็นต้องมีการเตรียมพร้อมระบบโครงสร้างพื้นฐาน ความรู้ในชุมชน หรือแม้แต่ความร่วมมือของคนในชุมชนต้องมีการเตรียมความพร้อมชุมชนใน 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) สิ่งแวดล้อมของชุมชน (Urban Environment)

1.1) เลือกพื้นที่เพื่อการตั้งหรือขยายเมือง (Site Selection) ที่ไม่มีปัญหาด้าน

สิ่งแวดล้อม

1.2) แบบของเมือง หรือผังเมือง (Urban Form) ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

1.3) มีพื้นที่สีเขียวและคุณภาพอากาศที่ดี (Urban Greenery & Air Quality)

2) การขนส่ง (Urban Transportation)

2.1) สาธารณูปโภคสีเขียว (Green Transport Infrastructure)

2.2) ยานพาหนะสีเขียว (Green Vehicles)

2.3) การจราจรที่ดี (Traffic Management)

3) สาธารณูปโภคชุมชน (Urban Infrastructure)

3.1) จัดเตรียมระบบสาธารณูปโภค (Infrastructure provision) เพื่อการจัดการเรื่องขยะ (Waste) การจัดการเรื่องพลังงาน (Energy) การจัดการเรื่องน้ำ (Water)

- 4) อาคารที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Buildings)
  - 4.1) อาคารคาร์บอนต่ำหรือเป็นศูนย์ (Low Carbon Building)
  - 4.2) โครงการบริการชุมชน (Community Service)

จากแนวทางการพัฒนาชุมชนสู่การเป็นเมืองคาร์บอนต่ำที่ปรากฏนั้น พบว่า โครงสร้างหลักของเมืองคาร์บอนต่ำหรือชุมชนคาร์บอนต่ำที่จำเป็นต้องกำหนดเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนคาร์บอนต่ำนั้น ประกอบด้วยด้านพลังงาน (Energy) สิ่งแวดล้อม (Environment) เศรษฐกิจ (Economy) และด้านสังคม (Social)

4.6 ชุมชนคาร์บอนต่ำในประเทศไทย

ผลของการดำเนินโครงการเทศบาลคาร์บอนต่ำของไทย สรุปได้ดังนี้ โครงการริเริ่มจากเทศบาลสามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ 19 ล้านกิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าจากเป้าหมาย 84,000 กิโลกรัมคาร์บอนไดออกไซด์ จำนวนเทศบาลที่เข้าร่วมรวม 172 แห่ง ตั้งเป้าหมายไว้ 84 แห่ง (ธาริ กาเมือง, 2559) แต่มีเพียง 44 แห่งที่จัดอยู่ในเกณฑ์ดีมาก (ทั้งนี้ไม่พบข้อมูลเทศบาลเกณฑ์ดีประกอบ) มีเทศบาลที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้เมืองคาร์บอนต่ำแล้ว 15 แห่ง ที่สามารถนำเอาหลักการ แนวคิด ยุทธศาสตร์ ลงสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน และสามารถคำนวณปริมาณคาร์บอนที่ลดลงได้มีเทศบาลที่ผ่านการทำคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในระดับองค์กรและระดับเมืองแล้วกว่า 90 แห่ง แต่ยังไม่ได้นำผลดังกล่าวมาตั้งเป้าหมายและกำหนดแผนงานในการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม และมีเทศบาลไม่กี่แห่งที่สามารถบูรณาการเข้ากับภารกิจประจำของทุกส่วนงานได้หลายเทศบาลตระหนักแล้วว่าการดำเนินงานด้านนี้ส่งผลให้เทศบาลและบุคลากรมีผลงานที่โดดเด่นแตกต่างไปจากเทศบาลอื่น (บัณชुर เศรษฐศิริโรตม์, 2555)

เมื่อเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานของกรณีศึกษาที่คัดเลือกมาแล้วนั้น (ชุมชนเกาะหมาก) พบว่า ผลการรายงานการดำเนินการและตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการยังไม่เกิดผลอย่างต่อเนื่องและชัดเจน เมื่อเทียบกับโมเดลต้นแบบชุมชนคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก เนื่องด้วยการวัดผลที่ยังเน้นจำนวนเทศบาลที่เข้าร่วมมีการรายงานการดำเนินการเป็นชื่อโครงการที่ได้ดำเนินการของแต่ละเทศบาล เช่น โครงการปลูกต้นไม้คืนสู่ธรรมชาติเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 84 พรรษา กิจกรรมประกวดชุมชนสีเขียว โครงการสิ่งแวดล้อมดีเริ่มที่บ้านและโรงเรียน โครงการประหยัดพลังงานประจำปี 2557 ของเทศบาลเมืองหัวหิน เป็นต้น จึงทำให้โครงการเทศบาลคาร์บอนต่ำยังคงเป็นโครงการที่เกิดขึ้นและสิ้นสุดลงดังเช่นหลายๆ

โครงการที่นำนโยบายลงสู่การปฏิบัติในวิธีการดำเนินการในลักษณะเดียวกันนี้ ซึ่งไม่แตกต่างจากแนวทางการแก้ไขปัญหาสังคมทางด้านการท่องเที่ยวต่างๆ เช่น กิจกรรมการท่องเที่ยวสีเขียว การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น ทำให้กิจกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นกระแสและค่อยๆ เจียบหายไปแต่ก็ยังคงอยู่ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หากแต่ไม่สามารถผลักดันให้ไปต่อได้ กิจกรรมต่างๆ ที่เคยมีการณรงค์และนำมาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในชุมชนคาร์บอนต่ำ ได้แก่ นำไม้เก่ากลับมาตกแต่งรีสอร์ทเพื่ออนุรักษ์ป่า ปลูกพืชเมืองร้อนเพื่อช่วยดูดซับคาร์บอน ใช้น้ำทิ้งที่บำบัดแล้วในการทำสวน และไม่ปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ แยกขยะเพื่อนำมาใช้ใหม่และรีไซเคิล นำเศษอาหาร เศษไปไม้ มาใช้ในการผลิตปุ๋ยชีวภาพ เศษผลไม้เปรี้ยวหมัก

ผสมน้ำยาชีวภาพ เพื่อทำความสะอาดในรีไซเคิล ปลุกสวนผักออร์แกนิกเป็นแหล่งอาหารที่ดีต่อสุขภาพในภัตตาคารมีพัดลมในห้องพัก เพื่อใช้แทนเครื่องปรับอากาศเมื่อไม่ต้องการใช้งาน แชมพูและเจลอาบน้ำ บรรจุในขวดเซรามิกที่เติมได้มีนโยบายไม่เปลี่ยนผ้าเช็ดตัวและผ้าปูเตียงใหม่ เพื่อเป็นการประหยัดน้ำ พลังงานและลดการใช้ยาฆ่าแมลงทำความสะอาดมีบริการจักรยานหรือเรือคายัคฟรีให้ท่องเที่ยวรอบรีสอร์ทแทนการใช้รถยนต์มีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรพาไปชมสวนผลไม้และท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ หากได้นำมาลงสู่การปฏิบัติที่เป็นระบบเกิดความเข้าใจถึงประโยชน์อย่างแท้จริง เน้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2558) โดยนำมาปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันก็จะมีส่วนในการลดคาร์บอนและลดภาวะโลกร้อนนำไปสู่การเป็นชุมชนคาร์บอนต่ำเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้จริง ดังตัวอย่างข้อมูลปริมาณคาร์บอนจากกิจกรรมในการท่องเที่ยวในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวอย่างข้อมูลปริมาณคาร์บอนจากกิจกรรมในการท่องเที่ยว

ขับรถยนต์ปีละ 25,000 กิโลเมตร ปล่อยคาร์บอนขึ้นต่ำ 7,200 กิโลเมตร ต้องปลูกต้นไม้ชดใช้มากถึง 800 ต้น	ปั่นจักรยานท่องเที่ยวเพียง 1 วันต่อสัปดาห์เท่ากับลดการปล่อยคาร์บอนร้อยละ 20 ต่อปี	การเดินทางด้วยเครื่องบินจะปล่อยคาร์บอนพร้อมไอน้ำออกสู่ชั้นบรรยากาศเบื้องบนโดยตรงซึ่งร้ายแรงกว่าการปล่อยคาร์บอนล้วนๆ ถึง 1.9 เท่า	ในอีก 40 ปีข้างหน้าคาร์บอนที่ปล่อยลงในท้องฟ้าอาจมาจากเครื่องบินประมาณร้อยละ 15	ขั้นตอนการบรรจุน้ำลงขวดพลาสติกสำหรับดื่ม ก่อให้เกิดคาร์บอนมากถึง 2.5 ล้าน ตันต่อปี	ทานอาหารท้องถิ่นหรือปรุงอาหารด้วยวัตถุดิบที่หาได้ในชุมชนถือเป็นทางเลือกที่ดีเพราะการขนส่งอาหารในระยะทางไกลปล่อยคาร์บอนถึงร้อยละ 80
---	--	--	--	--	--

ที่มา: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2558

นอกจากนี้ ชุมชนคาร์บอนต่ำสามารถแสดงภาพชัดเจนในการเปรียบเทียบการท่องเที่ยวแบบทั่วไปกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เพื่อให้เป็นทางเลือกในการนำไปปฏิบัติใช้ในชุมชนอื่นหรือในประเทศต่างๆ ได้อย่างไม่ยากลำบาก ยกตัวอย่างจากจังหวัดเลยซึ่งเป็นอีกหนึ่งชุมชนที่ตระหนักในเรื่องนี้ และมีการผลักดันแนวทางในการนำยุทธศาสตร์ชุมชนคาร์บอนต่ำมาประยุกต์ใช้โดยมีทางเลือกของกิจกรรมคาร์บอนต่ำเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวต้องห้ามพลาดในเมืองเลย ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ทางเลือกของกิจกรรมคาร์บอนต่ำเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กิจกรรมท่องเที่ยวที่ห้าม พลาดในเมืองเลย	เที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ	เที่ยวแบบทั่วไป	การใช้ทรัพยากรหรือ ปล่อยของเสีย
ศูนย์กสิกรรมศรีเจริญ (ภูหลวง)	หุงข้าวในกระบอกลม ไฟข้าวหลาม และเจียว ไซเบนเตาไฟแบบชีวมวล	การใช้เตาแก๊สทำอาหาร	การใช้เชื้อเพลิง
หนองหิน	ขึ้นภูป่าเปาะด้วยรถ อีแต๊ก	การใช้รถยนต์ท่องเที่ยว	การใช้น้ำมัน
บ้านกลาง/ภูเรือ	กิจกรรมโรงแรม สีเขียว	โรงแรมทั่วไป	การใช้น้ำ การใช้ไฟฟ้า การทิ้งขยะ การจัดการ น้ำเสีย
ด่านซ้าย	ขี้อักรยานท่องเที่ยว	ขี้อักรยานท่องเที่ยวหรือ รถจักรยานยนต์ รถตู้	การใช้น้ำมัน

ที่มา: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2558

กล่าวโดยสรุปตอนที่ 4 การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเป็นรูปแบบทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ต้องอาศัยการตระหนักรู้ การรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์วิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยวิธีการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำทำได้หลายวิธีการ แต่หน่วยงานที่มีบทบาทหลักคือ รัฐบาล ในการกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การกำหนดพื้นที่เป้าหมาย การกำหนดอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ คนในชุมชน เพราะต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ ทักษะที่ดี ความตั้งใจ และทักษะในการจัดการและต่อยอดการพัฒนา เนื่องจากต้องปรับปรุงวิธีการในการควบคุม จำกัดปริมาณคาร์บอน และลดปริมาณคาร์บอนอย่างเป็นระบบ ดังนั้น องค์การที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมปริมาณคาร์บอนและการส่งเสริมวิธีการพัฒนารูปแบบในการลดคาร์บอนต้องติดตามประเมินผล เพื่อรับรองการจัดการคาร์บอน การจัดเก็บคาร์บอนในรูปแบบ เช่น คาร์บอนเครดิต คาร์บอนฟุตพริ้นท์ และคาร์บอนสแตมป์ เพื่อสะท้อนให้เห็นผลลัพธ์ของการมุ่งมั่นในการลดคาร์บอน ซึ่งประเทศไทยได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับประเด็นนี้จึงได้ประกาศเขตพื้นที่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อเป็นต้นแบบ แหล่งเรียนรู้ การถอดบทเรียน และประสบการณ์ในการจัดการของคนในพื้นที่ คือ เขตพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง โดยเฉพาะพื้นที่หมู่เกาะหมากที่ประสบความสำเร็จในการจัดการปัญหาปริมาณคาร์บอนเกินมาตรฐานให้การเป็นพื้นที่ที่สามารถลดปริมาณคาร์บอนอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจะอธิบายรายละเอียดในตอนต่อไป เพื่อให้เกิดความเข้าใจว่าเหตุใดเขตพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยงจึงเป็นพื้นที่ที่ได้รับบทบาทสำคัญในการเป็นพื้นที่ต้นแบบ กระบวนการในการจัดการ และแนวทางในการพัฒนาเป็นอย่างไร

ตอนที่ 5 เขตพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง“โมเดลต้นแบบชุมชนคาร์บอนต่ำ”

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. จัดตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานในการกำหนดนโยบายและแผนการบริหารการพัฒนาในพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมถึงการประสานหน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง ภาคส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเกิดความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม คงสภาพแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสมบูรณ์ สิ่งแวดล้อมที่ไม่เสื่อมโทรม และยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไว้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของคนในชุมชนอย่างแท้จริง โดยไม่มุ่งหวังการท่องเที่ยวเพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศเท่านั้น แต่เพื่อให้ชุมชนยังคงเป็นชุมชน ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อพท. พ.ศ. 2546 โดยมีหน้าที่หลักในการประสานงาน ส่งเสริม และสนับสนุนระหว่างภาคส่วนต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นก่อให้เกิดการประกาศพื้นที่พิเศษเพื่อให้ง่ายต่อการบริหารจัดการในการประสานงาน และแบ่งเขตพื้นที่ตามปัจจัยและลักษณะเฉพาะอย่างชัดเจน เพื่อส่งเสริมทิศทางการพัฒนาที่เหมาะสม ด้วยเหตุนี้ อพท. จึงดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (กพท.) ได้ประกาศเขตพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง (พท.1) โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ.2547 และอพท. ได้จัดการประชุมแนะนำพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในวาระการประกาศเขตพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง เมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ.2547 ณ ศาลาประชาคมจังหวัดตราด โดยเชิญทุกภาคีการพัฒนาพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง จำนวน 350 คน เข้าร่วมประชุมเพื่อเสริมสร้างพันธมิตรในการประสานความร่วมมือการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง นอกจากนี้ยังมีการประกาศเขตพื้นที่พิเศษเลย พื้นที่พิเศษเมืองเก่า น่าน พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง พื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร และพื้นที่พิเศษเมืองพญาและพื้นที่เชื่อมโยง (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2555) โดยแต่ละพื้นที่ถูกจัดตั้งให้เป็นพื้นที่เฉพาะเพื่อเป้าหมายการดำเนินการ กล่าวคือ พื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยงเป็นพื้นที่ต้นแบบด้านการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Destination) พื้นที่พิเศษเมืองพญาและพื้นที่เชื่อมโยงเป็นเมืองท่องเที่ยวแห่งนวัตกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Greenovative Tourism City) พื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร เป็นคุณค่าแห่งเมืองมรดกโลก (World Heritage City) พื้นที่พิเศษเลยถือเป็นเมืองแห่งการพักผ่อน (Leisure City) พื้นที่พิเศษเมืองเก่า น่าน (Living Old City) และพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทองถูกจัดให้เป็นอารยธรรมสุวรรณภูมิ ตำนานประวัติศาสตร์ชาติไทย (Origin of Suvarnabhumi)

สังเกตได้ว่า แต่ละพื้นที่ที่มีความชัดเจนในเรื่องของเอกลักษณ์ตามลักษณะภูมิประเทศ ประวัติศาสตร์ และลักษณะประชากร เพื่อการอนุรักษ์และสืบทอดให้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมยังคงอยู่ในขณะที่พื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยงเป็นพื้นที่เดียวที่มีการขับเคลื่อนให้เป็นชุมชนคาร์บอนต่ำ ซึ่งเป็นวิถีที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน และทุกกิจกรรมของการท่องเที่ยวที่เกิดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จึงทำให้ชุมชนคาร์บอนต่ำมีลักษณะพิเศษ และมีแนวโน้มที่จะ

3203106450

CD :Thesis 5684484927 dissertation / recv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

ผลักดันให้การท่องเที่ยวไทยไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และตอบโจทย์ข้อตกลงปารีสในเรื่องการลดภาวะโลกร้อน และการนำสมรรถนะของคนในประเทศมาเป็นเครื่องมือในการผลักดันให้เกิดสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาสู่ความยั่งยืน (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2558)

ในการดำเนินการนั้นต้องอาศัยกลุ่มคนที่มีศักยภาพเป็นแกนหลักในการดำเนินการให้สำเร็จตามเป้าประสงค์ เนื่องจากต้องอาศัยความร่วมมือ ความเข้าใจ การเรียนรู้ และสมรรถนะอื่นๆ ประกอบกัน จากการวิจัยสามารถสรุปการจัดแบ่งกลุ่มภาคีการพัฒนาพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยงออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

1) **กลุ่มผู้ประกอบการ** ประกอบด้วยกลุ่มบริษัทนำเที่ยว โรงแรมและรีสอร์ท ภัตตาคาร ร้านอาหาร และการคมนาคมขนส่ง

2) **กลุ่มผู้นำจากภาครัฐและองค์กรต่างๆ** ทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

3) **คนในชุมชนท้องถิ่น** รวมถึงเจ้าของพื้นที่และประชากรในพื้นที่ ตลอดจนกำหนดกระบวนการการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่ม และการประสานงานระหว่างกลุ่ม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาพื้นที่พิเศษอย่างต่อเนื่องต่อไป

พื้นที่หมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยงได้รับการประกาศเขตเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 121 ตอนพิเศษ 105 ง ลงวันที่ 24 กันยายน พ.ศ.2547 เช่นกัน โดยอยู่ในความรับผิดชอบของ อพท. แบ่งเป็นพื้นที่ 4 ส่วน ได้แก่ พื้นที่หมู่เกาะช้าง หมู่เกาะหมาก หมู่เกาะกูด และพื้นที่เชื่อมโยงชายฝั่งทะเล มีพื้นที่รวม 4,280 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,675,000 ไร่ โดยแต่ละพื้นที่ถูกจัดตั้งตามศักยภาพให้เป็น Low Carbon Destination หรือ Low Carbon Community Tourism ซึ่งเชื่อว่าจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยตามแนวการพัฒนาการท่องเที่ยวของประชาคมโลกที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินการชุมชนคาร์บอนต่ำได้เช่นกัน ลักษณะของพื้นที่หมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง มีดังนี้

5.1 เกาะช้าง ประกอบด้วยเทือกเขาสูงลดหลั่นกันภายในเกาะ สามารถมองเห็นได้ชัดเจนจากบนเรือก่อนเข้าสู่เกาะ เกาะช้างมีระยะทางห่างจากชายฝั่งตราดเพียง 8 กิโลเมตร โดยมียอดเขาสลักเพชรเป็นจุดสูงสุด มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 744 เมตร ระบบนิเวศของเกาะช้างยังคงสภาพดั้งเดิมที่สมบูรณ์ เมื่อประมาณ 200 ปีที่ผ่านมา ชุมชนบ้านสลักเพชรเป็นชนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งรกราก ในช่วงสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เกาะช้างมีเนื้อที่ประมาณ 130,937 ไร่ หรือ 209 ตารางกิโลเมตร มีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองรองจากเกาะภูเก็ต ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงและที่ลาดชัน มีพื้นที่ราบน้อยซึ่งอยู่ตามบริเวณชายฝั่งรอบเกาะที่ราบบนเกาะช้างเป็นพื้นที่ทำการเกษตรได้ ประชากรในเกาะนิยมทำสวนยางพารา สวนผลไม้ และสวนมะพร้าว เป็นหลัก อำเภอเกาะช้างแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 2 ตำบล 9 หมู่บ้าน ได้แก่

1) ตำบลเกาะช้าง มี 4 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านคลองนนทรี หมู่ที่ 2 บ้านด่านใหม่ หมู่ที่ 3 บ้านคลองสน และหมู่ที่ 4 บ้านคลองพร้าว

2) ตำบลเกาะช้างใต้ มี 5 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านบางบัว หมู่ที่ 2 บ้านสลักเพชร หมู่ที่ 3 บ้านแจ็กแบ้ หมู่ที่ 4 บ้านสลักคอก และหมู่ที่ 5 บ้านสลักเพชรเหนือ

5.2 เกาะกูด เป็นเกาะสุดท้ายซึ่งตั้งอยู่ทางทิศใต้สุดของหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง ติดกับน่านน้ำของราชอาณาจักรกัมพูชาห่างจากท่าเรือชายฝั่งจังหวัดตราด ประมาณ 82 กิโลเมตร หากนั่งเรือโดยสารต้องใช้เวลาประมาณ 4-5 ชั่วโมง หากเดินทางมาทางบกจากตัวเมืองตราดเลียบชายฝั่งทะเลมาทางไม้รุต-คลองใหญ่ ประมาณ 60 กิโลเมตร ลงเรือที่บริเวณคลองใหญ่จะลดระยะเวลาในการเดินทางได้ถึงกึ่งหนึ่ง เนื่องจากเกาะกูดอยู่ห่างจากชายฝั่งตราดทางด้านคลองใหญ่เพียง 40 กิโลเมตร เกาะกูดมีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ในจังหวัดตราด รองจากเกาะช้างและใหญ่เป็นอันดับ 4 ของประเทศไทย ตัวเกาะตั้งอยู่ในแนวยาวจากทิศเหนือไปทิศใต้ และมีลักษณะภูมิประเทศคล้ายคลึงกับเกาะช้าง หากแต่มีขนาดเล็กกว่าเกาะช้างเล็กน้อยมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 65,625 ไร่หรือประมาณ 105 ตารางกิโลเมตร ความยาวของเกาะ 25 กิโลเมตร ความกว้าง 12 กิโลเมตร เกาะยังมีสภาพความเป็นธรรมชาติอย่างสมบูรณ์ โดยมีภูเขาและที่ราบสันเขาซึ่งเป็นต้นกำเนิดลำธารทำให้เกาะกูดมีน้ำตกที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ น้ำตกคลองเจ้าที่มีน้ำไหลตลอดทั้งปีทางฝั่งตะวันตกของเกาะ นับตั้งแต่อ่าวยายกี้ หาดคลองเจ้า หาดอ่าวพร้าว อ่าวง่ามโข่ หาดอ่าวบัว หาดคลองหิน อ่าวพร้าว จนสุดปลายแหลมเทียน นอกจากนี้บนเกาะกูดยังมีป่าชายเลนที่สมบูรณ์และแนวปะการังหลายชนิด รวมทั้งเกาะแรดและเกาะไม้ซี้ ซึ่งอยู่ใกล้กับเกาะกูด อำเภอเกาะกูดประกอบด้วย 6 หมู่บ้าน และเกาะใหญ่น้อยรวม 24 เกาะ โดยแบ่งเป็น 3 หมู่เกาะ ได้แก่

- 1) หมู่เกาะกูด มี 3 เกาะ ได้แก่ เกาะกูด เกาะแรด และเกาะไม้ซี้
  - 2) หมู่เกาะหมาก มี 9 เกาะ ได้แก่ เกาะหมาก เกาะยะรังใน เกาะยะรังนอก เกาะผี เกาะขาม เกาะกระดาด เกาะนก เกาะนอก และเกาะใน
  - 3) หมู่เกาะรัง มี 12 เกาะ ได้แก่ เกาะรังใหญ่ เกาะรังเล็ก เกาะตุ้น เกาะกระ เกาะเทียน เกาะทองกลาง เกาะมะปริง เกาะยักษ์ เกาะกำป็น เกาะใหญ่ เกาะกลาง และเกาะเล็ก
- ปัจจุบันประชากรเกาะกูดยังดำรงชีพด้วยการประมงชายฝั่ง เกษตรกรรม เช่น สวนยางพารา สวนมะพร้าว ประชากรบางส่วนได้เริ่มหันมาประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ กิจกรรมทัวร์ดำน้ำ และกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่นๆ

5.3 พื้นที่เชื่อมโยงฝั่งเมืองตราด

พื้นที่ชายฝั่งเมืองตราดมีความยาวค่อนข้างมากและมีความหลากหลายทางชีวภาพ ภาวภาคีรัฐและองค์กรมหาชนจึงเน้นพัฒนาให้เป็นประตูไปสู่หมู่เกาะช้าง เพื่อส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างฝั่งเมืองตราดกับเกาะต่างๆ ในทะเลตราดเน้นการควบคุมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นจำแนกพื้นที่พัฒนาได้แก่

- 1) ชายฝั่งแหลมออบ เป็นประตูสู่หมู่เกาะในทะเลตราดและเป็นจุดบริการนักท่องเที่ยวบนฝั่ง
- 2) ท่าโสม เป็นสำนักงานพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง (ศูนย์ฯ ท่าโสม)

3) ตัวเมืองตราด บ้านน้ำเชี่ยว เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประเพณี และเอกลักษณ์ท้องถิ่น

- 4) บ้านปรืดโน เป็นพื้นที่อนุรักษ์ป่าชายเลน
- 5) แหลมกลัด เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และเกษตรกรรม
- 6) บ้านไม้รูด เป็นประตู่สู่พื้นที่เกาะกูด
- 7) ชายฝั่งทะเลอำเภอคลองใหญ่
- 8) บ้านคลองใหญ่ หาดเล็ก เป็นประตู่สู่ราชอาณาจักรกัมพูชา

พื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง ถูกกำหนดให้เป็นเส้นทางชุมชนคาร์บอนต่ำจากการดำเนินการเป็นระยะเวลาประมาณ 3-4 ปีนั้น จะเห็นได้ว่า แนวโน้มความสำเร็จเกิดอย่างเป็นรูปธรรม สมรรถนะของคนในชุมชนร่วมมือและร่วมได้ในทุกภาคี รวมถึงนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่พิเศษฯ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของเกาะหมาก

5.4 เกาะหมาก

เกาะหมากมีรูปร่างคล้ายดาว 4 แฉกจึงทำให้เกิดเป็นเว้าขนาดใหญ่ จำนวน 4 อ่าวทางด้านฝั่งตะวันตก 2 อ่าว และฝั่งตะวันออก 2 อ่าว เช่นเดียวกับเกาะช้างและเกาะกูด อ่าวทางด้านทิศตะวันตกของเกาะหมาก ประกอบด้วย หาดทรายมากกว่าทางฝั่งตะวันออก เกาะหมากมีขนาดเล็กกว่าเกาะช้างมาก ครอบคลุมเนื้อที่ 16 ตารางกิโลเมตร ระยะทางรอบเกาะ 27 กิโลเมตร อยู่ห่างจากฝั่งทะเลจังหวัดตราดด้านอำเภอแหลมงอบประมาณ 35 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาในการเดินทางประมาณ 1-3 ชั่วโมงขึ้นอยู่กับประเภทของเรือ เกาะหมากมีฐานะเป็นตำบล มี 2 หมู่บ้าน ขึ้นอยู่กับอำเภอเกาะกูด ชุมชนเกาะหมากมีอายุครบ 111 ปี เป็นเกาะเล็กที่ถูกจัดให้อยู่ภายใต้พื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้าง และพื้นที่เชื่อมโยง โดย องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แต่มีเจ้าของร่วมกันหลายครอบครัว ซึ่งเป็นคนในพื้นที่และเป็นลูกหลานของ “หลวงพรหมภักดี” (เปลี่ยน ตะเวทีกุล) ที่ดินประมาณร้อยละ 90 ถือครองโดย 5 ตระกูล คือ ตะเวทีกุล สุขสภิตย์ วงษ์ศิริ จันทบุตร และสุทธิธนกุล ไม่มีทุนใหญ่ ไม่มีเครื่องโรงแรมดัง ไม่มีการแข่งขันตัดราคา พวกเขาไม่ได้สร้างอะไรขึ้นมาใหม่ แต่ใช้ต้นทุนเดิมที่มี คือ “วิถีชุมชนเกาะหมาก” เป็น “จุดขาย”

...เราเป็นตัวของเราเอง ไม่ได้พยายามเปลี่ยนไปตามกระแสของการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวบางที่ เรียกว่า เหมือนทำอะไรเลื่อนลอย คือ ไปสร้างอะไรขึ้นมาสักอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจขายได้พักหนึ่ง แต่หลังจากนั้นก็ค่อยๆ ตกลงต้องไปเริ่มคิดอะไรกันใหม่ เป็นอย่างนี้ไปเรื่อยๆ เหมือนอย่าง กิจกรรมป้อนนมแกะ เป็นต้น... (จักรพรรดิ ตะเวทีกุล ที่ปรึกษาชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมากและผู้บริหารเกาะหมากรีสอร์ท, สัมภาษณ์, 27 กันยายน 2557)

เกาะหมากก็ผ่านกระแสต่างๆ ทางการท่องเที่ยวมามากมายและเป็นหนึ่งในเกาะที่ปล่อยปริมาณคาร์บอนสูง โดยรู้ตัวเนื่องจากเกาะหมากมีนักท่องเที่ยวประมาณ 1 แสนคนต่อปี แวะเวียนเข้ามาที่เกาะในบริเวณเกาะหมากประกอบด้วยอ่าว แหลมและหาด ดังนี้

อ่าวไผ่ พื้นที่ส่วนใหญ่บริเวณอ่าวเต็มไปด้วยต้นไผ่และสวนยาง จึงเป็นที่มาของชื่ออ่าวไผ่ เป็นอ่าวขนาดใหญ่ที่เชื่อมต่อกับอ่าวนิตทางทิศตะวันออก อ่าวไผ่มีชายหาดยาวประมาณ 200 เมตร ลักษณะเป็นหาดทรายขาวสะอาด สามารถเล่นน้ำได้และจากอ่าวเมื่อมองไปสามารถมองเห็นปลายแหลมกระดุนทางซ้ายมือ รวมไปถึงวิวของอ่าวนิตและท่าเรืออยู่ทางด้านขวามือ และสามารถมองเห็นเกาะกูดได้อย่างชัดเจน

แหลมกระดุน เป็นแหลมที่ยื่นลงไปในทะเลทางทิศตะวันออกของอ่าวไผ่ ลักษณะเป็นแหลมหินสีดำที่ปกคลุมด้วยหญ้าบางๆ เมื่อขึ้นไปยืนบนปลายแหลมมองออกไปทางทิศตะวันออกจะสามารถชมวิวเกาะกูดได้ รวมไปถึงการเป็นจุดชมพระอาทิตย์ขึ้นอีกแห่งหนึ่งของเกาะหมาก

อ่าวลอม การเดินทางมาเที่ยวชมอ่าวลอมต้องใช้จักรยานยนต์มาเที่ยวชมเท่านั้นเพราะเป็นถนนลูกรังแคบๆ เป็นอ่าวเล็กๆ ยาวประมาณ 100 เมตร ลักษณะเป็นหาดทรายหยาบสีแสด ด้านหน้าสามารถมองเห็นเกาะผีได้อย่างชัดเจน ส่วนด้านหลังชายหาดเป็นลานสวนมะพร้าว อ่าวลอมไม่มีที่พักให้บริการ สามารถพบหินภูเขาไฟสีดำเป็นจำนวนมากเหมือนหินที่พบได้บริเวณเกาะขาม

ในทางปฏิบัติที่ชุมชนเกาะหมาก การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเริ่มต้นด้วยการเห็นความสำคัญของการลดคาร์บอนจากคนในชุมชน เนื่องจากตระหนักถึงผลกระทบจากการมีคาร์บอนปริมาณมากในกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในเขตพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยงมาโดยตลอด เกาะหมากเป็นเกาะเชื่อมโยงที่ผลิตคาร์บอนออกมาสูงที่สุดในหมู่เกาะเชื่อมโยงของเขตพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้าง ซึ่งองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) ให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าวของพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างจึงร่วมมือกับองค์กรต่างประเทศเพื่อพัฒนาพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง “เกาะหมาก” เป็นต้นแบบด้านการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Low Carbon Destination) โดยคนในชุมชนเกาะหมากเองก็ให้ความสำคัญกับปัญหาเรื่องพลังงาน ขยะ น้ำ และวิถีชีวิตบนเกาะที่สร้างปัญหาให้กับผู้อยู่อาศัยบนเกาะมานานภาคีที่กล่าวถึง จึงร่วมกันพัฒนา โดยใช้หลักการการคำนวณคาร์บอนไดออกไซด์ที่ถูกปล่อยออกมาจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยวบนเกาะหมาก และเทียบให้เห็นภาพเป็นรูปธรรม ทั้งยังกำหนดเป้าหมายภายใน 3 ปี เป็นปริมาณคาร์บอนที่ลดลงจากการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมในชีวิตประจำวันและการดำเนินกิจกรรมต่างๆทางการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ดังนี้

การคำนวณปริมาณคาร์บอนที่เกิดจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยว

$$PV = (m/MW) R T$$

หรือ $V = [(m/MW) R T] / P$

เมื่อ $P =$ ความดันของก๊าซ (หน่วยเป็น กรัม)

(กำหนดให้เป็นความดันบรรยากาศ = 1 บรรยากาศ)

$V =$ ปริมาตรของก๊าซ (หน่วยเป็น ลิตร)

$m =$ น้ำหนักของก๊าซ (หน่วยเป็น กรัม)

(ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ 1 ตัน มีน้ำหนัก = 1,000,000 กรัม)

$MW =$ มวลโมเลกุลของก๊าซ (หน่วยเป็นกรัมต่อโมล)

(มวลโมเลกุลของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) = 44กรัมต่อโมล)

$$\begin{aligned}
 R &= \text{ค่าคงที่ของก๊าซ} = 0.082 \text{ ลิตร บรรยากาศ โมล-1 เคลวิน-1} \\
 T &= \text{อุณหภูมิของก๊าซ (หน่วยเป็น เคลวิน)} \\
 (\text{กำหนดให้อุณหภูมิเป็น } 30 \text{ องศาเซลเซียส} &= 30+273 = 303 \text{ เคลวิน}) \\
 \text{จาก } V &= [(m/MW) R T] / P \\
 &= [(1,000,000/24) \times 0.082 \times 303] / 1 \\
 &= 564,682 \text{ ลิตร}
 \end{aligned}$$

ถ้านำก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ 1 ตัน ไปบรรจุในถังน้ำมัน 200 ลิตร จะสามารถบรรจุได้ทั้งสิ้น 2,824 ถัง จะเห็นได้ว่าการคำนวณการปล่อยปริมาณคาร์บอนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนได้เห็นผลกระทบจากการอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวันและกิจกรรมต่างๆ จากการท่องเที่ยวทั้งของชุมชนเองและนักท่องเที่ยวทำให้เกิดการรับรู้ สร้างความรู้สึกร่วมกัน และความเข้าใจเพื่อนำไปปฏิบัติได้จริง ยกตัวอย่างการเปรียบเทียบการท่องเที่ยวทั่วไปและการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้เห็นเป็นแนวทางเพื่อการเผยแพร่สู่ภาคการท่องเที่ยว ดังตารางที่ 4 และ 5

ตารางที่ 4 การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

วิถี	การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ
1. ท่องเที่ยวอย่างไม่เร่งรีบ	ด้วยพาหนะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น ปั่นจักรยานหรือเดินชมเมือง ทำให้ได้สัมผัสกับวิถีชีวิตของชุมชนอย่างแท้จริงและยังช่วยลดการปล่อยคาร์บอนด้วย
2. ลิ้มรสอาหารพื้นเมือง	ที่มากด้วยคุณค่า รสชาติ อร่อยจับใจเพราะวัตถุดิบมาจากท้องถิ่น จึง สดใหม่ ไร้สารเคมี ขนส่งในระยะทางใกล้ ปริมาณการปล่อยคาร์บอนมีน้อยมาก
3. พักโรงแรมสีเขียว	นอนหลับสบายแถมยังได้ช่วยกระจายรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นด้วย
4. ออกไปเรียนรู้และสัมผัสวัฒนธรรมที่แตกต่าง	ทำความรู้จักกับชาวบ้านและวิถีชีวิตประจำวันของพวกเขาแล้วอาจต้องทิ้งกับประสบการณ์ใหม่ๆ ที่จะได้จากคนในท้องถิ่น
5. มีจิตสำนึกและให้ความเคารพ	ทิ้งขยะลงถัง ไม่เพิ่มขยะให้ชุมชนหรือสถานที่ท่องเที่ยวให้ความเคารพวัฒนธรรมของชุมชน และเคารพสถานที่ท่องเที่ยว รวมถึงธรรมชาติ
6. ทำตัวเป็นนักเดินทาง	ดื่มด่ำกับศิลปวัฒนธรรมพร้อมหาโอกาสเรียนรู้ทักษะงานฝีมือที่ทรงคุณค่า หรือลองลงมือปรุงอาหารพื้นเมืองด้วยตัวเอง และสร้างมิตรภาพกับชุมชน

ตารางที่ 5 การท่องเที่ยวทั่วไป

วิถี	การท่องเที่ยวทั่วไป
1. ท่องเที่ยวแบบรวดเร็ว	เลือกขับรถยนต์ไปตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ แม้จะสามารถเดินหรือปั่นจักรยานไปก็ได้ อาจทำให้พลาดรายละเอียดที่งดงามบางอย่างระหว่างทาง
2. เลือกทานอาหารที่คุ้นเคย	เดินเข้าร้านอาหารฟาสต์ฟู้ดเพื่อความสะดวก แต่เมนูที่คุ้นเคยบางอย่างต้องขนส่งมาจากแดนไกล ทำให้ต้องใช้เชื้อเพลิงหรือปล่อยคาร์บอนมากขึ้นเท่าตัว
3. นอนโรงแรมที่สะดวกสบาย	ความสะดวกสบายต้องครบครัน ทั้งสระว่ายน้ำ สปา บาร์ ทั้งที่บางครั้งก็ไม่ได้ใช้บริการ
4. อยู่แต่ในห้องพักแหวะเที่ยวเพื่อถ่ายรูป	มักคิดเพียงแค่ว่าเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ เพื่อให้รู้สึกแคว่เคยไปมาแล้วนะ
5. ไม่เห็นคุณค่า ไม่ให้ความสำคัญ	คิดเพียงแค่ว่าไม่ใช่บ้านของเรา เลยไม่สนใจเรื่องความสะดวกหรือการดูแลรักษา และไม่เคารพความเชื่อหรือวัฒนธรรมของชุมชน
6. ทำตัวเป็นนักท่องเที่ยว	ใช้เวลาอยู่ในห้องพักเป็นหลัก เมื่อออกไปเที่ยวก็เที่ยวอย่างฉาบฉวยเพื่อถ่ายรูป หรือเช็คอินให้คนอื่นได้รู้ว่ามีมาเที่ยว

ชุมชนเกาะหมากเป็นชุมชนที่ถือได้ว่าประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม และมีแนวโน้มที่จะดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง จนสามารถนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ เนื่องด้วยการลดการใช้พลังงาน โดยหันมาเดิน วิ่ง ปั่นจักรยาน หรือพายเรือ เพื่อสัมผัสวิถีชีวิตชุมชนที่เราไปเยี่ยมชม รวมถึงฝั่งผู้ประกอบการอย่างโรงแรม รีสอร์ท หรือร้านอาหาร ฯลฯ มีการหันมาใช้เครื่องมือบริหารโรงแรมที่เป็นมิตรต่อสภาวะอากาศ มีการติดตั้งบ่อหมักก๊าซชีวภาพ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการใช้แก๊สหุงต้ม และการจัดการขยะที่มีกว่า 10,000 ตัน ให้เป็นพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการให้ชุมชนมีส่วนร่วม โดยให้ความสำคัญกับการดำรงไว้ซึ่งวิถีชีวิตชุมชน อีกทั้งมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดแคมเปญ 3 แคมเปญหลัก คือ Eat it Fresh รณรงค์ให้ผู้ประกอบการร้านอาหาร โรงแรม และรีสอร์ท บนเกาะหมาก ซื้ออาหารทะเลจากเรือประมง เพื่อลดต้นทุนด้านการขนส่ง และตอบความเป็น Green Logistic กระตุ้นให้ชาวเกาะหมากปลูกผักและผลไม้ปลอดสารพิษ เพื่อปรุงอาหารให้ลูกค้า ที่ได้ทั้งความสะดวก ปลอดภัย และ ยัง “ได้ใจ” คนทานด้วย และแคมเปญ Help Keep Koh Mak Counting to 10,000 Trees รณรงค์ให้นักท่องเที่ยวแสดงพฤติกรรม “รักษโลก” โดยที่ที่พักต่างๆ จะมีแบบฟอร์มสำรวจพฤติกรรมคาร์บอนต่ำ อาทิ บริโภคอาหารท้องถิ่น ใช้ผ้าเช็ดตัวซ้ำ ไม่เปิดน้ำทิ้งขณะแปรงฟัน และปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าเมื่อไม่ใช้ เหล่านี้เป็นต้น ปฏิบัติได้ 1 ข้อ ก็ได้รับต้นไม้ 1 ต้น มาร่วมลดคาร์บอนและเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้เกาะหมาก ถือเป็นวิธีนำนักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ตั้งเป้าหมายที่มีผลต่อนักท่องเที่ยวที่ชัดเจน โดยการดำเนินงานภายใต้โครงการ “แผนการจัดทำภาพลักษณ์เกาะหมาก” (Brand Image) มีระยะเวลาดำเนินงาน 3 ปี นับจากปีงบประมาณ 2558-2560 เป้าหมายในปีแรกสร้างการรับรู้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเกาะหมากปีที่ 2 เพิ่มการรับรู้เป็นร้อยละ 70

และในปีสุดท้ายเมื่อจบโครงการเพิ่มเป็นร้อยละ 90 ของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปยังพื้นที่เกาะหมาก ทั้งนี้ ตามแผนการทำงานจะสร้างกิจกรรมเพื่อให้เกิดการรับรู้ “Low Carbon Community Tourism” ของเกาะหมากนับเป็นแนวทางที่ชัดเจน และเกิดจากการร่วมมือของทุกภาคีเป็นตัวอย่างที่ดีที่เกาะหมากมุ่งสร้างให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้นทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมตามหลักของความยั่งยืน

กล่าวโดยสรุปตอนที่ 5 ได้ว่า เขตพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง “โมเดลต้นแบบชุมชนคาร์บอนต่ำ” มีความน่าสนใจที่การวิจัยความต้องการจำเป็น ปัจจัย และเงื่อนไขต่างๆ ของคนในชุมชน โดยอาศัยวิธีวิทยาในการวิจัยและสำรวจ รวมถึงการวัดระดับความต้องการจำเป็น (Need Assessment) สามารถนำไปสู่ทิศทางการปฏิบัติ และการเสริมสร้างให้โมเดลต้นแบบชุมชนคาร์บอนต่ำของเกาะหมากมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในการนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติในพื้นที่อื่นๆ หรือเป็นแนวทางนำร่องในการสร้างภาพลักษณ์ให้การท่องเที่ยวไทย และสร้างการรับรู้ให้กับคนในประเทศ รวมถึงนักท่องเที่ยว ว่าการท่องเที่ยวไทยเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไม่ใช่การตลาดทางการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจเท่านั้น การวิจัยทำให้ได้มาซึ่งบทสรุป (ความรู้) ที่เป็นรูปธรรมเชิงสมรรถนะของคนในชุมชนที่ได้จากกระบวนการทำงาน ซึ่งบทสรุปดังกล่าว คือการอธิบายผลการทำงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และปัจจัยเงื่อนไขที่สำคัญที่ทำให้เกิดผลเช่นนั้น อาจเรียกเป็น “ข้อค้นพบใหม่ (ความรู้) ที่ได้จากกระบวนการทำงาน ซึ่งข้อค้นพบใหม่นี้ คือการอธิบายผลการทำงานที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดหมายทั้งที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ แต่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้ดีขึ้นกว่าเดิม และศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่ทำให้ส่งผลสำเร็จ สามารถนำไปปรับใช้และสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเหล่านี้ให้การพัฒนาชุมชนคาร์บอนต่ำแพร่หลายไปสู่ระดับประเทศ และระดับนานาชาติต่อไป โดยเฉพาะสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากในการเป็นส่วนผลักดันให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมที่ประสบผลสำเร็จ โดยอธิบายเกี่ยวกับสมรรถนะว่ามีลักษณะอย่างไรมีความสำคัญอย่างไรต่อการถอดบทเรียน และการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากในตอนที 6

ตอนที่ 6 แนวคิดเรื่องสมรรถนะ (Competencies)

สมรรถนะเป็นปัจจัยในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อเพิ่มความสามารถในเรื่องการดำเนินการนั้นๆ ให้มากขึ้น หรือไปถึงจุดมุ่งหมายได้ดีกว่า หากเป็นในทางธุรกิจ ย่อมหมายถึงขีดความสามารถในการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นแก่องค์กร โดยอาจเป็นสมรรถนะในด้านต่างๆ ที่มีความจำเป็นสำหรับการดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเฉพาะ เช่น การเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพราะสมรรถนะเป็นปัจจัยช่วยในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เพื่อให้ส่งผลไปสู่การพัฒนาองค์กรต่อไป ด้วยเหตุนี้องค์กรจึงเสริมสร้างสมรรถนะในด้านต่างๆ ที่หลากหลาย และมีความจำเป็นสำหรับองค์กร เพื่อยังผลสู่ความสำเร็จโดยให้บุคลากรเป็นกลไกผลักดัน

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะเริ่มจากการนำเสนอบทความทางวิชาการของ เดวิด แมคเคลแลนด (David C. McClelland) นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เมื่อปี ค.ศ.1960 โดยกล่าวไว้

ในเรื่องคุณลักษณะที่ดีของบุคคล (Excellent Performer) ในระดับองค์กร และระดับทักษะ ความรู้ และความสามารถ มีความสัมพันธ์กันมากกว่า IQ โดยกล่าวไว้ว่า การวัด IQ และการทดสอบ บุคลิกภาพ อาจจะไม่เหมาะสม และไม่ครอบคลุมในการคาดการณ์ความสามารถ หรือสมรรถนะ ของบุคคลได้ เพราะ IQ ไม่สามารถสะท้อนสมรรถนะที่แท้จริงออกมาได้ ในปีค.ศ. 1960 รัฐบาลของ สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับเครื่องมือที่สามารถทำนายผลความสำเร็จของการดำเนินการได้จากการวัดระดับคะแนนของบุคคล โดยได้ทำการศึกษาถึงปัญหาของการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงาน เป็นตัวแทนของประเทศสหรัฐอเมริกาในประเทศต่างๆ (Foreign Service Information Office: FSIOs) ที่มีหน้าที่ในการเผยแพร่วัฒนธรรมและเรื่องราวของสหรัฐอเมริกาให้กับคนในประเทศต่างๆ และเมื่อมีการติดตามผลการปฏิบัติงานกลับ พบว่า คะแนนสอบไม่มีความสัมพันธ์กับผลการ ปฏิบัติงาน กล่าวคือผู้ที่ทำคะแนนสอบได้ดีอาจไม่มีผลการปฏิบัติงานที่ดีตามที่องค์กรคาดหวังเสมอไป

จากปัญหาดังกล่าว แมคเคลเลนจึงค้นหาเครื่องมือชนิดใหม่ที่สามารถทำนายผลการ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ FSIOs ที่แม่นยำขึ้น เพื่อประเมินความสามารถของบุคคลที่ตรงตามความ ต้องการ และยังผลสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน โดยเขียนบทความเรื่อง “Testing for Competence Rather than for Intelligence” ในวารสาร American Psychologist เพื่อ เผยแพร่แนวคิดและสร้างแบบประเมินแบบใหม่ที่เรียกว่า Behavioral Event Interview (BEI) เป็นเครื่องมือประเมินที่ค้นหาผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานดี และผลจากแบบประเมิน พบว่า ถึงลักษณะ พฤติกรรมที่แตกต่างกันของคน 2 กลุ่ม ซึ่งแมคเคลเลนเรียกลักษณะของพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลการ ปฏิบัติงานที่ดี นี้ว่า “Superior Performer” โดยมีข้อเสนอว่า “ความฉลาดทางปัญญา (IQ) ไม่ใช่ ตัวชี้วัดที่ดีของผลงานและความสำเร็จโดยรวม สมรรถนะ (Competency) ต่างหากที่จะเป็นสิ่งที่ สามารถทำนายความสำเร็จในงานที่ดีกว่า” ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการทำงานต้อง เป็นผู้ที่มีความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักการหรือองค์ความรู้ตลอดจนทักษะที่มีอยู่ในตัวเองเพื่อ ก่อให้เกิดประโยชน์ในงานในหน้าที่โดยบุคคลดังกล่าวจะมีสิ่งที่เรียกว่า สมรรถนะหรือขีด ความสามารถ

โดยเขาได้ให้คำจำกัดความของสมรรถนะ (Competency) ว่าเป็น บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ ภายใต้อุปเจกบุคคลซึ่งสามารถผลักดันให้บุคคลนั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบได้ดีหรือ ตามเกณฑ์ที่กำหนด (McClelland, 1973) โดยคุณลักษณะของคนจึงเปรียบเสมือนกับภูเขาน้ำแข็ง ที่มีทั้งส่วนลอยอยู่เหนือน้ำซึ่งสามารถมองเห็นได้ แต่ส่วนที่มองเห็นก็เป็นเพียงส่วนน้อยของ คุณลักษณะทั้งหมด และยังมีปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะจำนวนมากที่เป็นเสมือนส่วนที่จมอยู่ใต้น้ำ ของภูเขาน้ำแข็ง ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนมากกว่าส่วนที่มองเห็น อีกทั้งยังเป็น ส่วนที่สังเกตและวัดได้ยากกว่า ตัวอย่างเช่น บทบาทที่แสดงออกต่อสังคม (Social Traits) ซึ่งรวมถึง ทัศนคติ ค่านิยม ภาพลักษณ์ที่มีต่อตนเอง (Self Image) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Traits) เช่น ภาวะ ผู้นำ ความอดทนต่อความกดดันรวมทั้งบุคลิกประจำตัวตลอดจนแรงจูงใจหรือแรงขับภายใน (Motives) ของแต่ละคน ซึ่งเรียกรวมกันว่า Self-Concept หรือ Soft-Skill ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่ พัฒนายาก เนื่องจากเป็นสิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวบุคคล

ในปัจจุบันองค์การของเอกชนชั้นนำได้นำแนวคิดสมรรถนะไปใช้เป็นเครื่องมือในการ บริหารงานมากขึ้น มีการสำรวจพบว่า มี 708 บริษัททั่วโลกนำ Core Competency เป็น 1 ใน 25

เครื่องมือที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับ 3 รองจาก Corporate Code of Ethics และ Strategic Planning (พสุ เดชะรินทร์, 2556) นั้นหมายถึง Core Competency มีบทบาทสำคัญที่จะเข้าไปช่วยให้งานประสบความสำเร็จทำให้มีผู้สนใจศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการนำหลักการของสมรรถนะมาปรับใช้เพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐและเอกชนของไทยหลายหน่วยงานได้ให้ความสนใจนำมาใช้ เช่น บริษัทปูนซีเมนต์ไทย ปตท. และสำนักงานข้าราชการพลเรือน เป็นต้น

นอกจากนี้ แมคคาลเลน ได้อธิบายว่า การพัฒนาสมรรถนะที่สามารถพัฒนาให้มากขึ้นได้ด้วยการศึกษาอบรมและค้นคว้าอันก่อให้เกิดความรู้ (knowledge) และการฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะ (skill) ซึ่งเป็นส่วนของ “Hard Skill” อาจกล่าวได้ว่า คนที่มีความเฉลียวฉลาด มีเชาวน์ปัญญา ยังไม่เพียงพอที่จะเป็นผู้มีผลการปฏิบัติงานที่โดดเด่น ยังจำเป็นจะต้องมีแรงผลักดันจากเบื้องลึกหรือปัจจัยส่วนที่อยู่ใต้น้ำแข็งนั่นเองแต่อย่างไรก็ตามคนที่มีความเฉลียวฉลาด มีเชาวน์ปัญญาสูงก็มีแนวโน้มจะพัฒนาความรู้ ทักษะที่จำเป็นต่อความสามารถในการปฏิบัติงานได้ดีกว่าคนที่มีความเฉลียวฉลาด มีเชาวน์ปัญญาต่ำกว่า ดังนั้นการพัฒนาขีดความสามารถของบุคคลซึ่งต้องให้ความรู้ ความเข้าใจและมีแนวทางปรับเปลี่ยนแรงผลักดันจากเบื้องลึกหรือปัจจัยส่วนที่อยู่ใต้น้ำแข็งเหล่านั้นควบคู่กันไป

แมคคาลเลน (1973) กล่าวว่า สมรรถนะ คือบุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลนั้น สร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์ (อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์, 2549: 23) กล่าวว่า สมรรถนะควรจะหมายถึงความสามารถ ขีดความสามารถ ศักยภาพ หรือสมรรถนะ ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดรายละเอียดของพฤติกรรม การแสดงออกอันจะส่งผลให้งานที่ได้รับมอบหมายประสบความสำเร็จ ซึ่งการกำหนดขีดความสามารถ มองได้ 3 มิติ ได้แก่ KSA โดยมีรายละเอียด ดังนี้ K (Knowledge) หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาทั้งในและนอกระบบ ได้รับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์กับผู้รู้ในสายวิชาชีพต่างๆ S (Skill) หมายถึง สิ่งที่ต้องพัฒนาและฝึกฝนให้เกิดขึ้นโดยต้องใช้ระยะเวลาการฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะนั้นขึ้นมา โดยทักษะนี้จะถูกแบ่งออกเป็น 2 ด้านได้แก่ทักษะด้านการบริหารจัดการ (Management skill) หมายถึง ทักษะในการบริหารควบคุมงาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบความคิดและการบริหารจัดการงานต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะในการมีวิสัยทัศน์ การมีทักษะด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ โดยทักษะดังกล่าวจะแสดงออกถึงความสามารถในการจัดระบบความคิดเพื่อบริการไปถึงเป้าหมายในอนาคตและทักษะด้านเทคนิคเฉพาะงาน (Technical skill) หมายถึง ทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานเฉพาะตามสายงาน หรือกลุ่มทำงาน ซึ่งมีความแตกต่างกันไป เช่น งานให้บริการอาหารและเครื่องดื่มบนรถโดยสารนั้นจะต้องแตกต่างไปจากงานบริการขับรถโดยสาร และ A (Attitudes) หมายถึง คุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งรวมความถึงความรู้สึก ทัศนคติ แรงจูงใจ ความต้องการส่วนตน เป็นสิ่งที่ติดตัว และค่อนข้างเปลี่ยนแปลงยาก

ซึ่งแนวคิดหลักสอดคล้องกับ ขจรศักดิ์ หาญณรงค์ (2537 อ้างใน พิทยา นันทวิจิตร, 2541: 21) ที่ได้นิยาม “สมรรถนะ” คือ ความรู้ ทักษะ และ Commitments ที่ทำให้คนมีผลิตภาพที่มีคุณภาพ โดยความรู้ หมายถึง เนื้อหาสาระที่รู้และเข้าใจ ข้อเท็จจริง ความนึกคิด ทฤษฎีตลอดจนแนวคิดที่เป็นวัตถุดิบสำหรับการใช้ความคิดทักษะ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงความรู้มาสู่การ

ทำให้ได้ผลการปฏิบัติงาน และ Commitments หมายถึง แนวโน้มของแต่ละบุคคลในการที่จะแสดงพฤติกรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นค่านิยม ทศนคติ และแรงจูงใจอย่างใดอย่างหนึ่งของแต่ละบุคคล

เช่นเดียวกับ ดนัย เทียนพุ่ม (2540: 11) ให้คำจำกัดความ “สมรรถนะ” เป็นลักษณะของบุคคลที่ประกอบด้วย ทักษะ ความรู้ ที่สามารถทำงานได้ตามมาตรฐานที่องค์กรกำหนด โดยแบ่งมิติของสมรรถนะเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) สมรรถนะในมิติของพฤติกรรมในองค์กรธุรกิจบุคลากรแต่ละตำแหน่งจะมีบทบาทหน้าที่ตามสายงานของตนที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่องค์กรธุรกิจกำหนดเป้าหมายไว้ ดังนั้น ชีตความสามารถในมิติพฤติกรรมจึงเป็นการเข้าไปวิเคราะห์สิ่งที่เป็นพฤติกรรมหลักของกิจกรรมหรือหน้าที่ที่รับผิดชอบก็จะได้คุณลักษณะของชีตความสามารถของหน้าที่งานหรือบทบาทหน้าที่ ที่เป็นผลของพฤติกรรมและ 2) ชีตความสามารถในมิติของงาน หมายถึงความสามารถในด้านการงานให้เป็นไปตามมาตรฐานอาชีพ ผลจากการทำงานตามอาชีพหรือมาตรฐานอาชีพ คือ ผลงานที่สามารถปฏิบัติได้หรือผลการปฏิบัติงาน

จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า สมรรถนะเป็นคุณลักษณะของปัจเจกชนที่จะส่งเสริมให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพ โดยชีตความสามารถเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคลที่เหมาะสมกับภารกิจที่ปฏิบัติอยู่ และสมรรถนะปรับเปลี่ยนและยกระดับขึ้นได้ด้วยการพัฒนาที่ส่งเสริมในบุคคลเกิดการเรียนรู้สารสนเทศหรือข้อมูลใหม่ๆ ที่จำเป็นในการปรับเปลี่ยนแรงขับไปสู่ความสามารถที่สูงขึ้นได้

6.1 องค์ประกอบของสมรรถนะ

เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่าชีตความสามารถแล้ว พบว่า สมรรถนะเป็นคุณลักษณะภายในบุคคลที่ประกอบไปด้วยองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวพันและหนุนเสริมซึ่งกัน แคมคคลาเลน (1973) ได้แบ่งองค์ประกอบของสมรรถนะไว้ 5 ส่วนและมีความหมายขององค์ประกอบทั้ง 5 ดังนี้

1) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง สิ่งที่ถูกสั่งสมมาจากการศึกษาค้นคว้าจากทั้งในและนอกระบบเป็นบรรดาข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดของเรื่องราวการกระทำอันเป็นประสบการณ์ของบุคคลซึ่งสะสมและถ่ายทอดสืบต่อกันมาเมื่อบุคคลได้รับความรู้โดยการฟังการอ่านหรือการเขียนบุคคลจะทำความเข้าใจกับความรู้นั้นๆ ความเข้าใจนี้อาจแสดงออกในรูปของการพูดความคิดเห็นหรือข้อสรุปตามสถานการณ์จากนั้นบุคคลจะนำความรู้ไปใช้ (ไพศาล หวังพานิช, 2526: 96) ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ในตัวบุคคลซึ่งจำเป็นต่องานหน้าที่ที่รับผิดชอบเป็นความรู้เฉพาะด้านของบุคคลเช่นความรู้ภาษาอังกฤษหรือภาษาเพื่อการสื่อสารความรู้เกี่ยวกับระบบขับเคลื่อนของเครื่องยนต์ความรู้เรื่องของเส้นทางเดินรถ เป็นต้น

ความรู้จึงเป็นพฤติกรรมขั้นแรกและจะเป็นส่วนประกอบในการสร้างหรือก่อให้เกิดความสามารถหรือทักษะในขั้นต่อไป ความรู้จึงมีส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ เกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติพฤติกรรม และก่อให้เกิดความสามารถในการปฏิบัติพฤติกรรมนั้น เนื่องจากมีความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมจะทำให้ทราบว่าต้องปฏิบัติอย่างไร (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2526: 16-19; กรณิการ์กันระรักษา, 2527: 28) จึงสรุปได้ว่า ความรู้และทฤษฎีปฏิบัติมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและต้อง

พึงพาอาศัยกันสร้างเสริมความรู้ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนนั้นจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตัว

2) **ทักษะ (Skill)** หมายถึง สิ่งที่จะต้องพัฒนาและฝึกฝนให้เกิดขึ้นและจะต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะนั้นขึ้นมา เป็นความสามารถในการปฏิบัติงานและจะส่งผลให้บุคคลกระทำการกิจกรรมนั้นได้ดี และดียิ่งขึ้นเมื่อมีการฝึกปฏิบัติเป็นประจำจนเกิดความชำนาญโดยความสามารถเหล่านี้จะรวมไปถึงการคิดเชิงระบบ (Analytical Thinking) ที่คิดถึงความเป็นเหตุเป็นผลด้วย (ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล ,2549: 12) ซึ่ง บลูมและคณะ (Bloom et al., 1971) เรียกว่า พฤติกรรมด้านการปฏิบัติ (Psychomotor Domain) เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำ (Doing) อย่างมีทักษะในการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการที่บุคคลสามารถเรียนรู้และกระทำการสิ่งต่าง ๆ ได้นั้น นอกจากต้องอาศัยแรงจูงใจ ความคิดรวบยอด และทัศนคติแล้ว ยังต้องอาศัยทักษะในการทำงานอีกด้วย ซึ่งทักษะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การทำงานมีความคล่องแคล่วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3) **ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self-Concept)** ซึ่งประกอบด้วย ทัศนคติ (Attitude) ค่านิยม (Value) และภาพลักษณ์ของตน (Self Image) หรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตนเองเป็น จะสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา เช่น คนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง จะเชื่อว่าตนเองสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้การเห็นคุณค่าของงาน พึงพอใจในงานและการรับรู้ ซึ่งเทียบเคียงได้กับสิ่งที่บลูมและคณะ (Bloom et al., 1971) เรียกว่า พฤติกรรมด้านความรู้สึก (Affective Domain) พฤติกรรมด้านนี้เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับความรู้สึก (Feeling) ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวกับความสนใจ ทัศนคติ ความซาบซึ้ง และคุณค่า

4) **บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits)** บุคลิกลักษณะประจำของบุคคล เป็นสิ่งที่อธิบายถึงลักษณะของบุคคลผู้นั้นเป็นคุณลักษณะที่มักแสดงออกเพื่อโต้ตอบต่อสถานการณ์ต่างๆ เช่น ความเป็นคนที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ (บุคลิกภาพ) ความอดทนต่อความเหนื่อยล้า ความเครียดต่อความเหนื่อยล้า ภาวะผู้นำ หรือลักษณะและความสามารถในการเรียนรู้

5) **แรงจูงใจ / ทัศนคติ (Motives / Attitude)** หมายถึง สิ่งซ่อนเร้นอยู่ในความคิด ซึ่งเป็นต้นเหตุของการแสดงออกหรือพฤติกรรมที่จะมุ่งไปสู่เป้าหมายของเขา เช่น บุคคลที่มุ่งผลสำเร็จ มักชอบตั้งเป้าหมายที่ท้าทาย และพยายามทำงานให้สำเร็จตามเป้าที่ตั้งไว้ ตลอดจนพยายามปรับปรุงวิธีการทำงานของตนเองเสมอ

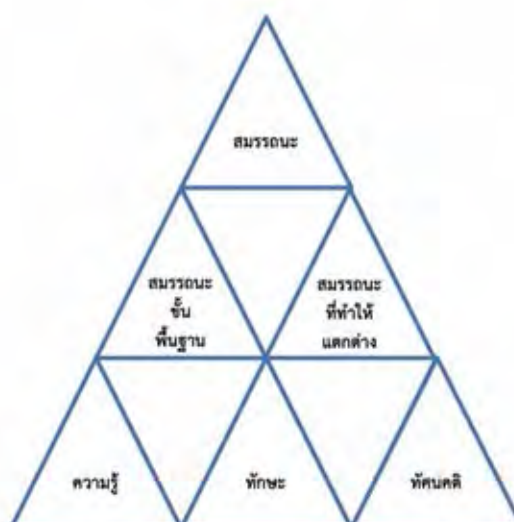
องค์ประกอบทั้ง 5 ส่วนจึงกลายมาเป็นแนวทางในการกำหนด นิยามความหมายของขีดความสามารถ เช่น Scott B. Parry (1997) ได้นิยามถึงขีดความสามารถ ว่าเป็นกลุ่มของความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ (Attributes รวมส่วน Self-Concept และ Trait, Motives / Attitude ไว้ด้วยกันเนื่องจากทั้งสามส่วนนี้เกี่ยวข้องกัน) สิ่งเหล่านี้จะมีผลกระทบต่องานหลักของตำแหน่งงานและความรับผิดชอบในหน้าที่ของคนที่นั้น ซึ่งสามารถวัดผลแล้วนำไปเปรียบเทียบกับมาตรฐานได้ อย่างไรก็ตามสิ่งเหล่านี้สามารถสร้างเสริมขึ้นได้ โดยผ่านการฝึกอบรมและพัฒนา (Blank, 1982: 65) ที่แสดงว่าส่วนที่เป็นยอดภูเขาน้ำแข็ง คือ ส่วนที่เป็นทักษะและความรู้ที่สามารถมองเห็น แต่ส่วนที่จมน้ำ อันประกอบด้วย ลักษณะส่วนบุคคล แนวคิดของตน และแรงจูงใจจะปรับปรุงและพัฒนายาก

กว่าต้องค่อยๆ พัฒนาโดยการให้ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องผ่านการหล่อหลอมจากการดำรงชีพและการทำงานนั่นเอง ดังแผนภาพที่ 10

แผนภาพที่ 10 องค์ประกอบของสมรรถนะ
ดัดแปลงจาก: MaClelland (1973)

จากแผนภาพที่ 9 แสดงองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดสมรรถนะนั้น สามารถรวมเข้าด้วยกันเป็น 3 องค์ประกอบใหญ่ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เนื่องจากความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง บุคลิกของบุคคล และแรงจูงใจ อยู่ในกลุ่มทัศนคติ

แผนภาพที่ 11 สมรรถนะเกิดจากองค์ประกอบ 3 ด้าน
ดัดแปลงจาก: MaClelland (1973)

จากแผนภาพที่ 11 ความรู้ ทักษะ และทัศนคติเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดสมรรถนะ ดังนั้น ความรู้จะไม่ใช่สมรรถนะแต่ถ้าเป็นความรู้ที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดกิจกรรมจนประสบ

ความสำเร็จจะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะในที่นี้ หมายถึง พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลงานสูงสุด ยกตัวอย่างเช่น ความรู้ในการเรื่องโรงแรมสี่เขียวถือว่าเป็นความรู้ แต่ถ้านำความรู้มาทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจประเมินโรงแรมสี่เขียว และมีรายได้จากส่วนนี้ถือว่าเป็นสมรรถนะสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) สมรรถนะขั้นพื้นฐาน (Threshold Competencies) หมายถึง ความรู้ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นของบุคคลที่ต้องมีเพื่อให้สามารถที่จะทำงานที่สูงกว่า หรือซับซ้อนกว่าได้ เช่น สมรรถนะในการพูด การเขียน สมรรถนะในการทำงาน เป็นต้น

2) สมรรถนะที่ทำให้เกิดความแตกต่าง (Differentiating Competencies) หมายถึง ปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีผลการทำงานที่ดีกว่าหรือสูงกว่ามาตรฐาน สูงกว่าคนทั่วไปจึงทำให้เกิดผลสำเร็จที่แตกต่างกัน

จึงสรุปได้ว่า ความรู้ ทักษะ ทักษะและความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและพฤติกรรมดังกล่าว จะทำให้การพัฒนาคนให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงหรือการเข้าควบคุมการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับสังคมจำเป็นต้องให้การศึกษาแก่นุชย์เพื่อให้มีความรู้ ทักษะที่ดี และแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะวิจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ทักษะในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และทัศนคติที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ อันเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติในประเด็นการแสดงออกทางกาย ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้จากการกระทำของคนในชุมชนเกาะหมากและผู้ให้ข้อมูล

6.2 ประเภทของสมรรถนะ

เมื่อพิจารณาถึงที่มานิยามและพัฒนาการของแนวคิดขีดความสามารถแล้ว พบว่า ในองค์กรหนึ่งๆ สามารถจำแนกระดับของสมรรถนะได้ 2 ระดับ (กรีติ ยศยิ่งยง, 2549: 10) คือ

6.2.1 สมรรถนะระดับองค์กร (Organization Competency or Organization Capability) เป็นสิ่งที่แสดงออกมาให้เห็นว่า องค์กรมีอะไรเป็นความสามารถหลักในการดำเนินธุรกิจมีอะไรเป็นกิจกรรมหลักและจะทำอะไร ซึ่งจะปรากฏในวิสัยทัศน์และแผนกลยุทธ์ขององค์กร (กรีติ ยศยิ่งยง, 2549: 10) ซึ่งอาจเรียกว่า สมรรถนะหลัก (Core competency) เนื่องจากเป็นคุณลักษณะร่วมพื้นฐานที่เป็นหลักและจำเป็นต้องมีในทุกตำแหน่งงานและทุกในองค์กรจะต้องมี โดยองค์กรต่างก็จะมี Core Competency ที่แตกต่างกันอันเป็นผลมาจากการผสมผสานที่เหมาะสมกับลักษณะธุรกิจ และวัฒนธรรมองค์กร (ฮ้างศักดิ์ คงคาสวัสดิ์, 2548: 29)

6.2.2 สมรรถนะระดับบุคคลในองค์กร (Human Competency) หมายถึง พฤติกรรมหรือการแสดงออกของบุคคล (Individual Behavior) ตลอดจนการใช้ความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานเฉพาะตำแหน่ง การรับรู้ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนในองค์กรหรือในการปฏิบัติงาน ซึ่งสมรรถนะระดับทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรนี้จะเป็นตัวสนับสนุนหรือขัดขวางการเพิ่มสมรรถนะขององค์กรในภาพรวมต่อไป และบุคคลที่อยู่ในองค์กรเดียวกันแต่คนละหน่วยงาน หรือกลุ่มงานก็จะมีขีดความสามารถระดับบุคคลที่แตกต่างกันไปตามลักษณะงาน โดยทั่วไปจะมีการจำแนกขีดความสามารถระดับบุคคลในองค์กรได้ 3 กลุ่ม คือ

1) สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competencies) หมายถึง สมรรถนะที่แต่ละคนมีเป็นความสามารถเฉพาะตัวที่คนอื่นไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ เช่น การต่อสู้ป้องกันตัว ความสามารถของนักดนตรี นักกายกรรม และนักกีฬา เป็นต้น ลักษณะเหล่านี้ยากที่จะเลียนแบบหรือต้องมีความพยายามสูงมาก

2) สมรรถนะตามงาน (Functional/Technical or Job Competencies) หมายถึง สมรรถนะของบุคคลกับการทำงานในตำแหน่งหรือบทบาทเฉพาะตัว เช่น อาชีพนักสำรวจก็พึงต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ตัวเลข และการคิดคำนวณ ความสามารถในการทำบัญชี เป็นต้น

5) สมรรถนะการบริหารจัดการหรือความเป็นมืออาชีพ (Managerial or Professional Competency) หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะของบุคคลในการบริหารจัดการที่จะส่งเสริมให้บุคคลนั้นสามารถบริหารจัดการบทบาทและหน้าที่ในการบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จ (กรีติ ยศียง, 2549: 91) สมรรถนะในกลุ่มนี้มีความสำคัญและจำเป็นกับบุคคลากรระดับบริหารมาก ซึ่งจะมีลักษณะไม่นิ่งหรือมีความเป็นพลวัต (Dynamic) สามารถยืดหยุ่นให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ขององค์กร (ปิยะชัย จันทรวงศ์ไพศาล, 2549: 42) ดังนั้น สมรรถนะในกลุ่มนี้จึงไม่จำเป็นที่ทุกคนในองค์กรจะต้องมี

สมรรถนะเหล่านี้จะทำให้บุคคลแตกต่างจากผู้อื่น (Differentiating Competency) ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่ทำให้คนในชุมชนเกาะหมากมีผลการปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จกว่าบุคคลทั่วไป โดยสมรรถนะกลุ่มนี้จะมุ่งเน้นที่การใช้ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะอื่นๆ เช่น ค่านิยม แรงจูงใจ ทักษะคิด เพื่อช่วยให้เกิดผลสำเร็จที่ดีเลิศซึ่งในส่วนของความรู้จะเป็นความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมคาร์บอนต่ำที่จะนำมาประยุกต์หรือนำมาใช้จนเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมในการใช้ชีวิตประจำวันและสร้างความพึงพอใจแก่ผู้บริโภคและในส่วนของทักษะจะเป็นเฉพาะการใช้ทักษะที่ก่อให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพ เช่น ความตระหนักต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ รวมไปถึงคุณลักษณะภายในที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการทำงาน เช่น การทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายร่วมกันของชุมชน การตระหนักถึงชีวิตและทรัพย์สินที่ใช้เป็นต้นทุนในการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

กล่าวได้ว่า การกำหนดสมรรถนะของชุมชนเกาะหมากจะต้องมีความเชื่อมโยง และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายของชุมชนที่กำหนดขึ้น “ชุมชน” (Community) หมายถึง ระบบความสัมพันธ์ของคน ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ อาชีพ ระบบการเมือง ระบบการปกครอง โครงสร้างอำนาจ รวมถึงระบบนิเวศวิทยา สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีด้านต่างๆ ซึ่งระบบเหล่านี้มีความสัมพันธ์ต่อกันและระหว่างกันหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ามีความเชื่อมโยงกันชนิดที่ไม่สามารถแยกจากกันได้ การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเกาะหมากชุมชนจึงเป็นองค์กรที่ทุกคนในชุมชนต้องมีสมรรถนะในการปฏิบัติกรร่วมกันในการขับเคลื่อนชุมชนเกาะหมากให้เป็นชุมชนการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ดังนั้น การพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากจึงมีความสำคัญและต้องมีแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน สถานการณ์ของชุมชน และระดับสมรรถนะของคนชุมชนจึงจะนำเสนอต่อไปในหัวข้อ 6.3 เกี่ยวกับสมรรถนะของคนชุมชน

3203106450

CD IThesis 5684484927 dissertation / revv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

6.3 สมรรถนะของคนในชุมชน

สมรรถนะที่พึงมีของคนในชุมชนคาร์บอนต่ำ ตามลักษณะเฉพาะของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และปัจจัยที่ก่อให้เกิดชุมชนคาร์บอนต่ำ โดยให้ความสำคัญตามสมรรถนะที่คนในชุมชนพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยงมี ทั้งในสมรรถนะที่มีลักษณะพื้นฐาน และสมรรถนะในลักษณะที่ทำให้เกิดความแตกต่าง โดยชุมชนให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาในฐานะที่เป็นมิติหนึ่งของวัฒนธรรม และมีแนวคิดพื้นฐานว่าการทำความเข้าใจกับภูมิปัญญาในฐานะที่เป็นระบบปฏิบัติการทางสังคมแบบหนึ่งจะช่วยให้สามารถเข้าใจในความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ดำเนินอยู่ในสังคมมากยิ่งขึ้น คนในชุมชนจึงไม่ได้ถูกจำกัด เนื่องด้วยนิยามของความเป็นชุมชนแบบใหม่ที่มีการเลื่อนไหลและปรับตัวเข้ากับสิ่งที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ขอบเขตของความเป็นชุมชนมีอาจนิยามได้ด้วยวิธีคิดแบบเดิม แต่เป็นขอบเขตใหม่ของคนในชุมชนที่มีสมรรถนะในการขับเคลื่อนชุมชนสู่ชุมชนคาร์บอนต่ำที่มีภูมิปัญญาทั้งในลักษณะข้ามพรมแดน (Transnationalism) จากองค์กรภายนอกซึ่งถือเป็นสมรรถนะหนึ่งของคนในชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน โดยคนในชุมชนที่เป็นแกนหลักนี้ถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน เชื่อมโยง และสร้างเสริมพลังอำนาจของผู้อาศัยอยู่ในชุมชนทำให้เพิ่มพูนความรู้ที่ลึกซึ้งขึ้นเรื่อยๆ ในระดับที่ง่ายที่สุด

คนในชุมชน คือ คนกลุ่มเล็กๆ ซึ่งทำงานด้วยกันมาระยะหนึ่ง มีเป้าหมายร่วมกัน และต้องการที่จะแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์จากการทำงานกลุ่มดังกล่าวมักจะได้เกิดจากการจัดตั้งโดยองค์กรเป็นกลุ่มที่เกิดจากความต้องการทางสังคมและความพยายามที่จะทำให้บรรลุผลสำเร็จเป็นกลุ่มที่ไม่มีอำนาจไม่มีการกำหนดไว้ในแผนภูมิโครงสร้างองค์กรในหนึ่งองค์กรอาจจะมีคนในชุมชนจำนวนมากและคนคนหนึ่งจะเป็นสมาชิกในหลายชุมชน แต่มีการกำหนดบทบาทและการจัดการภายในของชุมชน เพื่อวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ สร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการพัฒนาชุมชน โดยหัวใจสำคัญที่เชื่อมโยงกลุ่มคนในชุมชนเข้าด้วยกันคือ ความร่วมมือกันอย่างสมัครใจ โดยมีกิจกรรมทางสังคมเป็นกลไกสำคัญซึ่งมีลักษณะที่ตรงกับการรวมกลุ่มของคนในชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้าง และพื้นที่เชื่อมโยง โดยเฉพาะเกาะหมากเป็นการรวมกลุ่มกันอย่างไม่เป็นทางการของเจ้าของพื้นที่ทั้ง 5 ตระกูลร่วมกับผู้นำ ผู้ประกอบการ และประชากรภายในชุมชนเกาะหมาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนอยู่แล้วทั้งยังมีผู้อาศัยจากชุมชนอื่นเข้ามาร่วมมือ โดยมีกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาสู่การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ นั่นคือ กิจกรรมและจิตสำนึกภายในเรื่อง ชุมชนคาร์บอนต่ำ รวมถึงการได้รับแนวทางปฏิบัติจากองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร GIZ ประเทศเยอรมันให้ความรู้ในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่นำมาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมทางการท่องเที่ยวและกิจกรรมในชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำต่อไป

วิธีการนี้จะเกิดผลดีต่อชุมชน เนื่องจากเป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการเกิดจากความใกล้ชิด ความพอใจ และพื้นฐานที่ใกล้เคียงกัน ลักษณะที่ไม่เป็นทางการจะเอื้อต่อการเรียนรู้และการสร้างความรู้ใหม่ๆ มากกว่าโครงสร้างที่เป็นทางการ คำว่า สมรรถนะ หรือ Competencies ของคนในชุมชนมีจุดเน้นไปที่การนำองค์ประกอบของสมรรถนะ (ความรู้ ทักษะ ทัศนคติ) ที่คนในชุมชนแต่ละกลุ่มพึงมีเพื่อให้บรรลุการท่องเที่ยวในแบบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และเกณฑ์ในการเป็นชุมชนคาร์บอนต่ำ สมรรถนะที่ได้รับจากการทำงาน การปฏิบัติการ การประกอบกิจการ และการ

สัมผัสโดยตรงถึงผลกระทบจากชุมชนเป็นหลักเป็นแง่มุมเชิงปฏิบัติ ปัญหาประจำวัน เครื่องมือใหม่ๆ พัฒนาการในเรื่องงาน วิธีการปฏิบัติที่ได้ผล และไม่ได้ผลการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทำให้เกิดการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ สร้างความรู้ และความเข้าใจความต้องการจำเป็นได้มากกว่าการเรียนรู้ จากเอกสารหรือหนังสือ หรือการฝึกอบรมตามปกติ เครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งมีสมาชิกจากต่างหน่วยงานช่วยให้ชุมชนประสบความสำเร็จได้ดีกว่าการสื่อสารตามโครงสร้างที่เป็นทางการ เนื่องจากเป็นความรู้ ทักษะ และทัศนคติโดยตรงจากคนในชุมชนที่นำไปสู่สมรรถนะในการพัฒนาการท้องถิ่นที่ยาวคาร์บอนต่ำ (พัชรินทร์ สิริสุนทร, 2552)

กรอบแนวคิดของการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนนั้น ประกอบด้วย การจัดการความรู้ ขั้นตอนและปัจจัยในการจัดการความรู้ (กิจกรรม) และอิทธิพลของการจัดการความรู้ (การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม) มาตรฐานในการเป็นชุมชนคาร์บอนต่ำ ความรู้ และทักษะจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญในการส่งเสริมการดำเนินการของชุมชน แต่หากจะหวังประโยชน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งกว่า โดยเริ่มต้นจากขั้นการรับรู้ การเข้าใจ เพื่อเปลี่ยนความคิด ทัศนคติ หรือเจตคติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน

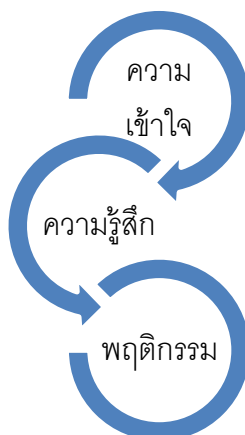
ทัศนคติ ในความหมายโดยทั่วไป หมายถึง ความรู้สึกหรืออารมณ์ และวิวัฒนาการของความไม่ชอบหรือความชอบ ที่อาศัยระยะเวลาในการสะสมความรู้สึก ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปพฤติกรรม การกระทำ การตัดสินใจในเรื่องต่างๆ การสนองตอบที่มีความโน้มเอียงไปยังนิสัยอย่างใดอย่างหนึ่งหรือความคิดอย่างใดอย่างหนึ่ง อย่างสังเกตได้ ทัศนคตินี้เองจะเป็นกรอบกำหนดให้ปฏิบัติหรือรู้สึกต่อนิสัยหรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยจะกลายเป็นแรงขับเคลื่อนให้เข้าหรือหนีออกจากสิ่งนั้นๆ (Kotler, 2000) ทัศนคตินี้มีโครงสร้างมาจากความเข้าใจ ความรู้สึกและพฤติกรรมสามารถอธิบายได้ดังนี้

1) ความเข้าใจ (Cognitive Component) ที่มาจากความรู้และการรับรู้ ซึ่งมากำหนดเป็นความเชื่อของแต่ละบุคคล ความรู้และการรับรู้ที่พัฒนามาจากการผสมผสานระหว่างประสบการณ์ตรงต่อทัศนคติและข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับมาจากแหล่งข้อมูลที่บุคคลเลือกรับส่วนความเชื่อจะแสดงออกมาในรูปของสภาพทางจิตที่สะท้อนความรู้และประเมินความคิดของบุคคล

2) ความรู้สึก (Affective Component) ซึ่งเป็นตัวสะท้อน อารมณ์ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รวมถึงความรู้สึกและความคิดที่มีต่อสิ่งนั้น อาจจะเป็นความรู้สึกในแง่บวกหรือความรู้สึกในแง่ลบที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะแสดงออกมาในรูปแบบของปริมาณ ความชอบหรือความไม่ชอบมากหรือน้อยเพียงใด บุคคลจะแสดงความรู้สึก หรือบางกรณีอาจไม่แสดงความรู้สึกออกมาให้เห็นชัดเจนแต่สามารถสังเกตได้ หรือไม่สามรถสังเกตได้เลยในบางกรณี หากเก็บความรู้สึกไว้ข้างใน

3) พฤติกรรม (Behavioral Component) เป็นการสนองตอบเพื่อแสดงออกต่อวัตถุประสงค์หรือกิจกรรม การกระทำในโอกาสและสถานการณ์ต่างๆ โดยจะแสดงถึงแนวโน้มและความน่าจะเป็นในการตอบสนองของบุคคลในโอกาสหรือสถานการณ์ครั้งต่อไป องค์ประกอบทั้ง 3 นี้สัมพันธ์กัน คือ จะเกิดเรียงตามลำดับจากความเข้าใจ ความรู้สึกและเกิดเป็นพฤติกรรม หรือเมื่อเกิดพฤติกรรมก็จะเกิดความรู้สึกและส่งผลให้เข้าใจสิ่งนั้นได้ (Koch, 2009)

แผนภาพที่ 12 ลำดับขั้นของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติสู่พฤติกรรม
ที่มา: Koch (2009)

อิทธิพลที่มีผลต่อทัศนคติโดยตรง ได้แก่ ประสบการณ์การโดยตรงในอดีต ค่านิยมและทัศนคติจากครอบครัว เพื่อน และสังคม การตลาด สื่อต่างๆ ในยุคปัจจุบัน การเรียนรู้ (Koch, 2009)

Ajzen (2001) กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่อง Nature and Operation of Attitudes รูปแบบคุณค่าและความคาดหวังของทัศนคติมีบทบาทในการเข้าถึงความเชื่อ ค่านิยม และความชอบ ซึ่งสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) แสดงให้เห็นในรูปแบบของทัศนคติ ทัศนคติจะมีความหนักแน่นเพียงใด คุณลักษณะ และผลลัพธ์ของทัศนคตินั้นๆ จะแสดงออกอย่างไรขึ้นอยู่กับกระบวนการประเมินจากผลกระทบที่เกิดขึ้นและความไม่แน่นอนของทัศนคตินั้น งานวิจัยนี้ศึกษาทัศนคติที่ถูกตั้งขึ้นอัตโนมัติ ทัศนคติในการปฏิบัติการและความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับความเชื่อและค่านิยมอื่นๆ ในสังคม การวิจัยส่วนใหญ่พบว่า ทัศนคติส่วนใหญ่จะสัมพันธ์โดยตรงกับพฤติกรรม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความตั้งใจกับการกระทำและจะสามารถพัฒนาไปเป็นการกระทำอย่างมีเหตุผลกับพฤติกรรมที่วางแผนล่วงหน้าไว้แล้ว ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการควบคุมพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในองค์กรหรือสังคม รวมถึงประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ จึงทำให้เกิดการคาดการณ์และการรับรู้พฤติกรรม และนิสัยที่มีมาอยู่ก่อนหน้าแล้วได้อีกด้วย

จากความข้างต้นจะเน้นที่การแสดงออกทางพฤติกรรมเป็นหลักในการวัดย้อนกลับไปที่ทัศนคติเป็นอย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับที่ Ajzen (2001) ได้กล่าวไว้ว่า โดยธรรมชาติแล้ว คุณสมบัติของทัศนคติเป็นสิ่งที่วัดได้ แม้ว่าทัศนคติจะเป็นเพียงภาวะของจิตใจไม่สามารถสังเกตหรือวัดได้โดยตรง แต่ทัศนคติก็อาจวัดได้โดยอาศัยผลที่ได้รับจากการตอบสนอง ซึ่งจะประเมินได้เป็นผลในเชิงบวกหรือเชิงลบและมีระดับความมากน้อยเพียงใด ซึ่งส่วนใหญ่ในงานวิจัยทางด้านสังคมจะวัดทัศนคติที่แสดงออกมาในรูปของความพึงพอใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มากน้อยเพียงใด และอะไรเป็นสาเหตุของความพึงพอใจดังกล่าวจะแสดงออกถึงความพึงพอใจนั้นๆ ในรูปแบบใด เช่น พฤติกรรม เป็นต้น โดยความพึงพอใจนั้นส่งผลต่อเนื้ออย่างใดมีผลโดยตรงจากการแสดงออกของทัศนคติในรูปแบบความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจต่อผู้ใดหรือสิ่งใดบ้าง ดังเช่น งานวิจัยที่ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ดังนี้

ชรินี เดชจินดา (2535) กล่าวไว้ในการศึกษาวิจัยความพึงพอใจของผู้ประกอบการว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนองหรือบรรลุจุดมุ่งหมายในระดับหนึ่งความรู้สึกดังกล่าวจะลดลงและไม่เกิดขึ้น หากความต้องการหรือจุดหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง โดยทั่วไปการตอบสนองระหว่างบุคคลกับบุคคลจะมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจที่ชัดเจน

สุภาลักษณ์ ชัยอนันต์ (2540) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจในการวิจัยความพึงพอใจของเกษตรกรภาคอุตสาหกรรมการเกษตรไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกส่วนตัวที่รู้สึกเป็นสุขหรือยินดีที่ได้รับการตอบสนองความต้องการในสิ่งที่ขาดหายไปหรือสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่สมดุล ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมที่จะแสดงออกของบุคคล ซึ่งมีผลต่อการเลือกที่จะปฏิบัติในกิจกรรมใดๆ นั้น

พิมพ์ชนก ศันสนีย์ (2540) ศึกษาปัจจัยกำหนดคุณภาพของการบริการ กล่าวว่า ความพึงพอใจที่มีต่อการบริการมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการทำให้เป็นไปตามความคาดหวัง หรือการไม่ไปไปตามความคาดหวังของผู้บริโภค กล่าวคือ ความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อการบริการเป็นผลโดยตรงของการเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังที่เคยมีมาก่อนกับผลได้รับการบริการที่ได้รับเป็นไปตามหรือสูงกว่าความคาดหวัง ผู้บริโภคก็จะเกิดความพึงพอใจและประเมินว่าการบริการนั้นมีคุณภาพสูง ซึ่งโดยมากจะได้รับความพึงพอใจจากทักษะในรูปแบบนามธรรมมากกว่าทางด้านวัตถุ

จากความเห็นของนักวิชาการข้างต้นนั้น ความพึงพอใจเป็นทัศนคติของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีลักษณะเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ เป็นความรู้สึกส่วนตัวที่รู้สึกว่าจะมีความยินดีและสบายใจ เมื่อได้รับการตอบสนองที่ตรงกับความต้องการของตน และสิ่งนี้เป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมในการแสดงออกของบุคคลที่เลือกที่จะปฏิบัติในการทำกิจกรรมต่างๆ ต่อไป จะแสดงออกในเชิงนามธรรมที่ตอบสนองระหว่างบุคคล หรือเป็นการกระทำทั้งทางตรงและทางอ้อม ทัศนคติสัมพันธ์กับความพึงพอใจ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นความพึงพอใจที่เกิดจากการคาดหวังไว้ก่อนล่วงหน้า และแสดงออกมาเพื่อตอบสนองในรูปแบบของทัศนคติและพฤติกรรมตามลำดับ

พฤติกรรมของคนในชุมชนในการสนองตอบนโยบายการท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเองได้ถูกวางแผนไว้แล้วตามข้อมูลของทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ในขั้นตอนการรับรู้ดังกล่าว สิ่งที่ถูกปฏิบัติออกมาเกิดขึ้นจากการกระทำที่ผู้กระทำให้เกิดผลไว้แล้ว ตามความชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจของบุคคล เกิดเป็นวัฒนธรรมและสามารถคาดการณ์ได้ในครั้งต่อไปของการปฏิบัติหน้าที่ที่ส่งผลโดยตรงต่อชุมชน จังหวัด และกลุ่มจังหวัดของการท่องเที่ยวไทย

6.4 สมรรถนะพื้นฐานและสมรรถนะที่แตกต่าง

สมรรถนะประกอบขึ้นจากความรู้ ทักษะ และทัศนคติ โดยสามารถแบ่งออกตามประเภทของสมรรถนะที่เหมาะสมกับการดำเนินการเพื่อไปถึงจุดมุ่งหมายนั้นๆ ที่กำหนดไว้ ซึ่งสมรรถนะไม่ใช่ศักยภาพ แต่หากเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดศักยภาพในการดำเนินการ ดังนั้น หากคนในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ก็เนื่องมาจากการส่งเสริมสมรรถนะที่นำไปสู่ศักยภาพที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งที่มีผลทั้งจากทางตรงและทางอ้อม ผ่านสภาวะแวดล้อมของคนใน

3203106450

CD iThesis 5684484927 dissertation / rev: 16072562 17:54:25 / seq: 17

ชุมชนเป็นสำคัญ โดยคนในชุมชนเองจะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมเหล่านั้น จึงเกิดเป็นลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไป และมีแนวโน้มจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ถาวร ขึ้นอยู่กับระยะเวลา ประสบการณ์ กิจกรรมของการเสริมสร้างชุมชนคาร์บอนต่ำ หากเกิดซ้ำๆ จะทำให้ลักษณะที่เรียนรู้เปลี่ยนแปลงไป เป็นพฤติกรรมที่ถาวรได้ในที่สุดขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะในรูปแบบต่างๆ (Bower & Hilgard, 1484)

การวิจัยกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลถึงศักยภาพในการปฏิบัติงานจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเสริมสร้างสมรรถนะ เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงเป็นส่วนหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงจิตสำนึกและทัศนคติได้ หากจิตสำนึกเปลี่ยนก็จะส่งผลต่อปัญญา ความรู้สึก พฤติกรรม และส่งผลต่อความเชื่อมโยงในการนำไปใช้ตามขั้นตอนทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

ขั้นที่ 1 การรับรู้และสนใจ คือ ขั้นพฤติกรรมนิยม (Behavioral Learning Theories)

ขั้นที่ 2 การตอบสนองเพื่อทำความเข้าใจ คือ ขั้นปัญญานิยม (Cognitive Learning Theories)

ขั้นที่ 3 เห็นความสำคัญ คุณค่า และเกิดเป็นความเชื่อ คือ ขั้นสร้างความรู้นิยม (Constructive Learning Theories)

ขั้นที่ 4 จัดระบบ เพื่อการนำไปปรับใช้ คือ ขั้นการเชื่อมต่อ (Connective Learning Theories)

สิ่งสำคัญในการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงการท่องเที่ยวในปัจจุบันสู่การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอย่างยั่งยืนนั้น ควรเริ่มต้นจากขั้นตอนการนำแผนลงสู่การปฏิบัติตามนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาคส่วนต่างๆ ในระดับกลุ่มจังหวัด ระดับจังหวัด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับชุมชน ท้องถิ่นท่องเที่ยว (หรือคนในชุมชนนั่นเอง) ซึ่งเป็นภาคส่วนที่ต้องสัมผัสกับทรัพยากรชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และสื่อสารโดยตรงกับนักท่องเที่ยวและผู้รับบริการที่เข้าสู่ชุมชนจัดเตรียมความพร้อมของพื้นที่ การต้อนรับและการบริการเพื่อตอบสนองความต้องการให้กับนักท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม และเนื่องจากสภาพแวดล้อมในชุมชนมีความเปราะบาง แต่ขณะเดียวกัน เศรษฐกิจของชุมชน และนโยบายรัฐในเชิงการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวก็สำคัญไม่แพ้กันทำให้ชุมชนต้องสามารถถ่วงน้ำหนักในการให้ความสำคัญ และการบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชน รวมถึงการให้ความรู้และความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์แท้จริงของการท่องเที่ยวไทยแก่คนในชุมชน โดยอาจเริ่มจากการพัฒนาจิตสำนึกของชุมชนให้เห็นความสำคัญของการทำให้ชุมชนกลายเป็นชุมชนที่ลดคาร์บอนจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อสิ่งแวดล้อมและยังส่งผลต่อเศรษฐกิจที่ดีขึ้น และความสัมพันธ์ที่ดีในด้านสังคมเกิดความสมดุลกันในการพัฒนาการท่องเที่ยว และนำไปสู่ความยั่งยืนในที่สุดคนในชุมชนจะเล็งเห็นถึงความจำเป็นและปัญหาเร่งด่วนที่เป็นผลจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเศรษฐกิจเป็นหลัก การพัฒนาที่เริ่มต้นจากจิตสำนึก เพื่อให้รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบที่พึงมีของคนในชุมชนในฐานะเจ้าของพื้นที่และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนในระยะยาวก่อนประโยชน์ส่วนตนที่เห็นได้ในระยะสั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง

ทัศนคติทางการท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดในการปฏิบัติหน้าที่เจ้าของชุมชน แต่ยังคงพบว่าการให้ความสำคัญกับแนวทางในการพัฒนาทัศนคติยังคงเป็นเรื่องรองลงมาในหลายๆ พื้นที่ ไม่ได้รวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งในตัวชี้วัดเพื่อกำหนดความสำเร็จทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวไม่มีการสร้างการพัฒนาทัศนคติที่ถูกต้องทั้งต่ออาชีพ ต่อตนเอง และต่อชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง ในช่วงระยะเวลาในการประเมินผลการปฏิบัติงานยังไม่ให้ความสำคัญกับการวัดด้านความรู้ ความเข้าใจ และจิตสำนึกเท่าที่ควร เมื่อนำวิกฤติปัญหาด้านการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่กล่าวมาข้างต้น แล้วนั้นมาศึกษาเปรียบเทียบตามหลักการท่องเที่ยวคุณภาพ และหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้วยวิธีการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ พบว่า สิ่งหนึ่งที่สำคัญและถือเป็น “จิตสำนึกของการท่องเที่ยวไทย” ในทุกด้านของการท่องเที่ยว คือ ความปลอดภัยของคนในชุมชน และนักท่องเที่ยว ตลอดจนการเดินทางความมีจิตสำนึกทางด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการสร้างภาคความร่วมมือที่มีความเข้าใจตรงกันอย่างเป็นระบบทั้งระบบ สำนึกในประโยชน์ส่วนรวมของสังคม มากกว่ารายได้ของตนเอง สิ่งเหล่านี้ส่งผลโดยตรงจากความเข้าใจ จิตสำนึก ศักยภาพ และประสิทธิภาพของคนในชุมชนในฐานะเจ้าของพื้นที่และผู้รับนโยบาย

ประเด็นปัญหาที่สำคัญต่อการพัฒนาสู่การเปลี่ยนแปลงในเชิงคุณภาพและความยั่งยืนของการท่องเที่ยวไทยเหล่านี้ไม่ได้อาศัยสมรรถนะพื้นฐานเท่านั้น หมายถึง ความสามารถใช้ความรู้พื้นฐานเพื่อนำไปปฏิบัติในเชิงทักษะ แต่ต้องอาศัยสมรรถนะที่สร้างความแตกต่าง เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาสมรรถนะที่สร้างความแตกต่าง (Functional Competencies/Personal Competencies) เป็นสมรรถนะที่ผู้ปฏิบัติมีความตั้งใจที่จะเข้าใจและพยายามค้นหาถึงความหมายของสิ่งที่ต้องการเรียนรู้หรือบางกรณีอาจไม่ต้องใช้ความพยายาม แต่บุคคลมีสมรรถนะส่วนบุคคลดังกล่าวติดตัวมาแล้ว นอกจากนั้น สมรรถนะที่แตกต่าง อาศัยแรงจูงใจภายใน (Intensive motives) ในการปฏิบัติต้องใช้วิธีการที่เป็นเหตุเป็นผล โดยมีความพึงพอใจที่จะเรียนรู้ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นการค้นหาอย่างมีความหมายโดยการวิจัยอย่างมากและจนกว่าจะเข้าใจมีความสัมพันธ์กับความรู้ที่เคยได้รับมาก่อนจนแสดงออกมาเป็นทัศนคติและพฤติกรรม (Biggs & Telfer, 1987)

จากปัญหาทางการท่องเที่ยวไทยที่กล่าวไปทั้งหมดนี้ นอกจากจะสะท้อนให้เห็นความรู้ ความเข้าใจ และทิศทางที่ถูกต้องในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ควรพัฒนาโดยเริ่มจากคนในชุมชน แล้วนั้น ยังสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดจากการขาดสมรรถนะที่แตกต่าง ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องอาศัยแรงจูงใจภายใน หรือทัศนคติของการต้องการเรียนรู้เป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดการสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามกระบวนการดังกล่าวต้องเป็นสมรรถนะที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรม ซึ่งต้องอาศัยการบูรณาการจากหลายส่วนประกอบกันเป็นองค์รวม เริ่มตั้งแต่ 1) การเห็นความสำคัญจากคณะกรรมการนโยบาย และคณะกรรมการระดับพื้นที่ 2) บทบาทและการออกแบบการจัดการของผู้นำพื้นที่ และผู้นำชุมชน กระบวนการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งการสอน (Teaching) จริยธรรม (Ethics) วิชาการหรือเนื้อหาความรู้ที่เหมาะสม (Academic) การถ่ายทอดวัฒนธรรม (Cultures) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับชุมชน และบุคคลกับสังคมประเทศ (Human Relations) การประเมินซึ่งต้องครอบคลุมทั้ง 3 ทักษะที่จำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะ กล่าวคือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย 3) การวิจัย เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

(Research) และการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน โดยสมรรถนะจะพัฒนาควบคู่กันไปทั้งสมรรถนะพื้นฐานและสมรรถนะที่สร้างความแตกต่าง สมรรถนะทั้ง 2 ประเภทจะพัฒนาตามลำดับขั้นจนเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรม เริ่มตั้งแต่ 1) การรับรู้ ซึ่งเป็นขั้นของการสนใจ รับรู้ข้อมูลและความรู้ต่างๆ 2) การตอบสนอง อาจเกิดคำถามขึ้น เพื่อทำความเข้าใจ 3) เห็นความสำคัญหรือคุณค่า เริ่มมีความเชื่อในสิ่งที่เรียนรู้ 4) จัดระบบ เพื่อการนำไปใช้ วางแผนและบูรณาการ 5) สร้างคุณลักษณะ พฤติกรรม หรือทัศนคติ แสดงออก คัดเลือกปรับตัวในการนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนำสมรรถนะของคนในชุมชนไปพัฒนานั้นซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

ดังนั้น ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการการบริหารจัดการ โดยเฉพาะเรื่องสมรรถนะของคนในชุมชน เนื่องจากปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้น ล้วนเกี่ยวข้องกับทักษะและทัศนคติของทรัพยากรบุคคลในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งทักษะและทัศนคติต่างๆ นั้น สามารถพัฒนาและปรับปรุงได้ด้วยการพัฒนาสมรรถนะที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวไทย อันเป็นสมรรถนะขั้น ซึ่งเกิดจากการผู้เรียนที่ตั้งใจจะใช้เพียงการจำความรู้ไปปฏิบัติใช้เท่านั้น โดยแรงจูงใจที่พัฒนาเป็นสมรรถนะพื้นฐานนั้นอาศัยแรงจูงใจภายนอก (Extensive Motives) โดยที่ผู้เรียนจะมีการเรียนรู้ตามที่กำหนดให้หรือตามเป้าหมายเป็นวิธีการเรียนที่จำกัดเป้าหมายที่เห็นว่าจำเป็น และใช้การจำสิ่งที่เรียนตามปกติ การระลึกแต่เหตุผลที่ถูกต้องที่ได้จากการถ่ายทอด ผู้เรียนมีความเข้าใจเฉพาะที่ต้องการ ตามวัตถุประสงค์เฉพาะด้านที่จัดให้ (Biggs & Telfer, 1987) ควบคู่ไปกับสมรรถนะที่แตกต่าง ซึ่งจะเน้นในการปลูกฝังความเชื่อ ค่านิยม เพื่อการปรับทัศนคติรวมถึงทักษะที่เฉพาะเจาะจงลงไป โดยการชี้ให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นทั้งในทางดีและทางลบเป็นการรวบรวมการเรียนรู้ผ่านการถ่ายทอดความรู้และความคิด หากสามารถเข้าใจความหมาย และเห็นคุณค่าที่ถูกต้องของสิ่งที่ทำอยู่จะช่วยให้ทัศนคติเกิดการเปลี่ยนแปลงยอมรับและปฏิบัติตาม ซึ่งตรงกับบทสัมภาษณ์จากผู้บริหารระดับกลางของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาที่เห็นความสำคัญของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะตั้งแต่ขั้นตอนการนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติของบุคลากรทางการท่องเที่ยว และข้อมูลจากด้านการท่องเที่ยวที่เล็งเห็นว่าจิตสำนึก โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อตนเอง ชุมชน จังหวัด กลุ่มจังหวัดและประเทศ ส่งผลต่อประสิทธิภาพแก่สังคมการท่องเที่ยวไทยเชิงคุณภาพอย่างยั่งยืน แต่ก็ไม่ใช้ละเลยด้านการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมเศรษฐกิจไทย หากประเทศไทยสร้างสมดุลได้นั้น การท่องเที่ยวไทยก็จะเป็นไปเพื่อการตอบสนองทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นเรื่องจำเป็น และยังคงคำนึงถึงคุณภาพบนความยั่งยืนทั้งในระดับนโยบายและลงสู่ระดับปฏิบัติการได้อย่างแท้จริง เพราะเป็นเรื่องสำคัญและควรได้รับการพัฒนาในรูปแบบที่ชัดเจนกว่าสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

6.5 ระดับกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ความแตกต่างระหว่างบุคคลส่งผลให้ผู้เรียนมีวิธีการของตนเองอันเกิดจากสภาวะแวดล้อม บุคลิกภาพ อารมณ์และสังคมของแต่ละบุคคลสิ่งที่ผู้เรียนได้รับการถ่ายทอดอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่องทั้งในห้องเรียนและในชีวิตประจำวันทำให้

3203106450

CD IThesis 5684484927 dissertation / rev: 16072562 17:54:25 / seq: 17

ผู้เรียนเกิดกระบวนการในการเรียนรู้ของตนเอง แบ่งได้ตามกลุ่มของผู้เรียนที่มีลักษณะและวิธีการที่เหมือนกันได้หลายแบบ

แนวคิดในเรื่องระดับของกระบวนการเรียนรู้ที่ Craik & Lockhart (1972) ได้เสนอว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีหลายระดับ เราสามารถเรียนรู้และจำสิ่งต่าง ๆ ที่มีความหมายกับตัวเราได้ เพราะมีการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการมากกว่าการกระตุ้นให้เรียนรู้ ความลึกของกระบวนการเรียนรู้เป็นความละเอียดของกระบวนการ การเรียนรู้แบบลึกจะทำให้เข้าใจได้ละเอียดและระลึกถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้มาก แต่ไม่ได้หมายความว่าทุกอย่างที่เรียนรู้จำเป็นต้องมีการเรียนรู้แบบลึกเสมอไป เพราะในการเรียนรู้บางเรื่องก็มีความต้องการเพียงแค่ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ และการนำไปใช้ ในขณะที่ขั้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าที่อยู่ในขั้นการเรียนรู้แบบลึกก็อาจไม่มีความจำเป็น (Cox & Clark, 1998)

ระดับของกระบวนการ (Level of Process) ในการเรียนรู้ได้มีการแบ่งระดับของกระบวนการเรียนรู้โดย Watkins (1983) ได้แยกไว้อย่างชัดเจน คือ กระบวนการเรียนรู้แบบลึก (Deeper processing) และกระบวนการเรียนรู้แบบตื้น (Surface processing) โดยกำหนดขอบเขตของงานที่ต้องเรียนรู้ แยกผู้เรียนออกได้เป็นสองกลุ่มคือ ผู้เรียนที่มีกระบวนการเรียนรู้แบบลึก คือ ผู้เรียนที่ตั้งใจที่จะเข้าใจและพยายามค้นหาถึงความหมายของสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ ส่วนผู้เรียนที่มีกระบวนการเรียนรู้แบบตื้นคือ ผู้เรียนที่ตั้งใจจะใช้เพียงการจำข้อมูลเท่านั้น Biggs and Telfer (1987) ได้อธิบายความหมายของ กระบวนการเรียนรู้แบบลึกกับกระบวนการเรียนรู้แบบตื้นไว้ว่า กระบวนการเรียนรู้แบบลึกเป็นการเรียนรู้ที่อาศัยแรงจูงใจภายใน (Intensive motivation) ในการทำงานที่ต้องใช้วิธีการที่เป็นเหตุเป็นผล โดยมีความพึงพอใจที่จะเรียนรู้ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นการค้นหาอย่างมีความหมายโดยการอ่านอย่างมากและจนกว่าจะเข้าใจมีความสัมพันธ์กับความรู้ที่เคยได้รับมาก่อน ส่วนกระบวนการเรียนรู้แบบตื้นเป็นการเรียนรู้ที่อาศัยแรงจูงใจภายนอก (Extensive motivation) โดยที่ผู้เรียนจะมีการเรียนรู้ตามที่กำหนดให้หรือตามเป้าหมายเป็นวิธีการเรียนที่จำกัดเป้าหมายที่เห็นว่าจำเป็น และใช้การจำสิ่งที่เรียนในขั้นตามปกติ การระลึกแต่เหตุผลที่ถูกต้องที่ได้จากการบรรยาย ผู้เรียนมีความเข้าใจเฉพาะที่ต้องการ ตามวัตถุประสงค์เฉพาะ ด้านความแตกต่างระหว่างกระบวนการเรียนรู้แบบลึกและแบบตื้นที่มองเห็นได้อย่างชัดเจนคือ ความลึกของกระบวนการที่ผู้เรียนจะมีทักษะการเรียนรู้ต่างกัน ซึ่ง Huang & Bonzon (1995) ได้อธิบายว่า กระบวนการเรียนรู้แบบลึก ผู้เรียนต้องค้นหาให้ชัดเจนว่ามีอะไรซ่อนอยู่ในตัวผู้เรียนมีกระบวนการ ลำดับขั้นและวิธีการคิดที่นำไปสู่วิธีการในการแก้ปัญหา ขณะที่กระบวนการเรียนรู้แบบตื้น ผู้เรียนมีการเรียนรู้อย่างกว้างๆ และได้ความเข้าใจตามที่ได้รับคำอธิบายหรือบอกกล่าว การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนี้เองเป็นตัวชี้ถึงการเรียนรู้ หรือที่เรียกว่า ผลการเรียนรู้นั่นเอง

ทฤษฎีการเรียนรู้ 4 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavioral Learning Theories) ทฤษฎีปัญญานิยม (Cognitive Learning Theories) ทฤษฎีสร้างความรู้นิยม (Constructive Learning Theories) ทฤษฎีการเชื่อมต่อ (Connective Learning Theories) หากเปรียบเทียบทั้ง 4 ทฤษฎีแล้วสามารถแยกความแตกต่างของการเรียนรู้ได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความแตกต่างของการเรียนรู้ตามลำดับขั้นจำแนกตามทฤษฎีการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้	ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม	ทฤษฎีปัญญา นิยม	ทฤษฎีสราง ความรู้นิยม	ทฤษฎีการเชื่อมต่อ
กระบวนการเรียนรู้	การเรียนรู้จาก เนื้อหา	การเรียนรู้จาก การปฏิบัติซ้ำ	การสร้างความรู้ใหม่	การสร้างความรู้ใหม่
ผลการเรียนรู้	ข้อมูลที่ถูกเก็บ บันทึกไว้ในสมอง ในรูปแบบความจำ	เกิดขึ้นเป็น กระบวนการ ทางปัญญาและ ความคิด	เกิดกระบวนการ ภายในในการ ตีความหมายและ สร้างความหมาย และองค์ความรู้	กระบวนการบูรณาการ กระบวนการคิด แนวความคิด รวมทั้งองค์ ความรู้ใหม่ และนำมา ประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนา

จากตารางที่ 6 ทฤษฎีการเรียนรู้ทั้ง 4 นั้น เป็นเหมือนลำดับขั้นในการเรียนรู้ เริ่มจากการฟัง การทำความเข้าใจ การใช้ความคิด และการนำไปประยุกต์ใช้ หากกระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นเป็นลำดับขั้นตอนจะช่วยให้องค์ความรู้ต่างๆ ถูกเก็บเป็นฐานข้อมูลไว้ได้นานและยังสามารถเกิดประโยชน์จากการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่อีกด้วย เพราะฉะนั้นบุคคลที่มีส่วนในการสร้างและพัฒนากระบวนการเรียนรู้เหล่านี้ คือ ผู้ออกแบบเนื้อหาและแนวทางของกระบวนการเรียนรู้ ผู้นำชุมชน และภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กระบวนการเรียนรู้จะถูกนำไปใช้กับคนในชุมชน และนำไปพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติของคนในชุมชนได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับการเรียนรู้และผู้ถ่ายทอดเป็นหลัก หมายถึงรวมถึง การสร้าง การใช้ และการประเมิน ดังจะเห็นได้จากคำอธิบายของ ยนต์ ชุ่มจิต (2550) ซึ่งได้กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ถ่ายทอดไว้ดังนี้

T (Teaching) การสอน หมายถึง การอบรมสั่งสอนศิษย์ให้มีความรู้ ความสามารถในวิชาการทั้งหลายทั้งปวง ซึ่งถือว่าเป็นงานหลักของครูทุกคนทุกระดับชั้นที่สอน ตามระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ.2526 ข้อ 3 กำหนดไว้ว่าผู้ถ่ายทอดต้องตั้งใจสั่งสอนศิษย์และปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยเอาใจใส่ อุทิศเวลาของตนให้แก่ศิษย์จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานมิได้ และในข้อ 6 กำหนดไว้ว่าต้องถ่ายทอดวิชาความรู้โดยไม่ปิดป้องและปิดบังอำพรางไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตนเองไปใช้ในทางที่ทุจริตหรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ จากข้อกำหนดทั้ง 2 ข้อที่นำมากล่าวนี้จะเห็นว่าหน้าที่ของผู้ถ่ายทอดที่สำคัญคือ การอบรมสั่งสอนศิษย์ การถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์ โดยเฉพาะในข้อ 3 ของระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526 นี้ ถือว่าการอบรมสั่งสอนศิษย์เป็นหน้าที่ที่สำคัญมากจะละทิ้งหรือทอดทิ้งไม่ได้เพราะถ้าหากครูละทิ้งการสอนก็คือครูละทิ้งหน้าที่ของครูซึ่งการกระทำเช่นนั้นจะมีผลต่อการเจริญเติบโตทางความคิดและสติปัญญาของศิษย์เป็นอย่างมาก กล่าวคือ ศิษย์ของครูจะไม่ได้รับการพัฒนา ความคิด ความรู้ และสติปัญญา หรือได้รับบ้างแต่ก็ไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร ดังนั้น ครูทุกคนควรตระหนักในการสอนเป็นอันดับแรก โดยถือว่าเป็นหัวใจของความเป็นครูคือการอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดีมีความรู้ในวิชาการทั้งปวง ซึ่งการที่ครูจะปฏิบัติหน้าที่ในการสอนของครูได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์นั้น ซึ่งสำคัญที่ครูต้องเพิ่มสมรรถภาพในการสอนให้แก่ตนเอง

E (Ethics) จริยธรรม หมายถึง หน้าที่ในการอบรมจริยธรรมให้แก่นักเรียนซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่หลักอีกประการหนึ่งนอกจากการสั่งสอนในด้านวิชาความรู้โดยทั่วไปนอกจากนี้ครูทุกคนจะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีจริยธรรมอันเหมาะสมอีกด้วยเพราะพฤติกรรมอันเหมาะสมที่ครูได้แสดงออกจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปลูกฝังศรัทธาให้ศิษย์ได้ปฏิบัติตาม

A (Academic) วิชาการ หมายถึง ครูต้องมีความรับผิดชอบในวิชาการอยู่เสมอ กล่าวคือ ครูต้องเป็นนักวิชาการอยู่ตลอดเวลา เพราะอาชีพของครูต้องใช้ความรู้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพ ดังนั้น ครูทุกคนต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เป็นประจำ หากไม่กระทำเช่นนั้นจะทำให้ความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมานั้นล้าสมัย ไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการใหม่ๆ ซึ่งมีอยู่มากมายในปัจจุบัน

C (Cultural Heritage) การสืบทอดวัฒนธรรม หมายถึงครูต้องมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งให้ตกทอดไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งหรือรุ่นต่อไป ซึ่งมีวิธีการที่ครูจะกระทำได้ 2 แนวใหญ่ๆ ด้วยกันคือ

1) การปฏิบัติตามวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามอย่างถูกต้องเป็นประจำ กล่าวคือ ครูทุกคนจะต้องศึกษาให้เข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติอย่างถ่องแท้เสียก่อน ต่อจากนั้นจึงปฏิบัติตามให้ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อให้ศิษย์และประชาชนทั่วไปยึดถือเป็นแบบอย่าง

2) การอบรมสั่งสอนนักเรียนให้เข้าใจในวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของไทยอย่างถูกต้อง และในขณะเดียวกันก็กระตุ้นส่งเสริมให้นักเรียนได้ประพฤติปฏิบัติตามให้ถูกต้องตามแบบฉบับอันดีงามที่บรรพบุรุษได้ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมา

H (Human Relationship) มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การมีมนุษยสัมพันธ์อันดีของครูต่อบุคคลต่างๆ ไป เพราะการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของครูยังช่วยให้สถาบันศึกษาที่ครูปฏิบัติงานอยู่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วอีกด้วย ดังนั้น ครูทุกคนจึงควรถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบอีกประการหนึ่งที่จะต้องคอยผูกมิตรไมตรีอันดีระหว่างบุคคลต่างๆ ที่ครูมีส่วนเกี่ยวข้องกับมนุษยสัมพันธ์ระหว่างครูกับบุคคลต่างๆ อาจจำแนกได้ ดังนี้

1) ครูกับนักเรียน ครูกับนักเรียนนับว่าเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกันมากที่สุดจนกระทั่งในอดีต ยกย่องให้ครูเป็นบิดาคนที่สองของศิษย์ ผู้ปกครองเมื่อส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนก็ฝากความหวังไว้กับครู กล่าวคือ มอบภาระต่างๆ ในการอบรมดูแลลูกหลานของตนให้แก่ครู ดังนั้น ครูจึงควรปฏิบัติหน้าที่ของครูให้สมบูรณ์ที่สุด และควรสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและศิษย์ให้แน่นแฟ้น ให้ศิษย์มีความรู้สึกพึงใจตลอดไปวิธีการที่ครูควรจะทำต่อศิษย์ เช่น

1.1) สอนศิษย์ให้เกิดความสามารถในการเรียนรู้ในวิชาการต่างๆ ให้มากที่สุดเท่าที่ครูจะกระทำได้

1.2) สอนให้ผู้เรียนหรือศิษย์ของตนมีความสุข เพลิดเพลินกับการเล่าเรียน ไม่เบื่อหน่ายอยากจะเรียนอยู่เสมอ

1.3) อบรมดูแลความประพฤติของศิษย์ให้อยู่ในระเบียบวินัยหรือกรอบของคุณธรรม ไม่ปล่อยให้ศิษย์กระทำชั่วด้วยประการทั้งปวง

2) ครูกับครู ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครูนับว่ามีความสำคัญมากที่สุดต่อการพัฒนาวิชาชีพครู เพราะครูกับครูที่ทำงานสอนอยู่สถานศึกษาเดียวกัน เปรียบเสมือนบุคคลที่เป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน หากสมาชิกในครอบครัวเดียวกันมีความสมานสามัคคีอันดีต่อกันแล้ว นอกจากจะทำให้การอบรมสั่งสอนนักเรียนเป็นไปอย่างมีคุณภาพแล้ว ยังช่วยให้การปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ที่นอกเหนือจากการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้ การพัฒนาสถานศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพครูก็จะดำเนินไปอย่างรวดเร็ว วิธีที่ครูควรปฏิบัติต่อครู เพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์ต่อกัน เช่น

2.1) ร่วมมือกันในการอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองดีของชาติอย่างสม่ำเสมอ

2.2) ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในทางด้านวิชาการ เช่น การแนะนำการสอน, แนะนำเอกสารหรือแหล่งวิทยาการให้

2.3) ช่วยเหลืองานส่วนตัวซึ่งกันและกันเท่าที่โอกาสจะอำนวย

3) ครูกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองนักเรียนเป็นบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการวิจัยเล่าเรียนของศิษย์และความก้าวหน้าของสถานศึกษา โรงเรียนใดที่สามารถโน้มน้าวให้ผู้ปกครองนักเรียนเข้ามาใกล้ชิดโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนนั้นจะสามารถพัฒนาได้อย่างรวดเร็วทั้งด้านคุณภาพการเรียนของนักเรียนและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสังคมรอบๆ โรงเรียน วิธีการที่ครูสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น

3.1) แจ้งผลการเรียนหรือความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบเป็นระยะ

3.2) ติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อช่วยแก้ปัญหาของศิษย์ในกรณีที่ศิษย์มีปัญหาทางการเรียน ความประพฤติ สุขภาพ

3.3) หาเวลาเยี่ยมเยียนผู้ปกครองเมื่อมีโอกาสอันเหมาะสม เช่น เมื่อได้ข่าวการเจ็บป่วยหรือสมาชิกในครอบครัวถึงแก่กรรม เป็นต้น

นอกจากครูจะต้องพยายามสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนกลุ่มบุคคลต่างๆ ดังกล่าว ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับครู และครูก็ต้องเกี่ยวข้องด้วยตลอดเวลาแล้ว ยังมีกลุ่มบุคคลอื่นๆ ที่ครูจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีด้วยอีก เช่น พระภิกษุกับบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะพระสงฆ์ในวัดซึ่งโรงเรียนตั้งอยู่จะมีส่วนช่วยให้การดำเนินงานต่างของโรงเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยมากขึ้น ส่วนประชาชนทั่วไปนั้น หากได้รับความประทับใจ เมื่อมาติดต่อกับโรงเรียนก็จะเป็นพลังอีกส่วนหนึ่งที่คอยสนับสนุนงานการวิจัยของโรงเรียนให้ก้าวหน้าต่อไป

E (Evaluation) การประเมินผล หมายถึง การประเมินผลการเรียนการสอนนักเรียนซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งของครูเพราะการประเมินผลการเรียนการสอนเป็นการวัดความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ในด้านต่างๆ หากครูสอนแล้วไม่มีการประเมินผลหรือวัดผลครูก็จะไม่ทราบได้ว่าศิษย์มีความเจริญก้าวหน้าในด้านใด มากน้อยเพียงใด ดังนั้น ครูจึงควรจะระลึกรู้เสมอว่า ณ ที่ใดมีการสอน ที่นั่นจะต้องมีการสอบ สำหรับการประเมินผลการเรียนการสอนของนักเรียนนั้น ครูสามารถใช้วิธีการต่าง ๆ ได้หลายวิธี ทั้งนี้อาจจะใช้หลายๆ วิธีในการประเมินผล ครั้งหนึ่งหรือเลือกใช้เพียงวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ในการประเมินผลการเรียนการสอนนั้นมีหลายวิธี เช่น

1) การสังเกต หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมการทำงาน การร่วมกิจกรรมกลุ่มหรือความตั้งใจในการวิจัยเล่าเรียน เป็นต้น

2) การสัมภาษณ์ หมายถึง การสัมภาษณ์เพื่อต้องการทราบความเจริญก้าวหน้าทางด้านการเรียนของนักเรียน ซึ่งอาจจะเป็นการสัมภาษณ์ในเนื้อหาวิชาการที่เรียน วิธีการเรียน หรือวิธีการทำงาน เป็นต้น

3) การทดสอบ หมายถึง การทดสอบความรู้ในวิชาการที่เรียน อาจจะเป็นการทดสอบทางภาคทฤษฎีหรือภาคปฏิบัติก็ได้ ถ้าจะให้ได้ดียิ่งขึ้นก็ควรมีการทดสอบทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในการเรียนการสอนทุกๆ วิชา

4) การจัดอันดับคุณภาพ หมายถึง การนำเอาผลงานของนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มมาเปรียบเทียบกับกันในด้านคุณภาพ แล้วประเมินคุณภาพของนักเรียนแต่ละคนว่าคนใดควรอยู่ในระดับใด

5) การใช้แบบสอบถามและแบบสำรวจ เป็นวิธีการประเมินผลการเรียนอีกแบบหนึ่งเพื่อสำรวจตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนทั้งของนักเรียน

6) การบันทึกย่อและระเบียบระเบียน เป็นวิธีที่ครูจัดบันทึกพฤติกรรมความเจริญก้าวหน้าของนักเรียนแต่ละคนไว้เป็นลายลักษณ์

7) การวิจัยเป็นรายบุคคล หมายถึง เป็นวิธีการที่นิยมใช้กับนักเรียนที่มีปัญหาเป็นรายบุคคล ปัญหาในที่นี้หมายความว่า คลอบคลุมทั้งเด็กที่เรียนเก่งและเด็กที่เรียนอ่อน รวมทั้งเด็กมีปัญหาในด้านพฤติกรรมต่างๆ ด้วย

8) การใช้วิธีสังคมมิติ เป็นวิธีการที่นิยมใช้เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเดียวกันประเมินคุณภาพของบุคคลในสมาชิกเดียวกัน เพื่อตรวจสอบดูว่าสมาชิกคนใดได้รับความนิยมสูงสุดในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายๆ ด้านก็ได้

9) การให้ปฏิบัติและนำไปใช้เป็นวิธีการที่ครูต้องการทราบพัฒนาการทางด้านทักษะหรือการปฏิบัติงานของนักเรียนหลังจากที่ได้แนะนำวิธีการปฏิบัติให้แล้ว การประเมินผลการเรียนการสอนทุกๆ วิชา ครูควรประเมินความเจริญก้าวหน้าของนักเรียนหลายๆ ด้าน ที่สำคัญ คือ

9.1) ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) คือ การวัดความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล

9.2) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) คือ การวัดความรู้สึก ค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น ความตรงต่อเวลา ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความขยันขันแข็งในการทำงาน เป็นต้น

9.3) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) คือการวัดด้านการปฏิบัติงานเพื่อต้องการทราบว่านักเรียนทำงานเป็นหรือไม่ หลังจากที่ได้ศึกษาภาคทฤษฎีแล้ว การวัดด้านการปฏิบัติงานหรือด้านทักษะนี้ ครูจะใช้มากหรือน้อยจะต้องขึ้นอยู่กับลักษณะวิชาที่สอน วิชาใดเน้นการปฏิบัติงานก็จำเป็นต้องมีการวัดด้านการปฏิบัติงานให้มาก ส่วนวิชาใดเน้นให้เกิดความงอกงามทางด้านสติปัญญา การวัดด้านการปฏิบัติงานก็จะลดน้อยลง อย่างไรก็ตาม ในการเรียนการสอนทุกๆ วิชาควรจะมีการวัดในด้านการปฏิบัติงานบ้างตามสมควร

R (Research) การวิจัย หมายถึง ครูต้องเป็นนักแก้ปัญหา เพราะการวิจัยเป็นวิธีการแก้ปัญหาและการวิจัยหาความจริง ความรู้ที่เชื่อถือได้โดยวิธีการวิจัยของครูในที่นี้อาจจะมีความหมาย

เพียงแค่มองหาสาเหตุต่างๆ ที่นักเรียนมีปัญหาไปจนถึงการวิจัยอย่างมีระบบในชั้นสูงก็ได้ สาเหตุที่ครูต้องรับผิดชอบในด้านนี้ก็เพราะในการเรียนการสอนทุกๆ วิชา ครูจะต้องพบกับปัญหาต่างๆ อยู่เสมอ เช่น ปัญหาเด็กไม่ทำการบ้าน เด็กหนีโรงเรียน เด็กที่ขบถรังแกเพื่อน และเด็กที่ชอบลักขโมย เป็นต้น พฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้ ถ้าครูสามารถแก้ไขได้ก็จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การที่ครูจะแก้ไขปัญหการเรียนการสอนให้ได้ต้องมีประสิทธิภาพนั้น ครูจะต้องทราบสาเหตุแห่งปัญหานั้น วิธีการที่ครูจะทราบสาเหตุที่แท้จริงได้ ครูจะต้องอาศัยการวิจัยเข้ามาช่วย ดังนั้น หน้าที่ของครูในการค้นคว้าวิจัยจึงเป็นงานที่ครูจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ ครูทุกคนจึงควรศึกษากระบวนการวิจัยให้มีความรู้ ความเข้าใจด้วย ขั้นตอนในการวิจัยที่สำคัญมี ดังนี้ 1) การตั้งปัญหา 2) การตั้งสมมุติฐานเพื่อแก้ปัญหา 3) การรวบรวมข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูล และ 5) สรุปผล

S (Service) – บริการ หมายถึง การให้บริการ คือ ครูจะต้องให้บริการแก่สังคมหรือบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ดังต่อไปนี้

- 1) บริการความรู้ทั่วไป ให้แก่นักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชนในท้องถิ่น
- 2) บริการความรู้ทางด้านความรู้และสุขภาพอนามัย โดยเป็นผู้ให้ความรู้หรือเป็นผู้ประสานงานเพื่อดำเนินการให้ความรู้แก่ประชาชน
- 3) บริการด้านอาชีพ เช่น ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อจัดฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นให้ประชาชนในท้องถิ่น
- 4) บริการให้คำปรึกษาหารือทางด้านการวิจัยหรือการทำงาน
- 5) บริการด้านแรงงาน เช่น ครูร่วมมือกับนักเรียนเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน
- 6) บริการด้านอาคารสถานที่แก่ผู้ปกครองนักเรียนที่มาขอใช้อาคารสถานที่ในโรงเรียนด้วยความเต็มใจ

หน้าที่และความรับผิดชอบของครูตามที่กล่าวมาข้างต้น อธิบายไว้ครอบคลุมขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการเรียนรู้จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้จากแนวคิดของ Bloom และองค์ประกอบของการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งได้แก่ ความรู้ทางวิชาการ สุนทรียศาสตร์ที่ส่งผลต่อทัศนคติ สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน และอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นของการประเมินนั้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อส่งเสริมหลักการประเมินการปฏิบัติงานและจิตสำนึกของคนในชุมชน ผู้นำชุมชนได้อย่างชัดเจน เนื่องจากการประเมินรอบด้าน และครอบคลุมทั้งทักษะในงานประจำ และทักษะที่ส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัตินโยบายลงสู่ชุมชน โดยการถ่ายทอดนโยบายรัฐลงสู่ภาคปฏิบัติเป็น 1 ในปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อจิตสำนึกของชุมชน เนื่องจากลักษณะนิสัย ค่านิยม วัฒนธรรม ความคาดหวัง ทัศนคติที่แตกต่างกันไปในแต่ละชุมชน แต่ละจังหวัดเป็นผลโดยตรงมาจากการถ่ายทอดจากผู้นำชุมชนหรือคณะกรรมการนโยบายระดับสูงขึ้นไป หากยกตัวอย่างในด้าน Human Relationships ปัจจัยที่สำคัญต่อการเรียนรู้ และการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพคือความสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและภาคีอื่นๆ ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยวทั้ง 3 ส่วนมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นลำดับ เริ่มจากความสัมพันธ์กับองค์กรที่ทำให้เกิดความรู้สึกและการแสดงออกอย่างมีความหมายในระยะต่อมา จากนั้นจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน เพื่อทำความเข้าใจถ่ายทอดนโยบาย ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และความคิดโดยตรง รวมถึงทักษะต่างๆ ในช่วง

เริ่มต้นของการนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติ และเมื่อเริ่มต้นทำงานความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับนักทอ้งเกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่จะได้รับอิทธิพลโดยตรงจากความสัมพันธ์ใน 2 ส่วนแรกเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่แสดงออกมาถึงทัศนคติและพฤติกรรมในการรับนักทอ้งเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ความหมายจากตัวอย่าง TEACHERS ดังกล่าวหากถูกเชื่อมต่อไปเป็นลักษณะวัฏจักร มีขั้นตอนการประเมินการวิจัยเข้ามาเกี่ยวข้องจะทำให้เกิดเป็นกระบวนการพัฒนาเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติอย่างถาวรได้ทางหนึ่ง

6.6 กระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

กระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งในรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรม และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงศักยภาพได้นั้นต้องอาศัยการพัฒนาจากการเรียนรู้ของมนุษย์ที่มาจากประสบการณ์ทางตรงและประสบการณ์ทางอ้อมร่วมกัน โดยที่ทัศนคตินั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่ต้องอาศัยระยะเวลา ทัศนคติจะเกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งๆ ที่เรียกว่า วัตถุ (Object) วัตถุอาจเป็นนามธรรมหรือรูปธรรมก็ได้ ทัศนคติต้องมีทิศทาง (Direction ชอบหรือไม่ชอบ) มีระดับความมากน้อย (Degree ชอบมากหรือชอบน้อย) และมีความหนาแน่น (Intensity เป็นความมั่นใจในความรู้สึกของตัวเองว่า ถูกหรือไม่แน่ใจพอหรือไม่) หากต้องการเปลี่ยนทัศนคตินั้น ควรเริ่มจากการเปลี่ยนความเชื่อเสียก่อน ทัศนคตินั้นมีโครงสร้าง (Structure) ในแต่ละทัศนคติจะมีการเชื่อมโยงเรื่องราวที่สอดคล้องกัน ถ้าเมื่อใดเรื่องราวดังกล่าวไม่สอดคล้องกันจะทำให้บุคคลนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติขึ้น (Bower and Hilgard, 1984) เช่น ร้านกาแฟที่ให้บริการในชุมชนสามารถตอบสนองความต้องการของนักทอ้งเกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี สร้างรายได้ได้มากก็จะทำให้เกิดการผันตัวจากอาชีพดั้งเดิมในชุมชนมาเป็นผู้ประกอบการร้านกาแฟหรือร้านอาหาร แต่ถ้ามีการเชื่อมโยงความสำคัญของวัฒนธรรมชุมชนและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เข้ากับความต้องการของภาครัฐและนักทอ้งเกี่ยวข้อง ความรับผิดชอบต่อประโยชน์ส่วนรวมและความเสียสละจะพัฒนาชุมชนได้ก็อาจจะมีภาพหรือทัศนคติต่อการส่งเสริมการทอ้งเกี่ยวข้องไปในอีกแง่หนึ่งได้ เหตุการณ์หรือสภาวะแวดล้อมรอบตัวบุคคลมีผลต่อการสร้างและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและพฤติกรรม เช่น โหสมเตยสามารถดึงดูดนักทอ้งเกี่ยวข้องได้มากทำให้คนในชุมชนเห็นว่าโหสมเตยสร้างรายได้เป็นอาชีพที่ควรลงทุน (ทัศนคติ) และส่งผลให้มีโหสมเตยเกิดขึ้นจำนวนมากในชุมชนเดียว (พฤติกรรม) การพัฒนาให้มีทัศนคติที่ดีและถูกต้องมีความคิดเชิงสร้างสรรค์นั้น ต้องคำนึงถึงหลักการที่ว่าคนทุกคนอาจมีความคิดทัศนคติที่เหมือนหรือต่างกันได้ การเปลี่ยนทัศนคติจึงเป็นสิ่งที่ยาก หากองค์กรใดต้องการประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพองค์กร ก็จำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรด้วยการหาเทคนิคหรือแนวทางใหม่ จัดการความแตกต่างทางความคิดและสร้างวัฒนธรรมหรือมาตรฐานใหม่ เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของคนในองค์กรให้ไปสู่สิ่งที่ดีกว่าการพัฒนาบุคลากรด้านความรู้นั้นควรให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบายขององค์กร ความรู้ด้านสายอาชีพ ความรู้เสริมที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารและความรู้ใหม่ๆ จะช่วยให้บุคคลเหล่านั้นสามารถปรับตัวให้ทันกับความก้าวหน้าทางวิทยาการ ส่วนในด้านทักษะหรือความชำนาญงานหากเน้นการพัฒนาบุคลากรให้ได้ฝึกปฏิบัติงาน ก็จะเกิดทักษะความชำนาญเพิ่มขึ้น จะทำให้บุคคลเหล่านั้นสามารถทำงานได้ดีตาม

มาตรฐาน เป้าหมายหรือตามความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำงานได้อย่างคล่องแคล่วและรวดเร็วขึ้นกว่าเดิมและมีคุณภาพที่ดีขึ้น

การพัฒนาทางด้านทักษะจะมีทั้งทักษะทางการปฏิบัติงาน ทักษะทางมนุษยสัมพันธ์ และทักษะทางการคิด ส่วนในด้านทัศนคตินั้น บุคลากรจะต้องได้รับการพัฒนาให้เกิดทัศนคติที่ดีและถูกต้องในการปฏิบัติงาน เช่น การพัฒนาจิตสำนึกและความเข้าใจในการทำงานเพื่อสาธารณะ การทำงานเป็นทีม และมีความสามัคคี (Team Work) เสริมสร้างความรู้สึกร่วมกันที่ถูกต้องในการทำงาน (Work Attitude) สร้างเสริมจิตสำนึกที่ถูกต้องในการให้บริการแก่ประชาชน (Sense of Service) และทัศนคติในการพัฒนาตนเอง (Self-Development) ให้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมต่อตำแหน่งหน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่ และตื่นตัวตลอดเวลาในการเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งพัฒนาทางด้านจิตใจควบคู่กันไปด้วย (Fogarty and Pete, 2006) ปัจจุบันองค์กรต่างๆ มุ่งพัฒนาสู่การเป็นองค์กรการเรียนรู้ (Learning Organization) องค์กรยังมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาบุคลากร เนื่องจากความสามารถในการเรียนรู้ของบุคลากรในองค์กรหนึ่งเป็น 1 ในเงื่อนไขแห่งความสำเร็จขององค์กรนั้น และเป็นวิธีการที่ทำให้องค์กรมีความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน (Competitive Advantage) หรือมีสมรรถนะในการพัฒนาเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง และส่งผลต่อการพัฒนาสังคม และประเทศชาติ ตามลำดับ

การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญในเชิงปัจจัย ที่เป็นเหตุและผลให้เกิดการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงในองค์กรได้ ดังนี้ 1) ทำให้มีนวัตกรรม (Innovation) เข้ามาใช้ในองค์กรอันจะเป็นตัวกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในองค์กร เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีการปรับเปลี่ยนรวดเร็วในทันทีไม่ได้หมายถึงนวัตกรรมในเชิงวัตถุเท่านั้น แต่ยังรวมถึงนวัตกรรมทางการจัดการความรู้ การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ วิธีในการพัฒนาบุคลากร แนวทางใหม่ เป็นต้น 2) ก่อให้เกิดการเผยแพร่รวมนวัตกรรมนั้น ให้เป็นที่เข้าใจและยอมรับไปปฏิบัติในวงกว้างขององค์กร และเป็นต้นแบบนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กรที่มีความใกล้เคียงกัน หรืออยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน 3) กระตุ้นบุคลากรให้เตรียมความพร้อมด้านสมรรถนะ ความรู้ ความสามารถ ทัศนคติ ในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงขององค์กรทั้งในระดับนโยบาย กลยุทธ์ในการดำเนินงานโครงสร้างการจตุการ ระบบการทำงาน การสร้างนวัตกรรม การเผยแพร่รวมนวัตกรรม และการสร้างความพร้อมในการใช้นวัตกรรม เพื่อเพิ่มคุณค่าให้แก่บุคลากรในองค์กรโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคแห่งสังคมฐานความรู้ (Knowledge-Based Society) ยุคที่องค์กรต้องการบริหารจัดการความรู้ (Knowledge Management) การเพิ่มคุณค่าและใช้คุณค่าที่มีอยู่และเพิ่มขึ้นของบุคลากรให้เป็นประโยชน์ต่อการเติบโตขององค์กรและสังคม

การพัฒนาบุคลากรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อปัจจุบันและอนาคตของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและการบริการ ทั้งนี้วิธีการที่จะช่วยให้บุคลากรในชุมชนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ มีหลายวิธีและหลายรูปแบบ โดยทั่วไปแล้วการพัฒนาบุคลากรมีแนวทางหลักในการดำเนินการ 3 แนวทาง คือ

1) การให้การวิจัยการเรียนรู้ (Education/Learning) การให้การวิจัยเป็นเครื่องมือและกระบวนการอย่างต่อเนื่องที่จะช่วยให้บุคลากรมีความเจริญงอกงามปรับตัวได้ ดำเนินชีวิตดี และมีความเปลี่ยนแปลงในทางที่พึงประสงค์ซึ่งอาจเป็นการวิจัยที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติในวิถีชีวิต การทำงาน

การวิจัยในระบบ การวิจัยนอกระบบ และการวิจัยในระบบ ตลอดจนการวิจัยทั้งภายในและต่างประเทศในการพัฒนาบุคลากรขององค์กร การให้การวิจัยอาจทำได้โดยการลงทุน หรืออนุญาตให้บุคลากรไปศึกษาต่อในหลักสูตร ระยะสั้น ระยะกลาง และการให้ไปศึกษาในระดับที่สูงขึ้นจึงเป็นการลงทุนที่สำคัญทั้งขององค์กรและบุคลากร

2) การฝึกอบรม (Training) การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้บุคลากรได้เรียนรู้ และเสริมสร้างทักษะ ความชำนาญ ทักษะคิด โดยมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งในการยกมาตรฐาน การปฏิบัติงานในหน้าที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ขณะเดียวกันก็มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และทัศนคติในการปฏิบัติงานของบุคคล โดยในการจัดการฝึกอบรมนั้น มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้บุคลากรมีสมรรถนะ ความรู้ ความชำนาญที่จะเป็นต่อความต้องการขององค์กร โดยปกติเป้าหมายของการฝึกอบรมได้แก่

(1) การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจนโยบาย แผนงาน วัตถุประสงค์ เป้าหมายขององค์กร ตลอดจนบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรในแต่ละระดับ

(2) การให้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงานที่ดีที่สุด เพื่อแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ผ่านมา

(3) การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการปฏิบัติงานโดยมีส่วนร่วม

(4) การลดความสิ้นเปลือง ป้องกันอุบัติเหตุ และการสูญเสียในการปฏิบัติงาน

(5) การพัฒนาระบบงาน ระบบบริหาร และพัฒนาองค์กรโดยมีส่วนร่วม

(6) การเตรียมความพร้อมของบุคลากร เพื่อรองรับการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ บทบาท และภารกิจขององค์กร

(7) การฝึกฝนบุคลากรให้คุ้นเคยกับเทคโนโลยี เทคนิค อุปกรณ์ และวิทยาการสมัยใหม่ ที่จะประยุกต์ใช้ให้เกิดความก้าวหน้า

3) การพัฒนาบุคลากร (Employee Development) การพัฒนาการดำเนินการด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อเพิ่มและขยายโลกทัศน์สำหรับการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนทั้งในงานและในสังคมส่วนรวมให้แก่บุคลากร ซึ่งรวมถึงการมอบหมายงานพิเศษการสอนงานการให้คำปรึกษา แนะนำ การเป็นพี่เลี้ยง การหมุนเวียนหน้าที่ การจัดการทัศนศึกษาดูงานการมอบหมายให้ประชุมแทนและการมอบหมายให้เข้าร่วมกิจกรรมสังคมอื่นๆ ซึ่งวิธีการต่างๆ ดังกล่าวหากเลือกใช้ผสมผสานกันกับ 2 แนวทางข้างต้น ก็จะช่วยทำให้ระบบการพัฒนาทัศนคติของบุคลากรมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรสามารถทำได้หลายวิธี (Fogarty and Pete, 2006) ดังนี้

(1) การนิเทศงาน เป็นการให้คำแนะนำแก่บุคลากรเกี่ยวกับงานโดยผู้บริหารหรือหัวหน้าหน่วยงานภายในองค์กร เพื่อให้การดำเนินงานได้ผลดียิ่งขึ้น หรือจัดการนิเทศงานเมื่อพบว่าบุคลากรประสบปัญหาในการปฏิบัติงาน

(2) การให้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการให้คำชี้แนะหรือกระตุ้นจากผู้บริหาร เช่น การจัดสัมมนาวิชาการในองค์กร การอ่านตำรา หรือนิตยสารทางวิชาการ การค้นคว้าหรือวิจัย เป็นต้น

(3) การฝึกอบรม เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงควรส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรม เช่น มีการเปลี่ยนแปลงระบบการทำงาน โดยการนำเอาเทคโนโลยีใหม่เข้ามาใช้ช่วยประหยัดแรงงาน และเวลาในการปฏิบัติงาน

(4) การสัมมนาทางวิชาการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ แนวความคิดของบุคลากร

(5) การให้ไปศึกษาดูงานทั้งภายในและภายนอกประเทศตามความเหมาะสมเพื่อจะ ได้เกิดแนวคิดในการเปรียบเทียบระหว่างองค์กรภายนอกอื่น

(6) การให้ไปศึกษาต่อองค์กรควรส่งเสริมให้บุคลากรไปศึกษาต่อ เพราะการที่ บุคลากรมีวุฒิสูงขึ้น ช่วยให้เกิดความมั่นใจในตัวเองจะเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงานมากขึ้น และยังเป็น โอกาสให้บุคลากรนั้นได้ตำแหน่งหรือเงินเดือนเพิ่มตามความสามารถอีกด้วย

โครงการบัณฑิตศึกษาเทคโนโลยีการบริหาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2556) ได้ สสำรวจประเภทของกระบวนการเรียนรู้ที่คนส่วนใหญ่มีความต้องการและพึงพอใจ เพื่อมุ่งให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงและพัฒนาในทางที่ดีขึ้น ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 กระบวนการเรียนรู้ที่ตรงตามความต้องการและความพึงพอใจของบุคลากร

วิธีการฝึกอบรม	คิดเป็นเปอร์เซ็นต์
1. ทักษะศึกษา	18.10%
2. แบบสื่อวีดิทัศน์	17.24%
บทบาทสมมุติ	17.24%
3. กรณีศึกษา	14.65%
4. การบรรยาย	12.06%
การสังเกต	12.06%
5. อบรมโดยใช้คอมพิวเตอร์	4.34%
การเรียนรู้แบบ E-Learning	4.31%
รวม	100%

ที่มา: โครงการบัณฑิตศึกษาเทคโนโลยีการบริหาร, 2556

กล่าวโดยสรุปของตอนที่ 6 สมรรถนะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความสามารถในการพัฒนาของ บุคคล และองค์กร ที่ต้องได้รับการกำหนดและพัฒนาสมรรถนะเหล่านั้นอย่างเป็นขั้นเป็นตอน โดยสมรรถนะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนสมรรถนะระดับองค์กร และสมรรถนะระดับปัจเจกบุคคล การจัดการและการพัฒนาจะต้องอาศัยสมรรถนะทั้ง 2 ระดับในการขับเคลื่อนองค์กร ชุมชน และ ประเทศ การกำหนดสมรรถนะที่ชัดเจนจะนำไปสู่ทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจนอย่างต่อเนื่องและตรงกับ ลักษณะงาน ลักษณะองค์กร และลักษณะชุมชน โดยการพัฒนากการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของพื้นที่

ชุมชนเกาะหมากที่ประสบความสำเร็จและได้รับการเป็นพื้นที่ต้นแบบในการลดปริมาณคาร์บอนต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน การตระหนักถึงผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบในการพัฒนา จึงทำให้คนในชุมชนเกาะหมากเป็นแรงผลักดันหลักในการขับเคลื่อนชุมชนเกาะหมากสู่ชุมชนต้นแบบคาร์บอนต่ำ และต้องได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์ การพัฒนาตนเองและการพัฒนาต่อยอดอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น คนในชุมชนพื้นที่เกาะหมากจึงเป็นต้นแบบในการถอดบทเรียนและสมรรถนะในการจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมสมรรถนะเหล่านั้นอย่างเหมาะสมต่อไป

ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อวิจัยเรื่อง “แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ” โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้ 1) วิเคราะห์บริบทและสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ 2) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และ 3) เสนอแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ผู้วิจัยได้แบ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 2 กลุ่ม เพื่อจะเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการประยุกต์ใช้ร่วมกับแนวคิด ทฤษฎีในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) กลุ่มงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ และแนวทางในการส่งเสริมสมรรถนะในวิชาชีพ และ 2) กลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้มาพัฒนาสู่การเปลี่ยนแปลง การนำกลยุทธ์ของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำไปปฏิบัติ

กลุ่มงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะ และแนวทางในการส่งเสริมสมรรถนะในวิชาชีพ

งานวิจัยในที่วิจัยในเรื่องการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากร พบว่า งานวิจัยของเกศรา สุกเพชร (2552) ที่วิจัยการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรด้านโลจิสติกส์: กรณีศึกษาพนักงานขับรถสำหรับสาขาขนส่งสินค้าและขนส่งโดยสาร ในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า ขีดความสามารถในการปฏิบัติงานของพนักงานขับรถขนส่งสินค้าและขนส่งโดยสารที่เอื้อต่อความสามารถในการบริการ และการแข่งขันขององค์กรในอุตสาหกรรมขนส่งมี 10 ด้าน จำแนกเป็นขีดความสามารถหลัก 4 ด้าน คือ ความรู้เกี่ยวกับการขับรถอย่างปลอดภัย ความรู้เกี่ยวกับสินค้าและบริการขององค์กร ทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร ทักษะการให้บริการลูกค้า และขีดความสามารถเฉพาะตำแหน่งพนักงานขับรถ 6 ด้าน คือ ความรู้เกี่ยวกับการจัดตารางเวลาและรูปแบบการขนส่งที่เหมาะสม ความรู้เกี่ยวกับถนนและเส้นทางขนส่ง ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบขนส่งทางถนน ทักษะการขับรถอย่างปลอดภัย ทักษะการใช้และจัดการอุปกรณ์และเครื่องมือประจำรถ และทักษะในการจัดลำดับความสำคัญของงานให้เสร็จในเวลาที่กำหนด โดยมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากร กลุ่มพนักงานขับรถขนส่งสินค้าและขนส่งโดยสารเขตภาคเหนือตอนบน คือ ด้านความรู้เกี่ยวกับการขับรถอย่างปลอดภัย ทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร ทักษะในการให้บริการลูกค้า ความรู้เกี่ยวกับการจัดตารางเวลาและรูปแบบการขนส่งที่เหมาะสม ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบขนส่งทางถนน ทักษะการขับ

3203106450

CD :Thesis 5684484927 dissertation / rev: 16072562 17:54:25 / seq: 17

รได้อย่างปลอดภัย และทักษะในการจัดลำดับความสำคัญของงานให้เสร็จในเวลาที่กำหนดเป็นความสามารถที่พนักงานขับรถมีช่องว่างความสามารถหนึ่งระดับ และปัจจัยที่มีผลต่อขีดความสามารถที่จำเป็นในการปฏิบัติงานขับรถขนส่งสินค้าและขนส่งโดยสารภาคเหนือตอนบน พบว่า การศึกษาในระบบ ประสบการณ์ฝึกอบรม ประเภทรถที่ขับขี่ และลักษณะสภาพในการทำงาน ส่วนปัจจัยการรับรู้ความสามารถของตนเพื่อพัฒนาขีดความสามารถ ทักษะติดต่อสิ่งแวดล้อมในการทำงาน และความพึงพอใจในงาน การเรียนรู้เพื่อพัฒนาขีดความสามารถ และบุคลิกภาพส่วนบุคคล

นอกจากนี้ ในด้านแนวทางในการส่งเสริมสมรรถนะในวิชาชีพ โครงการวิจัยของเกศรา สุกเพชร และคณะ (2559) ได้วิจัยแนวทางในการพัฒนาสถาบันมาตรฐานวิชาชีพในอุตสาหกรรมโรงแรมที่สอดคล้องกับสมรรถนะข้อตกลงยอมรับร่วมกันในคุณสมบัติของบุคลากรวิชาชีพการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่า ระบบมาตรฐานสมรรถนะอาชีพของบุคลากรวิชาชีพการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การศึกษาประเด็นการจัดสมรรถนะอาชีพของบุคลากรโรงแรม 4 แผนก คือ แผนกส่วนหน้า แผนกแม่บ้าน แผนกอาหาร และแผนกอาหารและเครื่องดื่ม โดยมีสมรรถนะหลัก (Core competencies) ที่สอดคล้องกับข้อตกลงยอมรับร่วมกันในคุณสมบัติของบุคลากรวิชาชีพการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 5 สมรรถนะ คือ 1) ปฏิบัติตามแนวทางการรักษาสิ่งแวดล้อม (Comply with environmental protection guidelines) 2) รักษาและแสดงถึงลักษณะความเป็นไทย (Preserve and present Thainess)

ส่วนสมรรถนะทั่วไป (Generic competencies) มีผลการศึกษาแยกตามแผนก คือ แผนกส่วนหน้า เห็นว่า ข้อตกลงยอมรับร่วมกันในคุณสมบัติของบุคลากรวิชาชีพการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีความเหมาะสม ยกเว้นสมรรถนะเรื่องการปฏิบัติงานธุรการทั่วไปได้ การบริหารจัดการและแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานการณ์ต่างๆ นั้น ควรจัดเป็นสมรรถนะตามหน้าที่ แผนกแม่บ้าน พบว่า สมรรถนะเรื่องการสื่อสารทางโทรศัพท์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานธุรการทั่วไปได้ การสื่อสารภาษาอังกฤษได้ในระดับปฏิบัติการพื้นฐาน การส่งเสริมการบริการสินค้าและการต้อนรับ การบริหารจัดการและแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานการณ์ต่างๆ ตลอดจนการใช้เครื่องมือทางธุรกิจและเทคโนโลยีทั่วไป ควรจัดสมรรถนะในข้อดังกล่าวเป็นสมรรถนะตามหน้าที่ (functional competency) แผนกอาหาร พบว่า สมรรถนะทั่วไปเรื่องการส่งเสริมการบริการสินค้าและการต้อนรับ การรับสินค้าและจัดเก็บสินค้าตามระเบียบอย่างปลอดภัย การเตรียมอาหารและจัดเก็บอาหารอย่างถูกสุขลักษณะ รวมถึงการใช้เทคนิคประกอบอาหารทางการค้าเบื้องต้น ควรจัดเป็นสมรรถนะตามหน้าที่ แผนกอาหารและเครื่องดื่ม ในเรื่องการปฏิบัติงานธุรการทั่วไปได้ การสื่อสารภาษาอังกฤษได้ในระดับปฏิบัติการพื้นฐาน การส่งเสริมการบริการสินค้าและการต้อนรับ การรับสินค้าจัดเก็บสินค้าตามระเบียบอย่างปลอดภัย การรับคำร้องเรียนและแก้ปัญหาคำร้องเรียนของลูกค้า การดำเนินธุรกรรมทางธุรกิจสำหรับรายการบริการ การดำเนินการประสานงานระหว่างห้องครัวและพื้นที่บริการ การจัดเตรียมอาหาร และเครื่องดื่มไว้บริการ ตลอดจนการมีความรู้ด้านการพัฒนาและรักษาอาหารและเครื่องดื่ม ควรจัดเป็นสมรรถนะตามหน้าที่ (functional competency)

กลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้มาพัฒนาสู่การเปลี่ยนแปลง การนำกลยุทธ์ของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำไปปฏิบัติ

งานวิจัยที่นำกระบวนการเรียนรู้มาพัฒนาสู่การเปลี่ยนแปลงที่เห็นชัดเจน พบว่า งานวิจัยของ รมย์ฤดี เวสน์ (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง และทฤษฎีการเห็นคุณค่าในตนเองเพื่อเสริมสร้างจิตบริการสำหรับพนักงานด้านการท่องเที่ยว” โดยได้วิเคราะห์ความต้องการเรียนรู้ด้านจิตบริการของพนักงานด้านการท่องเที่ยว (สายการบิน) และสร้างรูปแบบการฝึกอบรมทางการวิจัยนอกระบบโรงเรียน โดยนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานทางการบิน ผู้มีหน้าที่ให้บริการแก่ผู้โดยสารจาก 4 กลุ่มงาน ได้แก่ พนักงานสำรองที่นั่ง พนักงานบัตรโดยสาร พนักงานต้อนรับภาคพื้นและพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน จำนวน 49 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองเข้าร่วมฝึกอบรมด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้น และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการอบรมตามที่ด้านการท่องเที่ยวจัดอบรมให้แก่พนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการ ผู้วิจัยใช้การวิจัยกึ่งทดลองแบบ 2 กลุ่มทดสอบก่อนและทดสอบหลังการฝึกอบรม โดยมีการติดตามผลหลังสิ้นสุดการอบรมเป็นเวลา 1 เดือนและนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์เปรียบเทียบ ผลการวิจัยพบว่า 1) พนักงานทางการบินมีความต้องการเรียนรู้ด้านจิตบริการ อันประกอบด้วยด้านความรู้ธุรกิจการบิน ด้านการพัฒนาศักยภาพการบริการ และด้านการพัฒนาตนเอง 2) รูปแบบการฝึกอบรมมี 3 องค์ประกอบ คือ หลักการ การวางแผน และกระบวนการ เพื่อนำสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นได้

ในด้านของการวิจัยการนำกลยุทธ์ของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำไปปฏิบัติโดยงานวิจัยของ Yang (2015) ได้วิจัยเรื่อง “Implementation Strategies of Low-Carbon Tourism” พบว่า เมืองในประเทศจีนกำลังเผชิญกับมลภาวะทางสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรงจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อมจึงกลายเป็นปัญหาที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับทรัพยากรธรรมชาติ การดำเนินงานของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปกป้องทรัพยากรสิ่งแวดล้อม พบว่า มาตรการหลักในการนำคาร์บอนต่ำไปใช้กับการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ประการ คือ 1) เพื่อเสริมสร้างกลไก รัฐบาลและกรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการเพื่อกำหนดระบบที่เหมาะสมและกลไกในการกำกับดูแลอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว 2) เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำควรมีเกณฑ์ในการกำหนดการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมีตัวชี้วัดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ ความสามารถในการกำจัดของเสีย การจัดการขนส่งสาธารณะ และมีการประเมินด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี 3) การส่งเสริมในการเผยแพร่การรับรู้การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวรับรู้และปรับพฤติกรรมการเดินทาง

ในด้านของการวิจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำโดยงานวิจัยของ Huang & Deng (2011) ได้วิจัยเรื่อง “The Model of Developing Low-Carbon Tourism in the Context of Leisure Economy” พบว่า รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) ทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืนจะต้องคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายสูงสุดที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและเป็นประโยชน์ การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำจึงเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ควรจะเป็นไปตามการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้วยวิธีการ

3203106450

CD IThesis 5684484927 dissertation / rev: 16072562 17:54:25 / seq: 17

ควบคุมการปล่อยคาร์บอนในระดับที่เหมาะสมด้วยเทคโนโลยีคาร์บอนต่ำ การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องส่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างครอบคลุม และ2) รูปแบบในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ คือ การลดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ด้วยวิธีการดังนี้ (1) สร้างแหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ประการแรก การวางแผนและออกแบบพื้นที่ และการพัฒนาด้านพลังงานทดแทน ประการที่สอง การดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและกำหนดปริมาณคาร์บอนต่ำ ประการที่สาม ทำให้เกิดการประยุกต์ใช้แหล่งพลังงานสะอาด เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม เป็นต้น และประการที่สี่ ใช้เทคโนโลยีในการสร้างแหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เช่น พิพิธภัณฑ์คาร์บอนต่ำ สวนสาธารณะ การสาธิตอุตสาหกรรมคาร์บอนต่ำ (2) การจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ โครงสร้างพื้นฐานของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เช่น การขนส่ง ถนน สุขาภิบาล ที่จอดรถ ศูนย์กระจายสินค้า การจัดหาแหล่งพลังงานเพื่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เป็นต้น สิ่งอำนวยความสะดวกด้านบริการของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เช่น โรงแรมที่พัก ร้านอาหาร แหล่งช้อปปิ้ง และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจแบบคาร์บอนต่ำ (3) ส่งเสริมการบริโภคการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ เน้นการลดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การขนส่ง การจัดทริปและเส้นทางการท่องเที่ยวเป็นมิตรกับธรรมชาติ โดยวิธีที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมการบริโภคการท่องเที่ยวที่มีคาร์บอนต่ำ คือ การใช้การชดเชยคาร์บอน โดยส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวปลูกต้นไม้ เป็นต้น และ(4) บำรุงรักษาสภาพแวดล้อมการท่องเที่ยวของการกักเก็บคาร์บอน เป็นรูปแบบการทำงานร่วมกันของรัฐบาล องค์กรเอกชน ชุมชน และนักท่องเที่ยวในการเก็บคาร์บอน เพื่อที่จะทำให้สภาพแวดล้อมที่กลมกลืนกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำรัฐบาลควรจัดทำกลไกในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ

ตอนที่ 8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เริ่มจากยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี เน้นไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนายั่งยืนของสหประชาชาติ 17 เป้าหมาย โดย “สมรรถนะ หรือ ชีตความสามารถ” เป็นประเด็นหนึ่งที่มีความสอดคล้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการที่เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นการพัฒนารูปแบบหนึ่งที่จะเกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริง ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากจึงได้รับความสนใจในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่เริ่มจากชุมชนและคนในชุมชน โดยเฉพาะชุมชนที่อาศัยวิถีชีวิต เอกลักษณะชุมชน วัฒนธรรม ภูมิปัญญา การแต่งกาย อาหาร ลักษณะที่ตั้งของชุมชน ลักษณะทางกายภาพทางภูมิศาสตร์ ความอุดมสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรมาเป็นตัวกำหนดในการสร้างการจูงใจและดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

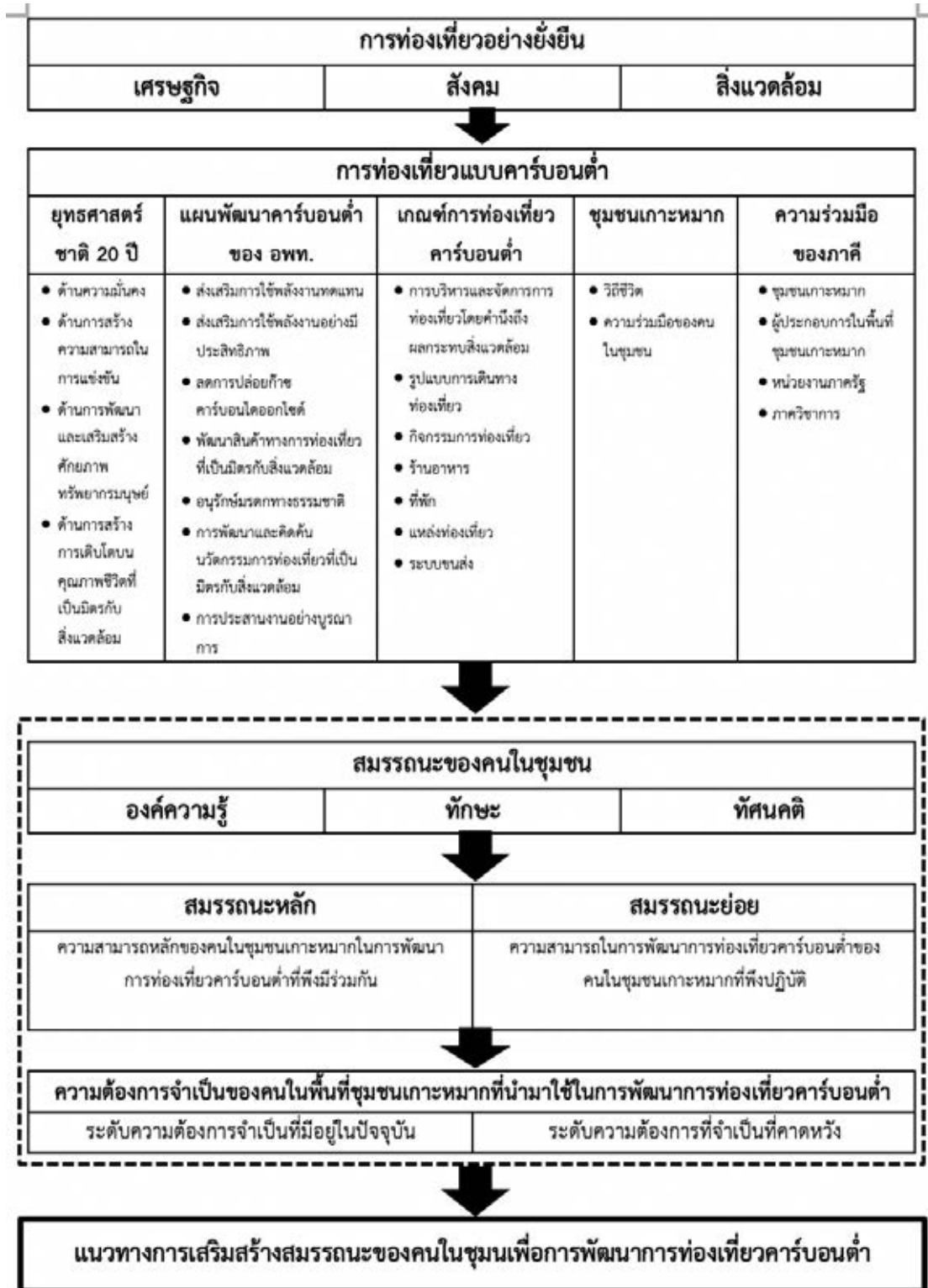
ในการวิจัยครั้งนี้จึงได้วางกรอบในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อทำให้เห็นภาพรวมของกระบวนการค้นหาคำตอบตามแนวคิด ทฤษฎี อย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้

กรอบการวิจัยบริบทและสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเริ่มจากกรอบการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิต้านทาน และยั่งยืน เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการบริโภคและผลิตที่ยั่งยืน และเป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น ร่วมกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยวิธีการศึกษาเอกสารประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากจากประสบการณ์และสถานการณ์เชิงประจักษ์ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์สมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมากที่เป็นรูปธรรม

ส่วนของการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ผู้วิจัยใช้กรอบการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากผลการวิจัยวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ 1 ร่วมกับแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ ในการนำประเด็นสู่การตั้งข้อคำถามในแบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นที่มีในปัจจุบันและความคาดหวังที่ต้องการพัฒนามากที่สุด โดยพิจารณาสมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อยที่มีความเชื่อมโยงของข้อมูลและผลการวิจัยต่อการพัฒนาสมรรถนะคนในชุมชนเกาะหมากในการนำไปสู่การเสนอแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำโดยนำเสนอแนวทางการพัฒนา กิจกรรมในการพัฒนา และตัวชี้วัดในกิจกรรมตามข้อเสนอแนะทางที่สามารถพัฒนาเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาพื้นที่เกาะหมาก หมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่มีศักยภาพที่ยังคงเสน่ห์และอัตลักษณ์ของแนวคิดและการปฏิบัติได้จริงเอาไว้และสามารถนำแนวคิดดังกล่าวไปพัฒนาปรับใช้กับพื้นที่การท่องเที่ยวอื่นๆ ต่อไปได้ กรอบแนวคิดของการวิจัยดังแผนภาพที่ 12

3203106450

แผนภาพที่ 13 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ” มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อวิเคราะห์บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ 2) เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) กล่าวคือ การผนวกรวมการวิจัยสองรูปแบบ คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เข้าด้วยกัน (Creswell & Plano, 2007: 206) การวิจัยแบบผสมวิธีในการวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการผสมผสานแบบขั้นตอนเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Design) ซึ่งนำผลจากการวิจัยทั้ง 2 วิธีมาตีความ (Interpretation) ร่วมกัน โดยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (Individual Indepth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเขตพื้นที่ที่ศึกษา และการวิจัยเชิงปริมาณใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อหาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) โดยนำผลสำรวจและสัมภาษณ์มาเสนอเพื่อกำหนดเป็นแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เพื่อวิเคราะห์สมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

ตอนที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

ตอนที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

ตอนที่ 1 วิเคราะห์บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

การกำหนดวิธีวิจัยตอนที่ 1 เพื่อตอบคำถามวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการศึกษาเอกสาร (Documentary Study) สัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม (จากกลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง) โดยดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาเอกสาร (Documentary Study) แบ่งออกการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1) การศึกษาเอกสาร เป็นระยะแรกในการศึกษารอบยุทธศาสตร์ นโยบาย แผนงานที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมรรถนะของทรัพยากรมนุษย์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ นำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยศึกษาทั้งเอกสารปฐมภูมิ (Primary source) และเอกสารทุติยภูมิ (Secondary source)

เอกสารภาษาไทย ได้แก่

- 1) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals)
- 2) ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)
- 3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)
- 4) ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560 – 2564)
- 5) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564)
- 6) แผนพัฒนาพื้นที่พิเศษจังหวัดตราด (พ.ศ. 2561-2565)
- 7) แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในประเทศไทย
- 8) แนวคิดในเรื่องสมรรถนะจากเอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย บทความวิชาการ และวารสารต่างๆ

เอกสารภาษาต่างประเทศ ได้แก่

- 1) แนวคิดในเรื่อง สมรรถนะ (Competencies) ของ David C. McClelland
- 2) ความรู้ในเรื่องสมรรถนะของคนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำระดับสากล

2) การคัดเลือกเอกสาร โดยพิจารณาความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของเอกสารซึ่งใช้กรอบแนวคิดของ Deobold & William (1962: 163-173) มีเกณฑ์การพิจารณา 2 เกณฑ์ คือ เกณฑ์การพิจารณาภายนอก (External Criteria) โดยพิจารณาจากความน่าเชื่อถือ 4 ประเด็น ได้แก่ แหล่งที่มาของเอกสาร ผู้เขียนเอกสาร วัตถุประสงค์ และเนื้อหาข้อมูลของเอกสาร และเกณฑ์การพิจารณาภายใน (Internal Criteria) พิจารณาจาก 4 ประเด็น ได้แก่ ความเชี่ยวชาญของผู้เขียน แหล่งอ้างอิง ข้อเท็จจริงของเนื้อหาสาระ และเนื้อหาสาระสื่อความชัดเจนมีความหมายตรงประเด็น

3) การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารนำมาวิเคราะห์โดยการจำแนกประเภทข้อมูล (Typological Analysis) กล่าวคือ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนซึ่งจัดทำระบบข้อมูลตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้วยการวิเคราะห์คำหลัก (Domain Analysis) หมายถึง การจำแนกจัดกลุ่มคำชุดหนึ่งให้อยู่ภายใต้คำอีกชุดหนึ่งเป็นการจัดกลุ่มคำชุดหนึ่งให้อยู่ร่วมกันโดยอาศัยลักษณะความสัมพันธ์บางอย่างของคำแต่ละคำที่นำมาใช้จัดกลุ่ม (สุภางค์ จันทวานิช, 2540: 74-90; รัตนะ บัวสนธ์, 2551: 197-219)

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ (ที่ต่อเนื่องจากส่วนที่ 1) ดังนี้

4) การคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) (รายละเอียดดังภาคผนวก ข) จำนวน 15 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ และความเชี่ยวชาญในประเด็นการศึกษาโดยตรง (Yin, 2011: 87-88) จำแนกผู้ให้ข้อมูลหลักเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มผู้ประกอบการ ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มบริษัทนำเที่ยว โรงแรมและรีสอร์ท ภัตตาคารร้านอาหาร และการคมนาคมขนส่ง (2) กลุ่มผู้นำจากภาครัฐและองค์กรต่างๆ ทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค และ (3) กลุ่มคนในชุมชนเกาะหมาก รวมถึงเจ้าของพื้นที่ และประชากรในพื้นที่

5) การสร้างแบบสัมภาษณ์กลุ่ม กำหนดข้อคำถามจากกรอบแนวคิดการวิจัย และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารในหัวข้อที่ 1 ซึ่งจะมีการตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามในการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุม เนื้อหาครบถ้วน ข้อคำถามถูกต้องและเหมาะสม ตรงตามโครงสร้าง และภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูล รวมถึงมีการนำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นชอบแล้วไปทดลองสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมอีกครั้ง

6) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักในหัวข้อที่ 4 แบ่งขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำการการสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นรายบุคคล (Indept Interview) จำนวน 9 คน โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบก้อนหิมะ (Snowball Sampling) เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักแนะนำผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์และความชำนาญโดยตรงในการพัฒนาสรณะของคนในพื้นที่เกาะหมากที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

ขั้นตอนที่ 2 จัดการสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) เพื่อหาข้อสรุปจากผลการสัมภาษณ์ในขั้นตอนที่ 1 ในการสรุปประเด็นผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 สมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำ จำนวน 15 คน

สาเหตุที่ใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นรายบุคคล และการสัมภาษณ์กลุ่ม เนื่องจากต้องการเข้าถึงข้อมูลที่มาจากการนำประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลในชุมชน ที่มีต่อสมรรถนะในการพัฒนาชุมชนในเรื่องการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เพื่อนำประเด็น มาวิเคราะห์และสร้างแบบสอบถามในขั้นตอนการวิจัยตอนที่ 2 เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ในเรื่องสมรรถนะหลักและสมรรถนะย่อยที่แท้จริง

แนวคำถามของแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ในการสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นรายบุคคล โดยผู้วิจัยจะใช้แนวประเด็นคำถามหลักทั้งหมด 12 ข้อ เป็นแนวทางดำเนินการสัมภาษณ์ลักษณะของคำถามจะเป็นคำถามปลายเปิด หากพบประเด็นที่มีความเฉพาะเจาะจงหรือเชิงลึก ผู้วิจัยจะทำการสอบถามลึกลงไปในประเด็นนั้นๆ จนพบความสมบูรณ์ของคำตอบที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่

- 1) ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับชุมชนคาร์บอนต่ำ (Knowledge)
- 2) ใครเป็นผู้วางแผนวิธีการดำเนินการเพื่อพัฒนาชุมชนคาร์บอนต่ำ
- 3) ใครเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำบ้าง
- 4) ใครมีบทบาทและหน้าที่อย่างไรบ้างในการดำเนินการ ภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรมหาชน สถานศึกษา ผู้อยู่อาศัย ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว
- 5) คนในชุมชนใช้วิธีการใดในการริเริ่ม สร้างความร่วมมือ และพัฒนาจิตสำนึก จนถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ
- 6) กิจกรรมเพื่อชุมชนคาร์บอนต่ำมีอะไรบ้าง ใช้เวลาในการทำความเข้าใจ และปฏิบัติได้จริงนานเท่าไร โดยใครเป็นผู้ขับเคลื่อน (Skills)
- 7) อะไรเป็นจุดเด่นของคนในชุมชนเกาะหมากนี้
- 8) ปัจจุบันคนในชุมชนมีความสามารถในการปฏิบัติงานต่อบพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอะไรบ้าง
- 9) ปัจจุบันผู้ประกอบการมีความสามารถในการปฏิบัติงานที่ต้องพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอะไรบ้าง
- 10) ทำไมถึงต้องพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำในชุมชน (Attitude)
- 11) ปัญหาที่พบบนเกาะหมากในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในปัจจุบัน
- 12) ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

7) การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการ วิเคราะห์ การสนทนาและการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์การจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) การวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Inductive Analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อวิเคราะห์สมรรถนะของคนในชุมชนที่ได้ปฏิบัติอยู่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในชีวิตประจำวัน และวิเคราะห์เพื่อจำแนกตามแนวคิดของสมรรถนะ ทั้งสมรรถนะที่เป็นสมรรถนะพื้นฐาน และสมรรถนะที่สร้างความแตกต่าง โดยคำนึงถึงองค์ประกอบที่ทำให้เกิดสมรรถนะ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

การกำหนดวิธีวิจัยตอนที่ 2 เพื่อตอบคำถามวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ของคนในชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ดังนี้

1) การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อเป็นการศึกษาความต้องการจำเป็น (Needs) โดยใช้วิธีการหาช่องว่างระหว่าง สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันในเรื่องการพัฒนาชุมชนคาร์บอนต่ำ กับความคาดหวังที่มีต่อเป้าประสงค์ หรือผลสำเร็จของการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของคนในชุมชน ดังนี้

(1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็น 1) ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ
2) ผู้ประกอบการธุรกิจประเภทต่างๆ และ 3) ประชากรทั่วไปในชุมชน

(1.1) ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ในกรณีที่ไมทราบขนาดตัวอย่างของ W.G. Cochran อ้างถึงใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2549: 48)

$$N = \frac{P(1-P)(Z)^2}{E^2}$$

โดย

N	แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
P	แทน ค่าเปอร์เซ็นต์ที่ต้องการจะสุ่มจากประชากรทั้งหมด
E	แทน ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง
Z	แทน ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้

ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ค่า Z จากตารางมีค่าเท่ากับ 1.96

ณ ระดับความเชื่อมั่น 99% ค่า Z จากตารางมีค่าเท่ากับ 2.58

ในการวิจัยครั้งนี้สุ่มตัวอย่างเป็น 50% หรือ 0.50 จากประชากรทั้งหมด กำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างได้ 5% หรือ 0.05 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจึงคำนวณได้ดังนี้

$$\begin{aligned} N &= \frac{(0.5)(1-0.5)(1.96)^2}{0.05^2} \\ &= \frac{(0.5)(0.5)(3.8416)}{0.0025} \\ &= \frac{0.76832}{0.0025} \\ &= 384.16 \text{ หรือ } 384 \text{ ตัวอย่าง} \end{aligned}$$

(1.2) วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น โดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive selection) (สุวิมล ติรภานันท์, 2548: 194) คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย 1) หน่วยงานภาครัฐ 2) ผู้นำชุมชนและประชากรทั่วไปในชุมชน และ 3) ผู้ประกอบการธุรกิจประเภทต่างๆ ในการเลือกหน่วยตัวอย่างให้ครบ 384 ตัวอย่าง

(2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนำข้อมูลที่ได้รับจากการวิเคราะห์สมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างแบบสอบถาม พร้อมกับข้อมูลที่จะได้รับการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อคำถาม ใช้แบบมาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) ที่มีข้อคำถามปลายปิดแบบให้เลือกตอบเพียงหนึ่งข้อที่ตรงกับข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ระดับความต้องการจำเป็นในปัจจุบันและความคาดหวังของคนในชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำเกาะหมาก จำนวน 24 ข้อคำถาม ใช้แบบมาตราเรียงลำดับ (Ordinal Scale) ที่มีข้อคำถามปลายปิดแบบให้เลือกตอบเพียงหนึ่งข้อที่ตรงกับความต้องการและความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเกาะหมาก จำนวน 1 ข้อคำถาม เป็นคำถามแบบปลายเปิด

โดยแบบสอบถามส่วนที่ 2 นั้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งได้แบ่งระดับความเห็นออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

หลักเกณฑ์การให้คะแนน

มากที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ	5	คะแนน
มาก	ให้คะแนนเท่ากับ	4	คะแนน
พอสมควร	ให้คะแนนเท่ากับ	3	คะแนน
น้อย	ให้คะแนนเท่ากับ	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ	1	คะแนน

นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) เพื่อวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ในการแปลความหมายของคะแนนใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเป็นเกณฑ์ ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์ในการแปลผล โดยใช้สูตรคำนวณค่าพิสัยตามช่วงชั้นดังนี้ (สุวิมล ติกรานนท์, 2548:56)

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วงชั้น}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง ความต้องการและความคาดหวังในระดับที่มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง ความต้องการและความคาดหวังในระดับที่มาก

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง ความต้องการและความคาดหวังในระดับที่พอสมควร

โดยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง ความต้องการและความคาดหวังในระดับที่น้อยแต่

จำเป็นต้องมีและต้องพัฒนา

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง ความต้องการและความคาดหวังในระดับที่น้อยที่สุด

นอกจากนี้ได้กำหนดดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: $PNI_{Modified}$) ที่นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (สุวิมล ว่องวานิช, 2548) ได้ปรับปรุงจากวิธีคำนวณมาจากดัชนี Priority Needs Index (PNI) โดยการคำนวณหาค่าผลต่างของ (I-D) โดยการหาค่าผลต่างระหว่างสภาพที่คาดหวัง (I) กับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) หากด้วยค่าสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) โดยใช้หลักการกำหนดความต้องการจำเป็นจากระดับของสภาพที่เป็นจริง ดังนี้

$$(\text{Modified Priority Needs Index: } PNI_{Modified}) = \frac{I-D}{D}$$

เมื่อ $PNI_{Modified}$ หมายถึง ดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญต้องการจำเป็น
 I หมายถึง ระดับของความต้องการจำเป็นที่มีในปัจจุบัน
 D หมายถึง ระดับของความต้องการจำเป็นที่คาดหวัง

ระดับ 5 ควรจะพัฒนามากที่สุด ค่าเฉลี่ยน้ำหนักเท่ากับ 4.51 – 5.00

ระดับ 4 ควรจะพัฒนามากที่สุด ค่าเฉลี่ยน้ำหนักเท่ากับ 3.51 – 4.50

ระดับ 3 ควรจะพัฒนามากที่สุด ค่าเฉลี่ยน้ำหนักเท่ากับ 2.51 – 3.50

ระดับ 2 ควรจะพัฒนามากที่สุด ค่าเฉลี่ยน้ำหนักเท่ากับ 1.51 – 2.50

ระดับ 1 ควรจะพัฒนามากที่สุด ค่าเฉลี่ยน้ำหนักเท่ากับ 1.00 – 1.50

(3) การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

(1) การสร้างเครื่องมือ นำข้อมูลที่ได้จากตอนที่ 1 มาตั้งคำถามเพื่อสร้างแบบสอบถามจากแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

(2) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หมายถึง คุณภาพของเครื่องมือวัดที่ได้ถูกต้องตามเนื้อเรื่องที่ต้องการวัดหรือวัดได้ครอบคลุมเนื้อเรื่องทั้งหมด (วัลลภ ลำพวย, 2549: 115) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญดังภาคผนวก ง) เพื่อพิจารณาว่าข้อคำถามของแบบสอบถามมีความตรงเนื้อหาตามเนื้อเรื่องมากน้อยเพียงใดมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ซึ่งมีเกณฑ์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามกำหนดให้เลือกตอบ 3 ช่อง คือ

สอดคล้อง (+1) หมายถึง เห็นว่าข้อคำถามสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการถาม

ไม่แน่ใจ (0) หมายถึง ไม่สามารถสรุปได้ว่าข้อคำถามสอดคล้องหรือไม่กับประเด็นที่ต้องการถาม

ไม่สอดคล้อง (-1) หมายถึง เห็นว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับประเด็นคำถามที่ต้องการถาม

สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม คือ ค่า IOC ต้องมีค่าอยู่ในช่วงระหว่าง 0.5-1.00 ผลการทดสอบแบบสอบถามได้ค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.86 จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้เห็นและดำเนินการแก้ไขที่เหมาะสมต่อไป

(3) การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) หาความเชื่อมั่นโดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองเครื่องมือ (Try-Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มที่จะศึกษา จำนวน 30 ราย โดยการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการของ Cronbach (Cronbach's alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม เท่ากับ 0.92 แสดงว่าแบบสอบถามเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้โดยผลจะมีความแม่นยำมีความน่าเชื่อถือหรือน่าเชื่อถือได้สูงจึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป (สุวิมล ติรภานันท์, 2548: 153-156)

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ใช้กระบวนการเก็บรวบรวมแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ได้นำข้อคำถามของแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) สู่สร้างแบบสอบถามออนไลน์ใช้วิธีการสแกนคิวอาร์โค้ด (QR Code) โดยส่งคิวอาร์โค้ด (QR Code) ไปใช้ผู้นำชุมชนเพื่อทำการกระจายให้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเป้าหมายหลักในการตอบแบบสอบถามจำนวน 384 คน

ขั้นตอนที่ 2 นำผลการตอบแบบสอบถามจากขั้นตอนที่ 1 มาจำแนกข้อมูลเพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 4 เดือน (ระหว่างเดือนกันยายน ถึง ธันวาคม 2559)

3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจด้วยแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4) การวิเคราะห์สภาพ โดยวิเคราะห์จากสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับความคาดหวังตามกรอบแนวทางด้านความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ โดยใช้วิธีการจัดเรียงลำดับ (Set Priority) ความสำคัญของความต้องการจำเป็น เทคนิคที่ใช้ในการจัดเรียงลำดับ เช่น การวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (Mean Difference Analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลหลายมิติ (Multi Component Data Analysis) การกำหนดดัชนีความต้องการจำเป็นที่มีการถ่วงน้ำหนัก (Weighted Needs Index) เพื่อพิจารณาประเด็นที่การดำเนินการในปัจจุบัน แตกต่างจากความคาดหวังมากที่สุดอาจถือเป็นสิ่งที่ควรเร่งดำเนินการมากที่สุด

ตอนที่ 3 นำเสนอแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

การกำหนดวิธีวิจัยตอนที่ 3 เพื่อตอบคำถามวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยตีความ (Interpretation) ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในตอนต้นที่ 1 และตอนที่ 2 เพื่อสร้างแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ โดยศึกษาจากพื้นที่เกาะหมาก จังหวัดตราด ดังนี้

1) จัดทำ (ร่าง) แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ โดยเริ่มจากการตีความ การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive Analysis) นำผลจากการดำเนินการวิจัยในตอนต้นที่ 1 และตอนที่ 2 นำข้อสรุปหรือข้อค้นพบมาเชื่อมโยง ความหมาย แนวคิด กระบวนการ ปัจจัย เงื่อนไขและการจัดกลุ่ม เพื่อหาแบบแผนความสัมพันธ์บนแนวคิดหลักเรื่องสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

2) วิพากษ์ (ร่าง) แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ นำ (ร่าง) แนวทางฯ ที่ได้เสนอขอความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert Judgement) ซึ่งเป็นผู้ชำนาญการพิเศษ (Specialist) ผู้ทรงคุณวุฒิ (Expertise) หรือนักวิชาการที่มีความรู้ความชำนาญ (Connoisseur) ในชุมชนเกาะหมาก และผู้บริหารจากองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการชุมชนคาร์บอนต่ำ ดังนี้

(1) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อสรุปและข้อค้นพบที่ได้ว่ามีเนื้อหาถูกต้อง ครบคลุม และครบถ้วนเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาไปสู่เป้าหมายของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชน รวมถึงชุมชนในพื้นที่เชื่อมโยง และสำนวนภาษา ตลอดจนข้อเสนอแนะแก้ไขต่างๆ

(2) นำข้อเสนอแนะมาปรับเพื่อความสมบูรณ์ของแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่มากขึ้น ด้วยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ครั้งที่ 1 จำนวน 12 คน (รายชื่อดังภาคผนวก จ) เพื่อหาแนวทางหลักที่สมบูรณ์ในการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชน และเหมาะสมกับพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก

3) การสรุปแนวทาง โดยนำเสนอต่อกลุ่มประชาชนในชุมชนเกาะหมากรวมถึงภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ด้วยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ครั้งที่ 2 จำนวน 12 คน (รายชื่อดังภาคผนวก ฉ) เพื่อยืนยันและสรุปแนวทางในการนำไปปฏิบัติและประยุกต์ใช้ต่อไปในพื้นที่อื่นๆ ทั้งนี้ อาจยังผลให้เกิดวิธีการใหม่ สมรรถนะใหม่ของคนในชุมชนที่ชุมชนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในการพัฒนาชุมชนคาร์บอนต่ำนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ตอบสนองความคาดหวังของชุมชน ตอบสนองเป้าหมายของชุมชนได้หรือพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในระดับประเทศต่อไป

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปวิธีวิจัยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังตารางที่ 8

จุดประสงค์	การวิเคราะห์ข้อมูล	ประเภทเครื่องมือวิจัย	ผลตอบรับ	ผู้วิจัย		องค์ประกอบ
				ผู้วิจัย	ผู้วิจัย	
จุดประสงค์ของวิทยานิพนธ์ - ศึกษาถึงผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อพฤติกรรมการบริโภคของผู้บริโภค - ศึกษาถึงพฤติกรรมการบริโภคของผู้บริโภคที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์ - ศึกษาถึงพฤติกรรมการบริโภคของผู้บริโภคที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์	วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	วิทยานิพนธ์ - วิทยานิพนธ์	วิทยานิพนธ์ - วิทยานิพนธ์	วิทยานิพนธ์ - วิทยานิพนธ์	วิทยานิพนธ์ - วิทยานิพนธ์	วิทยานิพนธ์ - วิทยานิพนธ์

วิธีการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

<p>นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์</p>	<p>นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์</p>	<p>นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์</p>	<p>นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์</p>	<p>นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์</p>	<p>นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์</p>
<p>นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์</p>	<p>นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์</p>	<p>นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์</p>	<p>นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์</p>	<p>นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์</p>	<p>นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์ นงคุณกร บุณยรัตพันธุ์</p>

(ต่อ) อนุมัติวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ

(ต่อ) องค์ประกอบของสหประชาชาติแบบทฤษฎีเชิงปริมาณแบบบูรณาการ 8 แห่ง

องค์ประกอบ	องค์ประกอบเชิงทฤษฎี		การบูรณาการ	เครื่องมือวิจัย	การวิเคราะห์เชิงปริมาณ	การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ	ผลกระทบเชิงประจักษ์
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ					
องค์ประกอบที่ 1: การบูรณาการแบบทฤษฎี	การบูรณาการแบบทฤษฎีเชิงปริมาณ	การบูรณาการแบบทฤษฎีเชิงคุณภาพ	การบูรณาการแบบทฤษฎี	แบบสอบถาม, สัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง, สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง	การวิเคราะห์เชิงปริมาณ, การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ	การวิเคราะห์เชิงปริมาณ, การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ	การบูรณาการแบบทฤษฎี
องค์ประกอบที่ 2: การบูรณาการแบบทฤษฎี	การบูรณาการแบบทฤษฎีเชิงปริมาณ	การบูรณาการแบบทฤษฎีเชิงคุณภาพ	การบูรณาการแบบทฤษฎี	แบบสอบถาม, สัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง, สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง	การวิเคราะห์เชิงปริมาณ, การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ	การวิเคราะห์เชิงปริมาณ, การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ	การบูรณาการแบบทฤษฎี
องค์ประกอบที่ 3: การบูรณาการแบบทฤษฎี	การบูรณาการแบบทฤษฎีเชิงปริมาณ	การบูรณาการแบบทฤษฎีเชิงคุณภาพ	การบูรณาการแบบทฤษฎี	แบบสอบถาม, สัมภาษณ์เชิงลึก, สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง, สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง	การวิเคราะห์เชิงปริมาณ, การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ	การวิเคราะห์เชิงปริมาณ, การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ	การบูรณาการแบบทฤษฎี

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ” มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อวิเคราะห์บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ 2) เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ แบ่งผลการวิจัยและวิจารณ์ตามวัตถุประสงค์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

การนำเสนอในส่วนนี้เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ เพื่อวิเคราะห์บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ กระบวนการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียถือว่าเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมากตั้งแต่การริเริ่มการพัฒนาจนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในชุมชนและการรับรู้ของนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน โดยส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากเอกสาร และส่วนที่ 2 ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์บริบทและการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์จากบทเรียนและประสบการณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งสมรรถนะของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากเอกสาร

จากการทบทวนและวิเคราะห์นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่แนวคิดหลักในการพัฒนาสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำจากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560 – 2564) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) และแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในประเทศไทย โดยมีกรอบยุทธศาสตร์และแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) (UNDP, 2017)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ขององค์การสหประชาชาติได้กำหนด 17 เป้าหมายเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการพัฒนาศมรรถนะของคนหรือทรัพยากรมนุษย์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอยู่ในหลายเป้าหมาย ได้แก่

เป้าหมายที่ 12 สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการบริโภคและผลิตที่ยั่งยืน มีเป้าประสงค์ในการจัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและวิธีการกำจัดขยะที่เป็นพิษและมลพิษเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนี้ การส่งเสริมให้มีการรีไซเคิลและลดขยะมูลฝอยในอุตสาหกรรมธุรกิจและผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญ

เป้าประสงค์ที่ 12.1 ดำเนินการให้เป็นผลตามกรอบการดำเนินงานระยะ 10 ปีว่าด้วยการผลิตและการบริโภคนที่ยั่งยืน โดยคำนึงถึงการพัฒนาและขีดความสามารถ

เป้าประสงค์ที่ 12.2 บรรลุการจัดการที่ยั่งยืนและการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ภายในปี 2573

เป้าประสงค์ที่ 12.3 ลดขยะเศษอาหารของโลกครึ่งหนึ่งในระดับค้าปลีกและผู้บริโภค และลดการสูญเสียอาหารจากระบบการผลิตและห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว ภายในปี 2573

เป้าประสงค์ที่ 12.4 บรรลุการจัดการสารเคมีและของเสียทุกชนิดในวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตลอดทั้งวงจรชีวิตของสิ่งเหล่านั้น ตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ และลดการปลดปล่อยสิ่งเหล่านั้นออกสู่อากาศ น้ำ และดิน เพื่อที่จะลดผลกระทบทางลบที่จะมีต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด ภายในปี 2563

เป้าประสงค์ที่ 12.5 ลดการผลิตของเสียโดยการป้องกัน การลด การแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ และการนำมาใช้ซ้ำ ภายในปี 2573

เป้าประสงค์ที่ 12.6 ส่งเสริมแนวปฏิบัติด้านการจัดซื้อจัดจ้างภาคสาธารณะที่ยั่งยืนตามนโยบายและการให้ลำดับความสำคัญของประเทศ

เป้าประสงค์ที่ 12.7 สร้างหลักประกันว่าประชาชนในทุกแห่งมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและความตระหนักถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนและวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ภายในปี 2573

เป้าประสงค์ที่ 12.8 สนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาในการเสริมความแข็งแกร่งของขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะขับเคลื่อนไปสู่รูปแบบการผลิตและการบริโภคนที่ยั่งยืนยิ่งขึ้น

เป้าประสงค์ที่ 12.9 พัฒนาและดำเนินการใช้เครื่องมือเพื่อจะติดตามตรวจสอบผลกระทบของการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่สร้างงานและส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

1.2 ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) (คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561)

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ใช้เป็นการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการขับเคลื่อนเพื่อก้าวสู่เศรษฐกิจและสังคมที่พัฒนาอย่างเป็นมิตร

ต่อสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายให้ประเทศมีระบบเศรษฐกิจสีเขียว มีระดับการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ต่ำ เพิ่มพื้นที่สีเขียวมากขึ้น ประชาชนมีพฤติกรรมการผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และพัฒนาอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะของคนหรือทรัพยากรมนุษย์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคงประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสถานะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกภพ อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคาม และภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินการของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่น ๆ ให้สามารถขับเคลื่อนไปได้ตามทิศทางและเป้าหมายที่กำหนด

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ (1) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปทบทวนความสำเร็จทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่นๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (2) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่างๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ (3) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคู่มือใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลาง และลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัยมีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มีธรรมาภิบาล อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สูการเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำ ไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติทั้งด้านสังคม

เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเส้นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตโดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง ๓ ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่นต่อไปอย่างแท้จริง

1.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

การวางรากฐานและสนับสนุนให้ประเทศมีการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 10 ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการก๊าซเรือนกระจกและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีแนวทางการพัฒนาที่เชื่อมโยงการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 4 แนวทาง ได้แก่

1) การแก้ไขวิกฤตสิ่งแวดล้อม ด้วยการเร่งรัดการควบคุมมลพิษที่เกิดจากการผลิตและบริโภค สร้างเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือเมืองสีเขียว ด้วยการปรับปรุงกฎหมายและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเมืองเพื่อรองรับการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเมืองสีเขียวในมิติต่างๆ เช่น เมืองคาร์บอนต่ำ เมืองอุตสาหกรรมนิเวศ เมืองเกษตรสีเขียว

2) การส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการผลิตและการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการลดก๊าซเรือนกระจกตลอดกระบวนการผลิต สนับสนุนการออกฉลากคาร์บอนฟุตพริ้นท์ การสร้างนวัตกรรมของสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและปล่อยคาร์บอนต่ำ เช่น ฉลากคาร์บอน และคาร์บอนฟุตพริ้นท์เพื่อปรับตัวไปสู่รูปแบบของการผลิตและการบริโภคคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

3) สนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จัดทำและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้สามารถรองรับพันธกรณีระหว่างประเทศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พัฒนามาตรการและกลไกเพื่อสนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจกในทุกภาคส่วน ส่งเสริมภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการจัดเก็บและรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สร้างความรู้ความเข้าใจความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคส่วนต่างๆ ในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4) พัฒนาระบบการบริหารจัดการและกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับปรุงกลไกและกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพทุกขั้นตอน โดยผลักดันให้หน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ในการอนุญาต ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามมาตรการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัดรวมทั้งทบทวนรูปแบบ และสร้างจิตสำนึกความตระหนัก และปรับปรุงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยไม่จำกัดแค่เพียงการรับฟังความคิดเห็น แต่ควรสร้างการมีส่วนร่วมตลอดกระบวนการจัดทำโครงการ เพื่อสร้างการยอมรับและลดความขัดแย้งกับประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลไกเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลด้าน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในกระบวนการยุติธรรม โดยกระบวนการมีส่วนร่วม ใช้ประโยชน์จากสื่อสารมวลชนในการรณรงค์ เผยแพร่แนวคิดและการปฏิบัติที่ดีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น กำหนดช่วงเวลาบังคับการออกอากาศ เพื่อรณรงค์ ปลูกป่า ยุติการเผาป่า และการคัดแยกขยะ เป็นต้น

1.4 ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560 – 2564)

(สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาศักยภาพบุคลากรและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยมีเป้าประสงค์ในการพัฒนาศักยภาพชุมชน ผู้ประกอบการและบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการเพิ่มศักยภาพ พัฒนา ทักษะและเสริมสร้างองค์ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ผู้ประกอบการตลอดจนบุคลากร ด้านการท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวโดยศักยภาพนี้ยังหมายความรวมถึงการเป็นเจ้าของภาพที่ดีการมีสมรรถนะตามมาตรฐานบุคลากรด้านการท่องเที่ยวระดับภูมิภาคและระดับสากลการสร้างระบบการเรียนรู้และพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายและเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนและท้องถิ่น และการสร้างภาพลักษณ์และความภาคภูมิใจในอาชีพในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอันจะนำไปสู่ขีดความสามารถในการแข่งขันของตลาดการท่องเที่ยวของประเทศที่ดีขึ้นได้

1.5 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564)

(คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2560)

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว

1) พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และเพียงพอต่อความต้องการของตลาด โดยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องความต้องการของตลาดแรงงาน สร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยวสนับสนุนบุคลากรให้มีสมรรถนะขั้นพื้นฐานตามตำแหน่งงาน และได้รับการฝึกอบรมที่ได้มาตรฐานสากล

2) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวโดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานของมรดกและวัฒนธรรมท้องถิ่นจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมทักษะธุรกิจพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการประกอบธุรกิจใหม่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพิ่มช่องทางการลงทุนและพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้แก่ภาคเอกชน ภายใต้หลักการสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม Thailand 4.0

1.6 แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในประเทศไทย (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2555)

1) ประสานความร่วมมือของทุกภาคส่วนให้ทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ

- 2) สร้างความแข็งแกร่งของช่องทางส่งเสริมการขายและขยายการรับรู้ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว โดยแปลงแนวทางการ
- 3) จัดการแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศสู่กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดในแต่ละองค์กรแบบองค์รวม
- 4) ส่งเสริมให้ชุมชน และ/หรือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวเนื่องกับการใช้พลังงานอย่างมี
- 5) ประสิทธิภาพ (energy efficiency) และพลังงานทดแทน (renewable energy) อันจะช่วยปกป้องสภาพภูมิอากาศลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- 6) สนับสนุนสินค้าชุมชน นอกจากจะสร้างรายได้ให้กับชุมชนโดยตรงแล้วยังช่วยลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในภาคขนส่งได้อีกด้วย
- 7) พัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศนำเสนอประสบการณ์ใหม่ในการเดินทางท่องเที่ยวพร้อมสร้างแรงบันดาลใจในการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการปกป้องสภาพภูมิอากาศ
- 8) คิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ ในการพัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยวอยู่เสมอ และรักษาคุณภาพในการบริการอย่างต่อเนื่อง
- 9) ขยายความร่วมมือสู่ระดับสากล เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และขอรับการสนับสนุนด้านอื่นๆ ในอนาคต
- 10) อนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

จากการสังเคราะห์ยุทธศาสตร์ แผนการพัฒนา และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำพบว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560 – 2564) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) และแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในประเทศไทย มุ่งเน้นการพัฒนาและให้ความสำคัญกับประเด็นสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรด้านบุคคลหรือทรัพยากรมนุษย์ทางการท่องเที่ยว มุ่งเน้นให้เกิดความตระหนัก การรับรู้ ความเข้าใจ เพื่อสามารถประยุกต์ไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ได้ ซึ่งยุทธศาสตร์ แผนการพัฒนา และแนวทางการพัฒนามีความสอดคล้องกันทั้งมีเป้าหมายการพัฒนาและเป้าประสงค์การพัฒนา ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้สมรรถนะที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ แผนการพัฒนา และแนวทางการพัฒนาที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมากจำนวน 4 ตำบล นำเสนอดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลการสังเคราะห์สมรรถนะหลักจากเอกสารยุทธศาสตร์ แผนการพัฒนาและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์เป้าหมาย	ที่มาของเอกสาร	สมรรถนะ
- ประชาชนมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและความตระหนักถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนและวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติ	- เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals)	ด้านความรู้
- การ “ต่อยอดอดีต” จากรากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย	- ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ด้านการสร้างเสริมความเข้มแข็งใน การพัฒนา	
- การสร้างความรู้ความเข้าใจความตระหนัก และการมีส่วนร่วม ของประชาชน	- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)	
- การสร้างจิตสำนึกความตระหนัก และปรับปรุงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน		
- การเพิ่มศักยภาพ พัฒนา ทักษะและเสริมสร้างองค์ความรู้แก่ ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ผู้ประกอบการตลอดจนบุคลากร ด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ	- ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560 - 2564)	

สมรรถนะ	รายละเอียดของเกณฑ์	เกณฑ์การประเมิน
ด้านความรู้	(พ.ศ. 2560 - 2564) ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560) -	ประเมินผลสัมฤทธิ์ของงานที่พัฒนาตาม -
	วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ	การบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ
	วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ	การบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ
	วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ	การบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ
	วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ	การบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ
	วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ	การบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ
	วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ	การบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ
	วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ	การบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ
	วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ	การบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ
	วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ	การบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ
	วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ	การบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ
	วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ	การบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ
	วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ	การบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ
	วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ	การบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาฯ

ตารางที่ 6 ที่ตั้งของแผนพัฒนาฯ

3203106450

3203106450

CD IThesis 5684484927 dissertation / recv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

ตารางที่ 9 ผลการสังเคราะห์สมรรถนะที่สรุปจากเอกสารยุทธศาสตร์ แผนการพัฒนาและแผนทางการพัฒนาการท่องเที่ยวบ่อน้ำ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์/เป้าหมาย	ที่มาของเอกสาร	สมรรถนะ
- การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกระดับตั้งแต่ระดับจังหวัด สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และการ	- ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	ด้านการวางแผน
- การพัฒนาเมืองสีเขียวในมิติต่างๆ เช่น เมืองคาร์บอนต่ำ เมืองอุตสาหกรรมนิเวศ เมืองเกษตรสีเขียว	- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)	
- การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		

ตารางภาพ 6 9 ที่งโครงการการศึกษาระยะยาวเกี่ยวกับผลกระทบของการพัฒนาเมืองที่มีต่อการบริการด้าน (ต่อ)

สมรรถนะ	รายละเอียดของงาน	อุปสรรค/ข้อเสนอแนะ
ด้านบริการมีส่วนร่วม	- ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ด้านการสร้างขีดความสามารถ ชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม - แนวทางการจัดการเมืองที่ยั่งยืนด้านในประเทศไทย (อพท.) - แผนที่พัฒนาเมืองที่ยั่งยืนที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564)	- ส่งผลกระทบต่อเมืองและพื้นที่เมือง - ภาครัฐเองเน้นเรื่องเมืองเมือง - ภาครัฐเองเน้นเรื่องเมืองเมือง - ภาครัฐเองเน้นเรื่องเมืองเมือง - ภาครัฐเองเน้นเรื่องเมืองเมือง - ภาครัฐเองเน้นเรื่องเมืองเมือง - ภาครัฐเองเน้นเรื่องเมืองเมือง - ภาครัฐเองเน้นเรื่องเมืองเมือง

3203106450

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์บริบทและการสัมภาษณ์กลุ่ม

2.1 บริบทชุมชนเกาะหมาก

“เกาะหมาก” เป็นเกาะที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่สามของพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง ตั้งอยู่ระหว่างเกาะช้างและเกาะกูด ห่างจากชายฝั่งประมาณ 38 กิโลเมตร อยู่ห่างจากเกาะช้าง 30 กิโลเมตร และห่างจากเกาะกูด 22 กิโลเมตร ทิศเหนือติดกับทะเลอ่าวไทยใกล้หมู่เกาะช้าง ทิศใต้ติดกับทะเลอ่าวไทยใกล้หมู่เกาะกูด ทิศตะวันออกติดกับทะเลอ่าวไทยใกล้หมู่เกาะกระดาด และทิศตะวันตกติดกับทะเลอ่าวไทยใกล้หมู่เกาะรัง (ชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก, 2556) เกาะหมากมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 9,500 ไร่ เป็นที่สาธารณะประโยชน์ 500 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสวนมะพร้าว โดยรอบมีอ่าว ชายหาดที่สวยงาม และน้ำใสสะอาดหลายแห่ง เช่น บริเวณอ่าวตานิด อ่าวไผ่ อ่าวโปร่ง อ่าวผาด อ่าวลอม อ่าวตาโล่ง อ่าวแดง อ่าวขาว อ่าวพระ อ่าวสวนใหญ่ แหลมตุ๊กตา แหลมสน แผนที่เกาะหมาก ดังรูปภาพที่ 13

แผนภาพที่ 14 แผนที่ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวเกาะหมาก

ที่มา: ชมรมวิสาหกิจการท่องเที่ยวเกาะหมาก, 2556

เกาะหมาก มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาติไทย เนื่องด้วยตั้งอยู่ในทะเลตราดฝั่งอ่าวไทย ครั้งหนึ่งในยุคล่าอาณานิคม ฝรั่งเศสพยายามที่จะเข้ามายึดดินแดนประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ.2436 ตรงกับรัชสมัยของรัชกาลที่ 5 ฝรั่งเศสได้เข้ามายึดเมืองจันทบุรี

และเมืองต่างๆ ทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ต่อมาในปี พ.ศ.2446 (ร.ศ.122) ไทยได้เสียดินแดนให้แก่ฝรั่งเศส เนื่องจากการตกลงทำสนธิสัญญากับฝรั่งเศสทำให้ไทยจำต้องยกดินแดนตั้งแต่ อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ไปจนถึงเกาะหมาก เกาะกูด และเมืองปัจจันตคีรีเขตร เพื่อแลกเปลี่ยนกับการถอน กองทหารออกจากจันทบุรีและในปี พ.ศ.2449 รัชกาลที่ 5 ทรงตัดสินพระทัยยอมยกดินแดนพระ ตะบองเสียมราฐและศรีโสภณ เพื่อแลกเอาจังหวัดตราดและหมู่เกาะต่างๆ คืนมาเมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2449 เกาะหมากเป็นหนึ่งในเส้นทางการเสด็จประพาสของล้นเกล้ารัชกาลที่ 5 โดยที่พระองค์ ท่านเคยเสด็จถึง 2 ครั้ง และโปรดให้เรือพระที่นั่งจอดบริเวณอ่าวเพื่อประทับแรม

ชุมชนดั้งเดิมบนเกาะหมากส่วนใหญ่เป็นเขมรเชื้อชาติไทยที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเมื่อ ครั้งเมืองประจันตคีรีเขตรหรือเกาะกงเป็นของฝรั่งเศส เมื่อปี พ.ศ. 2447 หลวงพรหมภักดี (นายเปลี่ยน ตะเวทีกุล) ต้นตระกูลตะเวทีกุล ขณะนั้นเป็นปลัดจันอยู่ที่จังหวัดประจันตคีรีเขตร ขณะนั้นเป็นของไทยอยู่แรกได้ส่งบุตรชาย 3 คนมาทำสวนมะพร้าวอยู่ก่อน คือ นายอู่ นายเอิบ และ นายอาบ ตะเวทีกุล ต่อมาเมื่อไทยเสียเมืองตราด หมู่เกาะต่างๆ รวมทั้งเมืองประจันตคีรีเขตรให้กับ ฝรั่งเศสเพื่อแลกกับการที่ฝรั่งเศสถอนทหารออกจากเมืองจันทบุรี หลวงพรหมภักดียังคงทำมาค้าขาย อยู่ที่เกาะปอ เมืองประจันตคีรีเขตร จนกระทั่งอีก 6 ปีต่อมา คือ พ.ศ. 2453 จึงได้อพยพครอบครัวมา ตั้งรกรากที่เกาะหมาก

ผู้ครอบครองที่ดินส่วนใหญ่เป็นญาติพี่น้องกัน ประกอบด้วย 5 ตระกูลใหญ่ คือ ตะเวทีกุล วงษ์ศิริ สุทธิธนกุล จันทสุตร และสุขสถิต ทั้ง 5 ตระกูลนี้ต่างรักใคร่กลมเกลียวกันมาหลายชั่วอายุ คนจวบจนปัจจุบัน เกาะหมากเป็นเกาะที่มีแต่ความสงบสุข ปลอดภัย และถนนทุกเส้นบนเกาะหมาก มีชื่อเป็นนามสกุลของบรรพบุรุษในแต่ละตระกูลยึดเป็นอนุสรณ์เพื่ออนุชนรุ่นหลังได้รำลึกถึงบรรพชน ผู้บุกเบิกเกาะหมาก คนบนเกาะส่วนใหญ่เป็นเครือญาติกันมีอาชีพหลักทำเกษตรกรรม สวนยางพารา สวนมะพร้าว และประมง จนเกาะหมากได้ชื่อว่าเป็นแหล่งปลูกมะพร้าวที่สำคัญของจังหวัดตราด และ อาชีพเสริมทำการท่องเที่ยว ที่พัก และร้านอาหาร

เกาะหมากเป็น 1 ใน 9 เกาะ ของหมู่เกาะหมาก ประกอบด้วย เกาะหมาก เกาะ กระดาด เกาะระยั้งใน เกาะระยั้งนอก เกาะผี เกาะขาม เกาะนก เกาะนอก เกาะใน เกาะหมากเดิม อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด ต่อมาได้แยกมาอยู่ในเขตการปกครองของ กิ่งอำเภอเกาะกูด พร้อมกับตำบลเกาะกูด เมื่อปี พ.ศ.2533 ปัจจุบันเปลี่ยนสถานะขึ้นอยู่กับตำบล เกาะหมาก อำเภอเกาะกูด แบ่งการปกครองออกเป็น 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ 1 บ้านอ่าวนิต และหมู่ 2 บ้านแหลมสน มีประชากรประมาณ 450 คน

เกาะหมากมีสาธารณูปโภคไฟฟ้า โดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคติดตั้งเครื่องกำเนิดไฟโดย จ่ายกระแสไฟฟ้าระหว่างเวลา 10.00-02.00 น. ระบบโทรศัพท์ใช้แบบสัญญาณดาวเทียม โทรศัพท์ สาธารณชนบท โทรศัพท์มือถือ ส่วนระบบประปายังไม่มีใช้ซึ่งจังหวัดตราดร่วมกับองค์การบริหารส่วน ตำบลเกาะหมากผลักดันโครงการต่อท่อน้ำประปาเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในอนาคต

การเดินทางไปยังเกาะหมากใช้เรือโดยสารจากท่าเทียบเรืออำเภอแหลมงอบ จังหวัด ตราด มีเรือโดยสารประจำทุกวัน เวลา 15.00 น. ระยะทางห่างจากฝั่งประมาณ 60 กิโลเมตร ใช้เวลา เดินทางประมาณ 3-4 ชั่วโมง หากเป็นเรือเร็วจะใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง การเดินทางใช้เรือ

โดยสาร (เรือเร็ว) ท่าเทียบเรือบ้านแหลมศอก อำเภอเมือง มีเรือเร็วโดยสารประจำทุกวัน เวลา 10.00 น. ระยะห่างจากฝั่งประมาณ 40 ก.ม. หรือใช้เวลาเดินทางประมาณ 30 นาที

ผลิตภัณฑ์ในชุมชนเกาะหมากจะเป็นผลิตผลทางการเกษตรมะพร้าวและยางพารา ส่งไปขายยังจังหวัดตราด งานฝีมือด้านกะลามะพร้าวในรูปแบบของตักแต่งบ้านหรือของฝากที่ระลึก ผลิตภัณฑ์น้ำมันมะพร้าว งานฝีมือด้านผ้าบาติกโดยกลุ่มแม่บ้านหมู่ 1 บ้านอ่าวนิต และหมู่ 2 บ้านแหลมสน ผลิตภัณฑ์ในชุมชนสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านได้อย่างต่อเนื่องจากการเป็นสินค้าหลักและของฝากจากชุมชนเกาะหมากให้แก่นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนได้อย่างมีเอกลักษณ์ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนเกาะหมากอย่างแท้จริง

นอกจากนั้น นับจากปีพ.ศ 2447 ที่หลวงพรหมภักดีได้เป็นเจ้าของเกาะหมากมาถึงปี พ.ศ. 2552 รวมระยะเวลา 105 ปี กลุ่มทายาทได้จัดงานจัดงานเฉลิมฉลองรำลึกถึงหลวงพรหมภักดี เมื่อวันที่ 13-14 กุมภาพันธ์ 2547 อีกทั้งเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวบนเกาะหมาก นับตั้งแต่นั้นก็ถือเอา งานเฉลิมฉลองนี้เป็นเอกลักษณ์ของชาวเกาะหมากจัดงานเป็นประจำทุกปี และยังมีงานประเพณีเกาะหมากสัมพันธ์ จัดงานในเดือนมกราคมของทุกปีจะตรงกับงานวันเด็กแห่งชาติ มีการแสดงของชาวบ้าน และของเด็กในพื้นที่ พร้อมกิจกรรมต่างๆ อีกมากมาย และงานประเพณีวันลอยกระทง เดือนพฤศจิกายนของทุกปี มีการแสดงกิจกรรมพื้นบ้าน พร้อมการจัดประกวดกระทงพื้นบ้าน นอกจากนี้ สภาพธรรมชาติบนเกาะหมากยังคงความสมบูรณ์อยู่มาก แนวหาดทรายสวยๆ น้ำทะเลใสสะอาด บรรยากาศร่มรื่น และวิถีชีวิตของผู้คนบนเกาะที่เรียบง่ายและเป็นมิตร โดยการท่องเที่ยวเติบโตเป็นเศรษฐกิจที่สำคัญบนเกาะหมาก และทำรายได้ให้ชาวบ้านบนเกาะหมากมากกว่าการทำอาชีพเกษตรกรรม สวนมะพร้าว สวนยางพารา

เกาะหมากประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายจุดสำคัญ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Nature Based Tourism) และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ได้แก่

จุดที่ 1 อ่าวสวนใหญ่ บริเวณที่มีชายหาดที่สวยงามและทอดยาวที่สุดของเกาะหมากเป็นจุดชมพระอาทิตย์ตกที่สวยงามริมริ้นด้วยป่าสนและต้นมะพร้าว เล่นน้ำได้เป็นที่ตั้งของเกาะหมากรีสอร์ท อยู่ใกล้กับเกาะขามสามารถพายเรือคายัคข้ามไปเที่ยวได้

จุดที่ 2 อ่าวขาว ชายหาดขาวสะอาดสดชื่น สงบเงียบ เล่นน้ำได้เป็นจุดชมพระอาทิตย์ตกที่สวยงามอีกแห่งหนึ่งของเกาะหมาก

จุดที่ 3 อ่าวฮอติเคย์ พื้นที่ที่มีแนวหาดริมริ้นด้วยสวนมะพร้าว สงบเงียบ เล่นน้ำได้เป็นที่ตั้งของฮอติเคย์บีช รีสอร์ท

จุดที่ 4 อ่าวเลซึ่เคย์ บีช พื้นที่ที่มีชายหาดสวย เล่นน้ำได้ ร่วมริ้นด้วยสวนมะพร้าว วิวสวย

จุดที่ 5 จุดชมวิวเขาแผ่นดิน บริเวณที่สูงที่สุดของเกาะหมากจึงสามารถมองเห็นวิวทั้งที่ราบเบื้องล่างของเกาะหมากและเกาะข้างเคียงได้

จุดที่ 6 การไหว้พระที่วัดเกาะหมาก เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่บอกเล่าเรื่องราวของคนในชุมชนเกาะหมากที่มีความผูกพันกับพระพุทธศาสนา วัดเกาะหมากสร้างขึ้นเมื่อปี

พ.ศ. 2490 ใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีทางพระพุทธศาสนา เป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชนชาวเกาะหมากให้ยึดมั่นในแนวทางการดำเนินชีวิตบนวิถีแห่งความเรียบง่ายและดีงาม

จุดที่ 7 การเที่ยวชมเรือนหลวงพรหมภักดี เรือนรูปทรงโบราณที่บอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ตั้งอยู่บริเวณปลายสุดชายหาดทางด้านทิศเหนือของอ่าวสวนใหญ่เป็นสถานที่เก็บอัฐิของหลวงพรหมภักดี และบรรพชนคนสำคัญของชาวเกาะหมาก

จุดที่ พิพิธภัณฑสถานเกาะหมาก ถูกจัดตั้งเพื่อบอกเก็บเรื่องราวและบอกต่อเรื่องราวความเป็นมาของชุมชนเกาะหมาก อีกทั้งยังเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านนวัตกรรมการเกี่ยวกับการลดคาร์บอนของชุมชนเกาะหมาก

เกาะหมากยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่เน้นกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอน ได้แก่ ปั่นจักรยานที่ยวรอบเกาะหมาก การดำน้ำดูปะการัง การพายเรือคายัค การเล่นเรือใบ

กล่าวได้ว่า บริบทของชุมชนเกาะหมากนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่ใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก และความร่วมมือ ร่วมใจกันของคนในชุมชนเกาะหมากจากความเป็นเครือญาติ และความมุ่งมั่นในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำจึงทำให้ชุมชนเกาะหมากเป็นพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของประเทศไทยที่จะนำไปสู่สมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่ทำให้ชุมชนเกาะหมากประสบความสำเร็จในการอธิบายหัวข้อต่อไป

2.2 องค์ความรู้และการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน

เป็นบริบทและสมรรถนะหลักที่ทำให้ชุมชนเกาะหมากเริ่มการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชน โดยการพัฒนาความรู้และการถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนและผู้สนใจเป็นปัจจัยและสมรรถนะหลักที่สำคัญที่ส่งเสริมให้การพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมากประสบความสำเร็จ กล่าวคือ รูปแบบและการจัดการพื้นที่เพื่อลดคาร์บอนและลดปริมาณการผลิตปริมาณการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก เริ่มจากการได้รับสนับสนุนความรู้จากรัฐบาลประเทศเยอรมนีภายใต้โครงการความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ) ที่มุ่งเน้นความสำคัญในเรื่องของการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่มีต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยผ่านการจัดสัมมนาและจัดอบรมให้ความรู้ ประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นที่ใหม่สำหรับคนไทย องค์กร และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศไทยจึงยังคงทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนไม่ชัดเจน

ต่อมาทางองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (อพท.) จึงได้จัดโครงการไปศึกษาดูงานยังประเทศเยอรมนีโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นได้เชิญผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก ประชาชนในชุมชนเกาะหมากบางส่วน เพื่อนำเอาความรู้ใหม่ๆ ที่ได้รับมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชุมชนเกาะหมาก หลังกลับจากการวิจัยดูงานทางชุมชนเกาะหมากก็จัดประชุมสัมมนาที่มุ่งเน้นการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เพื่อเชิญชวนผู้ที่สนใจและมีความต้องการเข้าร่วมชมรมการท่องเที่ยวเกาะหมาก เข้ารับฟัง การประชุมครั้งแรกนั้นยังมีผู้ที่สนใจเข้าร่วมไม่มากนักส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้ประกอบการในชุมชนเกาะหมาก

3203106450

CD IThesis 5684484927 dissertation / revc: 16072562 17:54:25 / seq: 17

อพท. ได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการให้ความรู้ใหม่โดยดำเนินการในลักษณะลงไปยังพื้นที่จริง เพื่อถ่ายทอดความรู้ ทั้งยังได้เข้าศึกษาถึงบริบทในพื้นที่เพื่อนำเอาหลักการของการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) มาปรับใช้ให้เหมาะสมและกลุ่มประชาชนที่เดินทางไปศึกษาดูงานร่วมด้วยนั้น เกิดความรู้สึกที่ไม่อยากให้เกะหมากซึ่งเป็นบ้านเกิดของตนต้องสูญเสียความเป็นธรรมชาติที่ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ไปจึงได้รวมกลุ่มและหาแนวทางร่วมในการปฏิบัติร่วมกันฟื้นฟู และดูแลทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่นั้นให้สมบูรณ์ตลอดเวลาในการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในรูปแบบของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำนั้นมิได้จำกัดอยู่แค่เพียงคนในระดับผู้ใหญ่เท่านั้น

อพท. ยังได้ประสานความร่วมมือไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหมากจัดนิทรรศการ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมขึ้นมาเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมในการตระหนักถึงคุณค่าของ ทรัพยากรธรรมชาติอีกทั้งยังได้สอดแทรกถึงวิธีการอย่างง่าย ๆ ในการช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ของตนที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม เช่น การคัดแยกขยะก่อนทิ้ง การใช้จักรยานแทนการใช้ รถจักรยานยนต์ และการใช้พลังงานทดแทน เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นส่วนที่จะมาสนับสนุนแนวคิด เกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมากให้ประสบความสำเร็จ ดังการให้สัมภาษณ์ของ จักรพรรดี ตะเวทีกุล ที่ปรึกษาชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมากและผู้บริหารเกาะหมากรีสอร์ท, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) ความว่า

...เกาะหมาก เลือกลงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ พร้อมเพิ่มกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวเพื่อ ดึงเม็ดเงินแทนการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว เพราะนั่นจะกลายเป็นบ่อเกิดของปัญหาขยะ การใช้พลังงานไฟฟ้า รวมถึงสิ่งแวดล้อมจะถูกทำลายไปอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารเกาะหมากที่เป็นเครือญาติกันจึงเล็งเห็นถึงแนวโน้มการท่องเที่ยวในอนาคตของเกาะหมากที่จะเพิ่มแต่ปัญหา ทางด้านสิ่งแวดล้อมจึงทำให้ความมุ่งมั่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเกาะหมากเป็นไปในทิศทาง เดียวกัน...

จากประเด็นดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจในการรับรู้ถึงข้อดีและข้อเสียของการเปลี่ยนแปลง รูปแบบการท่องเที่ยวของเกาะหมากโดยมุ่งเน้นไปที่กระบวนการมีส่วนร่วมในการรับรู้ก่อนที่จะเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ความตั้งใจเชิงบวกของคนในชุมชนสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ยั่งยืน ในขณะที่ความตั้งใจเชิงลบอาจกลายเป็นอุปสรรคหรือข้อจำกัดในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในชุมชนต่อ การพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก จากการสัมภาษณ์สุธารักษ์ สุนทรวิภาต รอง ผู้จัดการสำนักงานพื้นที่พิเศษ 3, (สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2559) ดังนี้สะท้อนให้เห็นว่าคนในชุมชนเกาะ หมากมีการรับรู้และทัศนคติในเชิงบวกต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ความว่า

...อพท.ได้เข้ามาส่งเสริมการสร้างการรับรู้การท่องเที่ยวแบบเป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อมหรือโลว์คาร์บอนตั้งแต่ปี 2554 จนกระทั่งเกิดปฏิญญาเกาะหมากปี 2555 ทำ ข้อตกลงระหว่าง อพท.กับท้องถิ่นและภาคเอกชน 41 ราย ร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวแบบ โลว์คาร์บอน รมรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สร้างแบรนด์โลว์คาร์บอนให้เข้มแข็งโดย ส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมพายเรือคายัค วิ่ง-ขี่จักรยานรอบเกาะ

เล่นเรือใบ และได้ประสานเรื่องการจัดทำธรรมนูญเกาะหมากเพื่อให้เป็นเรื่องความต้องการจากชุมชนที่จัดทำประชาคมกันเอง เพื่อที่จะประกาศธรรมนูญเกาะหมากต่อไป...

สมาชิกในชุมชนเกาะหมากรวมตัวกันเป็นกลุ่ม มีการเรียนรู้ การจัดการ และการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน จนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นชุมชนคาร์บอนต่ำ สมาชิกในชุมชนมุ่งเน้นและตั้งเป้าหมายเดียวกันในการจัดการและพัฒนาพื้นที่ชุมชนให้เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวโดยมีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน การใช้ทรัพยากรของชุมชนสู่คนรุ่นหลังในชุมชนและผู้สนใจที่ยึดหลักการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากชุมชนเกาะหมากเป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีการสืบทอดต่อกันมาหลายช่วงอายุคน ดังนั้นสมาชิกในชุมชนที่อาศัยอยู่จึงมีความคุ้นเคยและสนิทสนมกันเสมือนเครือญาติมีการช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน เพื่อให้สมาชิกในชุมชนสามารถได้รับผลประโยชน์ร่วมกันและสามารถดำรงไว้ อัตลักษณ์และความสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อม ดังการให้สัมภาษณ์จักรพรรดิ ตะเวทีกุล ที่ปรึกษาชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมากและผู้บริหารเกาะหมาก รีสอร์ท ได้กล่าวถึง ความเข้มแข็งของชุมชนเกาะหมากสู่การพัฒนาเป็นชุมชนท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) ความว่า

...ชุมชนเกาะหมากเริ่มต้นมีการบุกเบิกมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 สมัยคุณชวดของผม คือ หลวงพรหมภักดี (คุณเปลี่ยน ตะเวทีกุล) ผมเป็นรุ่นที่ 4 ของตระกูล “ตะเวทีกุล” และกลุ่มเครือญาติอีก 4 ตระกูลใหญ่ คือ วงษ์ศิริ, สุทธิธนากุล, จันทสุตร, และสุขสถิตย์ การถือครองที่ดินบนเกาะส่วนใหญ่จะเป็นของพวกเรา 5 ตระกูล ดังนั้น การขัดผลประโยชน์กันจึงไม่เกิดขึ้น และได้มีคนต่างถิ่นที่มาลงทุนสร้างรีสอร์ทและบริการอื่นๆ บนเกาะในภายหลังซึ่งต้องมาขอซื้อที่ดินจากพวกเรา 5 ตระกูล จึงทำให้มีความเข้มแข็งในส่วนของการวางแผนปฏิบัติของคนที่เข้ามาลงทุนบนเกาะอย่างชัดเจน ซึ่งพวกเราทั้ง 5 ตระกูลมีจุดแข็งร่วมกันจึงทำให้เกิดความกลมเกลียวมาหลายรุ่นต่อรุ่นมาจนถึงปัจจุบันนี้ จึงทำให้พวกเราสามารถสร้างจุดร่วมในการดำเนินการต่างๆ เกาะหมากเลยเป็นเกาะที่มีแต่ความสงบสุข และปลอดภัย...

ความเห็นดังกล่าวในข้างต้นสอดคล้องกับธานินทร์ สุทธิธนากุล รองประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก ผู้บริหารร้านอาหารเกาะหมากซีฟู้ด และผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑสถานเกาะหมาก, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) ความว่า

...ก่อนปี 2554 ที่ อพท.จะเข้ามาส่งเสริมโครงการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ อย่างเป็นรูปแบบที่ชัดเจน พวกเราก็ใช้ชีวิตกันอย่างเรียบง่ายให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรของเกาะที่มีอยู่อย่างจำกัด เนื่องจากเป็นพื้นที่เกาะซึ่งรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวในช่วงก่อนปี 2554 ยังมีการจัดการที่ดำเนินการกันเองภายในชุมชนและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกัน แต่หลังจากปี 2554 ที่ อพท. เริ่มเข้ามาสนับสนุนการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ โดยใช้พื้นที่เกาะหมากเป็นพื้นที่นำร่องก็ทำให้พวกเราชาวเกาะหมากเกิดความตื่นตัวกันอย่างมากและเกิดการร่วม

กลุ่มเพื่อดำเนินการเรื่องนี้อย่างจริงจัง และพวกเราก็มีจุดมุ่งหมายเดียวกันเพื่อจะพัฒนาพื้นที่ให้ดียิ่งขึ้น...

โดยร้านอาหารเกาะหมากซีฟู้ด เป็นจุดเรียนรู้และสาธิตการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ด้วยการติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ ดังรูปภาพที่ 1 การผลิตแก๊สชีวภาพจากการหมักเศษอาหารใบไม้ และขยะเปียก ดังรูปภาพที่ 2 และการปลูกผักปลอดสารพิษ ดังรูปภาพที่ 3

รูปภาพที่ 1 จุดเรียนรู้แผงโซลาร์เซลล์
ณ ร้านอาหารเกาะหมากซีฟู้ด
ที่มา: ชมรมวิสาหกิจการท่องเที่ยวเกาะหมาก

รูปภาพที่ 2 จุดเรียนรู้การทำแก๊สชีวภาพ
ณ ร้านอาหารเกาะหมากซีฟู้ด
ที่มา: ชมรมวิสาหกิจการท่องเที่ยวเกาะหมาก

รูปภาพที่ 3 แปลงผักปลอดสารพิษ
ณ ร้านอาหารเกาะหมากซีฟู้ด
ที่มา: ชมรมวิสาหกิจการท่องเที่ยวเกาะหมาก

ดังนั้นความสามารถในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในชุมชนเกาะหมากการจัดทำข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การแลกเปลี่ยนข้อมูลกิจกรรมการเรียนรู้และเพิ่มพูนข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และการฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อมและผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อการสร้างความรู้ให้กับคนในชุมชนและผู้ประกอบการมีความสำคัญในการสนับสนุนให้ชุมชนเกาะหมากพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อนำไปปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานของชุมชนการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ รวมทั้งนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการอนุรักษ์พลังงาน ลดการปล่อยมลพิษ ลดการใช้คาร์บอน เพื่อที่จะนำไปสู่รูปแบบการบริการชุมชนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง

2.3 การสร้างจิตสำนึกและทักษะการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

จากการวิจัยทำให้ทราบว่า ปัจจัยและสมรรถนะหลักที่ทำให้ชุมชนเกาะหมากนำเอาแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำมาปรับใช้นั้นเกิดมาจากหลายปัจจัยประกอบกัน แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดนั้นคือ การปลูกฝังด้านจิตสำนึกและทักษะโดยเฉพาะการนำแนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับชุมชนที่ถูกต้องเหมาะสมให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงประโยชน์และชี้ให้เห็นถึงโทษหากปล่อยปละละเลยเอาไว้ไม่รีบปรับปรุงแก้ไข ในการสร้างจิตสำนึกที่ดีนั้นต้องเริ่มต้นจากการมีทัศนคติที่ดีเสียก่อน ต้องเปิดใจพร้อมที่จะรับฟังและปฏิบัติตาม เช่น กรณีของเกาะหมาก จังหวัดตราด ที่ทาง อพท. ได้เข้ามาถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับความรู้การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในเรื่องของคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ถือว่าเป็นตัวอย่างที่ดีของปลูกฝังการมีจิตสำนึกรักและพร้อมปกป้องผืนแผ่นดินเกิดของประชาชนที่อาศัยอยู่บนเกาะโดยผ่านกระบวนการให้ความรู้ในทุกกระดับไม่ว่าจะเป็นชาวบ้าน นักเรียน สถานประกอบการ และนักท่องเที่ยวที่สำคัญนอกเหนือจากสร้างทัศนคติที่ดีผ่านการให้ความรู้ความเข้าใจแล้วนั้น กลุ่มเป้าหมายสามารถตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมทั้งทราบชัดเจนถึงประโยชน์ที่พวกเขาจะได้รับเพื่อให้เกิดแรงจูงใจที่ดีมีความพร้อมและยินดีที่จะปฏิบัติตาม ดังการให้สัมภาษณ์จักรพรรดิ ตะเวทีกุล ที่ปรึกษาชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมากและผู้บริหารเกาะหมากรีสอร์ท, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) ความว่า

...การปลูกจิตสำนึกเป็นเรื่องที่สำคัญมากกับการพัฒนาให้เกาะหมากเป็นการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ทั้งคนในชุมชน คนนอกชุมชน กลุ่มต่างๆ และนักท่องเที่ยวจะต้องตระหนักและเห็นความสำคัญถึงประเด็นดังกล่าวอย่างเข้าใจตรงกัน การตระหนักและการปลูกจิตสำนึกนั้นเป็นเรื่องที่จะต้องใช้ระยะเวลาในการเข้าใจจนนำไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง...

ธานินทร์ สุทธิธนากุล รองประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก ผู้บริหารร้านอาหารเกาะหมาก ซีฟู้ด และผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑสถานเกาะหมาก ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นการสร้าง ความตระหนักและจิตสำนึก, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) ความว่า

...ในการสร้างความเข้าใจ การรับรู้แนวทางการเป็นพื้นที่โลว์คาร์บอนได้เน้นใน 4 ประเด็นคือ 1) ด้านการใช้พลังงานอย่างประหยัด ใช้พลังงานทางเลือกโซลาร์เซลล์ผลิตกระแสไฟฟ้าใช้เอง 2) ด้านการใช้น้ำอย่างประหยัดและนำกลับมาใช้ใหม่ 3) การคัดแยกขยะจากขยะ วันละ 200-300 ตัน เราคัดแยกขยะทำให้ขยะบนเกาะเป็นศูนย์ 4) การรักษาวิถีชีวิตชุมชน โดยมีเก็บรวบรวมข้อมูล (การใช้พลังงานและน้ำการใช้สารเคมี และการผลิตของเสีย) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดการ ปรับปรุง แก้ไขและหาวิธีการป้องกันอย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน...

วิธีการสร้างจิตสำนึกและทักษะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เริ่มการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ จากสถานประกอบการ เนื่องจากสถานประกอบการมีความต้องการที่จะลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนประกอบกับความพร้อมทางด้านทุนทรัพย์ จึงทำให้สามารถที่จะดำเนินการได้ก่อน สำหรับประชาชนที่เป็นชาวบ้านในพื้นที่นั้นเมื่อเห็นสถานประกอบการหลายๆ แห่งได้นำเอาแนวทางการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำมาปรับใช้แล้วประสบผลสำเร็จและสามารถลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานได้จริง

จึงเกิดความสนใจที่จะปฏิบัติตาม ส่งผลให้เกิดความแพร่หลายมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเริ่มจากการคัดแยกขยะที่สามารถจำหน่ายได้นำมาขายให้กับเอนเนอร์ยี พาร์ค หรือการปลูกผักปลอดสารพิษเพื่อจำหน่ายให้แก่สถานประกอบการ และนักท่องเที่ยวที่สนใจ จากผลสัมฤทธิ์ไม่ตรี พุททวงษ์ ผู้อำนวยการองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. 3 ภาค ตะวันออก ได้อธิบายถึงการเริ่มต้นของการสร้างจิตสำนึกและการพัฒนาทักษะการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ, (สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2559) ความว่า

...อพท.ได้ร่วมมือกับชุมชนเกาะหมาก และผู้ประกอบการ เนื่องจากเกาะหมาก มีความชัดเจนและเข้มแข็งในเรื่องการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำมากกว่าพื้นที่อื่น แต่หากมีข้อด้อยหรือจุดอ่อนตรงไหนก็อยากให้ชุมชนเป็นผู้หาแนวทางแก้ไข และเป็นผู้นำเสนอสิ่งที่ชุมชนต้องการด้วยตนเอง เพื่อสามารถพัฒนาต่อยอดไปให้ไกลกว่าเดิม...

จากการให้สัมภาษณ์ของไมตรี พุททวงษ์ สอดคล้องกับทวิพงษ์ วิชัยดิษฐ์ รองผู้อำนวยการองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. (สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2559) ความว่า

...จุดเริ่มต้นของ อพท.ที่ร่วมมือกับชุมชนเกาะหมากและผู้ประกอบการ เพื่อที่ช่วยกันรักษาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นความเข้มแข็งของชุมชนที่ต้องสร้างการรับรู้กับนักท่องเที่ยวพัฒนาการท่องเที่ยวในทิศทางเดียวกัน ซึ่งกิจกรรมคาร์บอนต่ำต่างๆ เช่น การปั่นจักรยาน การจัดทำอาหารเมนูคาร์บอนต่ำ ทำให้มีการกระจายรายได้ในพื้นที่ชุมชน และเชื่อว่าเกาะหมากน่าจะมีรายได้เพิ่มขึ้น...

นอกจากนี้การให้สัมภาษณ์ของสุธารักษ์ สุนทรวิภาต ผู้อำนวยการฝ่ายเลขานุการและแผน และเจ้าหน้าที่สำนักงานพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง อพท. ยังได้กล่าวถึงความร่วมมือของ อพท. กับชุมชนเกาะหมาก, (สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2559) ความว่า

...ปี 2562 อพท.จะนำหลักเกณฑ์การประเมินการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของ อพท. ภายใต้เกณฑ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโลก GSTC (Global Sustainable Tourism Criteria) เข้ามาใช้ประเมินเกาะหมาก ซึ่งประเด็นธรรมาภิบาลเกาะหมากจะได้รับการประเมินด้วย เป็นการขยายผลของ อพท.ด้านการท่องเที่ยวเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของเกาะหมาก จะช่วยกระตุ้นการท่องเที่ยวของเกาะหมากและสามารถตอบโจทย์นักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพได้มากขึ้น...

นอกจากนี้การให้สัมภาษณ์ของปณิต ประคองทรัพย์ นายกสมาคมไทยท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ และผู้จัดการฝ่ายภาคพื้นเอเชีย Planeterra Foundation (G Adventures), (สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2559) ความว่า

...ผมเดินทางมาสำรวจการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่เกาะหมากเป็นครั้งแรก โดยปกติจะสำรวจในหลายแหล่งท่องเที่ยวทั่วประเทศที่เน้นในด้านการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพและเกาะหมากเป็นพื้นที่ที่แสดงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง จึงมาสำรวจเพื่อจะดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมให้ไปในทิศทางที่เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป...

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น อพท. สนับสนุนงบประมาณแก่ชมรมวิสาหกิจชนท่องเที่ยวเกาะหมากได้นำงบประมาณจัดซื้อรถไฟฟ้าโซลาร์จำนวน 2 คัน พร้อมจักรยาน จำนวน 100 คัน (ดังรูปภาพที่ 4) เพื่อสนับสนุนเป็นพาหนะที่สามารถใช้ได้รอบเกาะหมากสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยี่ยมเยือน โดยตั้งเป้าลดการก่อมลภาวะจากการปล่อยก๊าซคาร์บอนจากการใช้เครื่องยนต์ในการเดินทางและลดการเกิดอุบัติเหตุบนเกาะด้วย การสร้างจิตสำนึกและทักษะของคนในชุมชนเกาะหมากเหล่านี้ล้วนแล้วมีความสำคัญหลักที่ช่วยผลักดันให้ชุมชนเกาะหมากสามารถจัดการและพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ กฎระเบียบ การวางแผน การตัดสินใจ และการปฏิบัติในพื้นที่รวมทั้งสามารถนำเทคโนโลยีและเครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพื่อที่จะผลักดันให้เกาะหมากเป็นชุมชนต้นแบบในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริงสำหรับประเทศไทยและผลักดันให้มุ่งสู่ความยั่งยืนทั้งทางด้านการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศ และเป็นอัตลักษณ์ที่ชัดเจนของชุมชนเกาะหมากต่อไป

รูปภาพที่ 4 การมอบรถไฟฟ้าโซลาร์จำนวน 2 คัน พร้อมจักรยาน จำนวน 100 คันจาก อพท. เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2561
ที่มา: ชมรมวิสาหกิจการท่องเที่ยวเกาะหมาก

2.4 การมีส่วนร่วมของชุมชน

สำหรับการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนเกาะหมากให้กลายเป็นชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในทางปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของชุมชน ลักษณะของบริบทและสมรรถนะหลักอีกส่วนหนึ่งที่เพิ่มประสิทธิผลของการดำเนินงานก่อให้เกิดจุดเด่น กล่าวคือ การที่สมาชิกในชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานไม่แสวงหาผลกำไรตระหนักและได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งในการคิด วิเคราะห์ และวางแผนการดำเนินการและทิศทางการพัฒนาชุมชน เกาะหมากตั้งแต่การคิดริเริ่มที่จะเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวที่อนุรักษ์ไว้ซึ่งความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชนเกาะหมาก การได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจดำเนินการ และการเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งทางตรงและทางอ้อมทำให้ชุมชนเกาะหมากมีเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจนร่วมกันของทุกฝ่ายมีการการจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวเกาะหมาก เพื่อดำเนินงานของชุมชนให้มีประสิทธิภาพและมีเอกภาพ ดังการให้สัมภาษณ์ของจักรพรรดิ ตะเวทีกุล ที่ปรึกษาชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมากและผู้บริหารเกาะหมากรีสอร์ท ได้กล่าวถึง ความเข้มแข็งของชุมชนเกาะหมากสู่การพัฒนาเป็นชุมชนท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) ความว่า

...พวกเราได้รวมตัวกันจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวเกาะหมากขึ้นครั้งแรกในปี 2554 เราได้จัดประชุมรวมตัวกันขึ้นและได้รับความสนใจจากเจ้าของธุรกิจโรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร และธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทางด้านการท่องเที่ยวเข้าร่วมจำนวนกว่า 80 คน ซึ่งมีนักลงทุนชาวต่างชาติที่มาประกอบธุรกิจบนเกาะเข้าร่วมรับฟังด้วยจำนวนหนึ่ง ณ ขณะนั้น ผมดำรงตำแหน่งนายก อบต.เกาะหมาก ทำหน้าที่เป็นประธานการประชุมและแจ้งถึงวัตถุประสงค์ของการรวมตัวกันตั้งชมรม เพื่อจะได้มีการร่วมมือกันกำหนดกรอบวางแผน การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่อย่างคุ้มค่า พร้อมทั้งจะได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นซึ่งกันและกันถึงปัญหาต่างๆ

เบื้องต้นมีผู้สมัครเป็นสมาชิกเข้าร่วมในการก่อตั้งชมรมการท่องเที่ยวเกาะหมากครั้งแรก มีทั้งหมดจำนวน 36 ราย ในที่ประชุมได้มติเป็นเอกฉันท์เลือกคุณสุรียพล ตะเวทีกุล เป็นประธานชมรมฯ คนแรก ได้รับความสนใจจากคุณวรนิติ ภายราศ ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดตราด ณ ขณะนั้นมาร่วมในงานประชุมจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวเกาะหมากด้วย...

นอกจากนี้สุทธิวงษ์ จันทสุตร กำนันตำบลเกาะหมาก, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) การเปลี่ยนแปลงของชาวบ้านผู้อยู่อาศัยในชุมชนเกาะหมากจากการพัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะหมาก ความตอนหนึ่งว่า

...เกาะหมากเป็นเกาะกลางทะเลตราด ขึ้นอยู่กับอำเภอเกาะกูด มีพื้นที่ทั้งหมด 9,500 ไร่ แบ่งการปกครองออกเป็น 2 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านอ่าวนิต หมู่ 2 บ้านแหลมสน มีประชากรอาศัยอยู่ตามทะเบียนราษฎร 448 คน เดิมชาวบ้านประกอบ

อาชีพเกษตร ทำสวนมะพร้าว ยางพารา และทำการประมง มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท/เดือน หลังจากหันมาประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวรายได้เฉลี่ยต่อเดือนก็เพิ่มขึ้น 20,000-30,000 บาท/เดือน ชาวบ้านอื่นๆ สนใจเพิ่มมากขึ้น...

คนในชุมชนเกาะหมากมีความสามารถในการจัดการเชิงกลยุทธ์ด้านการจัดการพื้นที่ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชุมชนในการทำความเข้าใจถึงกระบวนการลดพลังงาน การจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากวิกฤตการปล่อยคาร์บอนในปริมาณที่สูงจากกิจกรรมการท่องเที่ยวและการดำรงชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงการจัดการความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชนและคนในชุมชน ดังการให้สัมภาษณ์ของนิพนธ์ สุทธิธินกุล ประธานวิสาหกิจชุมชนเกาะหมาก, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) ดังนี้

...ในฐานะที่เป็นที่เป็นทายาทรุ่นที่ 4 ของตระกูลผู้บุกเบิกเกาะหมากเมื่อ 114 ปีก่อน การจัดการประกอบด้วยหลายส่วน แต่การจัดการคนเป็นเรื่องที่สำคัญมากๆ อีกเรื่องหนึ่งเพราะคนในชุมชนจะต้องเกิดการรับรู้และเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดแนวทางร่วมกันเพื่อให้กิจกรรมหรือโครงการที่เราทำมีความสอดคล้องเกาะหมากทุกวันนี้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก ดังนั้น การปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงให้ทันก็เป็นเรื่องที่สำคัญ...

จากประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชนและการจัดการความสัมพันธ์ในมุมมองของประธานวิสาหกิจชุมชนเกาะหมาก ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เกิดกระบวนการรักษาความรู้และรับรู้ความรู้ที่ทันสมัยของการปฏิบัติงานทรัพยากรบุคคลในชุมชน การกำหนดกลยุทธ์และเทคโนโลยี เพื่อเตรียมหน้าที่ยังการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งพัฒนาและใช้แนวปฏิบัติที่ดีที่สุด และการปรับปรุงกระบวนการโดยใช้ทรัพยากรจำนวนมากเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกาะหมากกลายเป็นชุมชนต้นแบบทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของประเทศไทย โดยการให้สัมภาษณ์ของประมวล สุขสถิตย์ อาชีพชาวสวนอดีตข้าราชการเกษียณซึ่งเป็นทายาทของ 1 ใน 5 ตระกูลที่บุกเบิกและตั้งรกรากบนพื้นที่เกาะหมากมีความสอดคล้องกับนิพนธ์ สุทธิธินกุล ประธานวิสาหกิจชุมชนเกาะหมาก, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) ความว่า

...ตั้งแต่เรามุ่งให้ความสำคัญต่อการจัดการการท่องเที่ยวบนเกาะก็มุ่งให้ความสำคัญกับบุคลากรหรือประชาชนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง จุดเริ่มต้นจาก 5 ผู้ครอบครองที่ดินส่วนใหญ่ที่เป็นญาติพี่น้องกัน ได้แก่ ตะเวทีกุล, วงษ์ศิริ, สุทธิธินกุล, จันทสูตร, และสุขสถิตย์ พวกเราตระหนักดีต่อการพัฒนาเกาะและชุมชนเพื่อให้ชุมชนสามารถขับเคลื่อนไปอย่างที่เราชาวเกาะหมากต้องการ ดังนั้น การกำหนดกลยุทธ์หรือวิธีการให้การพัฒนาคนของชุมชนจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องหาแนวทางดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อย่างสวนของผมนเองคนงานในสวนก็ต้องเข้าใจถึงวิธีการลดคาร์บอน เช่น การลดใช้ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ใช้การดูแลที่เน้นรูปแบบที่เป็นธรรมชาติและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม...

จากการวิจัย พบว่า การพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำชุมชนเกาะหมาก คนในชุมชนต้องมีพื้นที่เรียนรู้ที่จะปรับตัวใช้วิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบตามวิถีประชาที่อาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นพึงพิงระหว่างคนกับธรรมชาติได้อย่างลงตัว นอกจากนี้คนในชุมชนแล้วนั้น กลุ่มนักท่องเที่ยวและกลุ่มผู้มาเยือนก็เป็นเป้าหมายสำคัญเนื่องจากคนในชุมชนเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ชุมชนกับนักท่องเที่ยวจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดการปฏิบัติและการถ่ายทอดสู่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนาบุคลากรของชุมชนและผู้ประกอบการที่ให้บริการการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ตลอดจนประวัติศาสตร์ของชุมชนที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำแบบยั่งยืนของพื้นที่ชุมชนให้เป็นไปตามความต้องการและความตั้งใจของคนในพื้นที่เป็นหลัก จึงอาศัยความเคารพซึ่งกันและกันของคนในชุมชน ผู้ประกอบการ ตลอดจนหน่วยงานอื่นๆ ของภาครัฐที่จะช่วยส่งเสริมคุณภาพในการบริการของลูกค้ำ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดผ่านความไว้วางใจการทำงานเป็นทีมและการสื่อสารโดยตรง ปฏิบัติต่อผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดด้วยความเคารพและให้เกียรติ ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ประสบความสำเร็จกับผู้มีส่วนได้เสีย จัดการความสัมพันธ์ภายในและภายนอกด้วยวิธีที่ส่งเสริมผลประโยชน์สูงสุดของทุกฝ่าย ดังการให้สัมภาษณ์ของนิพนธ์ สุทธิธินกุล ประธานวิสาหกิจชุมชนเกาะหมากได้กล่าวถึงการจัดการความสัมพันธ์ของวิสาหกิจชุมชน ชุมชน และ อพท.3, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) ความว่า

...การเริ่มต้นของการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เริ่มที่การทำความเข้าใจกับคนในชุมชนเกี่ยวกับความสำคัญถึงประเด็นดังกล่าวและให้เห็นประโยชน์ของการทำเช่นนั้น แต่เราไม่สามารถบังคับหรือเหมารวมว่าทุกคนต้องเข้าร่วม ช่วงแรกที่เริ่มดำเนินการก็ได้รวมกลุ่มเป็นชมรมระยะแรกก็จะมีเฉพาะกลุ่มผู้ที่สนใจเข้ามาร่วมก่อนเมื่อดำเนินไปได้ 1-2 ปี เริ่มมีผู้สนใจเพิ่มมากขึ้นทางวิสาหกิจชุมชนก็ได้มีการชี้แจงและอธิบายในส่วนที่เป็นประโยชน์และผลกระทบให้แก่สมาชิกในชุมชนได้รับข้อมูลทั้งด้านบวก และผลกระทบ เมื่อสมาชิกในชุมชนมีความเห็นร่วมกันในการสร้างความแตกต่างจากความต้องการของสมาชิกและคุณค่าของชุมชนเกาะหมาก จึงทำให้มีการปรับปรุงความรู้และลงมือปฏิบัติโดยได้รับการสนับสนุนโดย อพท. สนับสนุนงบประมาณแก่วิสาหกิจชนท่องเที่ยวเกาะหมาก และวิสาหกิจชุมชนเกาะหมากจัดปฏิสัมพันธ์กับสมาชิก ชุมชน และอพท. เพื่อปรับปรุงความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำและสร้างความสัมพันธ์ที่ดี...

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ประกอบการ นักธุรกิจและนักลงทุนจากภายนอกจะต้องเรียนรู้ถึงการสร้างที่พัก สถานบริการ การขนส่ง และทรัพยากรต่างๆ ของชุมชนโดยเน้นการใช้วัสดุที่ลดการใช้พลังงานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังและถี่ถ้วนถึงเป้าหมายหลักของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำการพัฒนาให้เกิดความร่วมมือในการรองรับนักท่องเที่ยว กำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ แนวทางในการป้องกันการลงทุนและพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่ต่างไปจากความต้องการของชุมชน และการจัดการความขัดแย้ง ดังการให้สัมภาษณ์ของ

จักรพรรดิ ตะเวทีกุล ที่ปรึกษาชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมากและผู้บริหารเกาะหมากรีสอร์ท, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) ความว่า

...จากการผ่านประสบการณ์ที่เป็นต้นตระกูลหลักที่อยู่อาศัยบวกกับ ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวบนเกาะหมากมายาวนานประมาณ 30-40 ปี ได้เห็น จุดเปลี่ยนหลายจุดที่เกิดขึ้นบนเกาะหมากทั้งวิถีการดำเนินชีวิตของคนที่อยู่อาศัยใน ชุมชน นักธุรกิจที่คิดจะมาลงทุนในเกาะหมากมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไป คือ จาก เกาะที่มีความสงบและความเรียบร้อยกำลังจะกลายเป็นเกาะที่เปลี่ยนไปเหมือน แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ จนเกิดการรวมตัวกันต่อต้านของกลุ่มผู้ประกอบการเกาะหมาก ที่ไม่เห็นด้วยต่อการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบที่เกิดขึ้นอย่างไรทิศทาง ในฐานะที่เป็นคน บนเกาะหมากอย่างแท้จริงก็ไม่อยากให้มีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นอีก การจัดการ ความสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ทั้งชุมชน ผู้ประกอบการเดิม ผู้ประกอบการ รายใหม่จึงต้องตระหนักและหาแนวทางในการลดความขัดแย้งและหาแนวทางที่เป็น ข้อตกลงร่วมกันของชุมชนขึ้น...

จากการวิจัยพบว่า การพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำชุมชนเกาะหมาก เกิดจากการมีส่วนร่วมและความสัมพันธ์ของกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่และนอกพื้นที่เกาะหมากเป็นส่วน สำคัญในการผลักดันให้เกิดกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำชุมชนเกาะหมาก โดยการ ระดมความเห็นและขอความร่วมมือทุกภาคส่วนในชุมชน หรือสมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำโดยการร่วมกันสร้างเครือข่าย การวิจัยศักยภาพของชุมชน การแบ่งปันข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม วัตถุประสงค์ และความเป็นไปได้ของ การกระทำในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำรวมถึงนโยบายของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำใน ชุมชน การกำหนดกฎ กติการ่วมกันในชุมชนเพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอน ต่ำเป็นแนวปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Wu & Zhang et al. (2017) ได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ คือ ความ ตั้งใจที่จะมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่า ของการรับรู้การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของประชาชนจากการประเมินการรับรู้และความสัมพันธ์ โดยรวมของผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ให้บริการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำโดยชุมชน ผลประโยชน์ที่ เกี่ยวข้องในรูปแบบผลกำไรหรือขาดทุน ผลของการปฏิบัติงานที่เน้นคุณภาพหรือปริมาณในผลการ ดำเนินงานของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนนั้น ซึ่งผู้อยู่อาศัยในชุมชนเกาะหมากจะมีความ ต้องการ มุ่งมั่น และตั้งใจให้กระบวนการดำเนินการที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

2.5 การวางแผนและการเจรจาต่อรอง

จากผลการวิจัย พบว่า การวางแผนและการเจรจาต่อรองของผู้นำ สมาชิกในชุมชน ผู้ประกอบการ อพท.3 และกลุ่มภาครัฐอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบริบทและสมรรถนะหลักที่ทำให้ ชุมชนเกาะหมากขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำชุมชนเกาะหมากเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้นำในชุมชนที่จุดประกายความเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการการท่องเที่ยว

คาร์บอนต่ำ ความสามารถในการเจรจาข้อ 3 ในการเข้ามาสนับสนุนชุมชนให้เป็นชุมชนการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำแห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศไทยที่มีศักยภาพของการดำเนินที่ดีที่สุดในขณะนี้ (2562) จากเดิมเกาะหมากเป็นพื้นที่การเกษตรเป็นหลักและได้ปรับเปลี่ยนมาส่งเสริมการท่องเที่ยวซึ่งการเริ่มทำการท่องเที่ยวในระยะแรก ทำที่พักอาศัย ร้านอาหาร ร้านค้า และกิจกรรมการท่องเที่ยวและกีฬาเท่านั้น ตั้งแต่ปี 2554 เป็นต้นมา เกาะหมากได้เริ่มปรับเปลี่ยนและพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวมาเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำโดยส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและตั้งเป้าหมายในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยอาศัยธรรมชาติท่องเที่ยวทะเล การทำสวนยาง สวนมะพร้าว เกษตรอินทรีย์ และร่วมกันรักษาธรรมชาติทะเล เน้นการก่อสร้างและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการทำงานร่วมกันของคนในชุมชนโดยการจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวเกาะหมาก และพัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก เพื่อทำงานร่วมกันภายในชุมชน ภาครัฐ ผู้ประกอบการ และภาคเอกชน ดังการให้สัมภาษณ์ของนิพนธ์ สุทธิธินกุล ประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) ความว่า

...เกาะหมากทำการท่องเที่ยวมายาวนานถึง 40 ปี ด้วยเป็นเกาะเล็กๆ จึงไม่มีปัญหา นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 80 เป็นชาวต่างประเทศแถบสแกนดิเนเวีย ยุโรป ได้พูดคุยกับนักท่องเที่ยวว่าเขาต้องการอะไรเมื่อมาเที่ยวเกาะหมาก คำตอบมีเพียงต้องการมาเที่ยวในบรรยากาศของความเป็นมิตร สงบ เงียบ เสมือนเป็นครอบครัวของชาวเกาะหมาก ซึ่งทำให้เขาต้องกลับมาอีก ส่วนนักท่องเที่ยวไทยเพิ่งเริ่มมา 5-6 ปีหลังจาก อพท.เข้ามาส่งเสริมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่ผ่านมากมาได้สัมผัสพูดคุยกับนักท่องเที่ยวโดยตรงทำให้เรียนรู้ถึงข้อผิดพลาดและความต้องการของชุมชนเกาะหมาก...

จากการให้สัมภาษณ์ของนิพนธ์ สุทธิธินกุล ประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก สอดคล้องกับธานินทร์ สุทธิธินกุล รองประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก ผู้บริหารร้านอาหารเกาะหมาก ซีฟู้ด และผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑิ์เกาะหมาก, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) ความว่า

...เนื่องด้วยเกาะหมากเป็นแหล่งท่องเที่ยวมายาวนานร่วม 40 ปีเศษมาแล้ว นักท่องเที่ยวเกาะหมากส่วนใหญ่มาเช้า หรือซื้อบ้านพักมาใช้ชีวิตอยู่นานๆ ด้วยเหตุผลความสงบ เงียบ อยู่แล้วมีความสุข และอดีตเกาะหมากเคยผ่านเส้นทางที่การท่องเที่ยวโตเร็วมาแล้วได้เรียนรู้การท่องเที่ยวที่ไม่เหมาะสมกับแนวทางของเกาะหมาก เช่น เมื่อปี 2548 กลุ่มผู้ประกอบการทั้งหมดปฏิเสธไม่เห็นด้วยที่จะมีแหล่งบันเทิงบาร์เที่ยวกลางคืน นักธุรกิจชาวต่างประเทศพยายามที่จะมาขอลงทุนต่อมาปี 2552 มีคนไทยมาลงทุนเรือสปีดโบ๊ต เจ็ตสกี บานาน่าโบ๊ต ทำได้ 2 ปีต้องเลิกเพราะผู้ประกอบการตอนนั้นมี 10-20 รายรวมตัวกันไม่ส่งนักท่องเที่ยวให้ และครั้งที่ 3 มีการนำรถเอทีวีเข้ามาพวกเราไล่ไปในปี 2554 อพท. และ ททท. ได้เริ่มเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ...

จากประเด็นปัญหาและความขัดแย้งเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนเกาะหมากจึงเป็นจุดทบทวนการทำข้อตกลงร่วมกันทั้งฝ่ายประชาชน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว ที่จะร่วมกันปฏิบัติและจุดกำเนิด “ธรรมนูญเกาะหมาก” เป็นข้อกำหนดร่วมกัน โดยจุดเริ่มต้นของการจัดทำธรรมนูญเกาะหมากเกิดจากปัญหาและความขัดแย้งประกอบกับความคิดเห็นที่แตกต่างกันของกลุ่มผู้นำ 5 ตระกูลผู้บุกเบิกชุมชนเกาะหมาก จึงทำให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ 5 ตระกูลหลักได้หันหน้าเข้ามาร่วมปรึกษาหารือและหาข้อสรุปร่วมกัน โดยใช้ระยะเวลายาวนานถึง 9 ปี ในการไตร่ตรองข้อเสนออย่างละเอียด ซึ่งนิพนธ์ สุทธิธนากุล ประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก ได้อธิบายถึงการจัดทำธรรมนูญเกาะหมาก, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) ความว่า

...การท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะหมากมีการเติบโตและอยู่ในความสนใจของนักท่องเที่ยวมาโดยตลอด จึงทำให้เป็นที่สนใจของนักลงทุนที่เข้ามาสร้างที่พักและนำเสนอกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น เจ็ตสกี การเปิดสถาบันเท็กซิ่ง จึงเป็นจุดที่ชาวบ้านและชุมชนบนเกาะหมาก เป็นเจ้าของพื้นที่ เจ้าของทรัพยากร ต้องมาทบทวนและทำความเข้าใจร่วมกัน จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดทำ “ธรรมนูญเกาะหมาก” เป็นข้อตกลงร่วมกันทั้งฝ่ายประชาชน ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวที่จะร่วมกันปฏิบัติในการจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะหมาก...

ธานีพันธ์ สุทธิธนากุล รองประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก ผู้บริหารร้านอาหารเกาะหมาก ซีฟู้ด และผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑสถานเกาะหมาก ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นการจัดทำธรรมนูญเกาะหมาก, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) ความว่า

...เริ่มจากการสนับสนุนการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในปี 2554 อพท. ได้เข้ามาเป็นผู้สนับสนุนหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และได้มีการลงนามปฏิญญาคาร์บอนต่ำร่วมกันในปี 2555 เราจึงเริ่มมองเห็นทิศทางการท่องเที่ยวชัดเจนขึ้น “เกาะหมากยอมรับข้อตกลงปฏิญญา” กิจกรรมคาร์บอนต่ำ คือ การเปิดหน้าต่างว่าเราชาวเกาะหมากชอบแบบนี้เป็นการ put the like people on the like place สิ่งเหล่านี้จึงได้ประมวลกำหนดไว้ในธรรมนูญเกาะหมาก สิ่งสำคัญคือ การสร้างการรับรู้ให้กับชุมชนให้นักท่องเที่ยวร่วมมือยอมรับข้อปฏิบัติธรรมนูญเกาะหมากไม่ให้อึดใจมีความขัดแย้งเมื่อเดินทางมาเที่ยว...

นอกจากนี้จักรพรรดิ ตะเวทีกุล ที่ปรึกษาชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมากและผู้บริหารเกาะหมากรีสอร์ทได้อธิบายเพิ่มเติมถึงธรรมนูญเกาะหมาก, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) ความว่า

...ทิศทางของธรรมนูญจะช่วยกำกับได้ แม้ว่าการบังคับใช้ตามกฎหมายทำไม่ได้ แต่ชุมชนต้องเข้มแข็งจึงจะทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้ยั่งยืนหรือท้องถิ่น อบต.เกาะหมาก อาจจะมีเทศบัญญัติที่สอดคล้องกัน...

จากการวิจัยพบว่า การพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำได้มีการส่งเสริมการวางแผนความร่วมมือและทำความเข้าใจกับวิธีที่มีประสิทธิภาพในการทำงานให้สำเร็จภายในกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและกำหนดนโยบายหรือกลยุทธ์ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนเพราะผู้อยู่อาศัยในชุมชนจะมีแรงจูงใจมากขึ้นในการลดใช้พลังงานและลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนผ่านการแบ่งปันข้อมูล ความสามารถของคนในชุมชนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอย่างยั่งยืน สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งโดยการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและการจัดการชุมชน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนตัวของคนในชุมชน อย่างไรก็ตาม บุคคลเพียงคนเดียวอาจจะไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการลดการใช้พลังงานและการปล่อยคาร์บอน ผู้นำที่มีภาวะผู้นำเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงจึงมีความจำเป็นและสำคัญต่อการสร้างการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม ความคิด และทำงานร่วมกัน นอกจากการรับรู้ความตั้งใจและการปฏิบัติเป็นปัจจัยสำคัญของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของแต่ละบุคคลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนไปสู่ชุมชนการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงในบรรทัดฐานทางสังคมและกฎระเบียบที่ทำโดยชุมชนเกาะหมาก ข้อตกลง “ธรรมนูญเกาะหมาก” ประกอบด้วย 8 ข้อ เพื่อเน้นย้ำความเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ภายใต้แบรนด์ “เกาะหมาก โลว์คาร์บอน เดสทินเนชั่น” ให้ทราบโดยทั่วกันทั้งผู้อยู่อาศัยในชุมชนและนักท่องเที่ยว ได้แก่

1. ไม่สนับสนุนให้เรือเฟอร์รี่นำยานพาหนะของนักท่องเที่ยวเข้ามายังเกาะหมาก
2. รถจักรยานยนต์ให้เช่าต้องไม่เกินร้อยละ 70 ของจำนวนห้องพักบนเกาะหมาก
3. ไม่สนับสนุนการใช้วัสดุจากโฟม หรือวัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ เพื่อใส่อาหาร
4. ห้ามทิ้งขยะ สิ่งปฏิภูลของเหลือรับประทานลงในที่สาธารณะและแหล่งน้ำโดยเด็ดขาด
5. ไม่สนับสนุนให้ใช้สารเคมีที่มีสารตกค้างสูง
6. ห้ามส่งเสียงดังหรือกระทำการรบกวนหรือเป็นการเดือดร้อน ในเวลา 22.00 น.-07.00น.
7. ไม่สนับสนุนกีฬาทางบกและทางทะเลที่ใช้เครื่องยนต์ที่สร้างความเดือดร้อนแก่ชุมชน
8. ห้ามนำ ห้ามเสพ ห้ามจำหน่ายสารเสพติดผิดกฎหมายทุกชนิดบนเกาะ

รูปภาพที่ 5 กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม “เกาะหมากสดใส ร่วมใจลดคาร์บอน Kohmak...Low Carbon” สร้างการรับรู้ “ธรรมนูญเกาะหมาก” เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2561

2.6 การควบคุมและการสื่อสาร

จากผลการวิจัย พบว่า กระบวนการการควบคุมประเมินผลการดำเนินงานและการสื่อสาร เป็นบริบทที่ดำเนินการในพื้นที่เกาะหมาก และเป็นสมรรถนะหลักที่นำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่য়ারบอนด์ของชุมชนเกาะหมากประสบความสำเร็จ เพราะการควบคุมการดำเนินการทำให้ชุมชนและคนในชุมชนทราบถึงผลกระทบเชิงบวกและผลกระทบเชิงลบในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่য়ারบอนด์ของชุมชน อีกทั้งความสามารถในการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อกระบวนการคิด การพัฒนากระบวนการ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคลในชุมชนไปสู่การเปลี่ยนระดับชุมชนและการเชื่อมโยงกับองค์กรต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้คนในชุมชนและคนนอกชุมชนสามารถรับรู้ข้อมูลและสารสนเทศชุดเดียวกันซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากรูปแบบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวจะแตกต่างจากผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชน คนในชุมชนจะยินดีและยินยอมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน โดยการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านบริการและส่งต่อการรับรู้ข้อมูลในการปฏิบัติและวิธีการดำเนินการของชุมชนและสถานที่ให้บริการ ตลอดจนหลักการของธรรมาภิบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังการให้สัมภาษณ์ของจักรพรรดิ ตะเวทีกุล ที่ปรึกษาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก ได้กล่าวถึง ความสำคัญของกระบวนการด้านการสื่อสาร, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) ความว่า

...ความสำคัญของการการท่องเที่ยวที่য়ারบอนด์คือ การอธิบายและการสื่อสารที่ดีจะช่วยส่งต่อการรับรู้เรื่องราวและรายละเอียดได้ดีขึ้น เนื่องจากเกาะหมากไม่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง แต่เรื่องการท่องเที่ยวที่য়ারบอนด์สามารถเป็นเอกลักษณ์ของเกาะหมากได้ ผสมผสานกับการทำเกษตรอินทรีย์ เกษตรแบบผสมผสาน การใช้วัสดุในพื้นที่ถิ่น และการส่งเสริมในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมบนเกาะหมากเรื่องราวเหล่านี้ต้องอาศัยการสื่อสารที่ดี...

การให้สัมภาษณ์ของจักรพรรดิ ตะเวทีกุล ที่ปรึกษาชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมากและผู้บริหารเกาะหมากรีสอร์ทสโตนคล็อกกับธานีรินทร์ สุทธิธนากุล รองประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก ผู้บริหารร้านอาหารเกาะหมากซีฟู้ด และผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑสถานเกาะหมาก, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) ความว่า

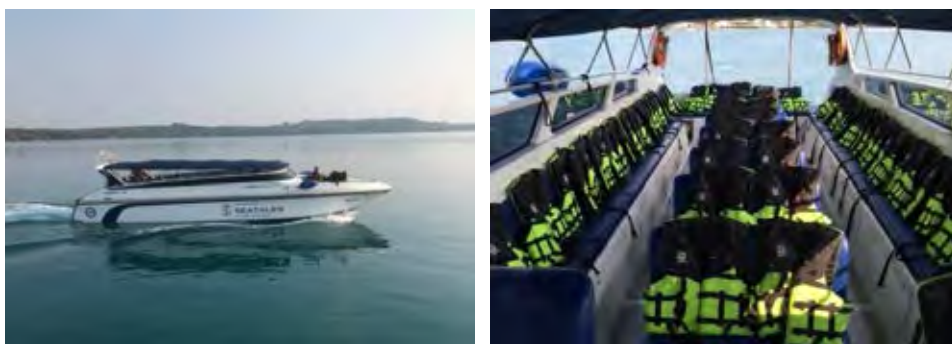
...การสื่อสารเป็นรูปแบบการสื่อความหมายของเกาะหมากได้เป็นอย่างดี โดยผมตั้งพิพิธภัณฑสถานเกาะหมาก เพื่อแสดงวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในเกาะหมาก การแสดงการใช้งานแผงโซลาร์เซลล์ในการผลิตพลังงานภายในพื้นที่ร้านอาหาร การปลูกผักและเลี้ยงสัตว์ตามวิถีทางธรรมชาติ เพื่อไม่ให้เกิดการใช้คาร์บอนไดออกไซด์จากกิจกรรมการผลิตวัตถุดิบเพื่อประกอบอาหาร โดยพนักงานในร้านเองก็ต้องสื่อสารเรื่องราวได้เป็นอย่างดีด้วยเช่นกัน...

รูปภาพที่ 6 พิพิธภัณฑ์เกาะหมาก

นอกจากนี้การให้สัมภาษณ์ของคุณจันทร์ ไม่มีนามสกุล ผู้บริหาร Seatale Speedboat Koh Mak, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) สอดคล้องกับจักรพรรดิ ตะเวทีกุล ที่ปรึกษาชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมากและผู้บริหารเกาะหมากรีสอร์ท และธานินทร์ สุทธิธนากุล รองประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก ผู้บริหารร้านอาหารเกาะหมากซีฟู้ด และผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์เกาะหมาก ความว่า

...บริษัทได้ตระหนักถึงการขนส่งผู้โดยสารหรือนักท่องเที่ยวไปยังเกาะหมากก่อนลดพิษจากการปล่อยคาร์บอนได้ออกไซด์ในปริมาณที่มากเมื่อเทียบกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในส่วนอื่น ๆ ภายในเกาะหมากจึงเลือกใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ผ่านการสื่อสารโดยให้ข้อมูลที่สำคัญต่อผู้โดยสารและนักท่องเที่ยวเท่าที่จะทำได้ เช่น การทำสติ๊กเกอร์บนเรือสปีดโบ๊ทและการจัดสรรรอบการขนส่งให้มีประสิทธิภาพที่สุด...

รูปภาพที่ 7 เรือ Speedboat บริษัท Seatale Speedboat Koh Mak

นอกจากนั้นนิพนธ์ สุทธิธนากุล ประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก ยังได้กล่าวถึงบทบาทของชมรมวิสาหกิจการท่องเที่ยวเกาะหมากที่มีความสำคัญในการสื่อสารและประสานงานกับองค์กรและกลุ่มที่เกี่ยวข้องความตอนหนึ่งว่า

...ชมรมวิสาหกิจการท่องเที่ยวเกาะหมากมีส่วนสำคัญในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์และเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ และผู้อยู่อาศัยในชุมชนเกาะหมาก โดยการจัดประชุมเป็นประจำทุกเดือน หรือหากมีประเด็นที่เร่งด่วนที่สำคัญก็อาจจะมีการประชุมมากกว่าเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อรับฟังความคิดเห็นและพบปะพูดคุยกับทุกภาคส่วนในชุมชนเกาะหมากและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

โดยแนวทางการทำการตลาดของเกาะหมากมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เมื่อก่อนโรงแรมรีสอร์ทเกาะหมากต้องแย่งลูกค้ากัน แต่ปัจจุบันนักท่องเที่ยวจองที่พักเองไม่ผ่านเอเยนต์ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กๆ ที่ชอบความเป็นส่วนตัวสามารถจะเลือกที่พักได้ทุกแห่งผ่านทางโซเชียลมีเดีย เพราะแต่ละแห่งมีความสวยงามอัตลักษณ์ของตัวเองเพียงแต่มีหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยเหลือเรื่องขยะ ระบบสาธารณสุข โภค ถนน นักท่องเที่ยวจะเข้าไปเอง

ทิศทางการท่องเที่ยวของเกาะหมาก 10-15 ปีข้างหน้า เกาะหมากจะไม่มีนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กๆ ที่มีคุณภาพและรักธรรมชาติ ชาวต่างประเทศนิยมพักแบบเรสซิเดนซ์ระยะยาว 6 เดือน - 2 ปี ธรรมนูญจะทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกว่เกาะหมากเป็นบ้านที่ 2 มีความเงียบสงบ ปลอดภัย การทำการตลาดของเกาะหมากจากนี้ไปน่าจะทำการตลาดเล็กๆ ย้อนกลับไปหากกลุ่มลูกค้าเดิมๆ ส่วนใหญ่เป็นชาวยุโรปที่เคยมาเที่ยว 10-20 ปีมาแล้ว ไปหาเขาที่บ้าน ไปเยี่ยมเยียนและนักท่องเที่ยวเดิมๆ และให้เขาเป็นผู้ชักชวนนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่มาเพิ่มขึ้น จากการทดลองเดินทางไปยุโรป 40 วันได้ลูกค้าเยอรมนีจองมา 2 ครอบครัว กลุ่มคนเหล่านี้เป็นนักท่องเที่ยวคุณภาพ มีกำลังซื้อสูงจะช่วยรักษั้ธรรมชาติโดยนีสัยอยู่แล้ว...

การสัมภาษณ์ของนิพนธ์ สุทธิธินกุล ประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมากมีความสอดคล้องกับนาวิณ มีสมมนต์, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) ที่ปรึกษาชมรมวิสาหกิจการท่องเที่ยวเกาะหมากและเจ้าของสวนยางพาราในพื้นที่เกาะหมากได้เล่าผ่านประสบการณ์ตนเองในฐานะผู้อยู่อาศัยในชุมชนเกาะหมาก ความว่า

...จากประสบการณ์ตนเองด้านการท่องเที่ยวเกาะหมากเห็นว่าเกาะเหมาะกัับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กหรือที่เรียกว่า Laid-Back Tour มากกว่าที่จะเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวขนาดใหญ่ เพราะพื้นที่เกาะหมากไม่สามารถที่จะรองรับนักท่องเที่ยวได้ในปริมาณที่มาก จำนวนนักท่องเที่ยวที่มากจะนำมาซึ่งการใช้ทรัพยากรที่เพิ่มมากขึ้น แต่จำนวนทรัพยากรมีอย่างจำกัด เช่น ทรัพยากรน้ำ การจัดการขยะ และพื้นที่กิจกรรมทางการท่องเที่ยว จึงพยายามที่จะต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับเกาะหมาก...

แนวทางการปฏิบัติที่รวบรวมขั้นตอนการควบคุมรูปแบบและเงื่อนไขที่จะนำไปสู่การปฏิบัติตามในรูปแบบของคำสั่ง ต้นแบบ ความรู้ และการแทนความหมาย เพราะเป็นฐานข้อมูลและสารสนเทศที่ใช้แบ่งปันความรู้ความเข้าใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดแนวทางในการปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอนและการทำความเข้าใจต่อพื้นที่และเป้าหมายหลักในการจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยว

3203106450

CD iThesis 5684484927 dissertation / recv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

คาร์บอนต่ำต่อไป ดังการให้สัมภาษณ์ของธานินทร์ สุทธิธนากุล รองประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก ผู้บริหารร้านอาหารเกาะหมาก ซีฟู้ด และผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑ์เกาะหมาก, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) ความว่า

...ตอนนี้บนเกาะมากกว่าร้อยละ 50 มีความเข้าใจเรื่องโลว์คาร์บอน และมีการนำไปใช้ผ่านความช่วยเหลือจากกลุ่มและหน่วยงานต่างๆ ช่วยให้ความรู้และสอนให้ทำ เช่น กลุ่มโซล่าเซลล์เกาะหมาก ซึ่งตอนนี้ก็มีความร่วมมือจากบรรดาผู้ที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้นมากๆ ทั้งภาคเอกชน โรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร ชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก กลุ่มโซล่าเซลล์เกาะหมาก สภาอุตสาหกรรมจังหวัดตราด และหน่วยงานของรัฐอย่าง อบต. เกาะหมาก โรงเรียนบ้านเกาะหมาก ศูนย์การวิจัยนอกโรงเรียนมาร่วมกันเพื่อจัดทำข้อมูล รวบรวมข้อมูล และการเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบต่างๆ...

นิพนธ์ สุทธิธนากุล ประธานวิสาหกิจ

รูปภาพที่ 8 ป้ายและประกาศข้อมูล ป้ายเตือนและข้อมูลการเรียนรู้ต่างๆ เกี่ยวกับกิจกรรมคาร์บอนต่ำ
ที่มา: ชมรมวิสาหกิจการท่องเที่ยวเกาะหมาก

ชุมชนเกาะหมากยังได้อธิบายถึงการติดตามความคืบหน้าของกิจกรรมคาร์บอนต่ำเพื่อนำข้อมูลมาจัดทำให้รู้แบบเอกสารเพื่อสะดวกในการเก็บเป็นฐานข้อมูลและเผยแพร่ต่อกลุ่มเครือข่ายและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) ความว่า

...ทางชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมากและกลุ่มอื่นๆ ในชุมชนได้มีขั้นตอนในการติดตามกิจกรรมโลว์คาร์บอนที่เกาะหมากทำไปแล้วและกำลังจะทำต่อไปเพื่อขมวดไว้เป็นเอกสารให้ผู้ที่สนใจใช้เป็นแหล่งข้อมูลศึกษาการทำกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดีเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนคู่วิถีชุมชนสืบไป...

รูปภาพที่ 9 กิจกรรมประชุมกลุ่มย่อยติดตามกิจกรรมโลว์คาร์บอนของเกาะหมาก
ที่มา: ชมรมวิสาหกิจการท่องเที่ยวเกาะหมาก

นอกจากนี้ธำนิษฐ์ สุทธิธนากุล รองประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก ผู้บริหารร้านอาหารเกาะหมาก ซีฟู้ด และผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑิ์เกาะหมาก ยังได้อธิบายเพิ่มเติมถึงการพัฒนาฐานข้อมูล สารสนเทศ และพัฒนานวัตกรรมที่สอดคล้องกับการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำโดยชมรมวิสาหกิจชุมชนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการพัฒนาเรือพลังงานแสงอาทิตย์ของเกาะหมาก, (สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559) ความว่า

...ชมรมร่วมกับชุมชนในพื้นที่เกาะหมาก และภาคีเครือข่าย พัฒนาเรือพลังงานแสงอาทิตย์ซึ่งเป็นการพยายามในการรักษาแนวปะการังหมู่เกาะทะเลตราดกับเรือพลังงานแสงอาทิตย์ ที่ไม่ปลดปล่อยมลภาวะ โดยนำร่องลำแรกที่เกาะหมากริเริ่มโดยคณาจารย์จากอุทยานแห่งชาติและอีกหลายมหาวิทยาลัยที่ได้มีการเปิดบรรยายรายละเอียด ความเป็นไปได้ และรับฟังความคิดเห็นจากชาวเรือและผู้ประกอบการบนเกาะหมากร่วมกัน และมีการประชาสัมพันธ์ในการทดลองใช้แก่นักท่องเที่ยวและผู้อาศัยในเกาะหมาก โดยเรือมีชื่อว่า "เรือพลังงานแสงอาทิตย์พิชิตโลกร้อน..."

รูปภาพที่ 10 แสดงการรับฟังความคิดเห็นและการจัดทำข้อมูลเรือพลังงานแสงอาทิตย์พิชิตโลกร้อน
ที่มา: ชมรมวิสาหกิจการท่องเที่ยวเกาะหมาก

บริบทและสมรรถนะที่ทำให้ชุมชนเกาะหมากสามารถจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่เกาะหมากยังมีขีดความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้จำกัด ผู้ประกอบการและผู้อยู่อาศัยในชุมชนรับรู้และเข้าใจร่วมกัน จึงมั่นใจว่าการท่องเที่ยวจะไม่กระทบกับแหล่งน้ำและสิ่งแวดล้อมด้วยการปลูกฝังแนวคิดรุ่นสู่รุ่นว่า “เกาะหมากไม่จำเป็นต้องเจริญมากแต่สามารถอยู่ได้และทำให้เกิดความรู้สึกต่อนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวอยากกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีกครั้ง (นิพนธ์ สุทธิธนกุล, **สัมภาษณ์**, 17 ธันวาคม 2559) การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะสร้างประโยชน์ต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ขับเคลื่อนด้วยรูปคาร์บอนต่ำ นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกิจกรรมที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ และก่อให้เกิดมลพิษต่ำที่เกิดจากการขนส่ง ที่พัก กิจกรรมนันทนาการต่างๆ (Tang et al., 2011)

อย่างไรก็ตาม การมีกฎระเบียบที่ใช้ควบคุมดูแลพื้นที่ลักษณะพิเศษด้านการท่องเที่ยวให้เป็นพื้นที่ควบคุมพิเศษจะช่วยควบคุมการใช้พลังงานหรือการใช้ทรัพยากรที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่นั้นได้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมากยิ่งขึ้น สมาชิกในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่สามารถที่จะพัฒนาศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การขนส่งต่างๆ และการใช้ทรัพยากรต่างๆ ในพื้นที่ท่องเที่ยวของไทย ดังนั้น นอกจากความร่วมมือของชุมชน หน่วยงานต่างๆ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกรูปแบบ รัฐบาลไทยควรมีการออกกฎหมายเพื่ออภิบาลและสงวนไว้ซึ่งพื้นที่นั้นๆ โดยภาครัฐมีอำนาจในการควบคุมดูแลการดำเนินการ

อย่างเป็นระบบจะช่วยเพิ่มความเข้มแข็งและจะทำให้ชุมชนมีความชัดเจนในขอบเขตของอำนาจและหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบและปฏิบัติร่วมกันต่อไป

นอกจากนี้ทักษะการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ทั้ง ภาษาการสื่อสาร ภาษากาย และการสื่อสารข้อความที่ผ่านการเขียนหรือป้ายประกาศ และการสื่อสารผ่านสื่อเทคโนโลยีทางสังคมหรือโซเชียลมีเดียจะช่วยทำให้การส่งต่อข้อมูลและการรับรู้ข้อมูลได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการเข้าถึงผู้คนมากขึ้น โดยการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการลดใช้พลังงานจะต้องทำด้วยความละเอียดให้ข้อเสนอแนะที่รอบคอบในสถานการณ์จริงเพื่อให้เกิดความเหมาะสมยังรวมถึงการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศที่สร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมทางการตลาดไปยังกลุ่มเป้าหมายที่ชุมชนกำหนดไว้ เพราะชุมชนเกาะหมากมีขีดจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน เพื่อการควบคุมและคุ้มครองทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของชุมชนเกาะหมาก ดังนั้น เกาะหมากจึงมีช่วงเวลาพักเกาะ 4 เดือนต่อ 1 ปี (ช่วงเดือนมิถุนายนถึงกันยายนของทุกปี) นอกจากนี้ การสื่อสารยังเป็นช่องทางในการสื่อสารระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง กลุ่มเครือข่าย กลุ่มนักท่องเที่ยว และกลุ่มอื่นๆ ที่สนใจ โดยใช้เครื่องมือผ่านการสื่อสารการตลาด ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการตลาดที่เหมาะสมกับชุมชนเกาะหมาก และการจัดกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนอย่างเหมาะสม

กล่าวโดยสรุป บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำชุมชนเกาะหมาก ประกอบด้วย 1) องค์กรความรู้และการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน 2) การสร้างจิตสำนึกและทักษะการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ 3) การมีส่วนร่วมของชุมชน 4) การวางแผนและการเจรจาต่อรอง และ 5) การควบคุมและการสื่อสาร โดยบริบทและสมรรถนะของคนในชุมชน ทั้ง 5 ด้านเป็นส่วนสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมากตั้งแต่เริ่มแนวคิดสู่การปฏิบัติและวางแผนสู่การพัฒนาสมรรถนะขององค์การ (ชุมชนเกาะหมาก) และสมรรถนะของคนในชุมชนที่สนับสนุนและร่วมกันขับเคลื่อนชุมชนเกาะหมากอย่างต่อเนื่อง

3203106450

สรุปผลวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

จากการสังเคราะห์เอกสารและผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับบริบทและสมรรถนะของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมากพบว่า มีสมรรถนะที่สอดคล้องระหว่างการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 4 สมรรถนะ ได้แก่ ด้านทักษะ ด้านความรู้ ด้านการวางแผน และด้านการมีส่วนร่วม และได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 1 สมรรถนะ คือ ด้านควบคุม รวมทั้งหมด 5 สมรรถนะที่ชุมชนมีและปฏิบัติอยู่จริงที่ทำให้ชุมชนเกาะหมากเป็นพื้นที่ต้นแบบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน อพท. และหน่วยงานความร่วมมือระหว่างประเทศของประเทศไทยรมัน จึงนำผลการวิเคราะห์มาสนับสนุนการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อนำไปสู่การหาความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนเกาะหมากในปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนเกาะหมากที่คาดหวังจากผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จากการสังเคราะห์ข้อมูลไปสู่การสร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำชุมชนเกาะหมาก สรุปดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำชุมชนเกาะหมาก

บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชน	สมรรถนะย่อย
กลุ่มที่ 1 ด้านทักษะของคนในชุมชน	(1) การนำแนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับชุมชน (2) การถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชน (3) การตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น (4) การเก็บรวบรวมข้อมูล (การใช้พลังงานและน้ำ การใช้สารเคมีและการผลิตของเสีย) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดการ ปรับปรุง แก้ไขและหาวิธีการป้องกัน (5) การนำเทคโนโลยีและเครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชน

ตารางที่ 10 บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำชุมชน
เกาะหมาก (ต่อ)

บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชน	สมรรถนะย่อย
กลุ่มที่ 2 ด้านความรู้ของคนในชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> (1) การจัดทำข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (2) การจัดทำและแลกเปลี่ยนข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (3) การเรียนรู้และเพิ่มพูนข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (4) การฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อมและผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อการสร้างความตระหนักรู้ (5) การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน การใช้ทรัพยากรของชุมชนสู่คนรุ่นหลังในชุมชนและผู้ที่สนใจ
กลุ่มที่ 3 ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> (1) การแบ่งปันข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม วัตถุประสงค์ และการกระทำในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (2) การมีส่วนร่วมในการสร้างที่พัก สถานบริการ การขนส่ง และทรัพยากรต่างๆ ของชุมชนโดยเน้นการใช้วัสดุที่ลดการใช้พลังงานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (3) การร่วมกันวางแผน กำหนดระเบียบ การจัดการการท่องเที่ยว และการใช้พลังงานในชุมชนร่วมกัน (4) การดำเนินการร่วมกันจัดการตามแผนงาน และขั้นตอนของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (5) การมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งในชุมชนที่เกิดจากการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุผลของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

ตารางที่ 10 บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำชุมชน
เกาะหมาก (ต่อ)

บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชน	สมรรถนะย่อย
กลุ่มที่ 4 ด้านการวางแผนของคนในชุมชน	(1) การวางกรอบการพัฒนามาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชน (2) การวางแผนเส้นทางเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน (3) การดำเนินงานจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนตามหลักการด้านสิ่งแวดล้อมและแผนงานของชุมชน (4) การวางแผนการสนับสนุนการให้เข้าร่วมกิจกรรมของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (5) การกำหนดและเปรียบเทียบการบริหารและจัดการชุมชนการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (6) การประเมินตนเองและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชน
กลุ่มที่ 5 ด้านการควบคุมของคนในชุมชน	(1) การพัฒนาการดำเนินงานจัดการการท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำร่วมกับข้อกำหนดร่วมต่าง ๆ (2) การพัฒนาการประเมินผลการดำเนินงานจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้มีข้อกำหนดร่วม (3) การจัดกิจกรรมรับฟังความเห็นจากผู้มีที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

จากตารางที่ 10 ผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปสู่การสร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนที่นำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำชุมชนเกาะหมาก ประกอบด้วย 5 กลุ่มหรือด้าน ได้แก่ ด้านทักษะของคนในชุมชน ด้านความรู้ของคนในชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ด้านการวางแผนของคนในชุมชน และด้านการควบคุมของคนในชุมชน โดยการสังเคราะห์ความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนเกาะหมากผู้วิจัยเน้นเฉพาะสมรรถนะหลักจากผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เท่านั้น

3203106450

CD :Thesis 568448427 dissertation / rev: 16072562 17:54:25 / seq: 17

ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

การนำเสนอในส่วนนี้เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยงที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ โดยนำข้อมูลจากวัตถุประสงค์ที่ 1 ที่เกี่ยวข้องกับกรอบความสามารถของคนในชุมชนเกาะหมากในฐานะเป็นผู้กำหนดแนวทางต่อการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำบนพื้นที่ชุมชนเกาะหมากใน 3 ประเด็น คือ 1) ระดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบัน 2) ระดับความสำคัญของความต้องการที่จำเป็นที่คาดหวัง และ 3) เปรียบเทียบหาช่องว่างความต้องการจำเป็นของคนในชุมชน การวิจัยตามวัตถุประสงค์นี้เป็นสำรวจจากประชากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมากจำนวน 384 ตัวอย่าง ด้วยแบบสอบถามที่พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป นำเสนอผลการวิจัยดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนบุคคล		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ			
	ชาย	162	42.2
	หญิง	222	57.8
รวม		384	100.0
อายุ			
	ต่ำกว่าอายุ 20 ปี	20	5.2
	20 - 30 ปี	161	41.9
	31 - 40 ปี	100	26.0
	41 - 50 ปี	53	13.8
	51 - 60 ปี	40	10.5
	มากกว่า 60 ปี	10	2.6
รวม		384	100.0
กลุ่มตัวอย่าง			
	หน่วยงานภาครัฐ	88	22.9
	ผู้ประกอบการ/ภาคเอกชน	134	34.9
	ประชาชนในชุมชน	162	42.2
รวม		384	100.0

ตารางที่ 11 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษา	48	12.5
ปวช./ปวส.	175	45.6
ปริญญาตรี	112	29.1
สูงกว่าปริญญาตรี	49	12.8
รวม	384	100.0
อาชีพ		
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	98	25.5
พนักงานเอกชน	4	1.1
กิจการส่วนตัว	165	43.0
นิสิต/นักศึกษา	9	2.3
อื่นๆ ได้แก่ เกษตรกรชาวสวน ข้าราชการเกษียณอายุ	108	28.1
รวม	384	100.0
ระยะเวลาที่อาศัยหรือปฏิบัติงานในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก		
น้อยกว่า 1 ปี	18	4.7
1 – 5 ปี	34	8.9
6 – 11 ปี	82	21.4
มากกว่า 11 ปีขึ้นไป	250	65.0
รวม	384	100.0

จากตารางที่ 11 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.8 รองลงมาคือเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 42.2 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 21- 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.9 ปี รองลงมาคือ อายุอยู่ระหว่าง 31- 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.0 และอายุ 61 ปีขึ้นไปเป็นกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.6 เนื่องจากผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นประชาชนในชุมชนเกาะหมาก คิดเป็นร้อยละ 42.2 รองลงมา คือ ผู้ประกอบการ คิดเป็นร้อยละ 34.9 และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 22.9 ส่วนใหญ่มีระดับการวิจัยอยู่ในระดับอนุปริญญาหรือปวช./ปวส คิดเป็นร้อยละ 45.6 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 29.2 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี ได้แก่ ปริญญาโท และปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 12.8 ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเป็นผู้ประกอบการกิจการส่วนตัวบนพื้นที่เกาะหมากและพื้นที่เชื่อมโยงบนหมู่เกาะข้าง คิดเป็นร้อยละ 43.0 รองลงมา คือ ประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น เกษตรกร ลูกจ้างทั่วไป และทำการประมง ส่วนใหญ่จะเป็นผู้อาศัยอยู่ในชุมชนเกาะหมาก คิดเป็นร้อยละ 28.1 และเป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่เชื่อมโยงหมู่เกาะข้าง คิดเป็นร้อยละ 25.5 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนเกาะหมากมากกว่า 11 ปี

ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 65.1 ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ได้สัมผัสถึงพัฒนาการของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน กระบวนการคิดและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนการพัฒนาการของกระบวนการพัฒนาทางด้านความคิด การเปลี่ยนแปลงของสภาพบริบทต่างๆ ในชุมชนต่อผู้อยู่อาศัย และนักท่องเที่ยว/ผู้มาเยือน รองลงมา คือ อาศัยอยู่ในชุมชนเกาะหมากเป็นระยะเวลาระหว่าง 6 – 11 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.4 กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในชุมชนเกาะหมากน้อยกว่า 1 ปีเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีสัดส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.7 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ข้อมูลที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูลนี้มีลักษณะเป็นข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นถึงระดับความสำคัญของข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ กลุ่มที่มีประสบการณ์โดยตรงและโดยอ้อมจากการอาศัยอยู่ในชุมชนเกาะหมากที่มีทัศนคติต่อการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และการพัฒนาชุมชนสู่การเป็นชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่สามารถอธิบายความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะนำมาประกอบการวิจัยแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชน เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำต่อไป โดยผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ในขั้นนี้เป็น 3 ส่วน รายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 ระดับความต้องการที่จำเป็นที่คาดหวัง

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบหาช่องว่างความต้องการจำเป็นของคนในชุมชน

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

ผลการวิเคราะห์ระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบัน จากมุมมองของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1.1 ระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันแสดงในตารางที่ 12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ระดับความสำคัญสูงสุดที่มีอยู่ในปัจจุบันเฉพาะ **ด้านการควบคุมของคนในชุมชน** ที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ($\bar{x} = 2.84$; $SD = .377$) คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องมีการพัฒนาการประเมินผลการดำเนินงานจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้มีข้อกำหนดร่วมเพื่อสู่ความยั่งยืน ($\bar{x} = 2.77$; $SD = .417$) คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องมีการจัดกิจกรรมรับฟังความเห็นจากผู้มีที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องเพื่อการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนต่อชุมชน ($\bar{x} = 2.73$; $SD = .561$) คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีการพัฒนาการดำเนินงานจัดการการท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำร่วมกับข้อกำหนดร่วมต่างๆ ($\bar{x} = 2.72$; $SD = .447$) ตามลำดับ หากพิจารณาระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันของคนในชุมชนเกาะหมาก พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญอยู่ในเกณฑ์มาก โดยมีเหตุผลจำเป็นที่จะต้องพัฒนากระบวนการควบคุมดำเนินการของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำได้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แม้จะอยู่ในระดับที่มากอยู่แล้ว โดย Fayol กล่าวว่า การควบคุมเป็นการตรวจสอบว่าทุกสิ่งทุกอย่างดำเนินการสอดคล้องกันกับแผนที่วางไว้และเป็นไปตามหลักการที่วางไว้หรือไม่ ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการควบคุมการดำเนินให้เป็นไปตามแผนงานที่ชุมชนได้

ร่วมกันวางกรอบไว้ว่าทิศทางการดำเนินงานสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของชุมชนหรือไม่อย่างไร

1.2 ระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบัน แสดงในตารางที่ 12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ระดับความต้องการจำเป็นสูงสุดที่มีอยู่ในปัจจุบันเฉพาะด้านความรู้ของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ($\bar{x} = 2.76$; SD = .490) ชุมชนต้องมีการฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อมและผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้กับคนในชุมชนและผู้ประกอบการ ($\bar{x} = 2.65$; SD = .614) ชุมชนต้องมีการเรียนรู้และเพิ่มพูนข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของคนในชุมชนและผู้ประกอบการ ($\bar{x} = 2.59$; SD = .705) ชุมชนต้องมีการจัดทำและแลกเปลี่ยนข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำภายในชุมชนระหว่างคนในชุมชน ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 2.57$; SD = .711) ชุมชนต้องมีการจัดทำข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้กับคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 2.57$; SD = .617) ชุมชนต้องมีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน การใช้ทรัพยากรของชุมชนสู่คนรุ่นหลังในชุมชนและผู้ที่สนใจ ($\bar{x} = 2.39$; SD = .771) หากพิจารณาระดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันของคนในชุมชนเกาะหมาก พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความต้องการจำเป็นอยู่ในเกณฑ์มาก โดยมีเหตุผลว่าจำเป็นที่จะต้องพัฒนาด้านความรู้ของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำได้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแม้จะอยู่ในระดับที่มาก

1.3 ระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบัน แสดงในตารางที่ 12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ระดับความต้องการจำเป็นสูงสุดที่มีอยู่ในปัจจุบันไปที่ด้านการวางแผนของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ($\bar{x} = 2.66$; SD = .472) คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องมีการประเมินตนเองและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชน ($\bar{x} = 2.59$; SD = .601) คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องมีการกำหนดและเปรียบเทียบการบริหารและจัดการชุมชนการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่มีอยู่ ($\bar{x} = 2.55$; SD = .698) คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องสามารถดำเนินงานจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนตามหลักการด้านสิ่งแวดล้อมและแผนงานของชุมชนได้อย่างถูกต้อง ($\bar{x} = 2.53$; SD = .699) คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องมีการวางกรอบการพัฒนามาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนที่ชัดเจน ($\bar{x} = 2.46$; SD = 1.008) คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องมีแผนการสนับสนุนการให้เข้าร่วมกิจกรรมของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ($\bar{x} = 2.38$; SD = .776) คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องมีการวางแผนเส้นทางเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะดวกสบายเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน ($\bar{x} = 2.36$; SD = .770)

หากพิจารณาระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันของคนในชุมชนเกาะหมาก พบว่า ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญอยู่ในเกณฑ์มาก โดยให้เหตุผลว่าจำเป็นที่จะต้องพัฒนากระบวนการวางแผนของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำได้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแม้จะอยู่ในระดับที่มาก เนื่องจากการวางแผนเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำจะแสดงถึงการให้

ความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาและเป็นจุดเริ่มต้นของการวางแผนร่วมกันของคนในชุมชน ผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของเกาะหมาก ส่งเสริมให้ชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรมเกี่ยวเนื่องกับการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ (Energy Efficiency) และพลังงานทดแทน (Renewable Energy) อันจะช่วยปกป้องสภาพภูมิอากาศ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (อพท.-GIZ, 2555) โดยการวางแผนงานและกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนได้อย่างมีทิศทางและเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่เกาะหมาก

1.4 ระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบัน แสดงในตารางที่ 12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ระดับความต้องการจำเป็นสูงสุดที่มีอยู่ในปัจจุบันเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ($\bar{x} = 2.66$; $SD = .472$) คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องมีการดำเนินการร่วมกันจัดการตามแผนงานและขั้นตอนของการท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำให้เป็นที่ยอมรับทั้งภายในและภายนอกทำให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามระเบียบของชุมชนได้อย่างถูกต้อง ($\bar{x} = 2.73$; $SD = .442$) คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องมีการแบ่งปันข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม วัตถุประสงค์และการกระทำในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำ ($\bar{x} = 2.72$; $SD = .453$) คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งในชุมชนที่เกิดจากการบริหารและจัดการเพื่อให้บรรลุผลของการท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำ ($\bar{x} = 2.71$; $SD = .451$) คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องมีการร่วมกันวางแผน กำหนดระเบียบการจัดการการท่องเที่ยวและการใช้พลังงานในชุมชนร่วมกัน ($\bar{x} = 2.65$; $SD = .592$) คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องมีส่วนร่วมในการสร้างที่พัก สถานบริการ การขนส่ง และทรัพยากรต่างๆ ของชุมชนโดยเน้นการใช้วัสดุที่ลดการใช้พลังงานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 2.37$; $SD = .774$) ตามลำดับ หากพิจารณาระดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันของคนในชุมชนเกาะหมาก พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความต้องการจำเป็นอยู่ในเกณฑ์มาก โดยมีเหตุผลว่าจำเป็นที่จะต้องพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้มากกว่าที่มีอยู่ในปัจจุบันแม้จะอยู่ในระดับที่มาก

1.5 ระดับความต้องการจำเป็นด้านสมรรถนะที่มีอยู่ในปัจจุบัน แสดงในตารางที่ 12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ระดับความต้องการจำเป็นสูงสุดที่มีอยู่ในปัจจุบันเฉพาะด้านทักษะของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ($\bar{x} = 2.55$; $SD = .698$) คนในชุมชนและผู้ประกอบการสามารถนำแนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับชุมชน ($\bar{x} = 2.57$; $SD = .703$) คนในชุมชนและผู้ประกอบการสามารถถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนที่ชัดเจนได้โดยใช้การสื่อสารที่เหมาะสม ($\bar{x} = 2.56$; $SD = .705$) คนในชุมชนและผู้ประกอบการสามารถตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ ($\bar{x} = 2.51$; $SD = .791$) คนในชุมชนและผู้ประกอบการสามารถนำเทคโนโลยีและเครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ ($\bar{x} = 2.50$; $SD = .510$) คนในชุมชนและผู้ประกอบการสามารถเก็บรวบรวมข้อมูล (การใช้พลังงานและน้ำ การใช้สารเคมีและการผลิตของเสีย) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดการ ปรับปรุง แก้ไขและหาวิธีการป้องกันอย่างถูกต้องเหมาะสม ($\bar{x} = 2.43$; $SD = .782$) หากพิจารณาระดับความสำคัญของ

ความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันของคนในชุมชนเกาะหมาก พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความต้องการจำเป็นอยู่ในเกณฑ์มาก โดยมีเหตุผลว่าจำเป็นที่จะต้องพัฒนาด้านทักษะของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแม้จะอยู่ในระดับที่มาก

ตารางที่ 12 ระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก

องค์ประกอบความ ต้องการจำเป็น	ระดับความต้องการจำเป็น					ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)		
ด้านการควบคุมของคนในชุมชน							
1. การพัฒนาการ ประเมินผลการดำเนินงาน จัดการการท่องเที่ยว คาร์บอนต่ำให้มี ข้อกำหนดร่วม เพื่อสู่ ความยั่งยืน		85 (22.4)	298 (77.6)			2.77	จำเป็นต้องมีและ ขาดไม่ได้ ซึ่งมี พอสมควรใน ปัจจุบัน
2. การจัดกิจกรรมรับฟัง ความเห็นจากผู้มีที่ เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาให้เกิดความ ยั่งยืนต่อชุมชน	23 (6.0)	131 (34.1)	305 (79.4)			2.73	จำเป็นต้องมีและ ขาดไม่ได้ ซึ่งมี พอสมควรใน ปัจจุบัน
3. การพัฒนาการ ดำเนินงานจัดการการ ท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ร่วมกับข้อกำหนดร่วม ต่างๆ		106 (27.6)	278 (72.4)			2.72	จำเป็นต้องมีและ ขาดไม่ได้ ซึ่งมี พอสมควรใน ปัจจุบัน
ด้านความรู้ของคนในชุมชน							
4. การฝึกอบรมด้าน สิ่งแวดล้อมและผลิตภัณฑ์ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อการสร้างความ ตระหนักรู้ให้กับคนใน ชุมชนและผู้ประกอบการ	27 (7.0)	80 (20.8)	275 (71.6)	2 (0.5)		2.65	จำเป็นต้องมีและ ขาดไม่ได้ ซึ่งมี พอสมควรใน ปัจจุบัน

ตารางที่ 12 ระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก (ต่อ)

องค์ประกอบความ ต้องการจำเป็น	ระดับความสำคัญ					ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)		
5. การเรียนรู้และเพิ่มพูน ข้อมูลเกี่ยวกับ กระบวนการจัดการการ ท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของ คนในชุมชนและ ผู้ประกอบการ	46 (12.0)	67 (17.4)	268 (69.8)	3 (0.8)		2.59	จำเป็นต้องมีและ ขาดไม่ได้ ซึ่งมี น้อยในปัจจุบัน
6. การจัดทำและ แลกเปลี่ยนข้อมูลกิจกรรม การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ภายในชุมชนระหว่างคน ในชุมชนผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว	48 (12.5)	70 (18.2)	264 (68.8)	2 (0.5)		2.57	จำเป็นต้องมีและ ขาดไม่ได้ ซึ่งมี น้อยในปัจจุบัน
7. การจัดทำข้อมูลและ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการ การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ให้กับคนในชุมชนและ นักท่องเที่ยว	25 (6.5)	116 (30.2)	242 (63.0)	1 (0.3)		2.57	จำเป็นต้องมีและ ขาดไม่ได้ ซึ่งมี น้อยในปัจจุบัน
8. การถ่ายทอดความรู้ เกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน การ ใช้ทรัพยากรของชุมชนสู่ คนรุ่นหลังในชุมชนและผู้ ที่สนใจ	67 (17.4)	99 (25.8)	217 (56.5)	1 (0.3)		2.39	จำเป็นต้องมีและ ขาดไม่ได้ ซึ่งมี น้อยในปัจจุบัน
ด้านการวางแผนของคนในชุมชน							
9. การประเมินตนเองและ แนวทางการจัดการการ ท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของ ชุมชน	22 (5.7)	112 (29.2)	249 (64.8)	1 (0.3)		2.59	จำเป็นต้องมีและ ขาดไม่ได้ ซึ่งมี น้อยในปัจจุบัน

ตารางที่ 12 ระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก (ต่อ)

องค์ประกอบความต้องการจำเป็น	ระดับความสำคัญ					ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)		
10. การกำหนดและเปรียบเทียบการบริหารและจัดการชุมชนการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่มีอยู่	45 (11.7)	83 (21.6)	255 (66.4)	1 (0.3)		2.55	จำเป็นต้องมีและขาดไม่ได้ซึ่งมีน้อยในปัจจุบัน
11. ความสามารถดำเนินงานจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนตามหลักการด้านสิ่งแวดล้อมและแผนงานของชุมชนได้อย่างถูกต้อง	45 (11.7)	88 (22.9)	250 (65.1)	1 (0.3)		2.53	จำเป็นต้องมีและขาดไม่ได้ซึ่งมีน้อยในปัจจุบัน
12. การวางกรอบการพัฒนามาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนที่ชัดเจน	92 (24.0)	59 (15.4)	214 (55.7)	18 (4.7)	1 (0.3)	2.46	จำเป็นต้องมีและขาดไม่ได้ซึ่งมีน้อยในปัจจุบัน
13. การแผนการสนับสนุนการให้เข้าร่วมกิจกรรมของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	69 (18.0)	100 (26.0)	214 (55.7)	1 (0.3)		2.38	จำเป็นต้องมีและขาดไม่ได้ซึ่งมีมากในปัจจุบัน
14. การวางแผนเส้นทางเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะดวกสบายเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน	68 (17.7)	107 (27.9)	208 (54.2)	1 (0.3)		2.36	จำเป็นต้องมีและขาดไม่ได้ซึ่งมีมากในปัจจุบัน

ตารางที่ 12 ระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก (ต่อ)

องค์ประกอบความต้องการจำเป็น	ระดับความสำคัญ					ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)		
ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน							
15. การดำเนินการร่วมกันจัดการตามแผนงาน และขั้นตอนของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้เป็นที่ยอมรับทั้งภายในและภายนอกทำให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามระเบียบของชุมชนได้อย่างถูกต้อง		102 (26.6)	282 (73.4)			2.73	จำเป็นต้องมีและขาดไม่ได้ ซึ่งมีมากในปัจจุบัน
16. การแบ่งปันข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องกันนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม วัตถุประสงค์ และการกระทำในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ		107 (27.9)	276 (71.9)	1 (0.3)		2.72	จำเป็นต้องมีและขาดไม่ได้ ซึ่งมีพอสมควรในปัจจุบัน
17. การมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งในชุมชนที่เกิดจากการบริหารและจัดการเพื่อให้บรรลุผลของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ		109 (28.4)	275 (71.6)			2.71	จำเป็นต้องมีและขาดไม่ได้ ซึ่งมีมากในปัจจุบัน
18. การร่วมกันวางแผน กำหนดระเบียบ การจัดการ การท่องเที่ยว และการใช้พลังงานในชุมชนร่วมกัน	24 (6.3)	83 (21.6)	277 (72.1)			2.65	จำเป็นต้องมีและขาดไม่ได้ ซึ่งมีมากในปัจจุบัน

ตารางที่ 12 ระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก (ต่อ)

องค์ประกอบความ ต้องการจำเป็น	ระดับความสำคัญ					ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)		
19. การมีส่วนร่วมในการ สร้างที่พัก สถานบริการ การขนส่ง และทรัพยากร ต่างๆ ของชุมชนโดยเน้น การใช้วัสดุที่ลดการใช้ พลังงานและเป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม	70 (18.2)	101 (26.3)	213 (55.5)			2.37	จำเป็นต้องมีและ ขาดไม่ได้ ซึ่งมี น้อยในปัจจุบัน
ด้านทักษะของคนในชุมชน							
20. ความสามารถนำ แนวคิดการจัดการการ ท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำมา ใช้ให้เกิดประโยชน์กับ ชุมชน	68 (17.7)	82 (21.4)	232 (60.4)	2 (0.5)		2.57	จำเป็นต้องมีและ ขาดไม่ได้ ซึ่งมี น้อยในปัจจุบัน
21. ความสามารถ ถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ของชุมชนที่ชัดเจนได้โดย ใช้การสื่อสารที่เหมาะสม	45 (11.7)	76 (19.8)	260 (67.7)	3 (0.8)		2.56	จำเป็นต้องมีและ ขาดไม่ได้ ซึ่งมี น้อยในปัจจุบัน
22. ความสามารถ ตัดสินใจในการดำเนิน กิจกรรมการท่องเที่ยว และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในชุมชนได้		193 (50.3)	189 (49.2)	2 (0.5)		2.51	จำเป็นต้องมีและ ขาดไม่ได้ ซึ่งมี น้อยในปัจจุบัน

ตารางที่ 12 ระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก (ต่อ)

องค์ประกอบความ ต้องการจำเป็น	ระดับความสำคัญ					ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)		
23. ความสามารถนำเทคโนโลยีและเครื่องที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้	69 (18.0)	52 (13.5)	260 (67.7)	3 (0.8)		2.50	จำเป็นต้องมีและขาดไม่ได้ ซึ่งมีน้อยในปัจจุบัน
24. ความสามารถเก็บรวบรวมข้อมูล (การใช้พลังงานและน้ำ การใช้สารเคมีและการผลิตของเสีย) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดการ ปรับปรุงแก้ไขและหาวิธีการป้องกันอย่างถูกต้องเหมาะสม	45 (11.7)	81 (21.1)	255 (66.4)	3 (0.8)		2.43	จำเป็นต้องมีและขาดไม่ได้ ซึ่งมีน้อยในปัจจุบัน

เมื่อพิจารณาภาพรวมระดับความต้องการจำเป็นสมรรถนะของคนในชุมชนที่มีอยู่ในปัจจุบันพบว่า ความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันอยู่ในระดับที่พอสมควรโดยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 2.69$; $SD = .501$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแยกตามด้าน ด้านการควบคุมของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำมีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่นๆ อยู่ในระดับที่พอสมควรโดยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 2.84$; $SD = .377$) รองลงมาคือ ด้านความรู้ของคนในชุมชนอยู่ในระดับที่พอสมควรที่ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 2.76$; $SD = .490$) ด้านการวางแผนของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอยู่ในระดับที่พอสมควรที่ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 2.66$; $SD = .472$) ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอยู่ในระดับที่พอสมควรที่ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 2.66$; $SD = .472$) และด้านทักษะของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอยู่ในระดับที่น้อยแต่จำเป็นต้องมีและต้องพัฒนา ($\bar{x} = 2.55$; $SD = .698$) ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 สรุปภาพรวมความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก

ความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ ความต้องการ จำเป็น
ด้านการควบคุมของคนในชุมชน	2.84	.377	พอสมควร
ด้านความรู้ของคนในชุมชน	2.76	.490	พอสมควร
ด้านการวางแผนของคนในชุมชน	2.66	.472	พอสมควร
ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	2.66	.472	พอสมควร
ด้านทักษะของคนในชุมชน	2.55	.698	น้อย
ภาพรวมความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบัน	2.69	.501	พอสมควร

ส่วนที่ 2 ระดับความต้องการที่จำเป็นที่คาดหวัง

ผลการวิเคราะห์ระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวังในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก จากมุมมองของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

2.1 ระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวังของคนในชุมชนเกาะหมากต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ แสดงในตารางที่ 14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคาดหวังในการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเป็นลำดับแรก แต่ก็มีความสำคัญที่คาดหวังว่าจะต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน ($\bar{x} = 4.91$; SD = .497) โดยคาดหวังให้ชุมชนต้องมีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน การใช้ทรัพยากรของชุมชนสู่คนรุ่นหลังในชุมชนและผู้สนใจเพื่อเป็นต้นแบบในการส่งเสริมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เพราะสถานการณ์การท่องเที่ยวและวิถีชีวิตของคนในชุมชนเกาะหมากถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดคาร์บอนมากที่สุด เพื่อป้องกันมิให้เกิดสถานการณ์อย่างในอดีต กระบวนการถ่ายทอดความรู้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนา $\bar{x} = 4.85$; SD = .350) รองลงมาคือคาดหวังให้ชุมชนมีการฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อมและผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้กับคนในชุมชนและผู้ประกอบการ ($\bar{x} = 4.84$; SD = .361) แม้ในปัจจุบันจะมีการดำเนินการในการจัดการความรู้ภายในชุมชนที่อยู่ในระดับมากแล้วก็ตามแต่ต้องมีการฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง เพราะสภาพแวดล้อมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องรวมถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวด้วยเช่นเดียวกัน ชุมชนต้องมีการจัดทำและแลกเปลี่ยนข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำภายในชุมชนระหว่างคนในชุมชน ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.80$; SD = .394) ชุมชนจะต้องมีการจัดทำข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้กับคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและต้องได้รับการปรับปรุงข้อมูลและสารสนเทศเหล่านั้นอย่างต่อเนื่องด้วยเช่นเดียวกัน ($\bar{x} = 4.79$; SD = .400) และลำดับสุดท้ายชุมชน

ต้องมีการเรียนรู้และเพิ่มพูนข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของคนในชุมชนและผู้ประกอบการ ($\bar{x} = 4.76$; $SD = .422$) หากพิจารณาระดับความคาดหวังของคนในชุมชนเกาะหมาก พบว่า กลุ่มตัวอย่างคาดหวังด้านความรู้ของคนในชุมชนเป็นลำดับแรกอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด โดยมีเหตุผลว่ากระบวนการในการจัดการความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำตลอดจนการใช้วิถีชีวิตคาร์บอนต่ำ คนในชุมชนเกาะหมากมีความตระหนักต่อกระบวนการดังกล่าวเป็นลำดับต้นๆ เพราะฉะนั้นความสำคัญในความจำเป็นที่จะสร้างความรู้ จัดรูปแบบความรู้ การแบ่งปันความรู้ ตลอดจนการถ่ายทอดความรู้จะเป็นสิ่งที่มีการดำเนินการที่อยู่ในระดับมากอยู่แล้วในปัจจุบัน ดังนั้นจึงเป็นความคาดหวังที่ต้องการให้พัฒนามากกว่าที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

2.2 ระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวังของคนในชุมชนเกาะหมากต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ แสดงในตารางที่ 14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างคาดหวังในการพัฒนาสมรรถนะที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนอยู่ในระดับมากที่สุดโดยเฉพาะด้านทักษะของคนในชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ($\bar{x} = 4.74$; $SD = .452$) โดยคาดหวังให้คนในชุมชนและผู้ประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูล (การใช้พลังงานและน้ำ การใช้สารเคมีและการผลิตของเสีย) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดการ ปรับปรุง แก้ไขและหาวิธีการป้องกันอย่างถูกต้องเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.74$; $SD = .436$) รองลงมาคือ มีความคาดหวังให้คนในชุมชน และผู้ประกอบการนำเทคโนโลยีและเครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ ($\bar{x} = 4.72$; $SD = .446$) คาดหวังให้คนในชุมชนและผู้ประกอบการสามารถถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนที่ชัดเจนได้โดยใช้การสื่อสารที่เหมาะสม ($\bar{x} = 4.71$; $SD = .450$) คาดหวังให้คนในชุมชน และผู้ประกอบการสามารถตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ ($\bar{x} = 4.71$; $SD = .450$) และคาดหวังให้คนในชุมชนและผู้ประกอบการสามารถนำแนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับชุมชน ($\bar{x} = 4.71$; $SD = .452$) หากพิจารณาระดับความคาดหวังของคนในชุมชนเกาะหมาก พบว่า กลุ่มตัวอย่างคาดหวังต่อการพัฒนาสมรรถนะที่จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด โดยมีเหตุผลว่าจำเป็นต้องพัฒนาทักษะของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแม้จะอยู่ในระดับที่มาก

2.3 ระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวังของคนในชุมชนเกาะหมากต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ แสดงในตารางที่ 14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างคาดหวังในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวางแผนของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเป็นลำดับที่สาม แต่ก็มีความสำคัญที่คาดหวังว่าจะต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน อันเนื่องมาจากในปัจจุบันการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนและการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเป็นสิ่งที่ชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความตระหนักถึงการวางแผนการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งชุมชนเกาะหมากทำให้มีการดำเนินเป็นลำดับแรกในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างจึงให้ความสำคัญต่อความคาดหวังในการพัฒนาด้านการวางแผนเป็นลำดับที่สาม มีความ

คาดหวังให้พัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$; SD = .551) โดยคาดหวังให้คนในชุมชนและผู้ประกอบการสามารถดำเนินงานจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนตามหลักการด้านสิ่งแวดล้อมและแผนงานของชุมชนได้อย่างถูกต้อง ($\bar{x} = 4.68$; SD = .528) รองลงมาคือ มีความคาดหวังให้คนในชุมชนและผู้ประกอบการมีการวางแผนเส้นทางเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะดวกสบายเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน ($\bar{x} = 4.68$; SD = .487) มีความคาดหวังให้คนในชุมชนและผู้ประกอบการมีการวางกรอบการพัฒนามาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนที่ชัดเจน ($\bar{x} = 4.67$; SD = .570) มีความคาดหวังให้คนในชุมชนและผู้ประกอบการมีแผนการสนับสนุนการให้เข้าร่วมกิจกรรมของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ($\bar{x} = 4.65$; SD = .527) มีความคาดหวังให้คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องมีการประเมินตนเองและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชน ($\bar{x} = 4.60$; SD = .577) และสุดท้ายมีความคาดหวังให้คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องมีการกำหนดและเปรียบเทียบการบริหารและจัดการชุมชนการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่มีอยู่ ($\bar{x} = 4.46$; SD = .628) หากพิจารณาระดับความคาดหวังของคนในชุมชนเกาะหมาก พบว่า กลุ่มตัวอย่างคาดหวังในด้านการวางแผนของคนในชุมชนอยู่ในเกณฑ์มากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยมีเหตุผลว่าการวางแผนเหมือนเข็มทิศของการพัฒนาและการจัดการทั้งคนในชุมชน นักท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเด็นดังกล่าวจึงมีความคาดหวังให้เกิดการพัฒนาแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเท่าทันเหตุการณ์และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แม้ในปัจจุบันจะมีการปฏิบัติอยู่แล้วในระดับที่มากแต่ต้องการให้มีพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยเช่นเดียวกัน

2.4 ระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวังของคนในชุมชนเกาะหมากต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ แสดงในตารางที่ 14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างคาดหวังในการพัฒนาสมรรถนะด้านการควบคุมของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$; SD = .512) โดยคาดหวังให้คนในชุมชนและผู้ประกอบการมีการจัดกิจกรรมรับฟังความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องเพื่อการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนต่อชุมชนเป็นลำดับแรก ($\bar{x} = 4.66$; SD = .499) รองลงมาคือ คาดหวังให้คนในชุมชนและผู้ประกอบการมีการพัฒนาการประเมินผลการดำเนินงานจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้มีข้อกำหนดร่วมเพื่อสร้างความยั่งยืน ($\bar{x} = 4.65$; SD = .506) และคาดหวังให้คนในชุมชนและผู้ประกอบการมีการพัฒนาการดำเนินงานจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำร่วมกับข้อกำหนดร่วมต่างๆ ภายในชุมชนและร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ($\bar{x} = 4.53$; SD = .607) หากพิจารณาระดับความคาดหวังของคนในชุมชนเกาะหมาก พบว่า กลุ่มตัวอย่างคาดหวังด้านการควบคุมอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด โดยมีเหตุผลว่ากระบวนการควบคุมเป็นรูปแบบของการประเมินผลลัพธ์ในการดำเนินการของชุมชนเพื่อนำไปสู่แนวทางในการปรับปรุงวิธีการ กระบวนการดำเนินงาน ตลอดจนการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน แม้ว่าในปัจจุบันจะมีกระบวนการควบคุมอยู่ในระดับมาก แต่ก็คาดหวังที่จะเกิดการพัฒนาดังต่อเนื่องมาเป็นลำดับที่สี่

2.5 ระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวังของคนในชุมชนเกาะหมากต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ แสดงในตารางที่ 14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างคาดหวังในการพัฒนาสมรรถนะด้าน

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{x} = 4.47$; $SD = .553$) โดยคาดหวังให้คนในชุมชนและผู้ประกอบการมีการแบ่งปันข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม วัตถุประสงค์และการกระทำในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอยู่ในระดับมากที่สุดแต่เป็นลำดับแรกที่คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องการให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพราะการแบ่งปันข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ระหว่างภาครัฐ ผู้ประกอบการและคนในชุมชนจะทำให้คนในชุมชนและส่วนอื่นๆ ได้รับการพัฒนาที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันตามนโยบายการท่องเที่ยวและนโยบายสิ่งแวดล้อม $\bar{x} = 4.66$; $SD = .547$) รองลงมาคือ คาดหวังให้คนในชุมชนและผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งในชุมชนที่เกิดจากการบริหารและจัดการเพื่อให้บรรลุผลของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเป็นลำดับที่สาม ($\bar{x} = 4.61$; $SD = .585$) นอกจากนี้คาดหวังให้คนในชุมชนและผู้ประกอบการมีการร่วมกันวางแผน กำหนดระเบียบ การจัดการการท่องเที่ยวและการใช้พลังงานในชุมชนร่วมกันเพื่อให้เกิดการตระหนักและการปฏิบัติอย่างแท้จริงซึ่งจะทำให้คนในชุมชนเกิดความกระตือรือร้นในการอนุรักษ์ รักษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตและชุมชน ($\bar{x} = 4.58$; $SD = .585$) คาดหวังให้คนในชุมชนและผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการสร้างที่พัก สถานบริการ การขนส่งและทรัพยากรต่างๆ ของชุมชน โดยเน้นการใช้วัสดุที่ลดการใช้พลังงานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเป็นลำดับที่สี่ ($\bar{x} = 4.52$; $SD = .650$) และลำดับสุดท้ายแต่มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ซึ่งคาดหวังให้คนในชุมชนและผู้ประกอบการมีการดำเนินการร่วมกันจัดการตามแผนงานและขั้นตอนของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้เป็นที่ยอมรับทั้งภายในและภายนอกทำให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามระเบียบของชุมชนได้อย่างถูกต้องเพื่อการขับเคลื่อนการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมากอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ($\bar{x} = 4.34$; $SD = .712$) หากพิจารณาระดับความคาดหวังของคนในชุมชนเกาะหมาก พบว่ากลุ่มตัวอย่างคาดหวังด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด โดยมีเหตุผลว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอกและกลุ่มต่างๆ ภายในชุมชนมีส่วนสำคัญต่อการแสดงบทบาทของคนในชุมชนในการได้รับความสำคัญให้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชน ซึ่งจะทำให้พวกเขาทำหน้าที่และแสดงบทบาทในการเป็นเจ้าของทรัพยากรสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่จะก่อให้เกิดการพิทักษ์สิ่งเหล่านั้นด้วยความเต็มใจ

3203106450

CT :Thesis 5684484927 dissertation / revv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

ตารางที่ 14 ระดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่คาดหวังในการพัฒนาการท่องเที่ยว
คาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก

องค์ประกอบความ ต้องการจำเป็น	ระดับความสำคัญ					ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)		
ด้านความรู้ของคนในชุมชน							
1. การถ่ายทอดความรู้ เกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน การ ใช้ทรัพยากรของชุมชนสู่คน รุ่นหลังในชุมชนและผู้ที่มี สนใจ				55 (14.3)	329 (85.7)	4.85	จำเป็นต้องมีและ ต้องการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง
2. การฝึกอบรมด้าน สิ่งแวดล้อมและผลิตภัณฑ์ที่ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อ การสร้างความตระหนักรู้ ให้กับคนในชุมชนและ ผู้ประกอบการ				59 (15.4)	325 (84.6)	4.84	จำเป็นต้องมีและ ต้องการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง

3203106450

CD :Thesis 5684484927 dissertation / recv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

ตารางที่ 14 ระดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่คาดหวังในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก (ต่อ)

องค์ประกอบความ ต้องการจำเป็น	ระดับความสำคัญ					ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)		
ด้านความรู้ของคนในชุมชน							
3. การจัดทำและ แลกเปลี่ยนข้อมูลกิจกรรม การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ภายในชุมชนระหว่างคนใน ชุมชน ผู้ประกอบการและ นักท่องเที่ยว				74 (19.3)	310 (80.7)	4.80	จำเป็นต้องมีและ ต้องการพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง
4. การจัดทำข้อมูลและ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการ การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ให้กับคนในชุมชนและ นักท่องเที่ยว				77 (20.1)	307 (79.9)	4.79	จำเป็นต้องมีและ ต้องการพัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง
5. การเรียนรู้และเพิ่มพูน ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการ จัดการการท่องเที่ยว คาร์บอนต่ำของคนในชุมชน และผู้ประกอบการ				89 (23.2)	295 (76.8)	4.76	จำเป็นต้องมี และต้องการ พัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง
ด้านทักษะของคนใน ชุมชน							
6. ความสามารถเก็บ รวบรวมข้อมูล (การใช้ พลังงานและน้ำการใช้ สารเคมีและการผลิตของ เสีย) เพื่อใช้เป็นข้อมูลใน การจัดการ ปรับปรุง แก้ไข และหาวิธีการป้องกันอย่าง ถูกต้องเหมาะสม				98 (25.5)	286 (74.5)	4.74	จำเป็นต้องมี และต้องการ พัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง

ตารางที่ 14 ระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวังในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชน
เกาะหมาก (ต่อ)

องค์ประกอบความ ต้องการจำเป็น	ระดับความสำคัญ					ค่าเฉลี่ย	แปล ความหมาย
	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)		
7. ความสามารถนำเทคโนโลยีและเครื่องที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้				105 (27.3)	279 (72.7)	4.72	จำเป็นต้องมีและต้องการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
8. ความสามารถถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนที่ชัดเจนได้โดยใช้การสื่อสารที่เหมาะสม				108 (28.1)	276 (71.9)	4.71	จำเป็นต้องมีและต้องการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
9. ความสามารถตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนได้				108 (28.1)	276 (71.9)	4.71	จำเป็นต้องมีและต้องการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
10. ความสามารถนำแนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับชุมชน				110 (28.6)	274 (71.4)	4.71	จำเป็นต้องมีและต้องการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 14 ระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวังในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชน
เกาะหมาก (ต่อ)

องค์ประกอบความ ต้องการจำเป็น	ระดับความสำคัญ					ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)		
ด้านการวางแผนของคนในชุมชน							
11. ความสามารถ ดำเนินงานจัดการการ ท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของ ชุมชนตามหลักการด้าน สิ่งแวดล้อมและแผนงาน ของชุมชนได้อย่างถูกต้อง			12 (3.1)	97 (25.3)	275 (71.6)	4.68	จำเป็นต้องมีและ ต้องการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง
12. การวางแผนเส้นทาง เดินทางเข้าถึงแหล่ง ท่องเที่ยวที่มีความ สะดวกสบายเป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อมของชุมชน			4 (1.0)	113 (29.4)	267 (69.5)	4.68	จำเป็นต้องมีและ ต้องการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง
13. การวางกรอบการ พัฒนามาตรฐานการจัดการ การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ของชุมชนที่ชัดเจน		3 (0.8)	11 (2.9)	95 (24.7)	275 (71.6)	4.67	จำเป็นต้องมีและ ต้องการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง
14. ต้องมีแผนการ สนับสนุนการให้เข้าร่วม กิจกรรมของคนในชุมชนใน การจัดการการท่องเที่ยว คาร์บอนต่ำ			10 (2.6)	112 (29.2)	206 (53.6)	4.65	จำเป็นต้องมีและ ต้องการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง
15. ต้องมีการประเมิน ตนเองและแนวทางการ จัดการการท่องเที่ยว คาร์บอนต่ำของชุมชน			18 (4.7)	115 (29.9)	251 (65.4)	4.60	จำเป็นต้องมีและ ต้องการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 14 ระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวังในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชน
เกาะหมาก (ต่อ)

องค์ประกอบความ ต้องการจำเป็น	ระดับความสำคัญ					ค่าเฉลี่ย	แปล ความหมาย
	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)		
16. ต้องมีการกำหนดและ เปรียบเทียบการบริหาร และจัดการชุมชนการ ท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่มี อยู่			28 (7.3)	150 (39.1)	206 (53.6)	4.46	จำเป็นต้องมี และต้องการ พัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง
ด้านการควบคุมของคนในชุมชน							
17. ต้องมีการจัดกิจกรรม รับฟังความเห็นจากผู้ ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาให้เกิดความ ยั่งยืนต่อชุมชน			5 (1.3)	119 (31.0)	260 (67.7)	4.66	จำเป็นต้องมี และต้องการ พัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง
18. ต้องมีการพัฒนาการ ประเมินผลการดำเนินงาน จัดการการท่องเที่ยว ชุมชนคาร์บอนต่ำให้มี ข้อกำหนดร่วม เพื่อสู่ ความยั่งยืน			6 (1.6)	119 (31.0)	259 (67.4)	4.65	จำเป็นต้องมี และต้องการ พัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง
19. ต้องมีการพัฒนาการ ดำเนินงานจัดการการ ท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ร่วมกับข้อกำหนดร่วม ต่างๆ			23 (6.0)	131 (34.1)	230 (59.9)	4.53	จำเป็นต้องมี และต้องการ พัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง

3203106450

CD :Thesis 5684484927 dissertation / recv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

ตารางที่ 14 ระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวังในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชน
เกาะหมาก (ต่อ)

องค์ประกอบความต้องการ จำเป็น	ระดับความสำคัญ					ค่าเฉลี่ย	แปล ความหมาย
	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)		
ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน							
20. การแบ่งปันข้อมูลกับ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย ด้านสิ่งแวดล้อม วัตถุประสงค์ และการ กระทำในการจัดการการ ท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ			15 (3.9)	97 (25.3)	272 (70.8)	4.66	จำเป็นต้องมี และต้องการ พัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง
21. ต้องมีส่วนร่วมในการ ช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้ง ในชุมชนที่เกิดจากการ บริหารและจัดการเพื่อให้ บรรลุผลของการท่องเที่ยว คาร์บอนต่ำ			20 (5.2)	109 (28.4)	255 (66.4)	4.61	จำเป็นต้องมี และต้องการ พัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง
22. ต้องมีการร่วมกัน วางแผน กำหนดระเบียบ การจัดการการท่องเที่ยว และการใช้พลังงานใน ชุมชนร่วมกัน			19 (4.9)	123 (32.0)	242 (63.0)	4.58	จำเป็นต้องมี และต้องการ พัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง
23. ต้องมีส่วนร่วมในการ สร้างที่พัก สถานบริการ การขนส่ง และทรัพยากร ต่างๆ ของชุมชนโดยเน้น การใช้วัสดุที่ลดการใช้ พลังงานและเป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม			33 (8.6)	118 (30.7)	233 (60.7)	4.52	จำเป็นต้องมี และต้องการ พัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง

ตารางที่ 14 ระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวังในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชน
เกาะหมาก (ต่อ)

องค์ประกอบความ ต้องการจำเป็น	ระดับความสำคัญ					ค่าเฉลี่ย	แปล ความหมาย
	1 (%)	2 (%)	3 (%)	4 (%)	5 (%)		
24. ต้องมีการดำเนินการ ร่วมกันจัดการตาม แผนงาน และขั้นตอนของ การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ให้เป็นที่ยอมรับทั้งภายใน และภายนอก ทำให้ นักท่องเที่ยวปฏิบัติตาม ระเบียบของชุมชนได้ อย่างถูกต้อง			54 (14.1)	144 (37.5)	186 (48.4)	4.34	จำเป็นต้องมี และต้องการ พัฒนาอย่าง ต่อเนื่อง

เมื่อพิจารณาภาพรวมระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวังสมรรถนะของคนในชุมชนที่มีอยู่ในปัจจุบัน พบว่า ความต้องการจำเป็นที่คาดหวังให้ทุกสมรรถนะมีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{x} = 4.65$; $SD = .513$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแยกตามด้าน ด้านความรู้ของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.91$; $SD = .497$) รองลงมาคือ ด้านทักษะของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.74$; $SD = .452$) ด้านการวางแผนของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$; $SD = .551$) ด้านการควบคุมของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$; $SD = .512$) และด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.47$; $SD = .553$) ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 สรุปภาพรวมความต้องการจำเป็นที่คาดหวังในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก

ความต้องการจำเป็นที่คาดหวัง	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ ความคาดหวัง
ด้านความรู้ของคนในชุมชน	4.91	.497	มากที่สุด
ด้านทักษะของคนในชุมชน	4.74	.452	มากที่สุด
ด้านการวางแผนของคนในชุมชน	4.62	.551	มากที่สุด
ด้านการควบคุมของคนในชุมชน	4.55	.512	มากที่สุด
ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	4.47	.553	มากที่สุด
ภาพรวมความต้องการจำเป็นที่คาดหวัง	4.65	.513	มากที่สุด

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบหาช่องว่างระดับความต้องการจำเป็นสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมาก

จากผลการวิเคราะห์ช่องว่าง (GAP) ของความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนเกาะหมาก เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำนั้นวิเคราะห์จากระดับค่าเฉลี่ยส่วนที่ 1 ระดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบัน ส่วนที่ 2 ระดับความสำคัญของความต้องการที่จำเป็นที่คาดหวัง นำเสนอผลออกเป็น 5 ส่วนจำแนกตามรายด้าน ดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบหาช่องว่างระดับความต้องการจำเป็นสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากด้านความรู้ของคนในชุมชน จากระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันและระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวัง พบว่า ระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันเฉพาะด้านความรู้ของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำระดับมาก ($\bar{x} = 2.76$; SD = .490) ระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวังของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.91$; SD = .284) เห็นว่าคนในชุมชนเกาะหมากมีช่องว่างความต้องการจำเป็นเท่ากับ 2 ระดับ โดยมีช่องว่างของค่าเฉลี่ยด้านความรู้ของคนในชุมชนระหว่างความต้องการที่มีปัจจุบันและความต้องการจำเป็นที่คาดหวัง เท่ากับ 2.15 มีความต้องการจำเป็นพัฒนาเป็นลำดับแรก เนื่องจากระดับคะแนนเฉลี่ยความต้องการที่คาดหวังในการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนด้านความรู้ของคนในชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด จึงเป็นสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาเป็นลำดับที่ 1 เพื่อการพัฒนาเพิ่มสมรรถนะขององค์กรด้านความรู้ของคนในชุมชนเพิ่มขึ้นจากที่มีอยู่ในปัจจุบันให้อยู่ในระดับเชี่ยวชาญ กล่าวได้ว่า มีความรู้กว้างขวางและลึกที่ส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้ แต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนได้

3203106450

CD :Thesis 5684484927 dissertation / recv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

3.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบหาช่องว่างระดับความต้องการจำเป็นสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมาก**ด้านทักษะของคนในชุมชน** จากระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันและระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวัง พบว่า ระดับความต้องการที่มีอยู่ในปัจจุบันเฉพาะด้านทักษะของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำระดับมาก ($\bar{x} = 2.55$; $SD = .698$) ระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวังของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.74$; $SD = .438$) เห็นว่าคนในชุมชนเกาะหมากมีช่องว่างความต้องการจำเป็นเท่ากับ 2 ระดับ โดยช่องว่างของค่าเฉลี่ยด้านทักษะของคนในชุมชนระหว่างความต้องการที่มีปัจจุบันและความต้องการจำเป็นที่คาดหวัง เท่ากับ 2.19 ช่องว่างของค่าเฉลี่ยมากที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ เนื่องจากความต้องการที่มีในปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับที่ 5 แต่ความต้องการที่คาดหวังในการพัฒนามีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับที่ 2 จึงทำให้เกิดช่องว่างของค่าเฉลี่ยด้านทักษะของคนในชุมชนมากกว่าด้านอื่นๆ จึงเป็นสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาเป็นลำดับที่ 2 แม้คนในชุมชนมีด้านทักษะการปฏิบัติในปัจจุบันอยู่ในระดับสูง แต่ต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะของคนในชุมชนเพิ่มขึ้น กล่าวได้ว่ามีทักษะในกระบวนการปฏิบัติงานเฉพาะด้านคาร์บอนต่ำ ลักษณะงานที่เชื่อมโยงกับชุมชนและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง แต่ต้องได้รับการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพได้ด้วยตนเองที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนได้

3.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบหาช่องว่างระดับความต้องการจำเป็นสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมาก**ด้านการวางแผนของคนในชุมชน** จากระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันและระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวัง พบว่า ระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำระดับมาก ($\bar{x} = 2.66$; $SD = .472$) ระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวังของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$; $SD = .551$) เห็นว่าคนในชุมชนเกาะหมากมีช่องว่างความต้องการจำเป็นเท่ากับ 2 ระดับ โดยมีช่องว่างของค่าเฉลี่ยด้านการวางแผนของคนในชุมชนระหว่างความต้องการที่มีปัจจุบันและความต้องการจำเป็นที่คาดหวัง เท่ากับ 1.96 มีความต้องการจำเป็นพัฒนาเป็นลำดับที่ 3 แม้คนในชุมชนมีสมรรถนะด้านการวางแผนการดำเนินการในปัจจุบันอยู่ในระดับสูง แต่ต้องการพัฒนาเพิ่มสมรรถนะด้านการวางแผนการดำเนินการเพิ่มขึ้นกว่าที่มีอยู่ในปัจจุบันที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

3.4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบหาช่องว่างระดับความต้องการจำเป็นสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมาก**ด้านการควบคุมของคนในชุมชน** จากระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันและระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวัง พบว่า ระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำระดับมาก ($\bar{x} = 2.84$; $SD = .377$) ระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวังของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$; $SD = .512$) เห็นว่าคนในชุมชนเกาะหมากมีช่องว่างความต้องการจำเป็นเท่ากับ 2 ระดับ โดยมีช่องว่างของค่าเฉลี่ยด้านการควบคุมของคนในชุมชนระหว่างความต้องการที่มีปัจจุบันและความต้องการจำเป็นที่คาดหวัง เท่ากับ 1.71 มีความต้องการจำเป็นพัฒนาเป็นลำดับที่ 4

3203106450

CD IThesis 5684484927 dissertation / revv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

แม้คนในชุมชนมีสมรรถนะด้านการควบคุมการดำเนินการในปัจจุบันอยู่ในระดับสูง แต่ต้องการพัฒนาเพิ่มสมรรถนะด้านการควบคุมการดำเนินการเพิ่มขึ้นกว่าที่มีอยู่ในปัจจุบันที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

3.5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบหาช่องว่างระดับความต้องการจำเป็นสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมาก**ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน** จากระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันและระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวัง พบว่า ระดับความต้องการที่มีอยู่ในปัจจุบันเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำระดับมาก ($\bar{x} = 2.66$; $SD = .472$) ระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวังของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.47$; $SD = .553$) เห็นว่าคนในชุมชนเกาะหมากมีช่องว่างความต้องการจำเป็นเท่ากับ 1 ระดับ โดยช่องว่างของค่าเฉลี่ยด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนระหว่างความต้องการที่มีปัจจุบันและความต้องการจำเป็นที่คาดหวัง เท่ากับ 1.81 มีความต้องการจำเป็นพัฒนาเป็นลำดับที่ 5 แม้คนในชุมชนมีสมรรถนะด้านการมีส่วนร่วมในปัจจุบันอยู่ในระดับสูง แต่ต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพิ่มขึ้นกว่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน กล่าวได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการเชื่อมโยงและขอบเขตของคนในชุมชนในการกำหนดทิศทางของการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ การมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ ร่วมการติดตามและประเมินผลจะทำให้คนในชุมชนมีแนวทางและความต้องการที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนได้

ดังนั้น ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำชุมชนเกาะหมากจำเป็นต้องพัฒนา **ด้านความรู้ของคนในชุมชน** เป็นลักษณะความรู้ ความเข้าใจ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อมและการถ่ายทอดความรู้ในการจัดการคาร์บอนต่ำสำหรับการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนเกาะหมาก รองลงมาคือ **ด้านทักษะของคนในชุมชน** ทักษะการปฏิบัติของคนในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่เกิดจากการสั่งสมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเกิดความเชี่ยวชาญและชำนาญ **ด้านการวางแผนของคนในชุมชน** เป็นกระบวนการจัดการของชุมชนเกาะหมากที่คนในชุมชนร่วมกันวางกรอบการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำจะนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์และพื้นที่ตามกรอบและแนวทางที่ชัดเจน **ด้านการควบคุมของคนในชุมชน** เป็นกระบวนการในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เพื่อให้เกิดกระบวนการที่ลดใช้พลังงาน หรือเลือกใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกระบวนการควบคุมจะทำให้ชุมชนและคนในชุมชนสามารถควบคุมพื้นที่และพฤติกรรมของในและคนนอกอย่างนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการได้จำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว และ**ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน** เป็นความจำเป็นพัฒนาน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับ 4 ด้าน แต่สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของคนในชุมชนในการทำงานร่วมกัน การประสานและการมีบทบาทต่อการพัฒนาพื้นที่ของชุมชนร่วมกัน แม้ในปัจจุบันจะอยู่ในระดับที่มากที่สุดหรือสูง แต่คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน โดยนำเสนอภาพรวมแยกตามด้านดังในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ความเต็มใจที่จะตอบคำถามของคนในชุมชนเกาะหมาก

(n=384)

กลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย ความเต็มใจ จำเป็นที่มี ปัจจุบัน	ค่าเฉลี่ย ความเต็มใจ จำเป็นที่ คาดหวัง	ช่องว่างค่าเฉลี่ย	ระดับความต้องการจำเป็นของสมรรถนะ		ลำดับในการ พัฒนาของ สมรรถนะ	
				ปัจจุบัน (I)	คาดหวัง (D)		
ด้านความรู้ของคนในชุมชน	2.76	4.91	2.15	3	5	2	1
ด้านทักษะของคนในชุมชน	2.55	4.74	2.19	3	5	2	2
ด้านการวางแผนของคนในชุมชน	2.66	4.62	1.96	3	5	2	3
ด้านการควบคุมของคนในชุมชน	2.84	4.55	1.71	3	5	2	4
ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	2.66	4.47	1.81	3	4	1	5

หมายเหตุ สัญลักษณ์ I หมายถึง ระดับของความเต็มใจจำเป็นในปัจจุบัน

D หมายถึง ระดับของความเต็มใจเป็นที่ยอมรับ

ตอนที่ 3 แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

จากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) โดยเริ่มจากการตีความการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย นำผลจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 มาสังเคราะห์ร่วมกับความหมาย แนวคิด กระบวนการ สมรรถนะหลัก สมรรถนะย่อย และการจัดกลุ่ม ได้ทำการร่างแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำการร่างแนวทางฯ นำเสนอต่อ ชุมชน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และนักวิชาการในด้านที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อม ตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้อง ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม จำนวน 12 คน (รายชื่อดังภาคผนวก จ)

ขั้นตอนที่ 2 นำผลจากการประชุมในขั้นตอนที่ 1 นำเสนอต่อคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม จำนวน 12 คน (รายชื่อดังภาคผนวก ฉ) เพื่อยืนยันความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและรับฟังข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 3 นำผลจากการสนทนากลุ่มสรุปใจความสำคัญนำเสนอผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ดังตารางที่ 17

นำเสนอแนวทางและแผนปฏิบัติงานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ โดยแบ่งการนำเสนอผลการยืนยันแนวทางออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากและแผนปฏิบัติงานเพื่อการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และ ส่วนที่ 2 บทบาทผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากและแผนปฏิบัติงานที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากและแผนปฏิบัติงาน เพื่อการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

แนวทางที่ 1 การพัฒนาความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำชุมชนเกาะ หมาก

ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ประกอบด้วย

ความรู้ในเรื่ององค์ประกอบของการจัดการคาร์บอนต่ำ 1) ความรู้เกี่ยวกับการจัดการน้ำ
และการใช้น้ำอย่างประหยัด 2) ความรู้เกี่ยวกับพลังงานทดแทน 3) ความรู้ในการคัดแยกขยะ และ
4) ความรู้ด้านการรักษาวิถีชีวิตชุมชนของคนในเกาะหมาก

ความรู้ในเรื่องการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นกรอบในการนำไปสู่เป้าหมายสุดท้ายที่เป็น
ผลลัพธ์สำคัญจากการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ซึ่งประกอบด้วย หลักในเรื่องของความสมดุล
ระหว่าง 1) ภาคสังคม 2) ภาคเศรษฐกิจ และ 3) ภาคสิ่งแวดล้อม

ความรู้ในเรื่องธรรมนูญเกาะหมาก คือ ข้อตกลง “ธรรมนูญเกาะหมาก” 8 ข้อ เพื่อเน้นย้ำ
ความเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ภายใต้แบรนด์ “เกาะหมาก โลว์คาร์บอน เดสติ
เนชัน” ให้ทราบโดยทั่วกันทั้งผู้อยู่อาศัยในชุมชนและนักท่องเที่ยว ได้แก่

- 1) ไม่สนับสนุนให้เรือเฟอร์รี่นำยานพาหนะของนักท่องเที่ยวข้ามมายังเกาะหมาก
- 2) รถจักรยานยนต์ให้เช่าต้องไม่เกินร้อยละ 70 ของจำนวนห้องพักบนเกาะหมาก
- 3) ไม่สนับสนุนการใช้วัสดุจากโฟม หรือวัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ เพื่อใส่อาหาร
- 4) ห้ามทิ้งขยะ สิ่งปฏิภูลของเหลือรับประทานลงในที่สาธารณะ และแหล่งน้ำโดยเด็ดขาด
- 5) ไม่สนับสนุนให้ใช้สารเคมีที่มีสารตกค้างสูง
- 6) ห้ามส่งเสียงดังหรือกระทำการรบกวนหรือเป็นการเดือดร้อน ในเวลา 22.00 น.-07.00น.
- 7) ไม่สนับสนุนกีฬาทางบกและทางทะเลที่ใช้เครื่องยนต์ที่สร้างความเดือดร้อนแก่ชุมชน
- 8) ห้ามนำ ห้ามเสพ ห้ามจำหน่ายสารเสพติดผิดกฎหมายทุกชนิดบนเกาะ

โดยคนในชุมชนเกาะหมากจะทำหน้าที่หลักในการเก็บรวบรวมองค์ความรู้ โดยมีองค์การ
บริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะ
หมาก เป็นผู้สนับสนุนและนำเสนอข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 แลกเปลี่ยนองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอย่าง
สม่ำเสมอในที่ประชุม หรือการรวมกลุ่มต่างๆ เพื่อให้เกิดความเคยชิน การรับรู้ ความเข้าใจ และพร้อม
ที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งยังเป็นขั้นตอนที่จะสามารถเข้าถึงความรู้ใหม่
ได้ตลอดเวลาผ่านการแลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่มบุคคล ทั้งนี้ คนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก องค์การ
บริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะ
หมาก และสมาชิกจากชมรม สมาคมต่างๆ สามารถเป็นผู้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความรู้ได้
ตลอดเวลา โดยผู้เป็นหลักในการรวมกลุ่มในแต่ละครั้งจะต้องเป็นผู้รวบรวมความรู้ในกรณีที่มีความรู้

ใหม่เพิ่มเติม เพื่อย้อนกลับไปที่ ขั้นตอนที่ 1 (การรวบรวมความรู้) เพื่อให้ความรู้ทันสมัย และเป็นไปตามการลงมือปฏิบัติจริงอยู่เสมอ

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาคู่มือความรู้ ที่เกิดจากการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้กับคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก เพื่อเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะด้านความรู้ในการจัดการคาร์บอนต่ำจากการลงมือปฏิบัติจริง ความรู้ใดสามารถปฏิบัติได้จริง ความรู้ใดที่บริบทของเกาะหมากไม่เอื้ออำนวยให้สามารถปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้เพื่อให้ได้แนวทางในการรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ และแนวปฏิบัติที่ได้รับผลลัพธ์ที่มีประสิทธิผล โดยภาควิชาการจะต้องเข้าร่วมในขั้นตอนนี้ เพื่อเป็นหลักร่วมกับคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก และผู้ประกอบการในการจัดการความรู้ และพัฒนาคู่มือในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร

ขั้นตอนที่ 4 กระบวนการถ่ายทอด คู่มือความรู้ และการเผยแพร่ โดยใช้กิจกรรมและโครงการการฝึกอบรมความรู้สู่คนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก เพื่อพัฒนาสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนซึ่งชุมชนเกาะหมากจะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงาน โดยมีการสนับสนุนจากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังต้องเผยแพร่โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สารสนเทศ มาประกอบเพื่อให้สามารถรับรู้ทั่วกัน และส่งเสริมให้เกิดการประชาสัมพันธ์การรับรู้แนวทางหลักในเรื่องวิถีชีวิตคาร์บอนต่ำบนเกาะหมากให้เข้าใจทั่วกัน ส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติตนของผู้มาเยือนที่ต้องเคารพ กฎ กติกา ข้อบังคับ ตามที่เกาะหมากเป็นผู้กำหนด

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการพัฒนาความรู้ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่มีความสามารถในการแปลงความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงได้หรือไม่ เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนเกาะหมากสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำได้ตามแนวคิดการพัฒนายั่งยืน การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และธรรมนูญเกาะหมาก

แบบแปลนรูปถ่ายในตำแหน่งของระบบพิมพ์ขนาดใหญ่ไปเน้นจะพิมพ์แบบหนังสือพิมพ์ในเชิงอิสระเสรีระบบแปลน 21 ที่ลงรายละเอียด

ผู้รับผิดชอบ	หน้าที่/ขอบเขต	ระยะเวลา	สถานที่/หน่วยงาน	หมายเหตุ	วันที่
นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล
นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล
นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล
นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล
นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล	นางสาวประจักษ์ใจ อึ้งอัมพรวิไล

(ต่อ) ระบบปฏิบัติการบทบาทปริญญาตรีเสนอรายละเอียดที่อธิบายแบบแผนที่ใช้ไปในการจัดทำแผนงานกรณีที่พื้นที่ประกอบแผนงานนำเสนอรายละเอียดระบบงานภาคที่ 17 ที่จบแล้ว

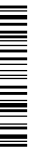
การดำเนินงานที่มหาวิทยาลัย	งานศึกษาของระบบงานที่ระบบงานใช้	งานที่ระบบงานภาค	งานที่ระบบ	หน้าที่
บทบาทของโรงเรียนวิชา - บทบาทงานสาขาวิชา	แบบสัทธิระบบงาน 1 โมดูลวิชา 1 ตอนของเอกสารที่ส่งของระบบงาน ระบบงานที่ระบบงานใช้	ระบบงานที่ระบบงานใช้ งานศึกษาที่ระบบงานใช้	ระบบงานที่ระบบงานใช้ งานศึกษาที่ระบบงานใช้	ระบบงานที่ระบบงานใช้ งานศึกษาที่ระบบงานใช้
	แบบสัทธิระบบงาน 1 โมดูลวิชา 1 ตอนของเอกสารที่ส่งของระบบงาน ระบบงานที่ระบบงานใช้	ระบบงานที่ระบบงานใช้ งานศึกษาที่ระบบงานใช้	ระบบงานที่ระบบงานใช้ งานศึกษาที่ระบบงานใช้	ระบบงานที่ระบบงานใช้ งานศึกษาที่ระบบงานใช้

(ต่อ) แผนปฏิบัติการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันภาคอุตสาหกรรมระดับจังหวัด 17 จังหวัด

หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ตัวชี้วัด	วิธีการ/ระบบเทคโนโลยี	แหล่งที่มา	เกณฑ์ประเมิน	หมายเหตุ	ลำดับ
หน่วยงานของรัฐ - ผู้ให้บริการ - บริษัทเอกชน	- มีผู้ให้บริการราย 2 ปี - มีผู้ใช้บริการราย 2 ปี - มีผู้ประกอบการราย 2 ปี	- ระบบบริหารจัดการข้อมูล - ระบบบริหารจัดการข้อมูล - ระบบบริหารจัดการข้อมูล	- ภาครัฐ - ภาคเอกชน - ภาคการศึกษา	- 2:1 คะแนนรวม - 2:1 คะแนนรวม	- ระบบบริหารจัดการข้อมูล - ระบบบริหารจัดการข้อมูล - ระบบบริหารจัดการข้อมูล	1

(ต่อ) รมปฏิบัติปฏิบัติบทบาทภาครัฐที่ได้รับมอบหมายต่อหน่วยงานที่เข้าไปร่วมที่แบบแผนงานที่พื้นที่ขององค์กรระบบการเสริมสร้างเสริมระบบงาน 4.1 ทั้งระดับ

บทแนวคิด ที่นำเสนอ	วัตถุประสงค์	ประโยชน์/ผลกระทบ	กลยุทธ์/แนวทาง	บทส่งท้าย บทเรียน	บทสรุป
<p>ระบบขององค์กร - ระบบขององค์กร - ระบบขององค์กร - ระบบขององค์กร</p> <p>แบบแผน - แบบแผน - แบบแผน - แบบแผน</p> <p>กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง</p> <p>กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง</p>	<p>วัตถุประสงค์ - วัตถุประสงค์ - วัตถุประสงค์ - วัตถุประสงค์</p> <p>แบบแผน - แบบแผน - แบบแผน - แบบแผน</p> <p>กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง</p> <p>กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง</p>	<p>ประโยชน์/ผลกระทบ - ประโยชน์/ผลกระทบ - ประโยชน์/ผลกระทบ - ประโยชน์/ผลกระทบ</p> <p>กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง</p> <p>กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง</p>	<p>กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง</p> <p>กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง</p> <p>กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง</p>	<p>กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง</p> <p>กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง</p> <p>กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง</p>	<p>บทสรุป - บทสรุป - บทสรุป - บทสรุป</p> <p>กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง</p> <p>กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง - กรมการปกครอง</p>

บอจดพิมพ์ที่นางสาว	บทวิเศษ	นสพฉบับ/นสพฉบับ	นสพฉบับของนสพ	นสพฉบับของนสพ	นสพฉบับของนสพ	บทวิเศษ
นสพฉบับที่ 1	นสพฉบับที่ 1	นสพฉบับที่ 1	นสพฉบับที่ 1	นสพฉบับที่ 1	นสพฉบับที่ 1	นสพฉบับที่ 1

(ต่อ) แบบปฏิบัติราชการตามแบบที่ 1

แนวทางที่ 2 การพัฒนาทักษะและทัศนคติของคนในชุมชนในการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมทักษะต่างๆ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่สามารถปฏิบัติได้จริง โดยครอบคลุมในเรื่ององค์ประกอบของการจัดการคาร์บอนต่ำ 1) วิธีการจัดการน้ำและการใช้น้ำอย่างประหยัด 2) วิธีการประยุกต์ใช้พลังงานทดแทน 3) วิธีการและขั้นตอนในการคัดแยกขยะ และ 4) วิธีการในการรักษาวิถีชีวิตชุมชนของคนในพื้นที่เกาะหมาก **รวบรวมเทคโนโลยี** เพื่อเสริมสร้างทักษะการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และทันต่อสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป โดยผู้ประกอบการจะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการเรียนรู้ และการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเป็นต้นแบบในการริเริ่มปฏิบัติเพื่อให้คนในพื้นที่ชุมชนเห็นตัวอย่างและแสดงผลลัพธ์ได้ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 2 การเรียนรู้จากตัวอย่างการปฏิบัติของผู้ประกอบการ ที่เห็นผลจริงมาประยุกต์ใช้เป็นทักษะที่สามารถปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับการลดคาร์บอนต่ำไปประยุกต์ในครัวเรือน เช่น การประหยัดน้ำ ประหยัดการใช้ไฟฟ้า การแยกขยะในครัวเรือน และนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน ภายใต้โครงการพัฒนาด้านจิตสำนึกในการลดคาร์บอนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนให้ยั่งยืน โดยนำสาระการเรียนรู้ดังกล่าวเข้าไปบรรจุในรายวิชาการเพื่อเสริมสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับการลดคาร์บอนในโรงเรียนเกาะหมากเป็นพื้นฐานในการปลูกจิตสำนึกรักของวิถีชุมชนบ้านเกิดหรือชุมชนให้กับเยาวชน (นักเรียน) โดยผู้บริหารและครูโรงเรียนเกาะหมากควรเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการพัฒนาโครงการและหลักสูตรอย่างเป็นระบบร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 3 การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ผลลัพธ์ ที่เกิดจากการประยุกต์ใช้ทักษะและเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อเป็นตัวอย่างและแนวปฏิบัติที่ดี พร้อมทั้งเสริมสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความภาคภูมิใจด้วยการมอบรางวัลเชิดชูเกียรติ แก่ผู้ที่ปฏิบัติตน ครัวเรือน และสถานประกอบการที่ปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและเป็นตัวอย่างที่ดี เพื่อนำไปสู่การก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติ และประยุกต์ใช้ทักษะในเรื่องการลดคาร์บอน และการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำได้

ขั้นตอนที่ 4 การจัดฝึกอบรมทักษะ เทคโนโลยี และทัศนคติ ด้านการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ที่ถูกต้องเหมาะสมกับบริบทของชุมชน และทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรมที่สามารถประยุกต์ใช้ทักษะและเทคโนโลยีได้ถูกต้องไม่ก่อให้เกิดอันตราย ความเสี่ยง หรือผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์จากการใช้ทักษะ และเทคโนโลยีอย่างผิดวิธี หากใช้ทักษะและเทคโนโลยีอย่างผิดวิธีแล้วนั้นจะก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบที่จะส่งผลต่อทัศนคติในทางลบเช่นกัน การฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอเป็นการก่อให้เกิดการสร้างสรรคทักษะและเทคโนโลยีใหม่ๆ แก่ผู้เข้าร่วมได้ตามบริบท บทบาทและหน้าที่ของตนเอง

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลทักษะและทัศนคติ ของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากโดยการตั้งคำถามเกี่ยวกับการประเมินทัศนคติ เช่น ทำไมต้องมีการจัดการคาร์บอนต่ำ ตั้งโจทย์ในการแก้ปัญหา เพื่อเป็นการฝึกการทำงานร่วมกันของคนในชุมชน สังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการ

3203106450

ลดปริมาณของคาร์บอนที่เกิดขึ้น โดยผู้นำชุมชนเป็นผู้ประเมินจากการสังเกตในแต่ละครัวเรือน และผู้ประกอบการ การเข้าร่วมการประชุม และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ส่วนโรงเรียนเกาะหมากจะเป็นผู้ประเมินทักษะ และทัศนคติของเยาวชน (นักเรียน) ภายในโรงเรียน และคนในชุมชนเกาะหมากสามารถร่วมมือกันในการประเมินซึ่งกันและกันทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการได้

3203106450

CD IThesis 5684484927 dissertation / rev: 16072562 17:54:25 / seq: 17

(ต่อ) แบบปฏิบัติการทางทฤษฎีนำเสนอรายละเอียดของแบบแผนที่เชิงปฏิบัติการแก่แบบแผนที่ที่นักวิจัยออกแบบหรือปรับปรุงแบบแผนที่

ก่อนเผชิญที่ทางออก	ผู้วิจัย	การค้นพบของกระบวนการที่นำไปสู่เรียนรู้	การตีความ	บทสรุปเชิงลึกของงานที่	ถัดไป
แบบสอบถามแบบปิด	แบบสอบถามแบบปิด 1 ข้อ	แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย	ข้อสังเกตเกี่ยวกับแบบสอบถาม	(พทอ) ข้อสังเกตเกี่ยวกับแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย	แบบสอบถามแบบปิด
แบบสอบถามแบบเปิด	แบบสอบถามแบบเปิด 5 ข้อ	แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย	ข้อสังเกตเกี่ยวกับแบบสอบถาม	(พทอ) ข้อสังเกตเกี่ยวกับแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย	แบบสอบถามแบบเปิด
แบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้าง	แบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้าง 1 ข้อ	แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย	ข้อสังเกตเกี่ยวกับแบบสอบถาม	(พทอ) ข้อสังเกตเกี่ยวกับแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย	แบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้าง

บอจดุษนิพนธ์ที่บางยกควน	นักวิจัย	ระเบียบ/ระบบ	บทที่บางยกควน	บทที่บางยกควนตอนที่	กิตติ
ระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (พ.ท.)	ปีสองที่ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 08	นวัตกรรมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	ได้ประมวลและเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับระบบงานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 2:2	(พ.ท.) วัตถุประสงค์ของงานวิจัย (พ.ท.) วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	2
ระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (พ.ท.)	ปีสองที่ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 08	นวัตกรรมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	ได้ประมวลและเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับระบบงานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 2:2	(พ.ท.) วัตถุประสงค์ของงานวิจัย (พ.ท.) วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	2

(ต่อ) ระเบียบปฏิบัติบริหารงานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีเกี่ยวกับระบบงานของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีระบบงาน 4.1 ทั้งระบบ

(ต่อ) ระบบปฏิบัติการทาบปรุปรุในประเด็นเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำไปสู่การเข้าถึงบริการสุขภาพในพื้นที่ชนบทของประเทศไทย

บทคัดย่อที่ปรากฏในฉบับร่าง	บทคัดย่อฉบับเต็ม	บทคัดย่อฉบับย่อ	บทคัดย่อฉบับย่อ	บทคัดย่อฉบับย่อ
<p>บทคัดย่อฉบับย่อของระบบปฏิบัติการทาบปรุปรุในประเด็นเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำไปสู่การเข้าถึงบริการสุขภาพในพื้นที่ชนบทของประเทศไทย</p>	<p>บทคัดย่อฉบับเต็มของระบบปฏิบัติการทาบปรุปรุในประเด็นเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำไปสู่การเข้าถึงบริการสุขภาพในพื้นที่ชนบทของประเทศไทย</p>	<p>บทคัดย่อฉบับย่อของระบบปฏิบัติการทาบปรุปรุในประเด็นเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำไปสู่การเข้าถึงบริการสุขภาพในพื้นที่ชนบทของประเทศไทย</p>	<p>บทคัดย่อฉบับย่อของระบบปฏิบัติการทาบปรุปรุในประเด็นเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำไปสู่การเข้าถึงบริการสุขภาพในพื้นที่ชนบทของประเทศไทย</p>	<p>บทคัดย่อฉบับย่อของระบบปฏิบัติการทาบปรุปรุในประเด็นเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำไปสู่การเข้าถึงบริการสุขภาพในพื้นที่ชนบทของประเทศไทย</p>

3203106450

แนวทางที่ 3 การพัฒนาการวางแผนและปฏิบัติตามแนวทางการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์บริบทของชุมชน เพื่อจัดทำแผนการรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ นำสู่พัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย คนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก ผู้ประกอบการในพื้นที่เกาะหมาก และหน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาการวางแผนการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ กระบวนการวางแผนจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม กำหนดวัตถุประสงค์แผนฯ และตัวชี้วัดแผนฯ อย่างชัดเจน โดยชุมชนเกาะหมากจะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการวางแผนมีองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหมากเป็นผู้นำแผนงานเข้าไปบรรจุในแผนการพัฒนาในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในพื้นที่เกาะหมาก ทั้งนี้้องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) และองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (อบก.) เป็นหน่วยงานที่เข้ามาช่วยกำกับดูแลและส่งเสริมของกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 การถ่ายทอดแผนการรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ก่อนนำไปสู่การปฏิบัตินั้น ต้องถ่ายทอดให้รับรู้ และรับทราบทั่วกัน โดยผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในการลดปริมาณคาร์บอน โดยอบต.เป็นผู้นำในการถ่ายทอดแผนฯ ทั่วกัน ระบุผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน คนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากและผู้ประกอบการเกาะหมากจะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการนำแผนการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลที่ดีขึ้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

ขั้นตอนที่ 3 กระบวนการติดตามและประเมินผลการนำแผนการรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อนำผลการติดตามและผลการประเมิน มาปรับปรุงแก้ไข และการพัฒนาแผนฯ ในกรณีบรรลุผล และไม่บรรลุผลของการดำเนินการตามแผนฯ สู่การพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนให้มีความสอดคล้องกับปัญหาหรือเงื่อนไขที่มีต่อการพัฒนาได้

ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำรายงานผลการดำเนินงานตามแผนงาน เพื่อนำมาเปรียบเทียบการดำเนินงานก่อนและหลังการดำเนินงาน เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางด้านการแสดงออกทางพฤติกรรมของคนในชุมชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก โดยชุมชนเกาะหมากและองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหมากจะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการทำหน้าที่ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน

3203106450

CD :Thesis 5684484927 dissertation / rev: 16072562 17:54:25 / seq: 17

(ต่อ) ระบบปฏิบัติการทบทวนไปต้นฉบับเสนอรับเสนอเรื่องแบบมาตรฐานใช้ปฏิบัติงานแบบมาตรฐานที่หน่วยงานต้นสังกัดที่นำข้อเสนอแนะของกรมส่งเสริมการเกษตรไปดำเนินการตาม 21 แห่ง

กองคดี/ที่ที่ทางคณะ	คดีชี้ตัว		บทตั้ง/ประเภท	บทตั้ง/ประเภท	บทตั้ง/ประเภท	บทตั้ง/ประเภท
	บทตั้ง/ประเภท	บทตั้ง/ประเภท				
กองคดี (บอ) กองคดี	กองคดี	กองคดี	กองคดี	กองคดี	กองคดี	กองคดี
กองคดี (บอ) กองคดี	กองคดี	กองคดี	กองคดี	กองคดี	กองคดี	กองคดี
กองคดี (บอ) กองคดี	กองคดี	กองคดี	กองคดี	กองคดี	กองคดี	กองคดี
กองคดี (บอ) กองคดี	กองคดี	กองคดี	กองคดี	กองคดี	กองคดี	กองคดี

บทคัดย่อ	บทนำ	บทที่ ๑	บทที่ ๒	บทที่ ๓	บทที่ ๔	บทที่ ๕	บทที่ ๖	บทที่ ๗	บทที่ ๘	บทที่ ๙	บทที่ ๑๐	บทที่ ๑๑	บทที่ ๑๒	บทที่ ๑๓	บทที่ ๑๔	บทที่ ๑๕	บทที่ ๑๖	บทที่ ๑๗	บทที่ ๑๘	บทที่ ๑๙	บทที่ ๒๐	บทที่ ๒๑	บทที่ ๒๒	บทที่ ๒๓	บทที่ ๒๔	บทที่ ๒๕	บทที่ ๒๖	บทที่ ๒๗	บทที่ ๒๘	บทที่ ๒๙	บทที่ ๓๐	บทที่ ๓๑	บทที่ ๓๒	บทที่ ๓๓	บทที่ ๓๔	บทที่ ๓๕	บทที่ ๓๖	บทที่ ๓๗	บทที่ ๓๘	บทที่ ๓๙	บทที่ ๔๐	บทที่ ๔๑	บทที่ ๔๒	บทที่ ๔๓	บทที่ ๔๔	บทที่ ๔๕	บทที่ ๔๖	บทที่ ๔๗	บทที่ ๔๘	บทที่ ๔๙	บทที่ ๕๐
บทคัดย่อ	บทนำ	บทที่ ๑	บทที่ ๒	บทที่ ๓	บทที่ ๔	บทที่ ๕	บทที่ ๖	บทที่ ๗	บทที่ ๘	บทที่ ๙	บทที่ ๑๐	บทที่ ๑๑	บทที่ ๑๒	บทที่ ๑๓	บทที่ ๑๔	บทที่ ๑๕	บทที่ ๑๖	บทที่ ๑๗	บทที่ ๑๘	บทที่ ๑๙	บทที่ ๒๐	บทที่ ๒๑	บทที่ ๒๒	บทที่ ๒๓	บทที่ ๒๔	บทที่ ๒๕	บทที่ ๒๖	บทที่ ๒๗	บทที่ ๒๘	บทที่ ๒๙	บทที่ ๓๐	บทที่ ๓๑	บทที่ ๓๒	บทที่ ๓๓	บทที่ ๓๔	บทที่ ๓๕	บทที่ ๓๖	บทที่ ๓๗	บทที่ ๓๘	บทที่ ๓๙	บทที่ ๔๐	บทที่ ๔๑	บทที่ ๔๒	บทที่ ๔๓	บทที่ ๔๔	บทที่ ๔๕	บทที่ ๔๖	บทที่ ๔๗	บทที่ ๔๘	บทที่ ๔๙	บทที่ ๕๐

(ต่อ) ระบบปฏิบัติการภาษาไทยได้รับรองราคาขายที่เหนือระบบภาษาไทยไปรษณีย์แบบภาษาไทยที่ประเทศไทยและระบบภาษาไทยที่ประเทศไทยและระบบภาษาไทยที่ประเทศไทย ๕.๑

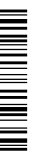

3203106450

(ต่อ) ระบบปฏิบัติการบทบาททางปรัชญาใช้คำอธิบายแนวคิดเกี่ยวกับระบบแนวคิดปรัชญาไปเกี่ยวข้องกับระบบแนวคิดที่พบในระบบแนวคิดที่พบในปรัชญาของอารยธรรมของอารยธรรมตะวันตก 7.1 ทั้งระบบ

กองคดีที่ปรึกษากระทรวง	คดีชี้ชัด	ระบบปฏิรูประบบ	บทบัญญัติแห่งกฎหมาย	บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่	คดี
ระบบแนวคิดสำหรับระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ	บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ	บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ	บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ	บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ	บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ
ระบบแนวคิดสำหรับระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ	บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ	บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ	บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ	บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ	บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ บทประพันธ์ระบบข้อ

(หมายเหตุ) นิ่งอึ้ง

3203106450

<p>ดิแดนดิธระ รองอธิการบดี ฝ่ายสื่อสาร นอกรับคดีที่กองพัฒนาระบบ งานในชุมชนในกองสาธารณสุข ชุมชน</p>	<p>บัณฑิต บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี สาขา วิทยาการคอมพิวเตอร์</p>	<p>บัณฑิต บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี สาขา วิทยาการคอมพิวเตอร์</p>	<p>ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาระบบ งานในชุมชนในกองสาธารณสุข ชุมชน</p>	<p>3</p>
<p>บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี สาขา วิทยาการคอมพิวเตอร์</p>	<p>บัณฑิต บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี สาขา วิทยาการคอมพิวเตอร์</p>	<p>บัณฑิต บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี สาขา วิทยาการคอมพิวเตอร์</p>	<p>ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาระบบ งานในชุมชนในกองสาธารณสุข ชุมชน</p>	<p>3</p>
<p>บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี สาขา วิทยาการคอมพิวเตอร์</p>	<p>บัณฑิต บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี สาขา วิทยาการคอมพิวเตอร์</p>	<p>บัณฑิต บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี สาขา วิทยาการคอมพิวเตอร์</p>	<p>ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาระบบ งานในชุมชนในกองสาธารณสุข ชุมชน</p>	<p>3</p>
<p>บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี สาขา วิทยาการคอมพิวเตอร์</p>	<p>บัณฑิต บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี สาขา วิทยาการคอมพิวเตอร์</p>	<p>บัณฑิต บัณฑิตศึกษาระดับปริญญาตรี สาขา วิทยาการคอมพิวเตอร์</p>	<p>ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาระบบ งานในชุมชนในกองสาธารณสุข ชุมชน</p>	<p>3</p>

(ต่อ) ระบบปฏิบัติการบนระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมระบบพัฒนาระบบงานในชุมชนในกองสาธารณสุขชุมชนระดับปริญญาตรี สาขา วิทยาการคอมพิวเตอร์

แนวทางที่ 4 การพัฒนาการควบคุมการปฏิบัติตามขั้นตอนมาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

ขั้นตอนที่ 1 การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการติดตาม ควบคุม และประเมินผลการปฏิบัติตามขั้นตอนมาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ คณะกรรมการต้องมีการจัดโครงสร้างการปฏิบัติการที่ชัดเจนมีขอบเขตระยะเวลาการดำรงวาระในการปฏิบัติงาน โดยผู้ที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการต้องประกอบด้วยคนในชุมชนเกาะหมาก ผู้นำชุมชนเกาะหมาก ผู้ประกอบการเกาะหมาก นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญ องค์กรบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) และองค์กรบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (อบก.) เพื่อให้การติดตาม การควบคุม และการประเมินผลเป็นไปตามแผนงานตามแนวทางการพัฒนาที่ 3 ที่ใช้เกณฑ์มาตรฐานการกำหนดคาร์บอนต่ำและการลดปริมาณคาร์บอนต่ำเป็นหลัก

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบขั้นตอนการควบคุมและประเมินผล ดำเนินการออกแบบขั้นตอนการควบคุมที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่มีอยู่จริง โดยผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำข้อตกลงร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แบ่งขั้นตอนการปฏิบัติงานออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 การติดตามและการควบคุมผลการปฏิบัติงานประจำเดือน ในการปฏิบัติตามแผนงานในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนอย่างเข้มแข็ง และช่วงที่ 2 การประเมินผลประจำปี โดยประมวลผลการดำเนินงานตลอดทั้งปีจากผลการติดตามและควบคุมประจำเดือนที่นำมาสู่ขั้นตอนการประเมินผลภาพรวมประจำปี วิเคราะห์ได้ว่า การปฏิบัติงานมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางบวกหรือทิศทางลบ เพื่อนำสู่การป้องกัน แก้ไข และพัฒนาการปฏิบัติงานต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 รับฟังความคิดเห็น และศึกษาด้านมาตรฐานที่อาจเปลี่ยนแปลง เพื่อการควบคุมที่เหมาะสมกับการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำร่วมกับข้อกำหนดร่วมต่าง ๆ ตามข้อตกลงร่วมของชุมชน อาทิเช่น ธรรมนูญเกาะหมากและแผนงานการปฏิบัติงานคาร์บอนต่ำตามแผนการพัฒนาที่ 3 (แนวทางการพัฒนาจากงานวิจัย) เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน โดยคณะกรรมการจะต้องกำหนดกระบวนการและขั้นตอนผ่านการรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อีกทั้งการประเมินผลประจำปีต้องมีขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติที่มีการระบุอย่างชัดเจน เพื่อนำผลการประเมินมาสื่อสารสู่ชุมชน และผู้ประกอบการ เตรียมความพร้อมและปฏิบัติตามมาตรฐานที่อาจมีที่เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม ไปตามช่วงเวลา เพื่อให้การควบคุมมีประสิทธิภาพ และเป็นปัจจุบัน แก้ปัญหาได้จริงตามสถานการณ์โลกด้านสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนที่ 4 การจัดทำรายงานติดตาม และรายงานประจำปีของการดำเนินงาน การควบคุม การติดตาม และการประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ขั้นตอนนี้จะเป็นการนำผลจากขั้นตอนที่ 3 มาสู่การจัดทำข้อมูลและหลักฐานการปฏิบัติ เพื่อให้ชุมชนเกาะหมากสามารถนำผลความก้าวหน้าและผลการประเมินประจำปีนำไปสู่การต่อยอดในการพัฒนากระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติ อีกทั้งเป็นฐานข้อมูลให้กับคนในชุมชนและผู้ประกอบการได้ตระหนักถึงความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานร่วมกัน นอกจากนี้ยังเป็นต้นแบบของการจัดการและการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชน และพื้นที่อื่นๆ ต่อไปอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

(ต่อ) แบบปฏิบัติกฎหมายปฐมนิเทศของประเทศไทยไปต้นฉบับรายละเอียดของแบบแผนที่ใช้ปฏิบัติงานของกรมที่ดินที่กรุงเทพมหานครที่กรุงเทพมหานคร 21 แห่ง

กวดขันรักษาความสงบเรียบร้อย	คดีชีวิต	ระเบียบ/ประมวล	บทบัญญัติ	บทบัญญัติ	บทบัญญัติ
บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน
บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน
บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน
บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน	บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

(ต่อ) แบบตีพิมพ์จากบทประพันธ์ในต้นฉบับเรื่องแบบพิมพ์ที่ใช้ไปจะจัดพิมพ์แบบฉบับที่พิมพ์ออกจนครบเล่มหรือเล่มละหน้า 21 หน้า

ของตีพิมพ์ที่นำเสนอ	ตัวชี้วัด	ระเบียบ/รายละเอียด	บทพิมพ์	ประเภท	กัณฑ์
บทประพันธ์แบบย่อสรุป บทประพันธ์ฉบับเต็ม	ฉบับย่อ ฉบับเต็ม	บทประพันธ์แบบย่อสรุป บทประพันธ์ฉบับเต็ม	บทประพันธ์แบบย่อสรุป บทประพันธ์ฉบับเต็ม	บทประพันธ์แบบย่อสรุป บทประพันธ์ฉบับเต็ม	บทประพันธ์แบบย่อสรุป บทประพันธ์ฉบับเต็ม
บทประพันธ์แบบย่อสรุป	ฉบับย่อ	บทประพันธ์แบบย่อสรุป	บทประพันธ์แบบย่อสรุป	บทประพันธ์แบบย่อสรุป	บทประพันธ์แบบย่อสรุป
บทประพันธ์ฉบับเต็ม	ฉบับเต็ม	บทประพันธ์ฉบับเต็ม	บทประพันธ์ฉบับเต็ม	บทประพันธ์ฉบับเต็ม	บทประพันธ์ฉบับเต็ม

3203106450

บอจดุษิบัตรที่หนังสือ	ตัวชี้วัด	นระบอปฏิบรเบรค	บรคคณบค	บรคคณบค	บรคคณบค	บรคคณบค
บรคคณบคบรคคณบค บรคคณบคบรคคณบค	1 จลนบรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค	บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค	บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค	บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค	บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค	บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค บรคคณบค

(ลค) บรคคณบคบรคคณบคบรคคณบคบรคคณบคบรคคณบคบรคคณบคบรคคณบคบรคคณบคบรคคณบคบรคคณบคบรคคณบค 21 บรคคณบค

(ต่อ) ระบบปฏิบัติการบนภาพปริศนาไปค้นหาขอบเขตของระบบภาพที่ระบบภาพที่ใช้ไปนั้นจัดที่แบบแผนภาพที่บุคคลออกเอกสารกรมส่งเสริมการเกษตรแบบแผนภาพ 21 ที่จังหวัด

บุคคลผู้จัดทำเอกสาร	วัตถุประสงค์	ระบบปฏิบัติการ	พื้นที่/สถานที่	ประเภท	วันที่
กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร	นำข้อมูลไปใช้ปฏิบัติงาน นำข้อมูลไปใช้ปฏิบัติงาน นำข้อมูลไปใช้ปฏิบัติงาน นำข้อมูลไปใช้ปฏิบัติงาน นำข้อมูลไปใช้ปฏิบัติงาน นำข้อมูลไปใช้ปฏิบัติงาน นำข้อมูลไปใช้ปฏิบัติงาน นำข้อมูลไปใช้ปฏิบัติงาน นำข้อมูลไปใช้ปฏิบัติงาน นำข้อมูลไปใช้ปฏิบัติงาน	Microsoft Word Microsoft Excel Microsoft PowerPoint Microsoft Access Microsoft Outlook Microsoft OneDrive Microsoft Teams Microsoft Dynamics 365 Microsoft Azure Microsoft Edge	กรุงเทพมหานคร จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอุดรธานี จังหวัดหนองคาย จังหวัดเลย จังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม	เอกสาร ข้อมูล รายงาน คู่มือ แบบฟอร์ม เอกสาร เอกสาร เอกสาร เอกสาร เอกสาร	พฤษภาคม 2563 พฤษภาคม 2563 พฤษภาคม 2563 พฤษภาคม 2563 พฤษภาคม 2563 พฤษภาคม 2563 พฤษภาคม 2563 พฤษภาคม 2563 พฤษภาคม 2563 พฤษภาคม 2563

3203106450

แนวทางที่ 5 การพัฒนาการมีส่วนร่วมในปฏิบัติงานและการพัฒนาร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 1 รวบรวมเครือข่ายต่างๆ ที่มีส่วนร่วมในชุมชน เครือข่ายทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน จำเป็นต้องปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมจะต้องระบุหน้าที่และบทบาทของเครือข่าย ได้แก่ คนในชุมชน ผู้ประกอบการ ภาครัฐและหน่วยงานต่างๆ อย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดกระบวนการเข้าถึงความต้องการ ข้อมูล การแบ่งปันข้อมูล การร่วมกันวางแผนในระดับปฏิบัติการ และดำเนินการตามแผนงานและขั้นตอนการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาจากการบริหารและจัดการเพื่อให้บรรลุผล โดยชุมชนเกาะหมาก และผู้ประกอบการเกาะหมากเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการรวบรวมเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคนในชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

ขั้นตอนที่ 2 การระดมความคิดและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างคนในชุมชน ผู้ประกอบการ ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก รวมถึงนักท่องเที่ยว เป็นกลไกสำคัญที่จะสร้างการมีส่วนร่วมให้เข้มแข็ง และครอบคลุมในทุกมิติของการปฏิบัติงาน ตั้งแต่การกำหนดแผนงาน ระเบียบ แนวทางแก้ไขปัญหา และการปรับปรุง โดยขั้นตอนนี้สามารถทำร่วมกันได้กับแนวทางการพัฒนาที่ 3 (แนวทางการพัฒนาจากงานวิจัย) เพื่อให้คนในชุมชน ผู้ประกอบการ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีพื้นที่สาธารณะในการแสดงความคิดเห็น การแบ่งปันความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการนำไปสู่การออกแบบแผนงานที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และคนในชุมชนได้อย่างแท้จริง ขั้นตอนนี้จะทำให้ทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้องมีโอกาสได้เข้าถึงข้อมูล สร้างการรับรู้ และการแสดงออกทางความคิดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 3 รักษาความสัมพันธ์ เสริมการมีส่วนร่วม เป็นขั้นตอนที่สำคัญสำหรับการดึงศักยภาพของคนในชุมชน เพื่อพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชน ไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้กับทุกคน การมีส่วนร่วมอาศัยความสัมพันธ์ที่ดี และความสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ จึงจะเป็นการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล นำไปสู่ความยั่งยืน ทุกกลุ่มคน และหน่วยงาน มีหน้าที่และบทบาทในชุมชนเกาะหมาก การระดมความคิดเห็น แสดงความคิดเห็น และ**เคารพความคิดเห็น**จะนำไปสู่การร่วมมือในการบริหารจัดการ และ**รับผิดชอบร่วมกัน**ในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำโดยผ่านรูปแบบของโครงการ และกิจกรรม ที่เกิดจากการบูรณาการความสามารถ ความสมัครใจ ความคิดสร้างสรรค์ ในการริเริ่ม และการปฏิบัติตามโครงการที่เกิดจากความต้องการของทุกฝ่ายร่วมกัน อาทิเช่น การจัดทำปุ๋ยหมักชุมชน/ผลิตภัณฑ์ชีวมวล การพัฒนาหลักสูตรและสอนทำอาหารคาร์บอนต่ำที่เป็นเมนูประจำท้องถิ่นเกาะหมาก (Low Carbon Cuisine of Koh-Mak) ตลอดจนการจัดทำแผนงานและขั้นตอนการสร้างจิตสำนึกให้กับชุมชน และนักท่องเที่ยวให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ที่ต้องได้รับความเห็นชอบ และการลงมือปฏิบัติร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 4 การติดตามและประเมินผล เพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องของคน
ในชุมชนในการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำไม่ทำให้การ
ดำเนินการด้านการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำกลายเป็นงานตามหน้าที่ แต่เป็นงานที่น่าสนใจในการเข้าร่วม
กระตุ้นความสนใจด้วยกิจกรรมที่หลายหลายผู้เข้าร่วมที่หลากหลาย สร้างสรรค์วิธีการใหม่ที่เกิดจาก
ความสามารถของคนในชุมชนเกาะหมากเท่านั้น นำการได้รับความยอมรับในระดับประเทศ และ
นานาชาติเข้ามาเป็น**แรงจูงใจ**ในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ยังจำเป็นต้องการวางแผน
การติดตาม และการประเมินผลในทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของ
คนในชุมชน ตลอดจนการวิเคราะห์ปัญหาและทบทวนอุปสรรคต่างๆ และร่วมกันหาแนวทางพัฒนา
อย่างเป็นรูปธรรมอยู่เสมอ

3203106450

CD :Thesis 568448427 dissertation / rev: 16072562 17:54:25 / seq: 17

(ต่อ) รวบรวมศึกษาปรากฏการณ์ในศตวรรษที่ 21 ของการพัฒนาประเทศไทยในเชิงสังคมศาสตร์และการศึกษา

บอกระดับชั้นที่ทางออก	คำชี้แจง		บทสรุปย่อ	บทคัดย่อ
	บทสรุปย่อของระบบ	ระบบ/ระเบียบ		
แบบระบบแบบย่อย	การเชื่อมโยงความสัมพันธ์	การเชื่อมโยงความสัมพันธ์	แบบระบบ	
แบบระบบแบบย่อย	การเชื่อมโยงความสัมพันธ์	การเชื่อมโยงความสัมพันธ์	แบบระบบ	
แบบระบบแบบย่อย	การเชื่อมโยงความสัมพันธ์	การเชื่อมโยงความสัมพันธ์	แบบระบบ	
แบบระบบแบบย่อย	การเชื่อมโยงความสัมพันธ์	การเชื่อมโยงความสัมพันธ์	แบบระบบ	
แบบระบบแบบย่อย	การเชื่อมโยงความสัมพันธ์	การเชื่อมโยงความสัมพันธ์	แบบระบบ	
แบบระบบแบบย่อย	การเชื่อมโยงความสัมพันธ์	การเชื่อมโยงความสัมพันธ์	แบบระบบ	
แบบระบบแบบย่อย	การเชื่อมโยงความสัมพันธ์	การเชื่อมโยงความสัมพันธ์	แบบระบบ	
แบบระบบแบบย่อย	การเชื่อมโยงความสัมพันธ์	การเชื่อมโยงความสัมพันธ์	แบบระบบ	

(ต่อ) ระเบียบปฏิบัติกฎหมายที่ใช้ต้นฉบับกรณคดีที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศฯ มีมติรับทราบเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2562

กองคดีบริหารคดี	คดีชี้ขาด	ระเบียบ/ประมวล	บทบัญญัติ	บทบัญญัติแห่งกฎหมาย	บทบัญญัติแห่งกฎหมาย	คดี
กองคดีบริหารคดี	คดีชี้ขาด	ระเบียบ/ประมวล	บทบัญญัติ	บทบัญญัติแห่งกฎหมาย	บทบัญญัติแห่งกฎหมาย	คดี
กองคดีบริหารคดี	คดีชี้ขาด	ระเบียบ/ประมวล	บทบัญญัติ	บทบัญญัติแห่งกฎหมาย	บทบัญญัติแห่งกฎหมาย	คดี
กองคดีบริหารคดี	คดีชี้ขาด	ระเบียบ/ประมวล	บทบัญญัติ	บทบัญญัติแห่งกฎหมาย	บทบัญญัติแห่งกฎหมาย	คดี
กองคดีบริหารคดี	คดีชี้ขาด	ระเบียบ/ประมวล	บทบัญญัติ	บทบัญญัติแห่งกฎหมาย	บทบัญญัติแห่งกฎหมาย	คดี

(ต่อ) รมยปฏิบัติปฏิบัติปัญหาไปด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยไปแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผนงานที่ 7.1 ที่แนบมา

ของผลิตภัณฑ์บางส่วน	ชนิดวัสดุ	กระบวนการ/ประเภท	สถานที่/ประเภท	ประเภท/ประเภทของพื้นที่	กิโลเมตร
<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ประกอบการ - ผู้ประกอบการ - ผู้ประกอบการ 	<ul style="list-style-type: none"> - วัสดุรีไซเคิล 50 เปอร์เซ็นต์ - วัสดุรีไซเคิล 50 เปอร์เซ็นต์ - วัสดุรีไซเคิล 50 เปอร์เซ็นต์ 	<ul style="list-style-type: none"> - วัสดุรีไซเคิล 50 เปอร์เซ็นต์ - วัสดุรีไซเคิล 50 เปอร์เซ็นต์ - วัสดุรีไซเคิล 50 เปอร์เซ็นต์ 	<ul style="list-style-type: none"> - วัสดุรีไซเคิล 50 เปอร์เซ็นต์ - วัสดุรีไซเคิล 50 เปอร์เซ็นต์ - วัสดุรีไซเคิล 50 เปอร์เซ็นต์ 	<ul style="list-style-type: none"> - วัสดุรีไซเคิล 50 เปอร์เซ็นต์ - วัสดุรีไซเคิล 50 เปอร์เซ็นต์ - วัสดุรีไซเคิล 50 เปอร์เซ็นต์ 	<ul style="list-style-type: none"> - วัสดุรีไซเคิล 50 เปอร์เซ็นต์ - วัสดุรีไซเคิล 50 เปอร์เซ็นต์ - วัสดุรีไซเคิล 50 เปอร์เซ็นต์

องค์ความรู้ที่ทางคณะ	หัวข้อ	ระเบียบ/ประมวล	บทบัญญัติ	บทบัญญัติแห่งประมวล	บทบัญญัติแห่งประมวล	กวดำ
สถาบันเศรษฐกิจ	บทบัญญัติเกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของสถาบัน	บทบัญญัติเกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของสถาบัน	บทบัญญัติเกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของสถาบัน	บทบัญญัติเกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของสถาบัน	บทบัญญัติเกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของสถาบัน	บทบัญญัติเกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของสถาบัน
บทบาทของสถาบัน	บทบัญญัติเกี่ยวกับบทบาทของสถาบัน	บทบัญญัติเกี่ยวกับบทบาทของสถาบัน	บทบัญญัติเกี่ยวกับบทบาทของสถาบัน	บทบัญญัติเกี่ยวกับบทบาทของสถาบัน	บทบัญญัติเกี่ยวกับบทบาทของสถาบัน	บทบัญญัติเกี่ยวกับบทบาทของสถาบัน
การดำเนินงานของสถาบัน	บทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานของสถาบัน	บทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานของสถาบัน	บทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานของสถาบัน	บทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานของสถาบัน	บทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานของสถาบัน	บทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานของสถาบัน

(ต่อ) ระเบียบปฏิบัติทางกฎหมายในด้านการจัดตั้งและบริหารงานของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานของรัฐ

(ต่อ) ระเบียบปฏิบัติทางทฤษฎีในด้านองค์ประกอบของแบบแผนที่ใช้ปฏิบัติงานของแบบแผนทฤษฎีของเอกสารแม่แบบสำเร็จรูปแบบแผน 4.1 ทั้งระดับ

องค์ประกอบที่หนึ่งของแบบแผน	ตัวชี้วัด	การเชื่อมโยงของระบบแบบแผนรูปแบบวิธี	การเชื่อมโยง	การเชื่อมโยงแนวทางการศึกษา	การเชื่อมโยงแนวทางการศึกษา	การเชื่อมโยงแนวทางการศึกษา	การเชื่อมโยงแนวทางการศึกษา
<ul style="list-style-type: none"> วัตถุประสงค์ของเอกสารแม่แบบ แบบแผนเอกสารแม่แบบ แบบแผนเอกสารแม่แบบ 	<ul style="list-style-type: none"> แบบแผนเอกสารแม่แบบ แบบแผนเอกสารแม่แบบ แบบแผนเอกสารแม่แบบ 	<ul style="list-style-type: none"> แบบแผนเอกสารแม่แบบ แบบแผนเอกสารแม่แบบ แบบแผนเอกสารแม่แบบ 	<ul style="list-style-type: none"> แบบแผนเอกสารแม่แบบ แบบแผนเอกสารแม่แบบ แบบแผนเอกสารแม่แบบ 	<ul style="list-style-type: none"> แบบแผนเอกสารแม่แบบ แบบแผนเอกสารแม่แบบ แบบแผนเอกสารแม่แบบ 	<ul style="list-style-type: none"> แบบแผนเอกสารแม่แบบ แบบแผนเอกสารแม่แบบ แบบแผนเอกสารแม่แบบ 	<ul style="list-style-type: none"> แบบแผนเอกสารแม่แบบ แบบแผนเอกสารแม่แบบ แบบแผนเอกสารแม่แบบ 	<ul style="list-style-type: none"> แบบแผนเอกสารแม่แบบ แบบแผนเอกสารแม่แบบ แบบแผนเอกสารแม่แบบ

บทคัดย่อ	ชื่อเรื่อง	ผู้แต่ง	ปีพิมพ์
บทคัดย่อ	ชื่อย่อ	ชื่อจริง	ปีพิมพ์
บทคัดย่อ	ชื่อย่อ	ชื่อจริง	ปีพิมพ์

บทคัดย่อ	ชื่อเรื่อง	ผู้แต่ง	ปีพิมพ์
บทคัดย่อ	ชื่อย่อ	ชื่อจริง	ปีพิมพ์

(ต่อ) ระเบียบปฏิบัติสหภาพภาครัฐบาลด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่หน่วยงานใช้ปฏิบัติงานสหภาพภาครัฐบาลอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมประจำปี 17 หน้า

ส่วนที่ 2 บทบาทผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากและแผนปฏิบัติงานที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

1) การใช้หลักแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ในการออกแบบกระบวนการและขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเป็นหลักในการนำไปสู่การปฏิบัติ การกำหนดเป้าหมายของชุมชนที่ชัดเจนจะทำให้ชุมชนมีทิศทางในการนำแนวทางการพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ ชุมชนสามารถควบคุมกระบวนการจัดการของตนเองได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการนำแนวคิดพัฒนาอย่างยั่งยืนมาใช้ในการกำหนดแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ได้แก่

1.1) **ชุมชนเกาะหมาก** จะต้องเป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติตามกิจกรรม และโครงการเพื่อพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนตาม 5 แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ จากข้อค้นพบการวิจัยเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกันได้ โดยทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดเป้าหมาย ผู้ปฏิบัติ ผู้ติดตามการดำเนินงาน และผู้ประเมินผลการดำเนินงานให้สามารถบรรลุผลตามเป้าหมายของการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำได้

1.2) **ภาควิชาการ** จะต้องมีบทบาทที่สนับสนุนด้านความรู้เพิ่มเติม จัดอบรมในการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และแนวทางการปฏิบัติตาม 5 แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ให้บรรลุเป้าหมายของชุมชนเกาะหมาก

1.3) **ภาครัฐ** องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหมาก จะมีบทบาทในการสนับสนุนและกำกับดูแลให้ชุมชนเกาะหมากสามารถดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้สอดคล้องและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ อีกทั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหมากจะต้องบรรจุ 5 แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ จากข้อค้นพบการวิจัยในการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำลงแผนการพัฒนาทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อส่งเสริมให้เกิดความต่อเนื่องในการพัฒนาคนในชุมชนให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ชุมชนตั้งเป้าหมายไว้

2) การกำหนดผู้ผลักดันการปฏิบัติตามแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เพื่อเป็นการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจนในการนำแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ 5 แนวทางการพัฒนาจากข้อค้นพบการวิจัยไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งได้แก่ อำนาจที่สามารถสั่งการในการควบคุม การกำกับดูแล และการตัดสินใจโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ชุมชน การพัฒนาองค์ความรู้ และการจำกัดขอบเขตของการใช้ทรัพยากร หากไม่ต้องการให้เกิดความสูญเสียทางทรัพยากรที่มากขึ้น โดยมีภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการกำหนดขอบเขต

3203106450

CD :Thesis 5684484927 dissertation / revv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติตามขั้นตอนกระบวนการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ได้แก่

2.1) ชุมชนเกาะหมาก จะต้องกำหนดเป็นนโยบาย แผนงาน กฎระเบียบข้อบังคับ และนำแผนงานไปสู่การปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันของชุมชนในการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ โดยกิจกรรมทางการท่องเที่ยว กิจกรรมในชีวิตประจำวันของชุมชนเกาะหมากจะต้องเป็นไปตามข้อตกลงร่วมกันของชุมชนในลดปริมาณคาร์บอนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากให้ลดลงกลายเป็นศูนย์ โดยอาศัยกระบวนการพัฒนาจาก 5 แนวทางการพัฒนาจากข้อค้นพบการวิจัยไปสู่การประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรม

2.2) ภาคเอกชนและผู้ประกอบการ จะมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการนำแผนงาน กฎระเบียบข้อบังคับไปสู่การปฏิบัติในการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรตามแนวทางการพัฒนาฯ 5 แนวทางการพัฒนาจากข้อค้นพบการวิจัย โดยการปฏิบัติจะต้องให้ความสำคัญและตระหนักถึงเป้าหมายของการพัฒนาสมรรถนะของคนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

2.3) ภาครัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และบทบาทในการกำหนดหรือบรรจุข้อบัญญัติเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำไว้อย่างชัดเจน ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานโดยภาครัฐทำหน้าที่ในการกำกับดูแลแนวทางการพัฒนาฯ ตามแผนการพัฒนาฯ และบทบัญญัติไว้ร่วมกัน

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะทำหน้าที่และบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ โดยมีภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้สามารถดำเนินการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการลดปริมาณคาร์บอนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก ได้แก่

3.1) องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) เป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทและหน้าที่ในการเข้าไปสนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนเกาะหมาก 2 บทบาท คือ บทบาทที่ 1 สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาเชิงพื้นที่ชุมชนเกาะหมากให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่มุ่งเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและลดปริมาณคาร์บอนจากกิจกรรมทางการท่องเที่ยวและกิจกรรมในชีวิตประจำวัน และบทบาทที่ 2 การสนับสนุนและส่งเสริม การพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ ทักษะ ที่ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมให้ดำเนินการตามแผนงานการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ตามกรอบของนโยบายและแผนงบประมาณประจำปี

3.2) องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (อบก.) จะเป็นหน่วยงานที่ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมในการลดจำนวนคาร์บอน โดยองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (อบก.) จะใช้การหลักการลดจำนวนคาร์บอน การประเมินผลการลดคาร์บอน และการสนับสนุนการเพิ่มจำนวนคาร์บอนเครดิตใน

3203106450

CD IThesis 5684484927 dissertation / rev: 16072562 17:54:25 / seq: 17

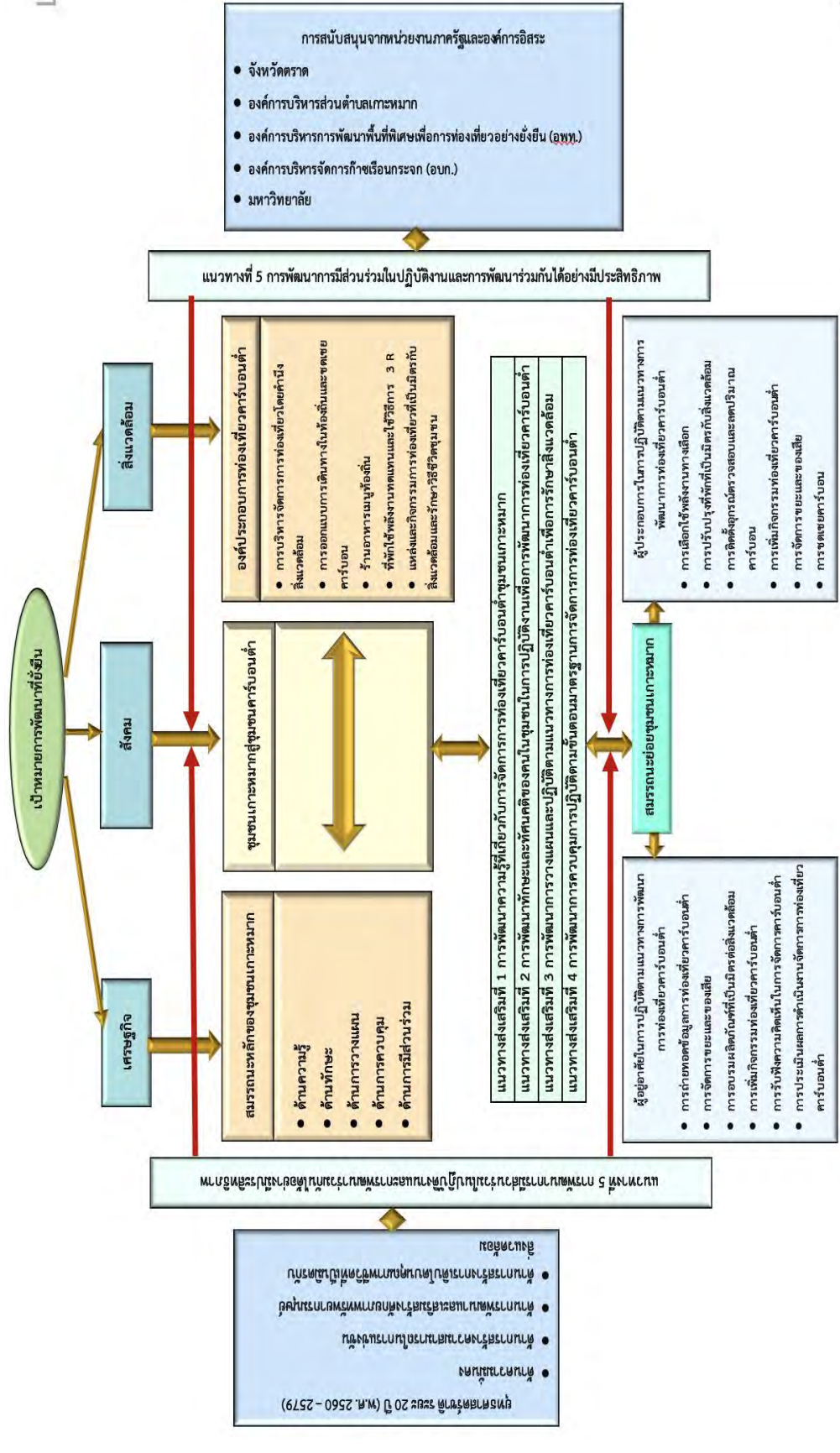
พื้นที่ชุมชนเกาะหมากให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวเกิดการรับรู้และยินดีที่จะปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนาฯ อย่างไม่มีเงื่อนไข

3.3) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จะเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนและส่งเสริมการสร้างภาพลักษณ์ และการประชาสัมพันธ์ ให้เกิดการรับรู้ของคนในชุมชน และนักท่องเที่ยวต่อกระบวนการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนในการพัฒนาชุมชนให้กลายเป็นชุมชนท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จะช่วยสนับสนุนการรับรู้ถึงข้อกำหนดกฎระเบียบ และข้อบังคับในการปฏิบัติตนในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนเกาะหมากหรือแหล่งท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นกิจกรรมและการดำเนินชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง ซึ่งจากการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของคนในชุมชนที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างจะนำมาซึ่งการปฏิบัติตามของผู้มาเยือนอย่างไม่มีเงื่อนไขเช่นเดียวกัน เพราะจะเกิดความเคารพสถานที่และผู้คนที่เป็นเจ้าของพื้นที่อย่างแท้จริง

บทบาทและหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนและการนำแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนที่นำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำทั้ง 5 แนวทางไปประยุกต์ใช้ตั้งอยู่บนพื้นฐานข้อค้นพบที่ว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ในการแก้ปัญหาของชุมชนนำไปสู่การวิจัยให้แนวทางเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากเพื่อ “คนในชุมชนเกาะหมาก” หน่วยงานองค์กร หรือพื้นที่ที่สนใจ สามารถนำแนวทางฯ ไปเป็นหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำด้วยแผนปฏิบัติการที่นำเสนอควบคู่ไปกับแนวทางในการดำเนินการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำฯ การดำเนินการตามแนวทางนี้ถือเป็นหลักการการกระจายอำนาจ และระบบการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ด้วยคนในชุมชน โดยมีภาครัฐ และหน่วยงานต่างๆ ทำหน้าที่สนับสนุน และร่วมกำกับดูแลเพื่อให้เป็นการพัฒนาที่มีมาตรฐานอย่างยั่งยืน

ผู้วิจัยสรุปข้อค้นพบจากการวิจัยแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมากในการขับเคลื่อนแนวทางฯ ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังแผนภาพที่ 15

แผนภาพที่ 15 สรุปรูปข้อค้นพบแนวทฤษฎีการสร้างสมรรถนะของบุคคลในชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชนสู่ต้นแบบที่ยั่งยืน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ” มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อวิเคราะห์บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ 2) เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) กล่าวคือ การผนวกรวมการวิจัยสองรูปแบบ คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เข้าด้วยกัน (Creswell & Plano, 2007: 206) การวิจัยแบบผสมวิธีในการวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการผสมผสานแบบขั้นตอนเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Design) ซึ่งนำผลจากการวิจัยทั้ง 2 วิธีมาตีความ (Interpretation) ร่วมกัน โดยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในเขตพื้นที่ที่ศึกษา และการวิจัยเชิงปริมาณใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อหาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) โดยนำผลสำรวจและสัมภาษณ์มากร่างแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และจัดการสนทนากลุ่มเพื่อวิพากษ์(ร่าง) แนวทางฯ และสรุปแนวทางฯ ตามลำดับ เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 บริบทและสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

จากผลการวิจัย พบว่า บริบทและสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมากประกอบด้วยสมรรถนะหลักของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ แบ่งออกเป็น 5 บริบทและสมรรถนะหลักที่ทำให้ชุมชนเกาะหมากพัฒนาพื้นที่ให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่ขับเคลื่อนกระบวนการคิด การปฏิบัติและการพัฒนาเกาะหมากให้กลายเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอย่างสมบูรณ์ โดยจะส่งเสริมให้คน

3203106450

CD :Thesis 5684484927 dissertation / rev: 16072562 17:54:25 / seq: 17

ในชุมชนดำเนินการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอันส่งผลต่อประสิทธิภาพของการพัฒนา ประกอบด้วย **1) ด้านความรู้ของคนในชุมชน** ความรู้ความเข้าใจหลักการของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำและแนวทางในการปฏิบัติที่สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ แนวคิดการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเป็นรูปแบบใหม่ของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ (1) ความรู้เกี่ยวกับหลักการการจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (2) ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินการรูปแบบการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (3) ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติและการควบคุมดูแลพื้นที่ การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (4) ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มนักท่องเที่ยวรูปแบบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (5) ความรู้เกี่ยวกับพลังงานทดแทนในพื้นที่การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และ (6) ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ **2) ด้านทักษะของคนในชุมชน** ความสามารถในการรับรู้ การแสดงออก เข้าใจประเด็นปัญหา แนวทางการปฏิบัติ และสามารถนำเอาหลักการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำไปสู่การปฏิบัติได้ รวมทั้งสามารถที่จะโต้แย้งตอบกลับถึงความคิดเห็นที่แตกต่างหรือการปฏิบัติที่แตกต่าง ได้แก่ (1) ทักษะในการสื่อสาร (2) ทักษะในการให้บริการนักท่องเที่ยว และ (3) ทักษะและเทคนิคในการใช้วัสดุอุปกรณ์ **3) ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน** เป็นการเรียนรู้อการจัดการ และการแก้ไขปัญหาาร่วมกันที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นชุมชนคาร์บอนต่ำ โดยมุ่งเน้นการปฏิบัติงานที่มีส่วนร่วมของชุมชน อพท. หน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มเครือข่าย ตั้งแต่การเริ่มต้นของกระบวนการพัฒนาจนนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม **4) ด้านการวางแผนของคนในชุมชน** เป็นคุณลักษณะของสมรรถนะหลักที่ทำให้ชุมชนเกาะหมากสามารถที่จะดำเนินการเพื่อพัฒนาตามเป้าหมายของชุมชนและสมาชิกในชุมชน โดยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเครือข่ายในการผลักดันการปฏิบัติของชุมชนสู่เป้าหมายการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และ **5) ด้านการควบคุมของคนในชุมชน** เป็นคุณลักษณะสำหรับคนในองค์การในการจัดทำฐานข้อมูลและสารสนเทศของชุมชนเกาะหมากในการนำไปสื่อความหมายความเป็นตัวตน ความเป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ แนวทางในการปฏิบัติที่รวบรวมขั้นตอน การควบคุมรูปแบบ และเงื่อนไขที่จะนำไปสู่การปฏิบัติเป็นสำคัญ

5.1.2 ความต้องการจำเป็นของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

จากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมากจำนวน 384 ตัวอย่าง ซึ่งได้แบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบัน และระดับความสำคัญของความต้องการที่จำเป็นที่คาดหวัง พบว่า

1) ความต้องการจำเป็นทั้งหมดที่มีในปัจจุบัน 5 ด้าน เป็นความต้องการจำเป็นที่อยู่ ในระดับความต้องการจำเป็นที่มีอยู่ในปัจจุบันมีในระดับที่พอสมควรทั้งหมด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการควบคุมของคนในชุมชนที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ($\bar{x} = 2.84$; $SD = .377$) เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความรู้ของคนในชุมชนที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ($\bar{x} = 2.76$; $SD = .490$) ด้านการวางแผนของคนในชุมชนที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ($\bar{x} = 2.66$; $SD = .472$) ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ($\bar{x} = 2.66$; $SD = .472$) และด้านทักษะของคนในชุมชนที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ($\bar{x} = 2.55$; $SD = .698$) ตามลำดับ

2) ระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวังในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก พบว่า ความคาดหวังในการพัฒนาสมรรถนะที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำด้านความรู้ของคนในชุมชนที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเป็นลำดับแรก ($\bar{x} = 4.91$; $SD = .497$) เป็นด้านที่มีความคาดหวังมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านทักษะของคนในชุมชนที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ($\bar{x} = 4.74$; $SD = .452$) ด้านการวางแผนของคนในชุมชนที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ($\bar{x} = 4.62$; $SD = .551$) ด้านการควบคุมของคนในชุมชนที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$; $SD = .512$) และด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{x} = 4.47$; $SD = .553$) ตามลำดับ

3) สำหรับเปรียบเทียบหาช่องว่างระดับความต้องการจำเป็นสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมาก พบว่า กลุ่มความต้องการจำเป็นที่คาดหวังในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมากซึ่งต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยพบช่องว่างความต้องการจำเป็นที่มีช่องว่าง 2 ระดับ คือ ด้านความรู้ของคนในชุมชน ด้านทักษะของคนในชุมชน ด้านการวางแผนของคนในชุมชน ด้านการควบคุมของคนในชุมชน และด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เป็นความต้องการจำเป็นที่มีช่องว่าง 1 ระดับ ดังนั้น ความต้องการจำเป็นสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำด้านทักษะและด้านความรู้เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น เนื่องจากกลุ่มด้านความรู้และด้านทักษะของคนในชุมชนเกาะหมากเป็นสมรรถนะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำทำให้ชุมชน คนในชุมชนและผู้ประกอบการคาดหวังสมรรถนะ 2 ด้านก่อนด้านอื่นๆ จึงส่งผลให้เกิดช่องว่างของค่าเฉลี่ยในความต้องการจำเป็นมาก กล่าวได้ว่า การส่งเสริมแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำควรต้องมีการจัดกลุ่มสมรรถนะของคนในชุมชนตามระดับความสำคัญที่ชุมชน คนในชุมชน

และผู้ประกอบการต้องการด่วนในการพัฒนา เนื่องจากองค์ประกอบส่วนนี้จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพของการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำโดยรวมที่ชัดเจน ส่วนกลุ่มความต้องการจำเป็นระดับรองต้องมีการปรับ และมีกระบวนการพัฒนาที่สอดคล้องกับสภาพการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอีกอีกชั้นหนึ่ง

5.1.3 แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

การวิจัยแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะความต้องการจำเป็นที่คาดหวังในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมากที่มีช่องว่างสำหรับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน การเสนอแนวทางในการเสริมสร้างซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดช่องว่างให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของสมรรถนะของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ 5 ด้าน การประเมินแนวทางการพัฒนาในการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำชุมชนเกาะหมากประกอบด้วย 5 แนวทางพัฒนาเพื่อเป็นมาตรฐานของชุมชนเกาะหมาก ดังนี้ แนวทางที่ 1 การพัฒนาความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำชุมชนเกาะหมาก แนวทางที่ 2 การพัฒนาทักษะและทัศนคติของคนในชุมชนในการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ แนวทางที่ 3 การพัฒนาการวางแผนและปฏิบัติตามแนวทางการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อม แนวทางที่ 4 การพัฒนาการควบคุมการปฏิบัติตามขั้นตอนมาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และแนวทางที่ 5 การพัฒนาการมีส่วนร่วมในปฏิบัติงานและการพัฒนาร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ นำเสนอการอภิปรายผลใน 2 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ และประเด็นที่ 2 ความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ รายละเอียดแต่ละประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 บริบทและสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

จากข้อค้นพบสมรรถนะหลักของคนในชุมชนเกาะหมากเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ หมายถึง ระดับความสามารถของคนในชุมชนเกาะหมากที่ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ ทักษะคิด ที่ส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการดำเนินกิจกรรมการกท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้ประสบความสำเร็จ (Bower & Hilgard, 1984; McAschan, 1979; Gurvis & Grey, 1995) โดยจำแนกสมรรถนะหลักออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านองค์ความรู้และการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน 2) ด้านทักษะ 3) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน 4) ด้านการวางแผน และ 5) ด้านการควบคุมและประเมินผล ซึ่งสมรรถนะหลักของคนในชุมชนเกาะหมากมีจุดมุ่งเน้นที่การนำเอาองค์ประกอบของสมรรถนะที่พึงมีของคนในชุมชนเกาะหมากดำเนินการตามจุดประสงค์เพื่อให้บรรลุการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ คือ การท่องเที่ยวที่ลดใช้พลังงาน ลดการใช้เชื้อเพลิงคาร์บอน โดยใช้พลังงานทางเลือกใหม่ มุ่งเน้นกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การเดิน การวิ่ง ปั่นจักรยาน หรือพายเรือ ในการสัมผัสชีวิตชุมชน ศึกษาหาความรู้จากธรรมชาติ และใช้ชีวิตให้ช้าลง กินอยู่เรียบง่าย (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2558)

สมรรถนะได้รับการทำงาน การปฏิบัติการ การประกอบกิจการ และการสัมผัสโดยตรงถึงผลกระทบจากชุมชนเป็นหลักในแง่มุมมองเชิงปฏิบัติ ปัญหาประจำวัน เครื่องมือใหม่ๆ พัฒนาการในเรื่องงาน วิธีการปฏิบัติที่ได้ผล และไม่ได้ผล การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทำให้เกิดการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ สร้างความรู้ และความเข้าใจ ความต้องการจำเป็นได้มากกว่าการเรียนรู้ จากเอกสารหรือหนังสือ การฝึกอบรมตามปกติ เครือข่ายที่ไม่เป็นทางการซึ่งมีสมาชิกจากต่างหน่วยงาน จะช่วยให้ชุมชนประสบความสำเร็จได้ดีกว่าการสื่อสารตามโครงสร้างที่เป็นทางการ เนื่องจากเป็นความรู้ ทักษะ และเจตคติโดยตรงจากคนในชุมชนที่นำไปสู่สมรรถนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (พัชรินทร์ สิริสุนทร, 2552) มักจะสะท้อนทัศนคติเชิงบวก ความรู้ความเข้าใจของผู้คนในชุมชนต่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำหรือการคุ้มครองมรดกทางธรรมชาติของชุมชน ซึ่งปัจจัยทางจิตวิทยาที่สำคัญในการกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้มาจากตัวแปรทั้งภายในและภายนอก และความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่แตกต่างกันของคนในชุมชนเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Lankford & Howard, 1994; Fishbein & Ajzen, 1975; Wu et al, 2017)

องค์ประกอบทั้ง 3 นี้สัมพันธ์กันที่จะเกิดตามลำดับจากความเข้าใจ ความรู้สึก จนเกิดเป็นพฤติกรรม เมื่อเกิดพฤติกรรมก็จะเกิดความรู้สึกและส่งผลให้เข้าใจ (Koch, 2009; Heiskanen et al, 2010) คนในชุมชนจะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมจะมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปและมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างถาวร (Bower & Hilgard, 1984) จากแรงจูงใจในการลดการใช้พลังงานและการ

ปล่อยคาร์บอนผ่านการแบ่งปันข้อมูล สมรรถนะในการดำเนินการจะส่งเสริมให้เสริมสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการปรับเปลี่ยนการจัดการของชุมชนรวมถึงการปรับเปลี่ยนทัศนคติ พัฒนาความรู้ ทักษะส่วนตัว การกระทำของคนในชุมชนจะสร้างความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญต่อการรับรู้ ความตั้งใจ และการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานใหม่ทางสังคมของชุมชนและกฎระเบียบที่ทำโดยคนในชุมชน ชุมชน และหน่วยงานท้องถิ่นที่จะเสริมสร้างความรู้สึกร่วมกันในการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมสาธารณะที่ช่วยขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในการลดใช้พลังงานในภาคการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างต่อเนื่องสู่ความยั่งยืนได้ (Goodall, 2007; Heiskanen et al, 2010) นอกจากนี้การสร้างสิ่งปลูกสร้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ควรใช้ถึงขยะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ควรส่งเสริมให้มีการกระจายสิ่งปลูกสร้าง ควรมีจำแนกขยะก่อนบำบัด ควรมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อมคาร์บอนต่ำ

การใช้เทคโนโลยีพลังงานทดแทน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังน้ำ สามารถสร้างระบบการท่องเที่ยวพลังงานขนบทแบบคาร์บอนต่ำแบบใหม่ได้ (Chen, 2011) และควรเสริมสร้างการประชาสัมพันธ์และการศึกษาเกี่ยวกับการคุ้มครองคาร์บอนต่ำ สิ่งแวดล้อม และเพิ่มการรับรู้และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว การส่งเสริมการศึกษาคาร์บอนต่ำจะเพิ่มและเปลี่ยนมุมมองของนักท่องเที่ยวด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทำให้การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเป็นวิธีการเผยแพร่ปรัชญาการพัฒนาคาร์บอนต่ำ เสริมสร้างความตระหนักของประชาชนและการปฏิบัติคาร์บอนต่ำ การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์พลังงาน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของการอนุรักษ์พลังงาน และลดการปล่อยคาร์บอน จะเป็นแนวทางในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง (Tang et al., 2015)

ประเด็นที่ 2 ความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนเกาะหมากที่นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

จากข้อค้นพบความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำมีความคาดหวังในการพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ของคนในชุมชน รองลงมา คือ ด้านทักษะของคนในชุมชน โดยพบช่องว่างความต้องการจำเป็นที่มีช่องว่าง 2 ระดับ คือ ด้านความรู้ของคนในชุมชน ด้านทักษะของคนในชุมชน ด้านการวางแผนของคนในชุมชน ด้านการควบคุมของคนในชุมชน และด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เป็นความต้องการจำเป็นที่มีช่องว่าง 1 ระดับซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเกศรา สุกเพชร (2552) ในการศึกษาการพัฒนาขีดความสามารถพนักงานขับรถขนส่งสินค้าและขนส่งโดยสารภาคเหนือตอนบน กล่าวว่า ขีดความสามารถพนักงานขับรถที่ช่องว่างความสามารถมากกว่า 1 ระดับ โดยสรุปได้ว่า ขีดความสามารถที่จำเป็นในการปฏิบัติงานมี 2

ประเด็น คือ ความรู้ และทักษะเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติสายอาชีพ และความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดลำดับงานให้สำเร็จตามกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับที่ จิตตินันท์ เดชะคุปต์ และคณะ (2541: 34) ที่กล่าวถึง องค์ประกอบด้านความรู้ ความสามารถและทักษะในงานอาชีพเป็นสิ่งจำเป็นที่บุคลากรในแต่ละตำแหน่งงานต้องมี โดยวิธีการที่จะเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงานด้วยการจัดสถานการณ์ที่เกิดความรู้ ทักษะและทัศนคติ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ให้บุคคลเกิดความรู้ ทักษะ และความคิด ความเชื่อ รวมถึงทัศนคติในสิ่งที่จะทำด้วยข้อมูลใหม่ ขั้นตอนที่ 2 จัดให้บุคคลได้มีประสบการณ์ในสิ่งนั้นๆ และขั้นตอนที่ 3 จัดให้บุคคลนั้นได้สัมผัสกับประสบการณ์การปฏิบัติงานที่ดีหรือที่มีคุณภาพ (ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา, 2550; ชูลีรัตน์ จันทรเชื้อ, 2551)

จากข้อค้นพบในการศึกษานี้ **ความรู้** หมายถึง ความรู้ความเข้าใจหลักการของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำและแนวทางในการปฏิบัติที่สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ แนวคิดการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเป็นรูปแบบใหม่ของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนหนึ่งจะให้ผลผลิตทางการท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจากการใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีคาร์บอนต่ำ การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเน้นรูปแบบการท่องเที่ยว “พื้นที่สีเขียว” ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการใช้พลังงานต่ำ การปล่อยมลพิษต่ำเป็นรูปแบบที่ส่งเสริมให้ลดปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์จากกิจกรรมท่องเที่ยว การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำมุ่งเน้นไปที่ “มนุษย์” เป็นหลักเพราะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม การผลิตกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ตลอดจนการบริโภคของนักท่องเที่ยว โดยคุณลักษณะของความรู้ในการปฏิบัติงาน อันได้แก่

1) ความรู้เกี่ยวกับหลักการการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เป็นความสามารถในการอธิบายถึงแนวคิด หลักการ วิธีการ และขั้นตอนการจัดการตามตัวชี้วัดการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยสามารถที่จะปรับความรู้ในการปฏิบัติ และปรับปรุงขั้นตอนการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินการรูปแบบการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เป็นความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบนิเวศ วิธีการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ วิธีการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ การควบคุมมลพิษ และการป้องกันสิ่งแวดล้อม โดยสามารถนำวิธีการเหล่านี้ประยุกต์ในการปฏิบัติ อธิบาย และแนะนำแก่ผู้มาเยือนถึงวิธีการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

3) ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติ และการควบคุมดูแลพื้นที่การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเป็นการสร้างฐานข้อมูลและสารสนเทศและทำความเข้าใจถึงกฎระเบียบ ข้อบังคับ และการควบคุมดูแลของหลักการการร่วมปฏิบัติของชุมชนเกาะหมาก ตลอดจนมีหน้าที่ในความรับผิดชอบต่อกฎระเบียบเหล่านั้นในการนำมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและสอดคล้องกับเป้าประสงค์หลักของการพัฒนาพื้นที่

4) ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มนักท่องเที่ยวรูปแบบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เป็นความสามารถในการแยกแยะและแบ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อการตอบสนองต่อการให้บริการและข้อมูลที่สอดคล้องกับเป้าหมายหลักของชุมชนเกาะหมาก โดยสามารถอธิบายถึงแนวทางการปฏิบัติตน การใช้วัสดุที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและไม่ก่อให้เกิดเป็นปัญหาขยะของพื้นที่บนเกาะหมากได้เป็นอย่างดี

5) ความรู้เกี่ยวกับพลังงานทดแทนในพื้นที่การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานทดแทน พลังงานทางเลือก เพื่อลดการใช้พลังงานที่สร้างมลพิษในพื้นที่ทั้งการในสถานบริการที่พัก โรงแรม รีสอร์ท การขนส่งภายในเกาะหมาก การขนส่งของเรือข้ามเกาะโดยมุ่งเน้นถึงข้อปฏิบัติร่วมที่ปราศจากการปลดปล่อยมลพิษในพื้นที่เกาะหมากได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6) ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ เป็นความรู้ขั้นพื้นฐานที่ที่จะต้องทำได้จากครัวเรือน สถานประกอบการที่พักอาศัย ร้านอาหารบนเกาะหมาก ซึ่งชุมชนและคนในชุมชนตั้งใจที่จะลดใช้วัสดุติดหรือพาชนะการทดแทนทางธรรมชาติแทน เช่น การเลือกใช้ใบเส้บครูด แทนถ้วยกระดาษ โฟม และพลาสติก ทั้งนี้รวมถึงการนำขยะจำพวกกล่องหรือขวดยาเก่ากลับมาประดิษฐ์เป็นของใช้ทดแทนใหม่ เช่น การประดิษฐ์กระบอกไฟฉายจากขวดยาเก่า ซึ่งชุมชนจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ทดลองปฏิบัติ และต่อยอดการปฏิบัติ ณ ร้านเกาะหมากซีฟู้ด

ด้านทักษะ หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ การแสดงออก เข้าใจประเด็นปัญหาแนวทางการปฏิบัติ และสามารถนำเอาหลักการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำไปสู่การปฏิบัติได้ รวมทั้งสามารถที่จะโต้แย้งตอบกลับถึงความคิดเห็นที่แตกต่างหรือการปฏิบัติที่แตกต่าง เป็นกระบวนการที่เกิดการสั่งสม เรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมตามวิสัยทัศน์และค่านิยมของหลักการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ โดยคุณลักษณะของทักษะในการปฏิบัติงาน อันได้แก่

1) ทักษะในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการสื่อสารในการมีส่วนร่วมในการแสดงออกถึงการรับฟัง แสดงความคิดเห็นและเข้าใจถึงเป้าหมายของการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมาก สมาชิกในชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มสามารถที่จะโต้ตอบและแสดงความคิดเห็นได้อย่างเหมาะสมในการรับฟังความคิดเห็นและการเสนอแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อวัตถุประสงค์ของการจัดการที่จะนำไปสู่ความชัดเจนในการปฏิบัติร่วมกัน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลต่างๆ การสื่อสารเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้คนในชุมชนและนอกชุมชนสามารถที่จะประสานงานและเชื่อมโยงข้อมูลและสารสนเทศกันได้ตามวิสัยทัศน์และความต้องการของชุมชนเกาะหมาก

2) ทักษะในการให้บริการนักท่องเที่ยวเป็นการแสดงออกถึงความพยายามที่จะนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ จุดประสงค์หลักของการจัดการสถานประกอบการ ภาวะเปียบในการปฏิบัติ และการรับฟังลูกค้า รับรู้ความต้องการ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนความคาดหวังจากนักท่องเที่ยวในการปรับปรุงบริการได้อย่างมีคุณภาพ

3) ทักษะและเทคนิคในการใช้วัสดุอุปกรณ์ เป็นความสามารถในการประยุกต์ใช้และเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ให้บริการและดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวให้มีความพร้อม สามารถที่จะดูแลรักษาแก้ไขปัญหาของอุปกรณ์เหล่านั้น เนื่องจากวัสดุต่างๆ จะมีลักษณะที่วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมจึงจะมีความแข็งแรงและอาศัยทักษะในการซ่อมบำรุงที่เฉพาะ เช่น แผงไฟฟ้าโซลาร์เซลล์ พลังงานแสงอาทิตย์ กระบวนการกำจัดขยะ ได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ด้านทัศนคติ หมายถึง การรับรู้การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเป็นรูปแบบขอบเขตความเข้าใจระหว่างผู้อยู่อาศัยในชุมชน ผู้ประกอบการ ภาครัฐ และนักท่องเที่ยว การรับรู้สะท้อนถึงทัศนคติเชิงบวกหรือเชิงลบของบุคคลที่มีต่อรูปแบบ ความรู้ความเข้าใจของผู้คนต่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเป็นการป้องกันทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัจจัยด้านจิตวิทยาของบุคคลที่สำคัญในการกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการผลักดันที่มาจากปัจจัยภายนอกและภายในของบุคคล และส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคล และในระดับองค์กรหรือชุมชนไปจนเครือข่ายลักษณะต่าง ๆ เพราะความเข้าใจบริบทของผู้คนจะเป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำแบบยั่งยืน โดยคุณลักษณะของทัศนคติในการปฏิบัติงาน อันได้แก่

1) ทัศนคติด้านความเชื่อของคนในชุมชน กล่าวคือ การตระหนักถึงการอนุรักษ์ป้องกัน และคุ้มครองสภาพแวดล้อมจะต้องเกิดจากจิตใจที่จะเป็นเครื่องมือให้เกิดความตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมจากการบริโภคและทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ทั้งนี้ การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเป็นการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว แต่ไม่ได้หมายความว่าต้องลดคุณภาพของกิจกรรม การบริการทางการท่องเที่ยวหรือการลดความรู้สึกของนักท่องเที่ยว ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำควรขึ้นอยู่กับพื้นฐานของความเข้าใจ ความตั้งใจ สถานที่ตั้ง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการปรับปรุงความพึงพอใจในการรับรู้ของนักท่องเที่ยว

2) ทัศนคติด้านความรู้สึกของคนในชุมชน กล่าวคือ ความตั้งใจที่เกิดจากทัศนคติเชิงบวกทั้งผู้อยู่อาศัยในชุมชนและผู้มาเยือนชุมชนจะก่อตัวเป็นนิสัยและแนวทางปฏิบัติซึ่งเป็นลักษณะแนวโน้มทางจิตวิทยา ความตั้งใจจะสร้างพฤติกรรมและการตัดสินใจ ซึ่งความตั้งใจในการสร้างพฤติกรรมในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ โดยสมรรถนะและความตั้งใจของคนในชุมชนเกาะ

หมากในการมีส่วนร่วมสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่เกิดจากการรับรู้ เรียนรู้ การปฏิบัติ การแก้ไขปัญหา และแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนต่อไป

3) ทักษะคิดด้านการดำเนินการของคนในชุมชน โดยเฉพาะด้านความถนัดของงานที่ได้ใช้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายนั้นมีความเหมาะสม เพราะคนในชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการชุมชนคาร์บอนต่ำเพื่อการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนในการปฏิบัติงานตามความเชี่ยวชาญจะทำให้การปฏิบัติงานได้เต็มประสิทธิภาพ และรู้สึกที่ตนเองนั้นมีคุณค่า สามารถเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ได้รับการยอมรับ ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถตอบสนองต่อความจงรักภักดีและความผูกพันต่อชุมชน นอกจากนี้ Koontz & O'Denell (1982) ได้กล่าวว่า การอำนวยความสะดวก คือ การสร้างความสัมพันธ์อันดีในหมู่ผู้ปฏิบัติงานโดยมีการประสานงานที่ดีและจูงใจให้ทุกคนปฏิบัติงานตามบทบาทอย่างมีประสิทธิภาพด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานการพูดคุยระหว่างกันได้ แบบเป็นกันเองมีความยืดหยุ่นมีความเข้าใจกัน และกันเหมือนรับรู้ถึงปัญหา

การจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำจากข้อค้นพบเป็นความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนในการมีส่วนร่วมและการรับรู้ของสมาชิกและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ และการรับรู้จากนักท่องเที่ยว ซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนช่วยผลักดันให้เกิดการพัฒนาที่สามารถจะดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนที่มีความซับซ้อนต้องอาศัยความร่วมมือ และใช้ระยะเวลาในการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันของสมาชิกในชุมชนเกาะหมาก ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์ไม่เพียงแต่ได้รับอิทธิพลจากแง่มุมมองภายในของแต่ละบุคคลซึ่งรวมถึง การรับรู้ของบุคคล ความรู้ ทักษะและความสามารถในการเปลี่ยนแปลงที่จะเป็นแรงผลักดันจากมุมมองทางสังคมภายนอก รวมถึงวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ บริบททางสังคมที่เราอาศัยอยู่ และการควบคุมตนเอง (Wu et al, 2017) สอดคล้องกับข้อเสนอของ ซูซีย์ สมิตธิไกร (2548) ที่เสนอให้มีความสำคัญกับการหาความต้องการจำเป็นและยังเป็นขั้นตอนแรกของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการอบรมอย่างเป็นระบบ กระบวนการนี้จะช่วยให้ทราบถึงข้อมูลที่เป็นสำหรับการออกแบบการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและเกิดประโยชน์สูงสุดดังนั้นการพัฒนาจึงต้องจัดเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ในหน่วยงานนั้นๆ อย่างไรก็ตามแม้จะมีการรับรู้ถึงวิถีชีวิตของคาร์บอนต่ำที่ได้รับการยอมรับจากผู้อยู่อาศัย แต่การรับรู้โดยทั่วไปเกี่ยวกับการปฏิบัติของคาร์บอนต่ำนั้นไม่ได้มีผลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผู้อยู่อาศัยในชุมชนมีความเต็มใจที่จะให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและได้รับผลกำไรทางเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงแนะนำว่าการเปลี่ยนรูปแบบการใช้พลังงานแบบดั้งเดิมสนับสนุนการท่องเที่ยว

และนิสัยการใช้ชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมกำจัดรูปแบบการใช้ชีวิตที่สิ้นเปลืองและสิ้นเปลืองและการโฆษณาชวนเชื่อการท่องเที่ยวที่มีคาร์บอนต่ำ

สำหรับผลของการศึกษาในประเด็นการเปรียบเทียบช่องว่างความต้องการจำเป็นที่ต้องการพัฒนาเร่งด่วน พบว่า คนในชุมชนเกาะหมากและผู้ประกอบการมีช่องว่างความต้องการจำเป็นด้านความรู้ของคนในชุมชน รองลงมาคือ ด้านทักษะของคนในชุมชน โดยด้านความรู้และด้านทักษะเป็นสมรรถนะที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชน เนื่องจากทักษะในการจัดการเป็นลักษณะที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการจัดการด้านพลังงาน การหาทางเลือกใหม่ในการทดแทนการใช้คาร์บอน ซึ่งทักษะจะเกิดขึ้นได้ต้องเกิดจากการปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ ในขณะที่เดียวกันการที่จะปฏิบัติจนเกิดความชำนาญจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมพลังงานทดแทน การจัดการข้อมูล การจัดการขยะมูลฝอย การจัดการทรัพยากรน้ำ การเลือกใช้สารเคมีต่างๆ เป็นต้น เพราะความรู้ความเข้าใจคือ ขอบเขตของความเข้าใจทั้งคนในชุมชนผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว (Lankford & Howard, 1994; Fishbein & Ajzen, 1975) ดังนั้นการพัฒนาจึงต้องจัดเพื่อแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ในหน่วยงานนั้น ๆ สอดคล้องกับความเห็นของ อรรถวิทย์ ณะแก้วท่ง (2540) ที่เสนอว่าการอบรมควรเกิดขึ้นเมื่อพนักงานผู้ปฏิบัติงานมีปัญหาในการทำงานหรือมาตรฐานไม่เป็นตามเกณฑ์ที่หน่วยงานต้องการ ซึ่งมีความหมายเดียวกับการประเมินความต้องการจำเป็นนั่นเอง (สุวิมล ว่องวาณิช, 2548) ในขณะเดียวกันข้อมูลจากขั้นตอนนี้ยังเป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำไปสู่การกำหนดหลักสูตรหรือแนวทางในการกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาและรายละเอียดในการอบรมที่มีประสิทธิภาพ

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมาก ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

มิติตคนในชุมชนเกาะหมาก ผู้อยู่อาศัยในชุมชน ชุมชนต่างๆ ควรมีความรู้และทักษะในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาการพัฒนาจากภายนอก นอกจากนี้วัด โรงเรียน และเยาวชนควรมีส่วนในการส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว จนถึงเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

มิติผู้ประกอบการ สถานประกอบการควรมีการตระหนักถึงกิจกรรมการให้บริการนักท่องเที่ยวที่เน้นรูปแบบคาร์บอนต่ำ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ต้องเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้พลังงานแสงอาทิตย์โดยการใช้กระเบื้องหลังคาที่พับแบบใส เพื่อลดการใช้ไฟฟ้าในช่วงเวลากลางวัน การเลือกยานพาหนะการจราจรที่ปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์น้อยลง ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โรงแรมควรมีการใช้เทคโนโลยีประหยัดพลังงาน การประหยัดน้ำ และลดการปล่อยก๊าซคาร์บอน เลือกใช้พลังงานสะอาดของพลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานชีวภาพ และพลังงานอินทรีย์ ห้องพักของโรงแรมอาจไม่มีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนทุกวันโดยจำกัดจำนวนร้านอาหารไม่ควรจัดเตรียมวัตถุดิบที่หาได้ยากจากท้องถิ่นควรเลือกวัตถุดิบในการปรุงอาหารตามฤดูกาลหรือใช้รูปแบบเกษตรแบบผสมผสาน

มิติหน่วยงานภาครัฐ ควรให้การสนับสนุน (Supporter) และเป็นผู้ให้ความรู้ (Educator) เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ เพราะการพัฒนาวิถีชีวิต การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ทั้งในมิติทางสังคม มิติทางเศรษฐกิจจะต้องอาศัยความรู้ ความเชี่ยวชาญเพื่อให้การเนินกิจกรรมที่มีมิตรเป็นกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น กระทรวงศึกษาธิการควรระบุความสำคัญของการจัดการและการตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมลงไปเป็นหลักสูตตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักให้แก่เยาวชน และขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยในการเข้ามาให้ความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสมเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

มิติภาคเอกชน ควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนโครงการวิจัยพลังงานทดแทนหรือพัฒนาระบบการตรวจสอบการประเมินและติดตามคาร์บอนในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากอย่างมีส่วนร่วม โดยผ่านกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร (Corporate Social Responsibility (CSR)) เพื่อช่วยสนับสนุนอุปกรณ์ เทคโนโลยี และงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบให้ประสบผลสำเร็จเพื่อที่จะนำสู่รูปแบบการพัฒนาพื้นที่อื่นๆ ในการพิทักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะผู้กำหนดนโยบายที่มุ่งเน้นให้พัฒนาคนเป็นหลัก และให้อยู่บนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ควรดำเนินการศึกษาความต้องการกำลังคนด้านการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการด้านพลังงานทดแทนในทุกภาคส่วนโดยละเอียดเพื่อที่จะใช้ประโยชน์ในด้านการผลิตบุคลากรได้ตรงตามความต้องการของยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวที่เน้นเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะลดปัญหาความซ้ำซ้อนในการใช้งบประมาณในการผลิต

และพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวของชุมชน เนื่องจากผลการศึกษา พบว่า ความต้องการจำเป็นของคนในชุมชนและชุมชนนั้นมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการพัฒนาเชิงพื้นที่ ความรู้เข้าใจ และการตระหนักถึงประโยชน์ในระยะยาวต่อวิถีชีวิต ชุมชน สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจของชุมชน การกำหนดเป้าหมายดังกล่าวจะทำให้การพัฒนาคนในบริหารและจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำนั้นชัดเจนมากยิ่งขึ้น และสามารถผลักดันให้ผ่านจุดประสงค์ที่แท้จริงของการพัฒนาได้

2. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพลังงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐ ควรพัฒนาโครงสร้าง แผนยุทธศาสตร์ แผนงาน และโครงการในการปฏิบัติงานร่วมกันเชิงบูรณาการ (Integration) ร่วมกันตามความซับซ้อน ในการกำหนดมาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ทั้งในมิติของการพัฒนาคน การพัฒนาฐานความรู้ การพัฒนาเทคโนโลยีด้านพลังงาน การพัฒนากระบวนการดำเนินงาน เพื่อการขับเคลื่อนแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของคนในชุมชนต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจหลายศาสตร์แบบองค์รวม ความสามารถในการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคเอกชนอื่นๆ การจัดการทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำเชิงบูรณาการเป็นแนวทางที่สำคัญที่สัมพันธ์กับการแข่งขันทางการท่องเที่ยว จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าความร่วมมือจากเครือข่าย การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม หน่วยงาน และองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลอย่างมีความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาระบบการดำเนินงาน และพัฒนาระบบการติดตามประเมินที่มีประสิทธิภาพ

3. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างการประชาสัมพันธ์ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับการการคุ้มครองคาร์บอนต่ำและสิ่งแวดล้อมของชุมชน เกาะหมาก เพื่อเพิ่มการรับรู้และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว จากผลการศึกษาพบว่า การส่งเสริมการรับรู้จะทำให้เกิดการเปลี่ยนมุมมอง วิธีการคิด ความตระหนัก และความเข้าใจของนักท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้น สื่อในรูปแบบต่างๆ ที่มีอยู่ทั้งหมดควรนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้แนวคิดของการท่องเที่ยววิถีชีวิตคาร์บอนต่ำที่สามารถฝังรากลึกในใจของผู้คนด้วยการสื่อผ่านวิดีโอโฆษณา แผนนิทรรศการ และแผ่นพับกระดาษเพื่อเสริมสร้างความตระหนักและพฤติกรรมของคาร์บอนต่ำในกลุ่มนักท่องเที่ยวและผู้อยู่อาศัยในท้องถิ่น โดยผู้อยู่อาศัยจะพยายามลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนในการเดินทางและการใช้ชีวิตเพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อมเชิงนิเวศในชุมชน

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิธีการปฏิบัติงานรายองค์ประกอบของสมรรถนะในแต่ละชั้นแบบเข้มข้น (Intensive course) ที่เหมาะสมกับการจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวร่วมด้วย อาจนำระบบสารสนเทศ

ทางภูมิศาสตร์และภูมิอากาศ (GIS) เข้ามาร่วมในการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างศักยภาพในเชิงพื้นที่ของชุมชน

2. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการการเสริมสร้างสมรรถนะของบุคลากรในกลุ่มอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ลีกลงไปถึงรายองค์ประกอบของสมรรถนะโดยเฉพาะอย่างยิ่งมิติของจิตวิทยา และทัศนคติที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

3. การศึกษาสมรรถนะเฉพาะเจาะจง (Specific Competencies) ในการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความแตกต่างในรายองค์ประกอบของสมรรถนะย่อยที่จำเป็นสำหรับการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการตามพื้นที่ และพัฒนาเป็นคู่มือสำหรับพื้นที่การพัฒนาอื่นต่อไป

3203106450

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรวรรณ สังขกร, จักรี เตจ๊ะวารี และกาญจนา จีรัตน์. (2556). ภูมิสังคมล้านนาในกระแสการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน. การประชุมสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 7 พฤษภาคม 2556.
- กรณิการ์ กัณธะรักษา. (2527). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อ อำนาจภายในภายนอกตนเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยกับพฤติกรรมปฏิบัติตนเพื่อดำรงไว้ซึ่งสุขภาพ. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กองวิจัยการตลาด ททท. (2556). สรุปผลการสำรวจโพล เรื่องทำอย่างไรกับคลื่นยักษ์นักท่องเที่ยวจีนรัสเซีย. TAT Review Magazine ไตรมาสที่ 4/2556 ตุลาคม-ธันวาคม.[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tatreviewmagazine.com/mobile/index.php/menu-read-tat/menu-2013/menu-2013-oct-dec/143-42556-tourism-poll> [18 มีนาคม 2559].
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545). ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไทย (2545-2547). กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวและกีฬา, กระทรวง. (2558). สถานการณ์นักท่องเที่ยวปี 2557 และแนวโน้มปี 2558. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- การท่องเที่ยว, กรม. (2557 ก). แผนพัฒนาบริการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปิดเสรีบริการท่องเที่ยว พ.ศ. 2555 - 2560. กรุงเทพฯ: กรมการท่องเที่ยว.
- การท่องเที่ยว, กรม. (2557 ข). ยุทธศาสตร์พัฒนาภาคบริการของประเทศไทย พ.ศ. 2555 - 2559. กรุงเทพฯ: กรมการท่องเที่ยว.
- กีรติ ยศยิ่งยง. (2549). ชีตความสามารถ: Competency Based Approach. กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ ก๊อปปี้.
- เกศรา สุขเพชร. (2552). การพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรในองค์กรด้านโลจิสติกส์กรณีศึกษาพนักงานขับรถขนส่งสินค้าและโดยสารเขตภาคเหนือตอนบน. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- เกศรา สุขเพชร และคณะ. (2559). แผนงานวิจัยแนวทางในการพัฒนาสถาบันมาตรฐานวิชาชีพในอุตสาหกรรมโรงแรมที่สอดคล้องกับสมรรถนะข้อตกลงยอมรับร่วมกันในคุณสมบัติของบุคลากรวิชาชีพการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2552). **จากวิสัยทัศน์ 2570...สู่แผนฯ 11**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- คณะกรรมการอุดมศึกษา, สำนักงาน. (2552). **กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และแนวทางการปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงาน. (2551). **กิจกรรมนักศึกษากับการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต**. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมและพัฒนาศึกษภาพนักศึกษา.
- ไฉษิต ไชยประสิทธิ์. (2554). **การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในมิติการพัฒนาจากภายใน: กรณีศึกษาชุมชนในสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- จริยญา ณ พิกุล และวรัชต์ มัชฌิมบุรุษ. (2555). **การศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดเชียงราย**. พะเยา: พะเยาวิจิตร.
- จรัสพิมพ์ อธิลักษณ์, พลตรีหญิง. ผู้จัดการ สพพ.1. **สัมภาษณ์**, 18 ธันวาคม 2559.
- จามร วังศรีแก้ว. (2553). **แนวทางการพัฒนาศึกษภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี**. กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จักรพรรดิ ตะเวทีกุล. **ที่ปรึกษาชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมากและผู้บริหารเกาะหมากรีสอร์ท**. **สัมภาษณ์**, 17 ธันวาคม 2559.
- จันทร์. ไม่มีนามสกุล. **ผู้บริหาร Seatale Speedboat Koh Mak**. **สัมภาษณ์**, 17 ธันวาคม 2559.
- จิตตินันท์ เตชะคุปต์ บุญเสริม หุตะแพทย์ และประกายรัตน์ ภัทรธิดิ. (2541). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในงานบริการ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จินตนา สนามชัยสกุล และคณะ. (2552). **ชุดโครงการการสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน ไทหล่มเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์**. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- จิราภรณ์ พรหมมะหา, รักษาการผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยว. **สัมภาษณ์**, 23 เมษายน 2559.
- จีระ ประทีป. (2549). **ยุทธศาสตร์การศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนด้านอุตสาหกรรมยางพาราของไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา. (2550). **การพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ข่าวทหารอากาศ.
- ชนิดา รักษ์พลเมือง. (2531). **สังคมวิทยาการศึกษา: สารัตถะแห่งแนวความคิดและทฤษฎี**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนิดา รักษ์พลเมือง. (2557). **กระบวนการทัศน์พัฒนศึกษา**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ชรินิ เดชจินดา. (2535). **ความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อศูนย์กำจัดกากอุตสาหกรรม แขวงแสมดำ เขตบางขุนเทียน จังหวัดกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สาขาสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชูลีรัตน์ จันทร์เชื้อ. (2551). การวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะในการจัดการท่องเที่ยว **โดยชุมชน**. เชียงใหม่: ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาเอก, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ชูชัย สมितिไกร. (2548). การฝึกอบรมบุคลากรในองค์การ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณิชากร หนุนทรัพย์. (2549). องค์การแห่งการเรียนรู้: กรณีศึกษา บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน). ภาคนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, โครงการบัณฑิตศึกษาด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ณัฐกานต์ เฟื่องหาพันธ์. (2554). การพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอำเภอเชียงคาน **จังหวัดเลย**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- दनัย เทียนพุม. (2540). แนวคิดในการจัดการทรัพยากรบุคคล: การจัดการทรัพยากรบุคคลภารกิจที่ **ท้าทาย**. กรุงเทพฯ: วันเนส มีเดีย.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2551). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ในประเทศและ **ต่างประเทศ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์คุณธรรม.
- ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กระทรวง. (2554). การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทอาเซียน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.aseangreenhub.in.th/envinat-ac/th/developmentsection/9-development> [7 พฤษภาคม 2559].
- ทวีพงษ์ วิชยดิษฐ์ รองผู้อำนวยการองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2559.
- ชนภพ อาสนทอง. (2553). การศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มคุณภาพในการบริการ **กรณีศึกษา: พนักงานให้บริการบนเครื่องบิน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารธุรกิจ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. (2549). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ: วี อินเทอร์เน็ต.
- ชานินทร์ สุทธิธนากุล. รองประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก ผู้บริหารร้านอาหารเกาะหมาก **ซีฟู้ด และผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑสถานเกาะหมาก**. สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559.
- ธารี กาเมือง. (2559). “เสวนาวิชาการ “ข้อตกลงปารีส (COP21): ความพร้อมของประเทศไทย” มุมมองจากคนทำงานกับเทศบาล”. **โครงการสร้างต้นแบบเมืองคาร์บอนต่ำ เมืองจักรยาน และเมืองรู้สู้ภัยพิบัติ**. ห้อง 801 อาคารเฉลิมราชกุมารี 60 พรรษา (จามจุรี 10) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (11 มีนาคม 2559).
- ชิติมานันท์ พูนจันทร์. (2554). วิเคราะห์พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเกาะพะงัน **จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- চারঙ্গক্তি คงคาสวัสดิ์. (2548). เริ่มต้นอย่างไรเมื่อจะนำ Competency มาใช้ในองค์กร. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- นงลักษณ์ จันทาภากุล และนรินทร์ สังข์รักษา. (2556). การศึกษาศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิง **วัฒนธรรมของชุมชนบ้านหัวเขาจีน จังหวัดราชบุรี**. วารสารวิทยบริการ. ปี 24, 2 (เมษายน-มิถุนายน).

นโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, สำนัก. (2551). **พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551.**

กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ.

นาวิณ มีสมมนต์. ที่ปรึกษาชมรมวิสาหกิจการท่องเที่ยวเกาะหมากและเจ้าของสวนยางพาราในพื้นที่เกาะหมาก. สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559.

นาฬิกาอดิศักดิ์ แสงสนิทม, พันเอก. ผู้อำนวยการองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรืออพท. สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2559.

นิพนธ์ สุทธิธินกุล. ประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก. สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559.

บรรพต วิถี. ประธานชมรมเรือใบตราด. สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2561.

บริการของการบินไทย: News and Announcements. (2558). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://www.thaiairways.co.th/th_TH/news/news_announcement/news_detail/TH_AI_wins_economyclass.page [18 มีนาคม 2558].

บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, สถาบัน. (2556). **รายงานการจัดทำแผนพัฒนาและฝึกอบรม.** กรุงเทพฯ: โครงการบัณฑิตศึกษาเทคโนโลยีการบริหาร, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

บัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์. (2555). “เทศบาลคาร์บอนต่ำ ความก้าวหน้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย”. หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์. คอลัมน์ Cool Section, ฉบับวันที่ 5 ตุลาคม 2555.

ปณต ประคองทรัพย์. นายกสภามคมไทยท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ และผู้จัดการฝ่ายภาคพื้นเอเชีย Planeterra Foundation (G Adventures). สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2559.

ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, สำนักงาน. (2559). **ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560–2564).** กรุงเทพฯ: กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

ประจิตรา ประชุมแพทย์. เจ้าหน้าที่พัฒนาพื้นที่พิเศษ อพท.3. สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2561.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). **ทัศนคติ: การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ประมวล สุขสถิตย์. สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559.

ปิยะชัย จันทร์วงศ์ไพศาล. (2549). **การค้นห้และวิเคราะห์เจาะลึก Competency ภาคปฏิบัติ.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.

พสุ เดชะรินทร์. (2556). **การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์.** กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.ร. เอกสารประกอบคำบรรยาย PMQA.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิจาริณี ไล้ชัยยะกุล. (2555). **ความสำคัญของการบริหารจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย** [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.etatjournal.com/web/menu-read-web-etatjournal/menu-2012/menu-2012-apr-jun/449-22555-travel> [18 พฤศจิกายน 2559].

พิทยา นันทวิจิตร. (2541). **การพัฒนาสมรรถนะของพนักงานสินเชื่อ กรณีศึกษา พนักงานสินเชื่อระดับหัวหน้าหน่วยอำเภอ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและ**

- สหกรณ์การเกษตร. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
พิมพ์ชนก ศันสนีย์. (2540). **ปัจจัยกำหนดคุณภาพของการบริการตามการรับรู้ของผู้บริโภคในจังหวัด
เชียงใหม่**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิมพ์ภัส พงศกรรังศิลป์. (2557). **การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา บ้านโคก
ไคร้ จังหวัดพังงา**. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ Veridian E-
Journal. (3/2557: กันยายน-ธันวาคม). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- พัชรินทร์ สิริสุนทร. (2552). **ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้: แนวคิด เทคนิค และกระบวนการ**.
กรุงเทพฯ: วี. พรินท์ (1991).
- ไพศาล หวังพานิช. 2526. **การวัดผลการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ไมตรี พุทธวงษ์. ผู้อำนวยการองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
(องค์การมหาชน) หรืออพท.3 ภาคตะวันออก. **สัมภาษณ์**, 18 ธันวาคม 2559.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2550). **ความเป็นครู**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์.
- รมย์ฤดี เวสร์. (2554). **การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง และ
ทฤษฎีการเห็นคุณค่าในตนเองเพื่อเสริมสร้างจิตบริการสำหรับพนักงานด้านการท่องเที่ยว**.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน
คณะครุศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา, สถาบัน. (2555). **เปิดโอกาสสู่อาเซียน: ความท้าทายใหม่
ทางวิชาชีพ**. กรุงเทพฯ: แอสปี้ แครซิทีฟ.
- รัตน์ บัวสนธิ์. (2551). **การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา**. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ราชภัฏสวนดุสิต, มหาวิทยาลัย. (2551). **แผนกลยุทธ์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 – 2556**. กอ
นโยบายและแผนงาน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ราชภัฏสวนดุสิต, มหาวิทยาลัย. (2557). **แผนงานการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาตามแนวนโยบาย
สถานศึกษา 3 ดี (3D)**. โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนดุสิต.
- วรรณดี สุทธิธารกร. (2556). **การวิจัยเชิงคุณภาพ: การวิจัยในกระบวนการทัศน์ทางเลือก**. กรุงเทพฯ:
สยามปริทัศน์.
- วรรณดี สุทธิธารกร. (2557). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และกระบวนการทางสำนึก**.
กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- วรนิติ์ กายราช. อดีตรอ.ททท.สำนักงานตราด. **สัมภาษณ์**, 17 ธันวาคม 2561.
- วิจิตร ศรีสอาน และคณะ. (2524). **เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาศึกษา**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิบูลย์ นิเมตวานิช. ผู้อำนวยการภูมิภาคตะวันออก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.). **สัมภาษณ์**,
18 ธันวาคม 2559.
- วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก, ชมรม. (2556). **ข้อมูลเกาะหมาก**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
<http://www.ilovekohmak.com.html> [18 พฤศจิกายน 2559].
- วัชรพันธ์ ชลัทสกุล. **สัมภาษณ์**, 17 ธันวาคม 2561.

- วัลลภ ลำพาย. (2549). **เทคนิควิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริภพ แนวพนา. ผู้ประกอบการบริษัททัวร์ I Love Khomak. สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2561.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สกล บุญสิน. (2555). **การสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ของธุรกิจการให้บริการ: กรณีศึกษา บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน). วารสารบริหารธุรกิจ**. (133/2555: มกราคม-มีนาคม), คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมพร อิศวิลานนท์. (2556). **มาตรฐานสินค้าบนเส้นทางสู่ AEC**. กรุงเทพมหานคร: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศและสถาบันคลังสมองแห่งชาติ, เอกสารประกอบการเสวนาวิชาการ โดยกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ วันที่ 2 พฤศจิกายน 2556.
- สมภพ สุทธิธินกุล. กรรมการชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก. สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2561.
- สถิตินแห่งชาติ, สำนักงาน. (2555). **ท่องเที่ยวไทยจะก้าวต่อไปทางไหน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สิรินาถ ฉัตรศุภกุล. (2556). **สรุปสถานการณ์การท่องเที่ยวตลาดต่างประเทศปี 2555 และแนวโน้มปี 2556**. TAT TOURISM Journal, (2/255: เมษายน-มิถุนายน).
- สิตาวีร์ ธีรวิรุฬห์. (2559). **ทิศทาง การแก้ไขและรับมือกับวิกฤตโลกร้อนระดับโลกจากการประชุม COP21**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุธารักษ์ สุนทรวิภาต. ผู้อำนวยการฝ่ายเลขานุการและแผน และเจ้าหน้าที่สำนักงานพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง อพท. สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2559.
- สุทธิวงศ์ จันทสุตร. กำนันตำบลเกาะหมาก. สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2540). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุภางค์ จันทวานิช. (2555). **ทฤษฎีสังคมวิทยา**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาลักษณ์ ชัยอนันต์. (2540). **ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการส่งเสริมการปลูกมะเขือเทศแบบมีสัญญาผูกพันในจังหวัดลำปาง**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุรีย์พร รัตนเสถียร. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหมาก. สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2559.
- สุวิมล ทิรภานนท์. (2549). **การใช้สถิติในการวิจัยสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสริมศักดิ์ สุขสถิต. กรรมการชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก. สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2561.
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. (2559). **เสวนาวิชาการ “ข้อตกลงปารีส (COP21): ความพร้อมของประเทศไทย” มุมมองจากคนทำงานกับเทศบาล**. กรุงเทพฯ: โครงการเทศบาลไทยมุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำ.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2558). **ชุดความรู้: การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism)**. กรุงเทพฯ: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ

3203106450

CD IThesis 5684484927 dissertation / rev: 16072562 17:54:25 / seq: 17

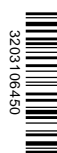
- เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน).
 องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2555). **แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.
- องค์ความรู้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. (2556). **AEC จุดเปลี่ยนประเทศไทยรอบ 2** [ออนไลน์].
 แหล่งที่มา: <http://www.thai-aec.com/777> [23 พฤษภาคม 2558].
- อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2540). **แนวทางการพัฒนาการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา**.
 กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา สมบัตินนทนา. (2555). **พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2555). **ถกความคิดสังคมศาสตร์ในสังคมไทย**. เชียงใหม่: ภาควิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์. (2549). **พจนานุกรมความสามารถ: Competency Dictionary**. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ฤดี หลิมไพโรจน์. (2550). **การพัฒนาบุคลิกภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 21)**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ภาษาอังกฤษ

- Aday, L.N., & Andersen, R. (1978). **Theoretical Methodological Issues in Sociological Studies of Consumer Satisfaction with Medical Care**. Social Science and Medicine.
- Ajzen, I. (2001). **Nature and Operation of Attitudes**. Annual Reviews Psychology Journal, 52: 27-58.
- Becken, S. & Gnoth, J. (2004). **Tourist consumption systems among overseas visitors: Reporting on American, German, and Australian visitors to New Zealand.**, 25(3), 375-385.
- Biggs J.B., & Telfer R. (1987). **The Process of Learning**. Sydney: Prentice-Hall of Australian 1981, (pp.553-576).
- Blank, William E. (1982) . **Handbook for Developing Competency-Based Training Programs**. Englewood Cliffs : Prentice-Hall, Inc.
- Bloom, Benjamin S., et al. (1971). **Hand book on Formative and Summative Evaluation of Student Learning**. New York: Mc Graw-Hill Book Company.
- Bower, G. H., & Hilgard, E. R. (1984). **Theories of learning**. 5th ed. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Deobold B. V. Dalen & William. J. M. (1962). **Understanding Educational Research**. New York: McGraw-Hill.

- Chen, C. (2011). **On Low-carbon Experiencing Rural Tourism Pattern [J]**. Ecological Economy.
- Chickering, Arthur, W. & Reisser, L. (1993). **Education and identity and ed. California** San Francisco: Jossey-Bass.
- Cox, J. & Clark, P. (1998). **Learning Process**. [Online]. 12 May 2016 from: www.edtech.pn.psu.ac.th.
- Craik, O. & Lockhart, K. (1972). **Learning Process**. [Online]. 12 May 2016 from: www.edtech.pn.psu.ac.th.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2007). **Designing and Conducting Mixed Methods Research**. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Egon, Z. (2013). **HR in the Aviation Industry: Time to develop a new generation of leaders HRM in the passenger business of the airline industry**, 2004 Aviation Workforce Development.
- Fishbein, M. & Ajzen, I. (1975). **Belief, Attitude, Intention, and Behavior: An Introduction to theory and research**. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Fogarty, R & Pete B. (2006). **From Staff Room to Classroom: A Guide for Planning and Coaching Professional Development**. Victoria: Hawker Brownlow Education.
- Goodall, C. (2007). **Howto live a low-carbon life, Sterling**. VA: Earthscan, (pp.1-3).
- Gurvis, J. P., & Grey, M. T. (1995). **The anatomy of a competency**. *Journal Nurse Staff Development*, 11(5), 247-252.
- Heiskanen E., Johnson M., Robinson S., Vadovics E., & MikaSaastamoinen M. (2010). **Low-carbon communities as a context for individual behavioural change**, *Energy Policy*, 38, (pp.7586-7595).
- Huang, M., & Bonzon, H. (1995). **Learning Process**. [Online]. 12 May 2016 from: www.edtech.pn.psu.ac.th.
- Huang, C. & Deng, H. (2011). "The model of developing low-carbon tourism in the context of leisure economy". **Energy Procedia Journal**. 5, (pp.1974–1978).
- Jalilvand, M.R. (2010). "Destination Branding and Tourists' Attitudes (The Case of Isfahan as a Tourism Destination in Iran)". **International Journal of Marketing Studies**, 2., 2 (November).
- Jenkins, R. (2004). **Social Identity**. 2nd ed. New York : Routledge.
- Kelly, A. V. (1999). **The Curriculum: Theory and Practice**. 4th ed. London: Paul Chapman.
- Kislenko, A. (2004). **Culture and customs of Thailand**. Westport, USA: Greenwood Press.

3203106450

CD /Thesis/ 5684484927 /dissertation / recv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

- Klausner, W. J. (1993). **Reflections on Thai culture**. Bangkok: The Siam Society Under Royal Patronage.
- Koontz & O'Denell (1982) Koontz, Harold, Cyril O'Donnell and Heinz Wehrich. (1982). **Essentials of Management**. 3rd ed. New Delhi: TATA McGraw-Hill.
- Koontz, S. W., & Schimmel, P. (1982). **A covalent adduct between the uracil ring and the active site of an aminoacyltRNA synthetase**. *Nature*, 298(5870), (pp.136-140).
- Koch, B.G. (2009). **Dealing with Brand is a Process: Decision, Loyalty, and Extensions**. Master's Thesis, The Aarhus School of Business.
- Kotler P. (2000). **Marketing Management**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2011). **Marketing Management**. 14th ed. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall.
- Kozak, M., & Decrop, A. (2009). **Handbook of Tourist Behavior: Theory and Practice**. New York: Routledge.
- Lankford, S. V., & Howard, D. R. (1994). "Developing a Tourism Impact Attitude Scale". **Annals of Tourism Research Journal**, 21, (pp.121-139).
- Lickona, T. (1991). **Educating for character: How our Schools can teach respect and Responsibility**. New York: Bantam.
- Lovelock, C. H., & Wirtz, J. (2011). **Services Marketing: People, Technology, Strategy**. 7th ed. Boston: Prentice Hall.
- McAschan, H.H. (1979). **Competency-Based Education and Behavioral Objective**. New Jersey: Educational Technology Publishing.
- McClelland, D. C. (1973). **Testing for Competence rather than Intelligence**. *American Psychologist*, 28(1), (pp.1-14).
- Mo Yankai. (2011). **On Rural Tourism Development in Areas with Ecological Advantages from the Perspective of Low Carbon An example of Lishui**. *Ecological Economy*, (4).
- Moore, Wilbert E. (1964), **Social Change**. New Jersey: Prentice Hall.
- Mowforth, M. & Munt, I. (Eds.). (2009). **Tourism and sustainability: Development, globalisation and new tourism in the third world**. 3th ed. New York, USA: Routledge.
- Ozturk, A. B., & Qu, H. (2008). "The impact of destination images on tourists'perceived value, expectations, and loyalty". **Journal of Quality Assurance In Hospitality and Tourism**. 9 (4), (pp.275-297).

- Perkins, K. K., Adams, W. K., Pollock, S. J., Finkelstein, N. D., & Wieman, C. E. (2005). "Correlating Student Beliefs with Student Learning Using The Colorado Learning Attitudes about Science Survey". In **2004 Physics Education Research Conference**, Vol. 790, No. 1, pp. 61-64. AIP Publishing.
- Permtanjit, G. (2003). **Analysis of Thai Airways International Flight attendants' language difficulties to provide practical suggestions for language training** Master's thesis, Chulalongkorn University.
- Redish, E. F., Saul, J. M., & Steinberg, R. N. (1998). "Student expectations in introductory physics". **American Journal of Physics**, 66(3), pp.212-224.
- Reisinger, Y. (2009). **International tourism: cultures and behavior**. Amsterdam Boston: Butterworth-Heinemann.
- Rouse, M. J., & Rouse, S. (2002). **Business communications: A cultural and strategic approach**. London: Thomson Learning.
- Scott B. Parry. (1997). **Evaluating the Impact of Training**. Alexandria, Virginia: American Society for Training and Development.
- Tang, C, Zhong L & Cheng Shengkui. (2015). **On the Connotation of Low-carbon Tourism in China and Strategies of Sustainable Development**. Economic Geography, (5).
- Tourism Authority of Thailand. (2016). **KO CHANG**. [Online]. 12 May 2016 from: <http://www.tourismthailand.org/About-Thailand/Destination/Ko-Chang>.
- UNWTO. (World Tourism Organization) (2004). **Sustainable development of tourism: Conceptual definition**. [Online]. 2 December 2006 from: http://www.world-tourism.org/frameset/frame_sustainable.html.
- United Nations Development Programme. (2017). **The Sustainable Development Goals Report (SDGs)**: New York. United Nations, United States.
- Wall, W. P. (2008). **Need analysis of more effective cross-cultural communication skills for engineers in a Thai small and medium enterprise**. *The First International Conference in Business Management and Information Science*. Phitsanulok, Thailand.
- Watkins, F. (1983). **Learning Process**. [Online]. 12 May 2016 from: www.edtech.pn.psu.ac.th.
- Welty, R. (2005). **The Thai & I: Thai culture and society**. Bangkok, Thailand: Asia Book.
- Wu, W., Zhang, X., Yang, Z., Wall, G., & Wang, Fang. (2017). "Creating a low carbon tourism community by public cognition, intention and behaviour change analysis a case study of a heritage site (Tianshan Tianchi, China)". **De Gruyter Jorunal**. Open Geosci. 2017; 9: 197-210.

- Yang, Y. (2015). **Implementation Strategies of Low-Carbon Tourism**. The Open Cybernetics & Systemics Journal, 9, (pp.2003-2007).
- Yin, R. K. (2011). **Qualitative Research from Start to Finish**. The Guilford Press, New York.
- Zeilik, M., Schau, C., & Mattern, N. (1998). "Misconceptions and their change in university-level astronomy courses". **The Physics Teacher Journal**, 36(2), (pp.104-107).
- Zeithaml, V. A., Bitner, M. J., & Gremler, D. D. (2009). **Services Marketing: Integrating Customer focus across the firm**. 5th ed. Boston: McGraw-Hill Irwin.

ภาคผนวก

3203106450

CU Theses 5684484927 dissertation / recv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์เบื้องต้น

3203106450

CU Theses 5684484927 dissertation / recv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

แบบสัมภาษณ์เบื้องต้น
แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะของคนโดยชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ
(Low Carbon Tourism) ชุมชนเกาะหมาก

คำชี้แจง

จากการลงพื้นที่ศึกษาชุมชนเกาะหมาก จังหวัดตราดซึ่งที่เป็นพื้นที่เป้าหมาย เพื่อสำรวจข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้การสังเกตแบบไม่มีโครงสร้างด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในฐานะผู้ใช้บริการที่พักและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนเกาะหมากร่วมกับคนในชุมชนและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบกับสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้สอบถามเบื้องต้นโดยการอาศัยขอบเขตของวัตถุประสงค์การศึกษาประกอบด้วยประเด็นคำถามปลายเปิด ดังนี้

- 1) ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับชุมชนคาร์บอนต่ำ (Knowledge)
- 2) ใครเป็นผู้วางแผนวิธีการดำเนินการเพื่อพัฒนาชุมชนคาร์บอนต่ำ
- 3) ใครเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำบ้าง
- 4) ใครมีบทบาทและหน้าที่อย่างไรบ้างในการดำเนินการ ภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรมหาชน สถานศึกษา ผู้อยู่อาศัย ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว
- 5) คนในชุมชนใช้วิธีการใดในการริเริ่ม สร้างความร่วมมือ และพัฒนาจิตสำนึก จนถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ
- 6) กิจกรรมเพื่อชุมชนคาร์บอนต่ำมีอะไรบ้าง ใช้เวลาในการทำความเข้าใจ และปฏิบัติได้จริงนานเท่าไร โดยใครเป็นผู้ขับเคลื่อน (Skills)
- 7) อะไรเป็นจุดเด่นของคนในชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษนี้
- 8) ปัจจุบันคนในชุมชนมีความสามารถในการปฏิบัติงานต่อบพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอะไรบ้าง
- 9) ปัจจุบันผู้ประกอบการมีความสามารถในการปฏิบัติงานที่ต่อบพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอะไรบ้าง
- 10) ทำไมถึงต้องพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำในชุมชน (Attitude)
- 11) ปัญหาที่พบบนเกาะหมากในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในปัจจุบัน
- 12) ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

3203106450

CD :Thesis 5684484927 dissertation / rev: 16072562 17:54:25 / seq: 17

แบบสัมภาษณ์ (Interview)

แนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะของคนโดยชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) ชุมชนเกาะหมาก

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดแบบสัมภาษณ์ เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มต่างในชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) ชุมชนเกาะหมาก ใช้ประเด็นคำถามหลักในการสัมภาษณ์ 2 ประเด็น สำหรับการตอบวัตถุประสงค์การศึกษา โดยประเด็นสัมภาษณ์มีดังนี้

1) สมรรถนะหรือความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำชุมชนเกาะหมากมีอะไรบ้าง ช่วยเล่าให้ฟังหน่อยได้ไหมคะ

.....

.....

.....

.....

.....

2) ปัจจัยและเงื่อนไขเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำชุมชนเกาะหมากมีอะไรบ้าง ช่วยเล่าให้ฟังหน่อยได้ไหมคะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก

3203106450

CU Theses 5684484927 dissertation / recv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก

1. พ.อ.ดร.นาฬิกาอติภักดิ์ แสงสนิท   ผู้อำนวยการองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท.
2. พลตรีหญิง จรัสพิมพ์ ธีรลักษณ์   ผู้จัดการ สพพ.1
3. คุณจักรพรรดิ ตะเวทีกุล   ที่ปรึกษาชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมากและผู้บริหารเกาะหมากรีสอร์ท
4. คุณนิพนธ์ สุทธิธินกุล   ประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก
5. คุณธานินทร์ สุทธิธินกุล   รองประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก ผู้บริหารร้านอาหารเกาะหมาก ซีฟู้ด และผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑสถานเกาะหมาก
6. คุณสุรารักษ์ สุนทรวิภาต   ผู้อำนวยการฝ่ายเลขานุการและแผน และเจ้าหน้าที่สำนักงานพื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง อพท.
7. คุณประมวล สุขสถิตย์   อาชีพชาวสวน อดีตข้าราชการเกษียณ
8. คุณจันทร์   ผู้บริหาร Seatale Speedboat Koh Mak
9. คุณนาวัน   ที่ปรึกษาชมรมวิสาหกิจการท่องเที่ยวเกาะหมากและเจ้าของสวนยางพาราในพื้นที่เกาะหมาก
10. คุณสุทธิวงศ์ จันทสูตร   กำนันตำบลเกาะหมาก
11. คุณไมตรี พุทธวงษ์   ผู้อำนวยการองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท.3 ภาคตะวันออก
12. คุณทวีพงษ์ วิชัยดิษฐ   รองผู้อำนวยการองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท.
13. คุณปณต ประคองทรัพย์   นายกสมาคมไทยท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ และผู้จัดการฝ่ายภาคพื้นเอเชีย Planeterra Foundation (G Adventures)
14. คุณสุรีย์พร รัตนเสถียร   ปลัดองค์กรบริหารส่วนตำบลเกาะหมาก
15. คุณวิบูลย์ นิมิตวานิช   ผู้อำนวยการภูมิภาคตะวันออก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

3203106450

CD IThesis 5684484927 dissertation / rev: 16072562 17:54:25 / seq: 17

ภาคผนวก ค
แบบสอบถาม

3203106450

CU Theses 5684484927 dissertation / recv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

นิตยปริญาเอก คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัย นางสาวกมลกนก เกียรติศักดิ์ชัย

คัดลอกไปเพื่อต้นฉบับของเอกสารฉบับนี้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากข้าพเจ้า และขอสงวนสิทธิ์ในเอกสารฉบับนี้

หมอนอนในใจของคณะกรรมาธิการสภาทนายความประเทศไทย ขอเชิญชวนทุกท่านให้ร่วมกัน

ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประเทศไทยก้าวไกลสู่สังคมประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน

ด้วยดีและด้วยความปรารถนาดีจากคณะกรรมาธิการสภาทนายความประเทศไทย

และขอเชิญทุกท่านให้ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้ประเทศไทยก้าวไกลสู่สังคม

ประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน

คำขอรับทราบผลการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการสภาทนายความประเทศไทย

ผลการดำเนินงาน

..... มาจากเอกสารที่เลข

3203106450

CD :Thesis 5684484927 dissertation / recv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

ส่วนที่ 1 บัญชีส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน และเติมคำในช่องว่าง หน้าที่เป็นจริงที่สุดสำหรับท่านเพียงข้อเดียว

1.เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 20 ปี

2. 21-30 ปี

3. 31-40 ปี

4. 41-50 ปี

5. 51-60 ปี

6. 60 ปีขึ้นไป

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. หน่วยงานของรัฐ

2. ผู้ประกอบการเอกชน

3. ประชาชนในชุมชน

4. อื่นๆ (ระบุ).....

4. ระดับการศึกษา

1. ระดับมัธยมศึกษา

2. ระดับปวช/ปวส

3. ระดับปริญญาตรี

4. ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

5. อื่นๆ (ระบุ).....

5. อาชีพ

1. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ

2. พนักงานเอกชน

3. กิจการส่วนตัว

4. นิสิต/นักศึกษา

5. อื่นๆ (ระบุ).....

6. ระยะเวลาที่อาศัยหรือปฏิบัติงานในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก

1. น้อยกว่า 1 ปี

2. 1 - 5 ปี

3. 6 - 11 ปี

4. มากกว่า 11 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ระดับความต้องการจำเป็นในปัจจุบันและความคาดหวังของคนที่เกี่ยวข้องชุมชนตำบลบ่อนคำเกาะหมาก
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย **O** ล้อมรอบลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดที่ระดับความต้องการจำเป็นในปัจจุบัน (ด้านซ้ายมือ) และความ
ต้องการจำเป็นที่คาดหวัง (ด้านขวามือ)

ระดับความต้องการจำเป็นในปัจจุบัน					ระดับความต้องการจำเป็นที่คาดหวัง				
๕	๔	๓	๒	๑	๕	๔	๓	๒	๑
ข้อความรู้									
ข้อคำถาม									
5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
5	4	3	2	1	5	4	3	2	1

ระดับความต้องการ					ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ					
ขั้นแรก	ขั้นสอง	ขั้นสาม	ขั้นสี่	ขั้นห้า		ขั้นแรก	ขั้นสอง	ขั้นสาม	ขั้นสี่	ขั้นห้า	
ข้อคำถาม											
ด้านทักษะ											
5	4	3	2	1	2.1 คนในชุมชน และผู้ประกอบการสามารถนำแนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับชุมชน	5	4	3	2	1	
5	4	3	2	1		2.2 คนในชุมชน และผู้ประกอบการสามารถถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนที่ชัดเจนได้โดยใช้การสื่อสารที่เหมาะสม	5	4	3	2	1
5	4	3	2	1		2.3 คนในชุมชน และผู้ประกอบการสามารถตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนได้	5	4	3	2	1
5	4	3	2	1		2.4 คนในชุมชน และผู้ประกอบการสามารถเก็บรวบรวมข้อมูล (การใช้พลังงานและน้ำ การใช้สารเคมีและการผลิตของเสีย) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดการ ปรับปรุง แก้ไขและหาวิธีการป้องกันอย่างถูกต้องเหมาะสม	5	4	3	2	1
5	4	3	2	1		2.5 คนในชุมชน และผู้ประกอบการสามารถนำเทคโนโลยีและเครื่องที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้	5	4	3	2	1
ด้านการวางแผน											
5	4	3	2	1	3.1 คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีการวางแผนมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนที่ชัดเจน	5	4	3	2	1	
5	4	3	2	1		3.2 คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีการวางแผนเส้นทางเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะดวกสบายเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน	5	4	3	2	1

ระดับความต้องการ					ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ				
มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5	4	3	2	1	3.3 คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องสามารถดำเนินงานจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชนตามหลักการด้านสิ่งแวดล้อมและแผนงานของชุมชนได้อย่างถูกต้อง	5	4	3	2	1
5	4	3	2	1	3.4 คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีแผนการสนับสนุนการให้เข้าร่วมกิจกรรมของคนในชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	5	4	3	2	1
5	4	3	2	1	3.5 คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีข้อกำหนดและเปรียบเทียบการบริหารและจัดการชุมชนการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่มีอยู่	5	4	3	2	1
5	4	3	2	1	3.6 คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีการประเมินตนเองและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชน	5	4	3	2	1
ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน										
5	4	3	2	1	4.1 คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีการแบ่งปันข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม วัตถุประสงค์ และการกระทำในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำ	5	4	3	2	1
5	4	3	2	1	4.2 คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีส่วนร่วมในการสร้างที่พัก สถานบริการ การขนส่ง และทรัพยากรต่าง ๆ ของชุมชน โดยเน้นการใช้วัสดุที่ลดการใช้พลังงานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	5	4	3	2	1
5	4	3	2	1	4.3 คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีการร่วมกันวางแผน กำหนดระเบียบ การจัดการการท่องเที่ยว และการใช้พลังงานในชุมชนร่วมกัน	5	4	3	2	1

ระดับความต้องการ จำเป็นในปัจจุบัน					ข้อคำถาม	ระดับความต้องการ จำเป็นที่คาดหวัง				
มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5	4	3	2	1	4.4 คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีการดำเนินการร่วมกันจัดการตามแผนงาน และขั้นตอนของการท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำให้เป็นที่ยอมรับภายในและภายนอกทำให้ นักท่องเที่ยวปฏิบัติตามระเบียบของชุมชนได้อย่างถูกต้อง	5	4	3	2	1
5	4	3	2	1	4.5 คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ปัญหาการจัดแย้งใน ชุมชนที่เกิดจากกบกรบริหารและจัดการเพื่อให้บรรลุผลของการท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำ	5	4	3	2	1
ด้านการควบคุม										
5	4	3	2	1	5.1 คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีการพัฒนาการค้าเงินงานจัดการท่องเที่ยว ชุมชนคาร์บอนต่ำร่วมกับข้อกำหนดต่างๆ	5	4	3	2	1
5	4	3	2	1	5.2 คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีการพัฒนาการประเมินผลการดำเนินงานจัดการ การท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำให้มีข้อกำหนดร่วม เพื่อผู้ความยั่งยืน	5	4	3	2	1
5	4	3	2	1	5.3 คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีการจัดกิจกรรมรับฟังความเห็นจากผู้มีที่ เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อการปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนต่อชุมชน	5	4	3	2	1

ยิงเอชอะรมาเอช

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

(เพิ่มเติม) บทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศต่อเศรษฐกิจไทยในยุคดิจิทัล

QR Code
Online Questionnaire

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือหาความเที่ยงตรงเนื้อหา (Validity)

3203106450

CU Theses 5684484927 dissertation / recv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือหาความเที่ยงตรงเนื้อหา (Validity)

โดยนำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-Objective Concurrence: IOC) มีผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1. รองศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ ตังธนากานนท์
 อาจารย์ประจำ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ผู้เชี่ยวชาญ สาขาวิชาวิจัย และจิตวิทยาการศึกษา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์มาดา วิชาศิลป์
 โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ สาขาวิชาการจัดการบริการ
 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
 ผู้เชี่ยวชาญ สาขาการจัดการการบริการ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกกานต์ แก้วนุช
 อาจารย์ประจำ คณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
 ผู้เชี่ยวชาญ สาขาการจัดการการท่องเที่ยว และนโยบายการท่องเที่ยว

3203106450

แบบสอบถาม
เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชน
เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ

*****

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนิพนธ์ในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชน เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับสถานการณ์และกระบวนการดำเนินการของพื้นที่การวิจัย จึงขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหาของข้อคำถาม เพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้เนื้อหาเกิดความสมบูรณ์และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ส่วน โปรดกรอกข้อมูลให้ครบถ้วนทุกข้อ เพื่อผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะของคนในชุมชน เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้เกิดความอย่งยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ส่วนที่ 1 (ต่อ) อนาคตยุคดิจิทัล

ชื่อคำถาม	คะแนน			ข้อเสนอแนะ
	(+1)	(0)	(-1)	
4. ระดับการศึกษา 1) ระดับมัธยมศึกษา 2) ระดับประถมศึกษา/ปวส 3) ระดับปริญญาตรี 4) ระดับสูงกว่าปริญญาตรี 5) ระดับอื่นๆ (ระบุ).....:	+1	0	-1	ข้อคำถามเป็นตัววัดวิจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับใดเพื่อวิจัยลักษณะแนวโน้มของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูล
5. อาชีพ 1) ข้าราชการ/รัฐ/เอกชน (1) 2) พนักงาน (2) 3) กิจการส่วนตัว (4) 4) นิสิต/นักศึกษา (4) 5) อื่นๆ (ระบุ).....:	+1	0	-1	ข้อคำถามเป็นตัววัดวิจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามด้านอาชีพส่วนใหญ่ของผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยอาชีพกลุ่มใดเพื่อวิจัยลักษณะแนวโน้มของกลุ่มตัวอย่าง
6. ระยะเวลาที่อาศัยหรือปฏิบัติงานในพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก 1) น้อยกว่า 1 ปี 2) 1 - 5 ปี 3) 6 - 11 ปี 4) มากกว่า 11 ปีขึ้นไป	+1	0	-1	ข้อคำถามเป็นตัววัดวิจัยลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามด้านระยะเวลาที่อาศัยหรือปฏิบัติงานในพื้นที่ชุมชนเกาะหมากของผู้ให้ข้อมูลเท่าใดเพื่อวิจัยความเชื่อมั่นของข้อมูล

และบทบาทของเครือข่ายที่เชื่อมระหว่างหน่วยงานราชการกับภาคประชาสังคมในระดับจังหวัด และ

ความคุ้มค่าของโครงการพัฒนาเพื่อพัฒนาเครือข่ายชุมชนการป้องกันด้านภาวะสุขภาพ

ผู้ให้ข้อมูล (1) ผู้จัดการพื้นที่พิเศษ (สพพ.1)

2) ผู้ประชุมชมรมที่วิ่งไปประชุมชมรม

คำอธิบาย: ตามกรอบแนวคิดวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการและจัดการโครงการเพื่อพัฒนาเครือข่ายชมรมการป้องกันด้านภาวะสุขภาพของคนในชุมชน และด้านการควบคุม เพื่อ

David McLelland (1960) pmhmd (0960) ได้กล่าวถึงสมรรถนะของการบริหารจัดการท่องเที่ยวชมรมการป้องกัน โดยยึดสมรรถนะ 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านการวางวาระของคนในชุมชน และด้านการควบคุม การตั้งคำถามวิจัยที่วิจัยที่ 1 จากผู้ให้ข้อมูลหลัก และแนวคิดของ David McLelland (1960) เป็น

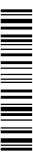
พื้นที่ที่เก็บข้อมูลที่

ข้อเสนอแนะ	คำอธิบายตัวชี้วัดและนิยาม	คะแนน			ข้อคำถาม
		(-1)	(0)	(+1)	
					ด้านความรู้
	ข้อคำถามข้อที่ 1.1-1.5 เป็นตัวชี้วัดย่อยของสมรรถนะของบุคคลด้านความรู้ (Knowledge) โดยพัฒนาตัวชี้วัดมาจากคำอธิบายและการนิยามความหมายตามแนวคิดของ David McClelland (1960), เกศรา สุภาพพร (2550), ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2546) ฯลฯ ที่อธิบายลักษณะสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านความรู้ หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งที่ส่งสมมาจากสถาบันการศึกษา การฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การถ่ายทอดประสบการณ์ และการเรียนรู้ด้วยตัวเอง อธิบายสมรรถนะของคนในชุมชนเกาะหมากในการใช้สมรรถนะด้านความรู้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำ	-1	0	+1	1.1 ชุมชนต้องมีการจัดทำข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้กับคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว
		-1	0	+1	1.2 ชุมชนต้องมีการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลของหน่วยงานหรือชุมชนในระดับคนในชุมชน ผู้ประกอบกิจการและนักท่องเที่ยว
		-1	0	+1	1.3 ชุมชนต้องมีการเรียนรู้และเพิ่มพูนความรู้และทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านกระบวนการและผู้ใช้บริการ
		-1	0	+1	1.4 ชุมชนต้องมีการฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อมและผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้กับคนในชุมชน และผู้ประกอบการ
		-1	0	+1	1.5 ชุมชนต้องมีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชนและการใช้ทรัพยากรของชุมชนสู่คนรุ่นใหม่ในชุมชนและผู้ที่สนใจ

3203106450

ข้อเสนอแนะ	คำอธิบายชี้วัดและนิยาม	คะแนน			ข้อจำกัด
		(-1)	(0)	(+1)	
ด้านทักษะ					
	ข้อคำถามข้อที่ 2.1 – 2.5 เป็นตัวชี้วัดย่อยของสมรรถนะของบุคคลด้านทักษะ (Skill) โดยพัฒนาตัวชี้วัดมาจากคำอธิบายและการนิยามความหมายตามแนวคิดของ David McClelland (1960), เกศรา สุเทพพร (2550), ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2546) ฯลฯ ที่อธิบายลักษณะสมรรถนะในารปฏิบัติงานด้านทักษะ หมายถึง สิ่งที่ต้องฝึกฝนและพัฒนาให้เกิดขึ้น โดยอาศัยระยะเวลาเพื่อฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะในการบริหารและจัดการงาน การบริหาร และควบคุมงาน ซึ่งสอดคล้องกับระบบความคิด การจัดการ เทคนิคเฉพาะด้าน และการประยุกต์ใช้สมรรถนะของ	-1	0	+1	
		-1	0	+1	คน ในชุมชนเกาะหมากในการใช้สมรรถนะด้านทักษะในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำ
		-1	0	+1	
		-1	0	+1	ข้อคำถามข้อที่ 2.1 – 2.5 เป็นตัวชี้วัดย่อยของสมรรถนะของบุคคลด้านทักษะ (Skill) โดยพัฒนาตัวชี้วัดมาจากคำอธิบายและการนิยามความหมายตามแนวคิดของ David McClelland (1960), เกศรา สุเทพพร (2550), ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2546) ฯลฯ ที่อธิบายลักษณะสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านทักษะ หมายถึง สิ่งที่ต้องฝึกฝนและพัฒนาให้เกิดขึ้น โดยอาศัยระยะเวลาเพื่อฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะในการบริหารและจัดการงาน การบริหาร และควบคุมงาน ซึ่งสอดคล้องกับระบบความคิด การจัดการ เทคนิคเฉพาะด้าน และการประยุกต์ใช้สมรรถนะของ
		-1	0	+1	คน ในชุมชนเกาะหมากในการใช้สมรรถนะด้านทักษะในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำ
		-1	0	+1	
		-1	0	+1	ข้อคำถามข้อที่ 2.1 – 2.5 เป็นตัวชี้วัดย่อยของสมรรถนะของบุคคลด้านทักษะ (Skill) โดยพัฒนาตัวชี้วัดมาจากคำอธิบายและการนิยามความหมายตามแนวคิดของ David McClelland (1960), เกศรา สุเทพพร (2550), ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2546) ฯลฯ ที่อธิบายลักษณะสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านทักษะ หมายถึง สิ่งที่ต้องฝึกฝนและพัฒนาให้เกิดขึ้น โดยอาศัยระยะเวลาเพื่อฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะในการบริหารและจัดการงาน การบริหาร และควบคุมงาน ซึ่งสอดคล้องกับระบบความคิด การจัดการ เทคนิคเฉพาะด้าน และการประยุกต์ใช้สมรรถนะของ
		-1	0	+1	คน ในชุมชนเกาะหมากในการใช้สมรรถนะด้านทักษะในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำ

ข้อเสนอแนะ	คำอธิบายตัวชี้วัดและนิยาม	คะแนน			ข้อบกพร่อง	
		(-1)	(0)	(+1)		
หัตถการวางแผน						
	ข้อกำหนดข้อที่ 3.1 – 3.5 เป็นตัวชี้วัดย่อย สมรรถนะของบุคคลด้านการวางแผน (Planning) โดยพัฒนาตัวชี้วัดมาจาก คำอธิบายและกรณีศึกษาตาม แนวคิดของ David McClelland (1960), ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2546) ฯลฯ ที่ อธิบายลักษณะสมรรถนะในการ ปฏิบัติงานด้านภาวะวางแผน เป็น สมรรถนะด้านความสามารถ (Ability) หมายถึง การใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และมูลเหตุจูงใจสนับสนุนให้ ชุมชนบรรลุตามเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์หลัก ได้อธิบาย สมรรถนะของคนในชุมชนแก่สมาชิกใน การใช้สมรรถนะด้านการวางแผน ในการ พัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนคาร์บอนต่ำ					
		-1	0	+1	3.1 คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องมีกระบวนการวางแผนของตนเองก่อนรับการพัฒนาชุมชน จังหวัดที่	
		-1	0	+1	3.2 คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องมีกระบวนการวางแผนเส้นทางเดินทางเชิงธุรกิจที่มุ่งเน้นกลุ่ม สิ่ง	
		-1	0	+1	3.3 คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องมีกระบวนการวางแผนใน จัดการกับผลกระทบของนักท่องเที่ยวที่ สิ่ง	
		-1	0	+1	3.4 คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องมีแผนการสนับสนุน การให้เข้าร่วมกิจกรรมของคนในชุมชนใน ท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	
		-1	0	+1	3.5 คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องมีกระบวนการ เตรียมที่เทียบบริการบริการชุมชนและ ต่ำที่มีอยู่	
		-1	0	+1	3.6 คนในชุมชนและผู้ประกอบการต้องมีกระบวนการ และแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของชุมชน	

3203106450

CT :Thesis 5684484927 dissertation / recv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

ชื่อสถาบัน	คะแนน	คำอธิบายตัวชี้วัดและนิยาม			ข้อเสนอแนะ
		(-1)	(0)	(+1)	
ผลการมีส่วนร่วมของชุมชน					
4.1 คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีการแบ่งปันข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมองค์กร และดำเนินการช่วยเหลือด้านสิ่งแวดล้อม	-1	0	+1	คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีการแบ่งปันข้อมูลกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมองค์กร และดำเนินการช่วยเหลือด้านสิ่งแวดล้อม	ข้อคำถามข้อที่ 4.1 – 4.5 เป็นตัวชี้วัดย่อย สรรพสาระของบุคคลด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (Participation) โดยพัฒนาตัวชี้วัดมาจากคำอธิบายและการนิยาม ความหมายตาม แนวคิดของ David McClelland (1960), ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2546) ฯลฯ ที่อธิบายลักษณะสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านความร่วมมือร่วมเป็นสมรรถนะด้านความสามารถ (Ability) หมายถึง การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนตัดสินใจ แก้ไขปัญหา แสดงความคิดเห็น และร่วมปฏิบัติโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการคาร์บอนต่ำ
4.2 คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีส่วนร่วมในการสร้างที่พัก สโมสร และศูนย์บริการชุมชน โดยเน้นการใช้วัสดุที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม	-1	0	+1	คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีส่วนร่วมในการสร้างที่พัก สโมสร และศูนย์บริการชุมชน โดยเน้นการใช้วัสดุที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม	
4.3 คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีส่วนร่วมในการแข่งขันและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่เหมาะสม	-1	0	+1	คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีส่วนร่วมในการแข่งขันและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่เหมาะสม	
4.4 คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน	-1	0	+1	คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน	
4.5 คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการคาร์บอนต่ำ	-1	0	+1	คนในชุมชน และผู้ประกอบการต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการคาร์บอนต่ำ	

3203106450

ชื่อเสนอแนะ	คำอธิบายชี้วัดและนิยาม	คะแนน			ข้อจำกัด
		(-)	(0)	(+)	
ด้านการควบคุม					
	ข้อคำถามข้อที่ 5.1 – 5.3 เป็นตัวชี้วัดย่อย สมรรถนะของบุคคลด้านการควบคุม (Control) โดยพัฒนาตัวชี้วัดมาจากคำอธิบาย และการนิยามความหมายตามแนวคิดของ David McClelland (1960), ณรงค์วิทย์แสนทอง (2546) ฯลฯ ที่อธิบายลักษณะสมรรถนะในการ ปฏิบัติงานด้านการควบคุมเป็นสมรรถนะด้าน ความสามารถ (Ability) หมายถึง การมุ่งเน้น และให้ความสำคัญต่อผลลัพธ์ในการบริหาร และจัดการชุมชนการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ประเมินผลการดำเนินการ ประเมินรูปแบบการ เรียนรู้และการจัดการ การแก้ไขและพัฒนา กระบวนการให้บรรลุความสำเร็จของการ ปฏิบัติงานที่คาดหวังไว้ อธิบายสมรรถนะของ คนในชุมชนเกาะหมากในการใช้สมรรถนะ ด้านการวางแผน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ชุมชนคาร์บอนต่ำ	-1	0	+1	
		-1	0	+1	
		-1	0	+1	<p>นอังกูรแก้วผู้ดูแลพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก ขอแนะนำให้ผู้ประเมินพิจารณาถึงประเด็น การประเมินสมรรถนะในการจัดการชุมชน คาร์บอนต่ำ</p> <p>นอังกูรแก้วผู้ดูแลพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก ขอแนะนำให้ผู้ประเมินพิจารณาถึงประเด็น การประเมินสมรรถนะในการจัดการชุมชน คาร์บอนต่ำ</p>

3203106450

CD :ThesisJs 5684484927 dissertation / revv: 16072562 17:54:25 / seq: 17

เชิงประกอบระบอบ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

(เพิ่มเติม) บทประพันธ์เกี่ยวกับระบอบที่เพิ่มพูนในตนเองที่เร่งรัดต่อตนเองจะเห็นชัดในบทที่ ๔ นี้

ภาคผนวก จ
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

- 1) คุณจักรพรรดิ ตะเวทีกุล ที่ปรึกษาชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมากและผู้บริหารเกาะหมากรีสอร์ท
- 2) คุณนิพนธ์ สุทธิธนากุล ประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก
- 3) คุณธานินทร์ สุทธิธนากุล รองประธานชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก ผู้บริหารร้านอาหารเกาะหมาก ซีฟู้ด และผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑิ์เกาะหมาก
- 4) คุณประมวล สุขสถิตย์ ที่ปรึกษาชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก เป็นตัวแทนภาคประชาชน
- 5) คุณประจิตรา ประชุมแพทย์ เจ้าหน้าที่พัฒนาพื้นที่พิเศษ อพท.3
- 6) คุณพีระวัฒน์ วัชรรัตน์กุล นายอำเภอเกาะกูด
- 7) คุณพิศลินทร์ เสวตรัตน์ ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานตราด
- 8) คุณสุธารักษ์ สุนทรวิภาต รองผู้จัดการสำนักงานพื้นที่พิเศษ 3 (สาขา) องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- 9) คุณเดชาธร จันทร์ นายกองการบริหารส่วนตำบลเกาะหมาก
- 10) คุณสุรีย์พร รัตนเสถียร ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหมาก
- 11) คุณเพลินตา ตะเวทีกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเกาะหมาก (สถิตย์สุทธิวงษ์)
- 12) คุณวรนิติ์ กายราศ อติตผอ.ททท.สำนักงานตราด

3203106450

ภาคผนวก จ
รายชื่อผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

รายชื่อผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

1) คุณจักรพรรดิ ตะเวทีกุล	ที่ปรึกษาชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมากและ ผู้บริหารเกาะหมากรีสอร์ท
2) คุณนิพนธ์ สุทธิธนากุล	ประธานวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก
3) คุณธานินทร์ สุทธิธนากุล	รองประธานชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก ผู้บริหาร ร้านอาหารเกาะหมาก ซีฟู้ด และผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑิ์เกาะหมาก
4) คุณประมวล สุขสถิตย์	ที่ปรึกษาชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก เป็นตัวแทน ภาคประชาชน
5) คุณประจิตรา ประชุมแพทย์	เจ้าหน้าที่พัฒนาพื้นที่พิเศษ อพท.3
6) คุณสมภาพ สุทธิธนากุล	กรรมการชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก เป็น ตัวแทนภาคประชาชน
7) คุณสุทธิวงศ์ จันทรสูต	กำนันตำบลเกาะหมาก
8) คุณเสริมศักดิ์ สุขสถิตย์	กรรมการชมรมวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะหมาก เป็น ตัวแทนภาคประชาชน
9) คุณศิริภาพ แนวพนา	ผู้ประกอบการบริษัททัวร์ I Love Khomak
10) คุณวรรณดี กายราศ	อดีตผอ.ททท.สำนักงานตราด
11) คุณวัชรพันธ์ ชลัทสกุล	สื่อมวลชน
12) คุณบรรพต วิถี	ประธานชมรมเรือใบตราด

3203106450

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	KAMONKANOK KIATISAKCHAI
วัน เดือน ปี เกิด	11 JANUARY 1982
สถานที่เกิด	BANGKOK
วุฒิการศึกษา	CHULALONGKORN UNIVERSITY YONSEI UNIVERSITY UNIVERSITY OF FINDLAY THAMMASAT UNIVERSITY RAJINI SCHOOL
ที่อยู่ปัจจุบัน	30/8-10 PLATONG VILLAGE SRINAKARIN ROAD BANGKAEW, BANGPLEE, BKK, 10540

3203106450

CD Thesais 5684484927 dissertation / revv: 16072562 17:54:25 / seq: 17